

A MAGYAR KEGYESTANÍTÓREND
BUDAPESTI GIMNÁZIUMÁNAK
ÉVKÖNYVE

AZ 1938—39. ISKOLAI ÉVRŐL

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK 222. ÉVÉBEN.

KÖZZÉTETTE :

BALANYI GYÖRGY DR

IGAZGATÓ

BUDAPEST, 1939

KIADTA AZ ISKOLA IGAZGATÓSÁGA

Budapest, IV., Piarista-u. 1.

A MAGYAR KEGYESTANÍTÓREND
BUDAPESTI GIMNÁZIUMÁNAK
ÉVKÖNYVE
AZ 1938—39. ISKOLAI ÉVRŐL
AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK 222. ÉVÉBEN.

KÖZZÉTETTE :
BALANYI GYÖRGY DR
IGAZGATÓ

BUDAPEST, 1939
KIADTA AZ ISKOLA IGAZGATÓSÁGA
Budapest, IV., Piarista-u. 1.

SZENT ISTVÁN-TRIDUUM.

A november hó 17., 18. és 19. napjain elmondott szentbeszédék.

I. Szent István, a király.

Ah hol vagy, magyarok tündöklő csillaga,
Ki voltál valaha országunk istápjja,
Hol vagy, István király, Téged magyar kíván
Gyászos öltözetben teelötted sírván!

Igy énekeltünk, esdekeltünk és sírtunk ebben az évben, Szent István évében, mikor az egész országban körülhordoztuk országalapítónknak áldó Jobbját. Nemzeti szerencsétlenségünk szomorú éveiben megalázódtunk, Istenhez tértünk; kezdtük mélyebben felfogni kereszténységünket, amely ezer éven át fenntartott bennünket. És ekkor egyre jobban kezdtünk kapaszkodni Szent István erős jobbkezébe, amely több, mint 900 esztendővel ezelőtt utat mutatott a magyarnak. És mikor éreztük, hogy lankadnak szüntelen vitélő karjaink, felszakadt szívünk és lelkünk legmélyéről az ennyire talán soha át nem érzett könnyörgés:

«Tekints, István király, *szomorú* hazádra,
Fordítsd szemeidet *régi* országodra!»

Kedves Fiúk! Nem hiába hordoztuk körül a szent Jobbot csonka hazánk határain! Az Úristen megtette a csodát: Szent István évében egymillió magyar szabadult fel húszéves rabságából. Szent István évében a magyar honvédség bevonult Kassára, a nagyságos Fejedelem városába és mi a kassai Szent Erzsébet-egyház égbeszökő ívei alatt, örömkönnnyekkel a szemünkben énekelhettünk zengő-zúgó Te Deumot.

Ez a csodálatos esemény államférfiaknak, nemzetnevelőknek és minden magyarnak a figyelmét felhívta arra, hogy ha a Kárpátok medencéjében élni akar a magyarság, akkor Szent Istvánt kell követnie. Nézzük csak, mit tett az országépítő király? Mit tett a népének törvényt adó, népét nevelő király? És mit mond nekünk ma a nemporladó kezű király?

1. Szent István népének hazát adott. Eddig a magyarság csak vándorolt országról-országra, létét nem kötötte *egy* területhez. És ez a veszély fenyegette a Kárpátok medencéjében is a magyarságot, ha bele nem illeszkedik az európai népek kultúrközösségébe, ha fel nem veszi a kereszténységet. Igaz, ezt már Géza fejedelem megtette, de tudjuk, inkább csak politikai éleslátásból. A térítés lassan haladt, a magyarokat nem tudta meggyőzni

ennek szükséges voltáról. Szent István ízig-vérig keresztény lelkülete hozta azt az erőt, mely ezt a dacos, harcos népet megtérítette.

Kialakította magában a középkori keresztény király mintaképét, amint azt Szent Ágoston meghatározta: a «rex iustus, pius et pacificus», az igazságos, kegyes és békeszerető király eszményképét. Ezzel alkalmassá tette magát a királyságra. Mert tudnunk kell, hogy a középkor szemében, a keresztény felfogás szerint az idoneitás, az alkalmatosság még az öröklésnél is erősebb jogcím volt az uralkodásra. Szent Istvánnál alkalmasabb királyt pedig aligha találhattak a magyarok az országépítésre.

Az idők szellemét királyhoz méltó bölcseséggel felismerte. Végleg leszámolt a száguldó, zsákmányoló, kalandozó ösztönökkel. Amit a mai költő Szent István szájára ad, azt teljesen szentistváni gondolatnak érezzük: «Igen, Attila apánk népe is száguldott és zsákmányolt és győzött, és hová lett? Lehel is száguldott, Bulcsú is zsákmányolt, nagyapáink is győztek, addig győztek, hogy lassan kezdtek belepusztulni a sok győzelembe». (Sík: István király.)

Az államalapítás, a letelepedés és megkeresztelkedés tehát döntő fontosságú volt a magyarságra. A szomszéd németek már nem igen félték tőlünk és igen könnyen megeshetett volna, hogy a magyarokat a körülnépek kiszorították volna Pannóniából.

Szent István tehát erős államot alapított, keresztény államot. Őseinek keletről hozott uralkodó hajlamát, központosító-, szervezőtehetségét teljesen a nagy cél szolgálatába állította. Ezen a téren ellenszegülést nem tűr. A lázadó Koppányokat leveri és elrettentő például felnégyelteti, mégha a szíve szakad is belé.

Teljesen önálló, szuverén államot akar. Sem a németrómai, sem a bizánci császár befolyását nem tűri. Mikor a német császár követe Magyarországon keresztül akart Bizáncba menni, elzáratja előtte a határt; pedig a követ püspök volt és zarándok módjára kért bebocsájtást.

Hogy nagy művét betetőzze, jónak látta a pápától koronát kérni. Ilyesmit a császártól nem is kérhetett önálló uralkodó, csak a pápától. A pápa küldötte korona az Isten kegyelméből — Dei gratia — uralkodó király fején az isteni elhivatottságot, a szentséget és sérthetlenséget, tehát a hatalom teljességét és állandóságát jelentette (Hóman). Azóta is ez a szent korona tartja össze állami létünket.

2. Szent István népének törvényt adott, hogy a kultúrnépek sorába illessze. Atyailag gondoskodott a szegény néprétegekről is. A legenda szerint sajátmaga osztogatta az alamizsnát, koldusruhába öltözve. Ebben a szociális szeretetben is intő példát nyújt nekünk, amikor egész társadalmunk szociális vajúadásokon megy át. Pedig abban az időben nem 3--4 millió szegény magyarról kellett gondoskodnia és a szegény néposztály nem volt annyira nemzetfenntartó és nemzetéltető réteg, mint ma! De népét atyai módon nevelte is. Mindenekfölött példájával. A rex iustus et pius népet is erre nevelte. Mikor igazságosságának és kegyességének hírére előkelő besenyők jöttek országába, de útközben magyarok kifosztották őket, a vendégjog megsértőit habozás nélkül felakasztatta. Életírója szerint: «híre-neve világszerte elter-

jedt és ajkának ítéletei nagy dícséretekkel lettek ismeretessé». Külföldi frók szerint «a legyőzöttekkel kegyesebben, a jámborokkal szelídebben senki sem bánt nála».

Békeszeretetét és higgadt bölcsességét mutatja, hogy ámbár a betörő ellenséget kiveri, de bosszú nem fűti, nem vakítja el a győzelem. Ha meggondoljuk, hogy a történelem folyamán nagy királyok nagy népeket tettek tönkre az örökös háborúkkal csak azért, mert nem tudtak hódító útjukban megállni, akkor megértjük Szent István nagyságát ezen a téren is!

Uralkodói elgondolásait szép fényben mutatják fiához intézett Intelmei. Fiához intézte ezeket a szavakat, de úgy érezzük, hogy örök időkre szól bennük a magyarsághoz, hozzánk is. «Kiki abban legyen foglalatos, amit az ő ideje magával hoz, t. i. az ifjakat ne rekessze ki egészen a tanácsból, hanem javaslatokat az öregek megfontolása elé terjessze. Alkalmazzuk magunkra!

Intelmeinek van egy igen érdekes része, ahol a vendégekről, az idegekről szól: «Nagy haszon van bennök, különb-különbféle szót, szokást, fegyvert, tudományt hoznak magukkal, ami minden országnak ékességére szolgál. Gyenge és törekeny az egynyelvű és egyerkölcsű ország. Hagyom ezért, fiam, adj nekik táplálást jóakarattal, és tisztességes tartást, hadd éljenek nálad örömezzel, hogysem másutt lakoznának». Szent István itt nem gondolt arra, hogy egész nemzetiségi tömbök telepedjenek le, amint ez a török hódoltság után történt. Csak a jókról, a kiválókról beszél és ebben csak a keresztény univerzalizmus kifejezője. Akkor még nem is gondoltak nemzetiségi törekvésekre. Mindazonáltal mi sokkal jobban megértjük ezt, mint elődeink. Rájöttünk, hogy Európa ezen részében tisztán nemzetiségi alapon nem lehet államokat alapítani, itt Európa országútján a fajok túlságosan összekeveredtek. Ha a magyarság meg akarja tartani vezetőszerepét a Kárpátok medencéjében, akkor Szent István intelmét meg kell fogadnunk: «Hadd lakjanak szívesebben nálunk a nemzetiségek, hogysem másutt lakoznának». Szívleljük meg, amit nem is olyan régen hirdetett egy német történetfilozófus: a kis népeknek nincs jövőjük, «a kis nép nevetséges és soha sincs igaza!» Szent István évében, az ő elveit követve nem mondhatunk le Szent István koronájának egyetlen darabjáról sem, csak azért, hogy legalább magunk közt maradhassunk. Ilyen szűk látókörű kismagyar út helyett a nagymagyar utat kell követnünk. Napoleon egy béketárgyaláson azt mondta: «Karddal szerzett birodalomból egy falut sem szabad önként átengedni». Mennyivel inkább kell nekünk magunkévá tennünk ezt: karddal és kultúrával ezer éven át megtartott birodalomból egy talpalatnyi területről sem mondhatunk le önként.

3. De Szent István érezte, hogy nem elég hazát alapítani, azt meg is kell tartani. Ezért örök eszményt tűzött a magyarság elé. Minthogy Kelet és Nyugat ütközőpontjában élünk, nekünk kell védenünk a nyugati keresztény műveltséget kelet támadásai ellen. Így lett a magyarságból «scutum et antemurale Christianitatis», a kereszténység védőpajza és bástyája. Ezt a célt maga az Úristen jelölte ki a magyarság számára, de Szent István tudatosította.

Igy lett a magyarból vértanu nemzet. Ezt a tragédiát először Szent István élte át. Halálos ágyán nem látja biztosítva a jövőt. Körülveszik magyarok, akiktől félteni kell a kereszténységet és keresztények, akiktől félti a magyarságot. (Sík.)

Kedves Fiúk ! Ezt a fölséges vértanui hivatást nem éljük át eléggé. Nem érezzük még mi magunk sem, mit jelent az, hogy a magyar a kereszténység védőbástyája volt és most is az. Ezt büszkén kellene terjesztenünk egymás közt és külföldön egyaránt. Bezzeg, mikor a török elfoglalta Budavárát, a német birodalomban kétségbeesett hangú röpiratok jelentek meg, hogy mi lesz most már velük, elesett a kereszténység védőpajzsa. Ki kell mutatnunk, hogy Európa hálátlansággal fizetett nekünk azért, hogy befogadtuk a török elől menekülő nemzetiségeket és közben magunk elvéreztünk, hogy a hátunk mögött Európa boldogabb nemzetei nyugodtan fejlődjenek.

Nem érzitek-e, fiúk, hogy a történelem ilyenét fejlődése mellett nekünk nem szabad a népek önrendelkezésének elvével megelégednünk? Nekünk történeti jogaink vannak, hogy Szent István országát újra felépíthessük. Ha ma nem, akkor holnap ! És akkor ez a munka rátok vár ! Úgy készüljétek tehát erre a hivatásra !

Kedves Fiúk ! Kérdezzük még, mit mond nekünk ma a nemporladó kezű király? Hát ezt mondja. Kereszténységünket, magyarságunkat, magyar fajtánkat, magyar népünket erősíteniünk kell. Nemzeti egységünket acélozni kell. Ezt parancsolja nekünk a legbölcsebb király *ma*, amikor újból országot akarunk építeni, ismét a nagy és magyar és keresztény országot, Szent István birodalmát akarjuk helyreállítani.

«Szent István a nemzeti egység megalapítója, a pártoskodók kiközösítője, a béke hirdetője és megvalósítója, honvédő harcok hőse, a mi útmutatónk és eszményünk.» Szent István nem *egy* erény, egy eszme, egy irányzat szentje, hanem az örök magyar szimbóluma. A 900 esztendő semmit sem homályosított el ragyogásából, sőt napjainkban szinte csodálatosan nagyobbak látjuk, mint azelőtt. Ezért joggal ünnepeljük mi Szent Istvánt. Sőt kell, hogy többi magyar szentjeink tisztelete is új fényben ragyogjon, mert ez a nemzeti közösség érzését növeli, az ifjúságot kegyeletre neveli nemzeti multunk i>ánt.

Kedves Fiúk ! Mikor Mária Terézia Raguzából hazahozatta a Szent Jobbot, az egész nemes Magyarország vonult be vele Buda várába. És ekkor egyik lelkes költőnk «kis országunk nevében» üdvözölte a Szent Jobbot, mely

Megvigasztal mindnyájunkat,
Hatalmunkban vastagít,
Megtágitja országunkat,
Végig megtart, boldogít !»

Ime, országunkat már megtágitotta, hisszük, hogy végig meg is fogja tartani. Amen !

II. Szent István, az apostol.

A gondviselő Isten kegyelméből az idei 1938-as év a költő szavát juttatja eszünkbe: Lesz még egyszer ünnep a világon! Tavasszal a Hősök-teréről az öt világrész felé áldást osztó Élet Kenyerének ünneplésére sereglettünk össze. A Te Deum-os hangulatot csak növelte még, hogy első apostoli, szent királyunk, Szent István halálának 900 éves évfordulóján húsz év után, mialatt kőd nehezedett ránk, az erőszak és kétely örvényei fojtogattak bennünket, egy megszállott országrész lakói térhettek vissza boldogan a testvéri magyar közösségbe. Hála Istennek, hogy Szent István ünnepi évében mindez az öröm így került össze!

Az ünnepi örömök ez évében jólesik emlékeznünk Szent Istvánról. Amint a szorongatás napjaiban a mult példaképeire való visszaemlékezés bátorítóan hat, úgy lelkesít bennünket az alkalomszerű megemlékezés, hogy erőt merítsünk Szent István tüneményes életéből. Minél jobban belemélyedünk dicsőséges alakjának szemléletébe, annál nagyobb csodálkozással, bámulattal, tisztelettel és hódolattal telik el a lelkünk. Vajjon legendás hősnek tekintsük-e őt, vagy prófétai küldetésű államférfiúnak, vagy az Egyház csodás szentjének? 900 év távlatából is ragyogóan áll előttünk, bár a sok okleveles, krónikás és legendás emlék dacára is hiányos alakjának korabeli történelmi megvilágítása. De látjuk őt fennmaradt alkotásaiban, a magyar királyságnak, országának megalapításában, egy boldognak óhajtott nemzeti élet megteremtésében és ennek a kereszténység alapköveire való építésében, Tehát a magyar nemzeti életnek minden alapvető értéke az ő lelkének kivirágása.

Széchenyivel nemzeti génusza mondatta, hogy a népek a föld tájain olyanok, mint a rét virágai. Ha nem nyílnék ki valamelyik virág, úgy adósa maradna egy színnel a tarka mezőn az Úristen tervszerű elgondolásának. A magyar népvirágot 900 évvel ezelőtt Szent István jobbjá ültette el Európa televény földjébe, hogy az Úristen akarata szerint hontogassa ki népisége virágának szirmait. Ezt fejezi ki a régi ének is: «Virágos kert vala híres Pannónia, Mely kertet öntözé Híven Szűz Mária, Kertésze a kertnek István király vala.»

Szent István országépítő munkásságával szorosan kapcsolatos *apostoli buzgalma*. A krisztusi gondolatnak ő a legbuzgóbb terjesztője hazánkban. Nemcsak példájával jár elől a hittérítés fáradságos, nehéz munkájában, de oltárokat emel Pannonhalmán, Esztergom szikláin, a Bakony rengetegében, Fehérváron, a Maros völgyében, kitűzi a kettős szentkeresztet, hogy ott ragyogjon a hegyek ormán magyarságunk címerében. Ezért hadat üzen a magyar pogány erkölcsének, mert nem akarta, hogy a puszták szele és a nádasok zúgása az erdők mélyén buzogó kútfejek mellé, az áldozó kövek mellé csábítsa a magyart, ahol pogány dal rivallt, hanem igenis akarta, hogy a keresztény erkölcsök szelidítsék meg és zabolázzák úgy, hogy az új Istennek, a keresztények egy-örök, igaz Istenének magaslató éneke zengjen minden magyar ajkán a székesegyházakban, a falusi templomokban, a búcsújáróhelyeken és a szerzeteskolostorokban.

Igy Szent Istvánnak, az apostolnak, *nemzete térítőjévé, tanítójává, a*

zsenge magyar kereszténység családátjává kellett lennie. Hiszen a külföldi krónikások még rémséges dolgokat jegyeztek fel, ha túlozva is, a kalandozások során Isten ostoraként megjelenő őseink gyilkolásairól, rablásairól és gyujtogatásairól. Ezt a nyers, makacs, pogány magyart *a kereszténység életformáihoz szoktatni* volt a szent király első apostoli feladata. Rá kellett kényszeríteni, bele kellett nevelni az új hit gyakorlásába, a keresztény közösségbe. Isten parancsainak, az Egyház törvényeinek, a vallási életet szabályozó rendelkezéseknek megtartására a keresztény családapa szerető szigorúságával kötelezte alattvalóit. Mindenütt ő, az ország első embere, járt példájával a legelső sorban. Hitén és buzgalmán függött az egész keresztény magyarság sorsa. A vasárnapi templombajáráshoz, a templom hívőseéhez, az imádsághoz hozzá kellett szoktatnia a puszták és rónák szabad életét kedvelő népet.

Mert a magyar addig még a pogányság kiskorúságában, gyermekkorban élt. Ez a vadszívű nép még a harcok szerencsekockájára tett fel mindent, életet, reményt, hazát. Szent István király, mint népének jó atyja, ezt a féktelen indulatú népet jó iskolába akarta beiratni, hogy megtanulja a keresztény művelt európai népek erkölceit, műveltségét és életmódját. Ő a magyarságnak vad erkölceit akarta lefaragni a magyarság életfájáról. Beiratta tehát népét a nyugati kereszténység papjainak, szerzeteseinek életiskolájába, hogy nevelést kapjon. Az igehirdetők meg is kezdték a munkát. Ők voltak azok, akik Szent István hívására a magyarság életfájának nyers, vad alanyába beoltották egy nemesebb, műveltebb, termékenyebb életnek az oltóágát.

És Szent István jobbja, a máskor szelid kéz szigorúvá tudott válni, ha a hithirdetők iskolájában engedtlenségről, rakoncátlanságról, lázadásról kellett hallania.

Az apostoli buzgalom azonban nem állhat meg a jelennél. Messzelátó, jövőbe néző prófétai szeme gondoskodni akar *a keresztény nevelés állandó megmaradásáról*. Népének kereszténnyé nevelése mellett egyik főcélja *a keresztény magyar egyház megalapítása*. Hogyne gondolt volna erre, amikor a magyarság jövőjéről vagy haláláról volt szó. Így akarta biztosítani népe jövőjét a Kárpátok medencéjében, mert a kardot a kereszt erősíti meg. Csak a kereszténység által lett nyugati nemzetté a magyar nép s a kereszténység óvta meg a szétzülléstől és a pusztulástól, amely sors mind elérte keleti és pogánynak maradt testvéreit, a kunokat és az avarokat.

Szent István gondoskodásának egyik főtárgya lett tehát az Egyház és ezért bőven el is látta javakkal, adományokkal.

Az apostolság egyik meghatározója, hogy az apostolban kigyullad a szent tűz, Krisztus szeretete, Krisztus házának buzgósága él benne. Mint harcos apostol, a meggyőződés hevével, csak erős Egyházban érezte biztosítva a fejlődést, a haladást, a magyarságnak a jobb emberfajtaéhoz méltóbb állapotát. Ezért vetett sziklaszilárd alapot a magyar keresztény egyháznak. Ennek az egyháznak védelmére serkentette nemzetét is, amelynek jogait, érdekeit mindenekelőtt önmaga védelmezte és mozdította elő.

Az apostol azonban programot is ad a későbbi korok gyermekeinek is. Ilyen, hogy a keresztény világosságot és műveltséget terjesszük kelet felé is. Hogy az anyagi erők felett nagyobbak a lélek értékei, tehát emelkedjünk ki

azok szolgaságából s testvériségben építsük Isten országát. Törvényeiben is hangsúlyozza a hit tisztaságát, az Egyház jogainak biztosítását és hazánk keresztény jellegét.

De az apostol nemcsak alattvalóival tartja meg a törvényeket, hanem maga mutat legjobb példát. Hitét nemcsak megvallja, hanem egy szent élet megnyilatkozó cselekedeteiben gyakorolja is. Lelkierő és törhetetlen akarat fő jellemvonásai, de e mellett jólelkű és igazságszerető is. A nyomorultakkal és szegényekkel szemben példaadóan könyörületes volt. Bejárta országát és mindenütt jót cselekedett. Mindenütt buzdított, tanított, alamizsnát adott, de ha szükséges volt, büntetett is. Nála a kereszténység elsősorban élet volt, amit meg kellett valósítani.

Szent István királyban, az apostoli királyban tehát a katolikus Egyház azt a kegyes, jó királyt ünnepli, aki mint hittérítő új földre, új országba, hazánkba ültette át a krisztusi igazság és élet magvait, aki Róma hűséges fiának vallotta magát, mert hiszen királyi méltóságának elismerésül Rómából kapta koronáját s a pápa Szent István apostoli misszióját is megerősítette. Püspökségeket alapított, templomokat, iskolákat épített a keresztény hit, ájtatosság és műveltség terjesztése céljából.

Szent István az apostol isteni belső megvilágosodásával fölismerte, hogy az akkori maroknyi magyar nép az ezredév folyamán csak úgy tud fönmaradni a Kárpátok hegyláncai között, a Duna folyása mentében, úgy kerülheti ki a szolgálóéletet, ha mindenestül csatlakozik, fönntartás nélkül a nyugati, római kereszténységhez. A multból sok mindent kellett megtagadnia a magyarnak, régi szokásait és erkölceit megváltoztatnia. A szent király fáradhatatlan volt nemzete nevelésében. A hit buzgott szívében, amikor a krisztusi igazság terjesztéséről volt szó, ez vezette őt intézmények befogadásában, célkitűzéseiben és politikájában.

Mikor Szent István királyra emlékezünk, ebben az ünnepi évben, egészen fölfrissül a lelkünk. Ez az emlékezés egészen a szívünkéből fakadó. Hiszen mi, keresztény magyarok, a nagy magyar család tagjai ebben a bölcs és szent királyban, ebben az apostoli lelkületű férfiúban, a szentistváni család, a szentistváni birodalom fejét, atyját látjuk. Kereszténységével vezetett be Európába s ezzel tartott fön mindmáig minket. A magyar népre is örökül hagyta ezt a kereszténységet.

Szent István szelleme a keresztény gondolatot megtestesítette. A válasos élet külső megnyilatkozásait: az istentiszteletet, a böjt rendjét, az egyházi felsőbbség tiszteletét, az egyházi intézmények, személyek jogait és kiváltságait törvénybe foglalta.

Életszentsége nem valami a világtól félrevonult remete asketáé, mert ő beleállt az idők sodrába, a kor áramlatába s messze századokat megelőzve *a szociális szentnek* is mintaképe lett. Erős keze, de e mellett szociális szíve volt. Törvényeiben gondoskodik az özvegyekről és árvákról, volt gondja a betegekre és szegényekre, Rómában, Bizáncban és Jeruzsálemben pedig zarándokházakat létesített.

Ime, így látjuk mi Szent Istvánt, mint a Gondviseléstől küldött szent és bölcs férfiút, aki megőrizte mindazt, ami a magyar vérben faji érték, de

azt meg is szentelte a vallásos és kegyelmi élet kincseivel. A hazát pedig úgy megszervezte és megerősítette, hogy ezer esztendő viharait és szenvedéseit is kibírta, sőt egyes korszakokban virágzó hatalommá lett.

Szent, áldott jobbjá a mult ködéből is figyelmeztetőleg int felénk, bölcsesége pedig arra oktat minket, hogy a jövőnkkel szemben sem legyünk kishitűek, hanem minden törekvésünk az legyen, hogy örökségét, ezt a hazát és a kereszténységet megtartsuk, nemzeti hivatásunkból kifolyóan pedig kereszténységünket százszorosan jobban elmélyítsük, hogy így a szentistváni nemzet jövőndő nagyságát megélhessük.

III. Az örök szent István.

Üstökösök, titokzatos vándorai az égnek !

Némelyikök egy villanás, szokatlan fényesség, feltűnik s azután folyton fogy a fénye, míg újból belevész a végtelen messzeségbe.

Más üstökös a Nap vonzókörében él és évtizedek vagy évszázadok multán, de időről-időre újból visszatér, újból látszik az égen.

Néha kard formája van, néha keresztalakot mutat, de mindég jel, mindég intés az embereknek.

Ilyen visszatérő fényesség, meg-megújuló intés a magyar égen Szent István király. Tatárjárásban, törökdúlásban, magunkat emésztő sok csatározásban dühörögnek felettünk a történelem századai, mégis a változások forгатagában újra meg újra feltámad a szent király képe, felragyog tisztelete. Kilencszáz éve, hogy az örök Napnak, a világot mozgató Istennek vonzását megérezte, szolgálatába szegődött. Földi, kicsinyes mértékkel mérő szemünknek néha úgy tűnik fel, hogy messze távozott, pedig mi szakadtunk el tőle. Ilyenkor nehéz esztendők következnek. De azután újból felsír az ének :

«Ah, hol vagy, magyarok tündöklő csillaga» . . .

És békéltetően, áldóan, de figyelmeztetően felénk mutat szent jobbjá, hogy megtérő bűnösöknek jobb utat mutasson.

Követhetnők a történelem útját, vizsgálhatnók, milyen érdekes párhuzam van Szent István tisztelete és népünknek sorsa között. Sorra vehetnők krónikáinkat, középkori szent himnuszainkat. Vizsgálhatnók, hogy a szellem járása szerint váltakozva mint értették meg, vagy mint értették félre nagyságát. Láthatnók, miként fordul hozzá megújult lélekkel a XVIII. század magyarsága, amikor egyként fenyegette veszedelem magyarságunkat és magyar egyházunkat. Mert tőle minden kor tudott kapni, a Szent Király minden kor gyermekének tudott adni ! Szentséget a pogányságból megtérő ifjú nemzetének ; hitet a humanista hitetlenségnek ; erőt az elnyomatással küzdőnek.

Elemezhetnők lelkének gazdagságát, mint üveghasábbal a napfényt, láthatnók benne a színek ezer változatát. Ámde Szent István nemcsak a multnak volt ragyogó alakja. Itt él, itt jár ő miközöttünk ! Nekünk is szól, nekünk is mond, nekünk is mutat lesujtottságunkban is új utakat, újabb ezer évet ! És talán soha nem volt annyira szükségünk reá, mint napjainkban.

Új világ alakul körülünk, régi bálványok omlanak s a néptengerek találkozásánál, ahol Kelet, Nyugat, Észak és Dél hullámai összetorlódnak, áll, mint 900 évvel ezelőtt a magyar. Ó mennyire kell nekünk az országalapító Szent István nagysága! Ő jól ismerte népét. Kis nép, predesztinálva a pusztulásra. Tisza-Duna közén soha nép itt meg nem maradt. És mégis érzi, tudja, hogy neki hivatása van. Magvetőnek kell lennie! Törvényeket hoz, iskolákat alapít, városokat, templomokat épít, építi az Isten városát, a Civitas Dei-t és közben rávezeti népét az egyedüli útra, mely azt fenntarthatja: Krisztus útjára.

Új pogányság fenyeget kívülről és belülről. A külső veszedelmes, mert világrámlat lehet, melybe könnyű vakon beleomlani. A belső veszedelmesebb, mert bennünk van, kicsinyességünkben, anyaghoz kötöttségünkben, gazdasági és társadalmi életünkben. Egy vesztett háború minden borzalma kevés volt, hogy ebből kiemeljen, a Szent Király jobbját kellett újra meghordoznunk, hogy fel tudjunk nézni hívő szemmel az égre. Új Magyarországot kell építenünk. Nem építhetjük fel másként, mint az országépítő Szent István tanítása szerint: Krisztus országaként.

Szépen fejlődik az új vetés, csattognak a fejszék az ős tölgyesekben, acélos karok köveket hengergetnek, kis magyar fiúk a kardforgatás mellett az Úr Jézusról tanulnak éneket, szent papok zsolozsmája hangzik a püspök urak székesegyházában, koronát küld a királynak Krisztus helytartója. Ámde a zsenge vetésben felüti fejét a konkoly, a nádasokban gonosz farkas búvik, a tölgyesekben új áldozat készül, Veszprém felől, Marosvár felől felégetett templomok lángja festi véresre az eget. Itt tenni kell, itt választani kell! Krisztus vagy pogányság, egy nép, nem, az ő népének sorsa és sértődött, önös úri bitangság közt. És Szent István nagysága új oldalról mutatkozik meg: a keménységet választja. A keménységet, mely véráldozattal jár, de megmenti a magyarság vérért!

Mennyire nem tudta őt megérteni a Gesta Hungarorum krónikása, amikor szigorú intézkedéseit Gizella királyné befolyásával mentegeti s közben öreges, tehetetlen alakká sorvasztja a Király képét. És mennyire nem ismerik őt azok, akik ma is az öreges jóságot látják csak benne, csak a bölcseséget, államalapító tehetséget, az Evangélium hirdetőjét. Pedig mennyi benne a fiatalos erő, mely nem néz vérségi köteléket, kicsinyes szempontokat, mennyi benne a lendület. Csak az tud így küzdeni, aki egész magát egy eszme szolgálatára adta. Csak annak van meg ez a kemény biztonsága. Hiszen még csak 29 éves, amikor legyőzi Koppány lázadását, 31 éves, amikor Ajtony gyulát leveri, de ugyanezzel az ifjúi keménységgel teszi ártalmatlanná 62 éves korában a merénylő Vászolyt.

És amikor a mai élet kérdéseit nézzük, nem ezt látjuk-e? Nem kell-e itt is sokszor szinte fájoan keményeknek lennünk? Kimélhetünk-e valamit, ha Krisztus országa ellen tör, ha alapjait támadja annak, ami egyedül tudja fenntartani édes magyar Hazánkat?

Amikor Péter második uralkodása után visszahívták Endrét, Bélát és Leventét, az oklevélíró visszahívásuk okát abban adja meg, «quia de genere Sancti regis Stephani erant progeniti», mert Szent István király véréből valók.

Fiúk ! Magyar fiúk ! Ti is az ő véréből valók vagytok, ti is a Szent Királynak vagytok unokái !

Hallgassuk őt, mint népünknek tanítóját, kövessük őt, mint nemzetünk apostolát és tudjunk lelkesedni érte, mint magyarságunk örök vezéréért !

Szent Jobbja, mellyel a koronát a Szent Szűznek ajánlotta, ma is felénk mutat, hogy szeretettel, bölcseséggel, de ha kell, szigorúsággal, keménységgel, áldozatokkal is vezessen tovább az Isten örök gondolatainak útján.

EMLÉKLAPOK.

XI. Pius pápa

1922—1939.

1939 február 10-én a korai reggeli órákban Róma megszámlálhatatlan templomának valamennyi harangja egyszerre kondult meg. A sokmázsás nagyharangok mély bűgásától a kis lélekharang éles csilingeléséig a hangok egész orkánja hirdette *urbi et orbi*, hogy a világ leghatalmasabb szuverén fejedelem, a lelkek királya, XI. Pius pápa nincs többé. A titáni harc, mely egy kivételesen nagy egyéniség mindent lenyűgöző akarata és felbomlani készülő szervezete közt éveken át dúlt, végre az *Imperator Mors* győzelmével végződött. A nagy pápa úgy halt meg, ahogyan élt : keményen, férfiasan és mégis áldásra emelt jobbal. Annakidején a *Pax Christi in regno Christi* jelszavával köszöntött be és most *pace, pace, Gesu, Gesu* szavakkal ajkán távozott körünkből. A kör tehát bezárult : aki Krisztus nevében és a béke olajágával jött közénk, Krisztus nevében és a béke apostolaként hunyta örök álomra fáradt szemét.

Pius pápa halálával napjaink történetének egyik leghatalmasabb energiaforrása apadt ki. A megboldogult minden ízében harcos egyéniség volt ; még pedig a javából. Azzá avatta mindenekfölött temperamentuma és kora. A körötte örvénylő sokféle gonoszság, rosszakarát, tévelygés, nyilt és alattomos támadás közepett úgy magaslott fel, mint a bösz hullámoktól körülöstromlott világító torony : sudáregyenesen és soha egy pillanatra meg nem rendülve. Állott és világított a sötét éjtszakában. A harcot inkább kereste, mint kerülte; a gyáva megalkuvást és a sunyi szemhunyaszt még hírből sem ismerte. Az igazságért minden pillanatban és mindenkivel szemben kész volt harcha szállani. Emberi tekintetek nem feszélyezték ; a tömegtől nem félt, a hatalmasok orcája előtt nem hátrált meg. Amit egyszer igazságnak érzett, azt akkor is kimondotta és rendületlenül képviselte, mikor a politika talán inkább a hallgatást vagy legalább hangjának tompítását ajánlotta volna. Mint a horatiusi *iustus et tenax propositi vir* eszményi megismerésítője nem nézett sem jobbra, sem balra, hanem mindig csak előre és fölfelé. Annyira biztos volt a maga igazáról, illetve a rája bízott isteni igazságról, hogy képviselésében minden kicsinyes óvatoskodást megbocsájthatatlan bűnnek érzett.

Pius pápa azonban nemcsak védte, hanem hirdette is az igazságot. Hatalmas — nemcsak terjedelemben, hanem tartalomban is hatalmas — enciklikái megannyi útmutatások voltak a sötétségben és a halál árnyékában ülő nemzetek számára. Mintha nagy elődjének, XIII. Leó pápának szinte

emberfölötti bölcsesége és megfoghatatlan sokoldalúsága kelt volna benne újból életre. A századvég nagy pápájára emlékeztetett abban is, hogy felületi kezelés helyett legmélyükre nyúlt a kérdéseknek. Amikor a szentségi házasságról, a keresztény nevelésről, a társadalmi kérdékről, a Jézus szíve-kultuszról vagy Krisztus királyságáról írt, mindig egész terjedelmökben, összes természet és természetfölötti vonatkozásaikban fogta meg és fejtette ki a problémákat. Ezért írásai nemcsak mint kortörténeti okmányok, nemcsak mint egy vajúdo kor igazságkeresésének megkapó bizonyosságai, hanem mint egy magasan kiemelkedő szellem időálló megnyilatkozásai is megtartják értéküket.

A problémák mélyére látó profétánál nem kisebb volt benne a lélekismerő. Kitűnően belelátott az emberi lélek szövedékébe s tudta, hogy az ember nem lehet meg tartósan az eszmények és modellek ösztönző és cselekvésre készítő ereje nélkül. Ezért egyrészt szokatlanul nagy számban emelte oltárra a keresztény önmegtagadás, a hitvalló bátorság és a változott korok változott viszonyaihoz való alkalmazkodni tudás hőseit (Kis Teréz, Vianney János, Bellarmin Róbert, Don Bosco, Canisius Péter, Eudes János, Pirrotti Pompilius, Parzhami Konrád, Morus Tamás, Fischer János, Barat Zsófia, Soubirous Bernadette stb.), másrészt sietett megragadni a százados évfordulóktól kínált kitűnő alkalmakat, hogy a világ elé vetítse egy-egy korszaknyitó nagy egyéniség lélektágító és szárnyalásra serkentő példáját. Szalézi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Assisi Szent Ferenc és Gonzagai Szent Alajos jubileumán megannyi gondolatokban gazdag enciklikában zengette a keresztény léleknagyság elragadtatott himnuszát. Szava úgy zúgott bele a világba, mint a hajnali misére hívogató harang bűgása a ködös decemberi hajnalba : az emberek ünnepi érzéssel figyeltek fel rája és követésre kész lélekkel indultak utána.

De hiányos volna jellemzésünk, ha az elhunyt nagy pápában az elvi harcok és a csendes magábamélyedések embere mellett nem vennők észre a tettek emberét is, aki az alkotások hosszú sorával írta be nevét napjaink történetébe. Mintha csak a renaissance-pápák nyugtalan alkotásvágya kelt volna benne újból életre : rövid másfél évtized alatt annyit dolgozott, amennyi másnak félszázadra is elegendő lett volna. Elég e tekintetben a római kérdés gyökeres megoldására, a vatikáni állam elővarázsolására, a rengeteg konkordatumkötésre, a missziós ügyek páratlan fellendítésére, az egyházi művészet és tudomány előbbrevitelére, az Actio Catholica világszervezetté tágítására s a nagyszámú szentté- és boldoggáavatásra utalnunk. Hiszen XI. Pius egymaga több szentet és boldogot avatott, mint a XIX. század pápái mind együttvéve. És mindebben ő maga volt a főmozgató. Voltak ugyan munkatársai, de mindig csak inas és segéd és sohasem mester minőségben.

A teljesség és a történeti hűség kedvéért még egy dolgot kell okvetlenül megemlítenünk : XI. Pius pápa egész uralkodása folyamán nemzetünk jóakarató barátjának és nagylelkű pártfogójának mutatta magát. Azon kevésszámú pápák közé tartozott ő, akik már a magyar sorskérdések némi ismeretével léptek Szent Péter örökébe. Budapesten két izben is megfordult ; először 1891-ben könyvtárosi, 1918-ban pedig varsói nunciusi minőségben. Mint a milánói Ambrosiana prefektusa, majd mint a vatikáni könyvtár igazgatója több magyar kutatóval személyes ismeretségbe, sőt egyikkel-másikkal baráti viszonyba

jutott. Ennek a körülménynek lehet tulajdonítani, hogy a budapesti filológiai társaság 1913 január 11-én tartott ülésében Vári Rezső indítványára Beöthy Zsolttal, Berzeviczy Alberttel és Szinnyi Józseffel együtt tiszteleti tagjai közé választotta. Budapesti emlékeire és magyar kapcsolataira mindig szívesen gondolt vissza és alkalmilag szívesen beleszólt beszédeibe. Mint pápának különösen sokszor nyílt alkalma erre. Mert magyar zarándokok olyan sűrűn és olyan nagy tömegben járultak eléje, mint egyetlen elődje elé sem. És ő mindig szívesen, sőt megkülönböztetett szeretettel fogadta őket ; mindig volt hozzájuk egy-egy kedves szava, egy-egy biztató mosoly. Ismerte történelmünket s át tudta élni fájdalmas tragédiánkat. «Atyai szívünk — mondotta egyik zarándokfogadása alkalmával — mindig különösen örül, ha magyar gyermekeit láthatja az atyai házban. Róma földrajzilag, vonaton vagy hajón messze van Magyarországtól, de szívbőlileg szomszédos velem. Megáldom az egész magyar nemzetet, megáldalak benneteket magyarokat, *álmaitokkal együtt.*» És íme a Gondviselés jósága megadta neki, hogy megérje megáldott álmaink egy részének beteljesedését.

A legnagyobb hálára azonban azzal kötelezte XI. Pius nemzetünket, hogy a Szent Imre-jubileumra Sincero bíboros személyében külön pápai legátust küldött, majd nyolc évvel rá megengedte, hogy a 34. nemzetközi eucharisztikus világkongresszust 1938., Szent István jubileumi esztendejében Magyarországon tartsák. Külön megbecsülését jelentette nemzetünknek, hogy a kongresszusra legátusul államtitkárát, Pacelli Jenő bíborost küldötte. Ez a meleg szeretet csengett ki abból a rádiószózatból is, melyet a kongresszus berekesztése alkalmával castelgandolfói nyaralójából intézett a résztvevőkhöz. Nem csoda tehát, hogy a magyarság külön fájdalmas veszteségnek érezte a nagy pápa elmulását.

Pius pápa tizenhétéves egyházkormányzásának mérlegét még csak ezután állapítja meg a történelem ; annyit azonban már most meg lehet állapítani róla, hogy elmulásával korunk történetének egyik legmarkánsabb irányítója dőlt ki. Erős férfi, bölcs uralkodó és páratlanul tevékeny főpap volt. Áldott legyen emléke.

XII. Pius pápa.

Mikor mindössze 23 órai választás után március 2-án fölszállt a fehér füst a Sixtina kéményéből és kisvártatva megtudta a világ, hogy XI. Pius örökét a várakozásnak megfelelően az elhunyt pápa államtitkárja, Eugenio Pacelli vette át, határtalan öröm és megnyugvás költözött a lelkekbe. Mert ezúttal nemcsak arról volt szó, hogy elmúlt rólunk az üresedés bizonytalansága a maga veszélyeinek és kárainak lehetőségeivel és most már tudjuk, hogy kit kell az apostolfejedelem 259. utódjaként hódolatunkkal és szeretetünkkel körülvenni. A rendkívüli öröm a megválasztott bíboros világszerte ismert nagyszabású és rokonszenves személyiségének szólt. Mert ekkora diplomáciai munkásság és világismeret, sugárzó értelem és az élő szó művészete, alázatos és ugyanakkor méltósággal teljes magatartás, előkelőség és szeretetreméltóság, imádságos papi lelkület és a komoly aszkézis híre vajmi ritkán találkozik

egyetlen személyben és akkor ennek megválasztását csakugyan gondviselés-szerűnek mutatja. Különös ünnepélyességgel hangzott fel ezért a Te Deum a világ minden katolikus templomában.

Mi magyarok ebből a Te Deumból nagy örömmel és lelkesedéssel vettük ki a részünket. Hiszen még egy éve sem múlt annak, hogy XII. Pius pápát mint a 34. eucharisztikus világkongresszus pápai legátusát ünnepélyesen fogadtuk Budapest utcáin, láttuk magafeledt mély áhítatát az Oltáriszentség előtt, résztvettünk ünnepélyes miséjén, hallottuk szárnyaló beszédeit s ma is fülünkben vannak áldó szavai, melyeket magyar nyelven intézett hozzánk és a magunk tapasztalatából is megértjük és osztjuk az egész világnak az ő uralkodásához fűzött reményeit.

Eugenio Pacelli Rómában született 1876 március 2-án, tehát ugyanazon a napon, melyen pápává választották. A család római nemesi család. A pápa édesatyja a Vatikán szolgálatában állott, azóta elhunyt öccse, Ferenc, sikerrel vezette az 1929 február 11-i lateráni egyezmény előkészítő tárgyalásait s a márkai címet is megszerezte a családnak.

XII. Pius gyermekkoráról annyit tudunk, hogy sokat ministrálgatott és ájtatoskodott kedves templomában, a Chiesa Nuovában és ennek a templomnak szeretetét később mint pap is megőrizte. Mikor ideje engedte, szívesen eljárt ide gyóntatni és a kicsinyeket, mert akkor az olasz iskolákban még nem volt hitoktatás, a hit elemeire tanítani; természetesnek tartjuk, mikor olvasuk, hogy sokan keresték fel a bölcs és szentéletű gyóntatót.

Gimnáziumi tanulmányait különösképpen nem katolikus iskolában végezte, jóllehet abban az időben, az egyházi állam erőszakos elvételét követő első évtizedekben a jó katolikus római családok kerülni igyekeztek mindazt, ami a pápaellenes kormánnyal való együttérzésről tanuskodhatott, s 1900 előtt Róma állami iskoláinak szelleme általában egyházellenes és pápaellenes volt. A Pacelli fiúk nyilvános állami iskolába, az Ennio Quirino Visconti gimnázumba jártak. Egyébiránt nem lehetetlen, hogy Ferencet éppen itt szerzett tapasztalatai képesítették arra, hogy évtizedekkel később útját egyengesse az olasz királyság és a pápaság örvendetes kibékülésének, és XII. Pius pápára is várhatnak még hasonló feladatok Európában és Európa határain kívül. De bármelyik olasz humanisztikus gimnáziumban tanult volna a pápa, ott is kétségkívül Vergilius és Dante, a Roma aeternának, illetőleg a nyugati kereszténységnek legnagyobb költője lett volna ifjúságának két fő mestere, aminthogy ma is ezen a kettőn nevelődik az olasz ifjúság olasznak és katolikusnak. És ott is oly kitűnően állta volna meg a helyét, mint emitt, amint erről az öreg Novianiani, a pápa egykori tanára nemrég tanuságot tett. «Most is úgy tűnik fel — mondotta — mintha látnám magam előtt. Magas, kicsit sovány s már ekkor szemüveges gyerek volt. A második padban s a második helyen ült és példaképe volt a komoly, intelligens és tanulni vágyó diáknak.» Novianiani sokkal később egyszer mint bíborost látta viszont diákját és örömmel beszéli el, hogy a ritka nagytekintélyű bíboros hogyan ismerte meg őt és a tanítványi szeretetnek milyen megható melegségével ölelte magához. De más tanárjai is meg voltak vele elégedve, amint az olasz nyelv tanára, valamint az érettségi alkalmával 1894-ben a történelemből kapott aranyérem tanúsítja.

Egyetemi tanulmányainak elvégzése és pappászentelése után figyelme a diplomáciai pályára irányult. Már 1899-ben a Vatikán szolgálatába lépett és ettől fogva pályája rövidebb megszakításokkal a rendkívüli egyházi ügyek kongregációjában (*Congregatio pro negotiis ecclesiasticis extraordinariis*) és a pápai államtitkárságon folyt le. Ehhez a kongregációhoz tartoznak az államok kormányaival való tárgyalások és azok az ügyek, melyeket a bíboros-államtitkár rábíz.

Ebben a hivatalban XIII. Leó mesteri vezetése alatt kiváló férfiakkal dolgozott együtt. A világegyháznak változatos, de igen komoly képe, amely itt a fiatal pap szeme elé tárult, szükségképpen mély benyomást gyakorolt rá. 1870 eseményei még nyitott sebekként égtek a pápák lelkét. Igaz, hogy a külföldön mindenfelé óriási tisztelet vette körül XIII. Leót, ámde a hivatalos Olaszország továbbra is konok ellenségként viselkedik a pápával szemben. És bármily öröndetes volt a porosz kultúrharc szerencsés lezárása, csak annál keserűbb lehetett a fiatal Pacellinek X. Pius fájdalmában o ztozni, akinek pápasága alatt Franciaország kormányai egyre élesebben szembefordultak az Egyházzal; az 1901-i egyesületi törvényre 1904-ben a legtöbb szerzetesrend kiutasítása következett, sőt a hírhedt 1905-i törvény nemcsak az Egyház és az állam szétválasztását mondta ki, hanem egyenesen arra tört, hogy az Egyházat minden jogától megfossa. Ez az egész évtized a szabadkőművesség egyházüldözö politikájának eredményeit mutatja Franciaországban, Olaszországban, Spanyolországban és Portugáliában, ezekben a katolikus országokban, és az Egyház súlyos küzdelmeinek egyik veszteségekben gazdag szakasza.

Az Egyház politikai befolyása ilyen megfogytkozásának láttára a pápai diplomáciának egyre erősebben a lelkiek felé kellett terelődnie és csakugyan egyre inkább arra kezdett törekedni, hogy akár egyéb természetü birtokállományának és jogainak kisebb-nagyobb feláldozásával is biztosítsa az Egyház vallási eszményeinek szabad érvényesülését. Ebben a munkában egyre nagyobb rész jut Pacellinek, aki X. Pius pápa bizalmából már 1911-ben helyettes államtitkár lett és az államtitkárnak, Gasparri bíborosnak belső munkatársa s mint ilyen többek közt résztvett az új egyházjog szerkesztésében. XV. Benedek pápa a világháború derekán, 1917-ben müncheni, majd három évre rá német birodalmi nunciussá nevezte ki. Ebben az állásában 12 évnél többet töltött Németországban s ezalatt nemcsak hogy jól megtanult németül, hanem mint élesszemű megfigyelő alaposan megismerkedett a németországi egyházi viszonyokkal s két konkordátumot hozott létre: a bajor és a porosz egyczményt. Még 1917-ben magával vitte XV. Benedek pápa békejavaslatát a kreuznachi német főhadiszállásra és közölte II. Vilmos császárral, Hindenburggal és Ludendorffal. Majd kivivta a Németországba elhurcolt belga munkások hazaszállítását. Bátorságára és emberkezelésére egyaránt jellemző, hogy a forradalom első napján a müncheni nunciaturát fenyegető csöcseléknek maga nyitott ajtót, majd nyugodt fensőbbiségével lecsendesítette és távozásra bírta. Berlinben mint a diplomáciai testület doyenje igen nagy tekintélyre és népszerűsége tette szert, úgyhogy Berlin szellemi életének alig volt olyan eseménye, melyre meg ne hívták volna, sokszor még nem-katolikusok is. Nem maradt titok nagy jártassága Németország történelmében és irodalmában,

sem az inségesek megsegítésére vonatkozó fáradozásai. Mikor XI. Pius 1929-ben visszahívta, ötezer német ifjú fáklyásmenettel búcsúztatta.

1929 decemberében bíboros, majd Gasparri bíboros-államtitkárnak utóda. XI. Pius pápa nagyrabecsülte új államtitkáriját és számos nagyfontosságú megbízást ruházott rá. Ilyen módon megfordul Észak-Amerikában, mint pápai követ Dél-Amerikában és itt különösen Brazília és Argentina egyházi viszonyai érdeklik. Majd ugyancsak legátusként Párisban, Lourdesban és Lisieux-ben gyűjt benyomásokat Franciaországról, végül tavaly egy hetet töltött Magyarországon, résztvett az eucharisztikus kongresszus összes ünnepein, sokáig térdenállva imádkozott a magyar szent korona előtt és az aranyvonattal elkísérte a Szent Jobbot esztergomi útjára. És beszélt a magyarság lelkéről, mely «a keleti gondolat tündöklő mélységeit hordozza», sajátos vonásainak elvesztése nélkül nagyra nőtt a nyugati földön s a nyugati keresztény civilizációtól megerősödve és megtisztulva «fokozatosan készült arra, hogy ezzel a civilizációval szemben olyan szerepet töltsön be, mely kegyetlen megpróbáltatások közepette is belsőleg gazdagította és nemesítette s amely mindíg értékes mozzanata marad az európai történelemnek és kultúrának».

Ebben az időben már régóta első a bíborosi testületben, cardinalone, a nagy kardinális, aminek valamikor Rampollát neveztek. Lehet, hogy XI. Pius pápa benne látta utódját. Mindenesetre XI. Pius halála után ritka egyértelműséggel fordult feléje a katolikus világ várakozása, sőt a nemkatolikus viláé is, mely a mai szövevényes és veszélyes világpolitikai helyzetben igen sokat remél az ő bölcsességétől és sokszorosan bevált diplomáciai képességeitől. Amilyen megegyező volt a bíborosi testület véleménye, mely őt a pápai székbe emelte, majdnem ugyanannyira egyező volt a világsajtó meglepedése a szerencsés választás miatt. Már jelszavát is annyira biztatónak érzik: *Opus iustitiae pax*, az igazság műve a béke. S valóban, ki ne kívánná ma szívből a legtartósabb békét, s ki ne tudná, hogy az csak az egyeseknek és népeknek biztosított igazságon épülhet?

A híres ál-Malakiási pápajövendölések szerint az új pápának Pastor angelicusnak, angyali pásztornak kell lennie. De vajjon milyen értelemben? — kutatta a híres Papini a választás előtt. Talán angyali tisztaságú jellem lesz és nem fogják megérteni? Talán csak az emberek üdvözítésére lesz gondja s a szociológiát ráhagyja majd a szociológusokra, a politikát meg a politikusokra? Sokan azt találgatták, vajjon az új pápa inkább lekipásztor lesz-e X. Pius módjára, vagy inkább politikus és diplomata, mint XIII. Leó. XII. Pius pápa egész multja és egyénisége a mellett szól, hogy mindkét irányzatot szolgálni kívánja. A Pius név, melyet elődje iránt való tiszteletből, mint annak volt államtitkársa választott, XI. Pius nagy célkitűzéseinek és gondjainak vállalását ígéri; emellett azonban az új pápa nagyszabású egyéniségétől azt várhatjuk, hogy elődjének művét célkitűzésben és a kivitel módja tekintetében egyaránt tovább is fejleszti. A *Giornale d'Italia*, a fasiszta kormány lapja, elismeréssel emlékezik meg XII. Pius «termékeny és szent energiáiról», amelyek segítségével minden megbízására a kezdeményező szellem egyéni pecsétjét tudta rámmnyoni. «Nem kell ábrándokat szőni az eddigi irányzat megváltozásának lehetőségeiről, amelyek az egyházkormányzatban talán beválnának. De

azt mindenki meg fogja engedni — és ezt bizonyítják a konklávében leadott szavazatok —, hogy ugyanazok az irányelvek, amelyek egyéb tekintetben változhatatlanok, máttól fogva egy fiatalabb szellemtől fognak kiindulni, egy olyan férfiútól, akit régóta nehéz próbák készítettek fel erre, egy olyan személyiségtől, aki mélyen látja, hogy az Egyháznak mire van szüksége.»

A jövő, mint mindig, ma is Isten kezében van s egy jó pontifikátus nagy kegyelem. Tudjuk azonban, hogy a kegyelem a maga műveihez fel szokta használni a természetet és általában bővebb virágzást fakaszt ott, ahol a gondviselés már a természetet dúsabban fölszerelte. Mi XII. Pius pápánkban ezt a rendkívüli adományokkal elhalmozott természetet látjuk és azért az a reményünk, hogy az ő uralkodását a történelem a különösen termékeny és áldásos pontifikátusok sorába fogja iktatni.

PINTÉR JENŐ.

Még élénken emlékszem rá. A proletárdiktatúra szegyénteljes bukása után és a román megszállás kezdő napjaiban egy kicsiny, de lelkes tanári kör szinte nap-nap után bizalmas megbeszélésre gyűlt össze a Verbőczy-gimnázium egyik eldugott termében. A megbeszélések célja a középiskolai tanárság egyetemének bekapcsolása volt a lebírhatatlan erővel feltörő nemzeti megújulásba. A tanácskozások eleinte teljesen fesztelen modorban folytak. Akinek volt valami mondanivalója, az minden formáság nélkül szabadon felszólalhatott. És, mondhatom, sokan éltek ezzel a joggal. Hiszen azokban a lázas napokban, mikor az arcokon még a közelmúlt szégyenpírja égett, a szemekben ellenben már a szebb jövő reménye csillogott, csordultig tele voltak a lelkek. Az embereknek szinte életszükséglete volt, hogy kibeszélgék magukat s így könnyítsenek lelkükön. Érthető tehát, hogy az összejövetelek sokáig nem állottak másból, mint lelkesnél lelkesebb felszólalásokból. A beszédek során legsűrűbben a kitűnő Sajó Sándor mélyzengésű baritonja bűgött fel. A lelkét égető szégyen és a nemzete süllyedésén érzett szent harag még mélyebbre színezte a költő hangját és szinte prófétai zengést kölcsönzött szavának. Gyakran hallatta hangját a lelkes Miklóssy István is. Bár ekkor már súlyos kórral küzdött, beteg tüdejének zihálása csak fokozta mélységes hazaszeretettől áthatott beszédeinek meggyőző erejét. A költő és pedagógus sodró erejű, magukkal ragadó szavai mellett Oberle Károly felszólalásai elsősorban okosságukkal és bölcs mérsékletükkel, Usetty Ferencéi pedig gyakorlatiasságukkal fogtak meg bennünket.

De az eltávoztakon kívül nagyszámmal szólaltak fel olyanok is, akiket, hála Istennek, még küzdő sorainkban tisztelhetünk. Mert az összejövetelek hetekig eltartottak és fokozatosan beletorkollottak azokba a megbeszélésekbe, melyek idővel a Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének megalapítására vezettek.

Ezekben a lázas, izgalmakkal és várakozásokkal teli napokban került az élre Pintér Jenő. Nem mintha akkor tűnt volna elő az ismeretlenség homályából. Hiszen tudós körökben már régóta jócsengésű volt nevének. Négykötetes nagy irodalomtörténetével nemcsak a Semsey-pályadíjat nyerte el, hanem egyúttal megszerezte a Magyar Tudományos Akadémia és a Szent István Akadémia tagságát is. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság megalapításával s kitűnő folyóiratának, az Irodalomtörténetnek megindításával szintén sok jóbarátot és tisztelőt szerzett magának. De mint gyakorlati szervező csak ekkor lépett előtérbe. Nem beszélt sokat s felszólalásait lehetőleg mindig rövidere szabta. De amit mondott, annak mindig magja volt. Szavaiból

valami különös szuggesztív erő áradt ki. Hallgatóinak ösztönszerűen az volt az érzésük, hogy itt olyan ember beszél, akinél a szó és a tett egyazon töről fakad. Igazán nem kellett hozzá valami különös prófétai képesség, hogy megérezzük, hogy a jövő emberével állunk szemben. És az események hamarosan igazolták érzésünket: Pintér Jenőt még 1919 nyarán a budapesti tankerület főigazgatójává nevezték ki.

Ritkán történik, hogy ember és munkakör ilyen tökéletesen egymásra találjanak. A nagy tudóskönyvek írója és a kéziratokat böngésző szerkesztő mindjárt első bemutatkozásra a gyakorlati élet kifogástalan ismerőjének mutatta magát. Pedig a feladat, melyre vállalkozott, irdatlanul nehéz volt. A forradalom és nyomában a proletárdiktatúra alaposan összezilálta a kerület viszonyait. A régi eszmények tisztelete sok tanár és diák lelkében megfogyatkozott vagy éppen kihúnyt. Még nagyobb baj volt a fegyelem meglazulása. Hiszen ismeretes, hogy a bolsevizmus szellemi vezetési tudatoson azon dolgoztak, hogy végleg lejárassák a szülői ház és az iskola tekintélyét. És amilyen siralmasak voltak az erkölcsi állapotok, éppoly nyomasztó volt az anyagi helyzet. A szükséges tatarozások elmaradása és a beszerzések minimálisra csökkentése külsőleg és belsőleg egyaránt nagyon megviselte az iskolákat. A termek, a bútorok és szertárak mindenütt a kiáltó szegénység nyomait mutatták. Ugyanakkor viszont eddig nem látott tömegek törtettek az iskolák kapuja felé. Ezeknek elhelyezése külön súlyos gondot jelentett az iskolaügy vezetői számára.

Az új főigazgatót tehát minden oldalról a süllyedés és pusztulás jelei fogadták. Pintér Jenő azonban hírből sem ismerte a csüggedést. Azzal az acélos akarással és törhetetlen munkakedvvel, mely mindennél jobban jellemzi egyéniségét, azonnal hozzálátott a romok eltakarításához. Legsürgősebb feladatának az iskola régi erkölcsi színvonalának visszaállítását tekintette. Ezért a megindított igazolási eljárások szigorú lefolytatásával kérélménytelenül eltávolított a katedréről és a padokból mindenkit, aki súlyosabban vétett a keresztény és magyar eszmények ellen. Másrészt az iskolai mérték fel-emelésével és a szelekció elvének következetes alkalmazásával iparkodott a középiskolától távoltartani az oda nem való elemeket. Akitet azonban méltóknak talált rá, azok elhelyezéséről mindenképpen gondoskodott; ahol új párhuzamos osztályok nyitása elégtelennek bizonyult, ott kiegészítő és fiókintézetek nyitásával próbált segíteni. Ilymódon sikerült is elérnie, hogy minden arravaló tanuló fedél alá jutott. Később külön bizottságot állított az éveleji beiratkozási zavarok elhárítására és a határidőn túl jelentkező tanulók elhelyezésére.

A tanulók mellett nem feledkezett meg a tanárok munkájának fel-frissítéséről sem. Ezen a téren legnagyobb újítása a szakfelügyelői rendszer megszervezése és kifejlesztése volt. A szakfelügyelők munkábaállításával sikerült lényegesen magasabbra emelnie a tanítás színvonalát. A szakfelügyelők ugyanis nem csupán rámutattak a hibákra, hanem ugyanakkor megjelölték kiküszöbölésük útját és módját is. E tekintetben különösen termékenyeknek bizonyultak a szakfelügyelői értekezletek, melyeken egy-egy tantárgy tanárai vettek részt a tárgyukkal kapcsolatos pedagógiai kér-

dések részletes megbeszélésén. Nem kevésbé eredményesnek bizonyult az igazgatói értekezletek rendszeresítése. Ezen a réven ugyanis sokkal nagyobb mértékben sikerült biztosítani az igazgatók harmónikus közremunkálását, mint papírrendeletek útján. Mert hiába mondja a latin közmondás: «Verba volant, scripta manent», a jelen esetben az egyéniség varázsa és a szavaiból kisugárzó szuggesztív erő hasonlíthatatlanul nagyobb nyomatókat kölcsönöztek az élő szónak, mint amennyit a holt betű nyomott. És ha a zöldasztalnál hivatalos formában kerültek szóba a szőnyegen forgó ügyek, a havonként visszatérő igazgatói vacsorákon viszont a legfesztelebb baráti formában lehetett előhozakodni velük. Mert a vacsoráknak éppúgy, mint az értekezleteknek, mindig Pintér Jenő volt a központja és éltető lelke; ilyenkor közvetlensége és szeretetreméltósága nem ismert határt.

Természetes, hogy ilyen gondos elindítás mellett kifogástalanul működött a gépezet. Irányítója mindig maga a főigazgató volt. Mert Pintér Jenő nem annyira méltóságnak, mint inkább kötelességnek érezte hivatalát. Ha más-tól teljes értékű munkát várt, még inkább azt végzett ő maga. De azért egy pillanatra sem vált kicsinyes bürokratává. Magának csak az irányítást és a vezető szempontok kitűzését tartotta fenn, a részleteket munkatársaira bízta. De az megint szellemi magasabbrendűsége mellett bizonyít, hogy munkatársait egyszerűen meg tudta választani. Hivatalában mindig példás rend uralkodott; itt nem voltak késedelmes ügyek és elkallódott akták; itt mindenki teljes odaadással és lélekkel dolgozott, mert állandóan magán érezte a vezér irányító és ellenőrző tekintetét.

Ilyen körülmények közt nem csoda, hogy a budapesti tankerület hamarosan mintakerület lett. Külsőleg is nagyot lendült, új osztályokkal és iskolákkal gyarapodott, de még nagyobbat fejlődött benső életének eleven-sége és igazgatásának példás rendje tekintetében. Számos kezdeményezésével serkentőleg hatott más főigazgatóságok életére is; egyik-másik újításával pedig egyenesen országos elismerést vívott ki magának. Elég e tekintetben mintaszerű évkönyveire és immár országos érdeklődéstől kísért tanulmányi versenyeire hivatkoznunk.

A nagy tudóskönyvek szerzője tehát a gyakorlati életben éppen olyan jól megállotta helyét, mint előbb a tudományban; megállotta pedig anélkül, hogy a tudományhoz csak egy pillanatra is hűtlen lett volna. Mert új hivatala nemhogy csökkentette volna munkakedvét, ellenkezőleg még fokozta. Az idő kihasználásának azzal a csodálatos művészetével, mellyel csupán a szenteknél és a tudomány aszkétáinál találkozunk, meg tudta hatványozni perceit és óráit s nagyobb külső elfoglaltsága ellenére nagyobb tudományos munkásságot tudott kifejteni. Hiszen alig mult el esztendő anélkül, hogy újabb vaskos kötetekkel nem lepte volna meg tisztelőinek népes seregét. Bizvást mondhatjuk, hogy termékenység dolgában kevés tudósnak vehette fel vele a versenyt.

Immár húsz esztendeje folyik ez az idegölő munka. Pintér Jenő húsz esztendeje végzi a kifelé élő főigazgatói és az önmagába tekintő tudós kettős munkáját. Ezen idő alatt sok örömben és sok elismerésben volt része. Az Országos és a Katolikus Középiskolai Tanáregyesület, úgyszintén a Közép-

iskolai Tanarok Nemzeti Szövetsége tiszteleti tagsággal tüntette ki, a Magyar Irodalmi Társaság és a Pedagógiai Társaság elnöki székébe emelte, a szegedi tudományegyetem rendes tanári címmel, a Magyar Tudományos Akadémia nyugdíjjal kedveskedett neki, a Kisfaludy Társaság és a Petőfi Társaság tagjai közé fogadta és így tovább. Pintér Jenő azonban valószínűleg mindezeknél többre tartja magában azt, hogy olyan kitűnő elődök után is, mint Lutter Nándor és Erődi-Harrach Béla több tudott lenni epigonnál s egyéniségével új korszakot tudott nyitni a budapesti főigazgatóság történetében. De talán még büszkébb arra, hogy főigazgatóságának nagy eredményeit el tudta érni anélkül, hogy bárkinek tudatosan keserűséget okozott volna. Mert Pintér Jenőnek az is kiválósága, hogy kitűnően tud bánni az emberekkel és erőszak nélkül is az eszmények szolgálatába tudja őket szegődtetni.

Húszéves főigazgatósága alkalmából a legrégebb pesti gimnázium is tisztelettel köszönti benne a mintaszerű vezért, a talpig férfit és a legtudósabb főigazgatót, aki egyéniségével súlyt és országos jelentőséget tudott kölcsönözni állásának. Ad multos annos !

NYELVHELYESSÉG A CSALÁDBAN.

Valahányszor a mindennapi életben előkerülnek a nyelvhelyességnek kérdései — akár nagy elvi, akár apró gyakorlati viták során — Csokonai adomája juthat eszünkbe. Történt úgy másfélszáz éve Debrecen városában, hogy a költő meg Budai Ézsajás, a kollégium történettanára nagy szócsatát víttak: Micsoda mesterségből van legtöbb Debrecenben? Csokonai orvosdoktor emleget. Szó szót követ; áll a fogadás tíz font verpelétiben... Másnap Vitéz Mihály fölkött, fogafájós képpel ballag a piac felé. Aki csak ismeri, útjába áll, tanácsaival kelletlenkedik, amiket is a derék poeta fölírogat zsebbeli könyvecskéjébe. Utolsónak Ézsajás uram ajánlatát is. Mikor azt följegyezte, elkacagja magát: Nagytiszteletű uram, kigyelmed ma épp a százhetvenkilencedik doktorom! Kérem a tíz font verpelétit!

Debrecenben mindenki doktor! — mondja ennek a történetnek nyomán a szállóige... De nem tudom, ha próbát kellene tenni, nem bizonyulna-e még a doktornál is elterjedtebb foglalkozásnak az anyanyelvben való nyelvtudós mestersége.

S ez érthető is: testével mindenkinek törődnie kell, az orvostudományhoz tehát valami köze mindenkinek van. De anyanyelvén is beszél mindenki, nyelvhelyességi szakértőnek tehát igen sokan jelentkeznek. S mennyi mindenféle vélemény, tanács, döntés és hiedelem hallható! Igazán nehéz feladat előtt áll az, aki rövid félóra alatt csak néhányát is tisztázni akarná, aki azt szeretné, hogy előadása terjengős se legyen, mégis meggyőző; gyakorlati legyen, de elvekből is megalapozott, mégsem unalmas.

Legelőször is létét kell megvédenie az előadásnak. Mert az előbb említett szakértőknek egy tetemes csoportja azt hirdeti: nincs szükség nyelvédelemre, a nyelv irányítás nélkül is nő, fejlődik; a nyelvnek évezredes és milliók ajkán áradó folyama nem törődik partjain játszadozó nyelvészek maroknyi homoktorlaszaival, erőtlen vízcspadosásával. «Ezer évvel ezelőtt, ha lettek volna, éppígy hangoskodtak volna a Szent István korabeli nyelvészek a beözönlő latin, szláv szavak ellen, amelyek nyelvészek nem létében így szépen helyet kaphattak, megmagyarosodtak és boldogan élünk velük. Ki törődik ma már vele, hogy szláv nyelvekből kaptuk a *pap*, *karácsony*, *király szót*, latinból a *mise*, *sekrestye*, *oltár szót* s í. t.» S e véleménynek hangoztatói le is vonják a következtetést: a nyelvtudomány vegye tudomásul, tanulmányozza a nyelvet, mint a természettudós a növényeit, ne akarjon beleszólni életébe...

Ez a növénytani példálódzás igen elterjedt volt úgy negyven-ötven évvel ezelőtt. Még nagy nyelvtudósokat is megejtett s azok lemondtak a

nyelvművelés gyakorlati lehetőségeiről, lemondtak a világ nyelvi irányításáról s a szigorúan vett nyelvtudomány magányába húzódtak.

Magyarországon, hála Istennek, ez a kishitű, kedvevesztett és tétlen (passzív) nyelvészirányzat soha uralomra nem jutott. Ennek pedig nagy és mély oka van. Elég csak tanulmányozni a nyelvművelés magyar multját, egyszerre rábukkanunk, hol hibázta el a növényhasonlat az okozkodást.

Azt mondja: A nyelvet nem lehet irányítani. S itt áll vele szemben a magyar nyelvújítás százéves nagyszerű harca, amely a gyakorlati életbe hatóan az egész világba kiáltja, hogy a nyelv nem a tehetetlen anyagvilágnak, hanem a szabadakaratú szellemnek területe. (Gondoljunk csak arra, hogy az *elnök, főnök, eszme, cikk* s még sok száz más szót egyes lelkes magyar írók találtak ki idegen szavak kiszorítására s terjesztettek el egy miénknél sokkal lelkesebb, őszintébben magyar korban.)

Hogy pedig a nyelvet nem kellene irányítani? Hogy a nyelvben csak az okvetetlenkedő nyelvészek különböztetnek meg helyes és helytelen alakulatokat, mert amit egyszer az emberek használnak, az mind helyes lenne? Erre legelsőnek azt az érvet hozzuk, ami a lélek halhatatlanságának is egyik érve szokott lenni: nem találni a világon népet, ahol a nyelvhelyesség eszméje, a saját nyelvének védelme hiányoznék. Oly ősi hajlam ez, hogy a beszélni kezdő kisgyermekben is megfigyelhetni s a szomszédos falvak egymás-gúnyolásának is leghálásabb tárgyköre az eltérő nyelvjárás. Hát még ahol két idegen nép területe, ahol két teljesen idegen nyelv hatásköre érintkezik! Ahol az idegen nép megismerésével az ember saját nemzetére, nemzeti öntudatra ébredt, ott ez mindenütt a saját nyelvének szeretetével és védelmével kapcsolódott.

Tiberius, a római császár, valahányszor a tanácsban gazdasági tárgyú felszólalásain a görög eredetű *monopolium* szót kimondta, mindig bocsánatot kért, hogy idegen szóval él, de hát nem tud rája latint.

A Magyar Nyelvőr egy régi évfolyamában az óromániai moldvai csángó magyarok nyelvéből látható egy kis szógyűjtemény. Meghatva olvas ott az ember egy egyszerű csángó tájszót: *Feketé-víz*. Magyarázatul közölve van: Csak egy háznál használatos. «Amint az illető gazda mondta, azért használják, mert nem akarják úgy mondani, mint az oláh, hogy hát *káfé*, hát *csánta* (= csinálta) ezt, hogy feketévíz.» (Nyr. 31 : 83.)

Minekünk itthon, dunántúli, alföldi, pesti magyaroknak eszünkbe sem jutott a *kávé* szót megmagyarosítani, s ott messze Óromániában, a székely havasokon túl egy oláh tengerben már-már elsüllyedő csángó család megcsinálta rá a magyar szót, mert magyarul akar beszélni, nem akar oláhvá lenni egyetlen szóban sem... Meri-e valaki állítani, hogy a nyelvvédelem nyelvészek üres időtöltése? Vagy nem inkább azt következtessük-e, hogy évezredek óta minden nép ösztönös nyelvvédelmét valami komoly okra kell visszavinnünk, hogy van itt valami a mélyben, ami öntudatlanul talán, sokszor pedig öntudatosan is, ott munkál a tunulatlan csángó magyarok közt csakúgy, mint a kétezer évvel ezelőtti római szenátusban. Űgylátszik, nemcsak az örökéletnek, nemcsak az egyes lélek fennmaradásának hite van beleoltva minden nép ösztönébe, hanem saját nemzeti lelkének és nyelvének

fönntartása, saját szellemi, nyelvi «önkormányzatának» — autonómiájának védelme is. Nemcsak egyes lelkekben él a függetlenség, a szabad elhatározás igénye, hanem a nemzeti-közösségi lélekben is. Ez a nyelvvédelem, a nyelvhelyesség. Könnyű lenne e tételeket a népfelfogás érve után a bölcsélet érveivel is igazolni, levezetni a nemzet fogalmából a nyelvvédelem szükségességét. De elég csak a végeredményt nyomatékozni: *Helyes beszéd, helyes nyelv voltakép az idegen elemektől mentes nyelv, a saját gyökerein nőtt beszéd, idegen szavak és idegen kifejezések kerülése.*

Érthető, hogy a nyelvhelyesség igénye akkor lobog föl a nemzetben, ha idegen nemzetek veszélyeztetik nemzeti létét, műveltségét, vagy ha nemzeti mivoltába jobban elmélyed. A magyar voltáért élet-halálharcot vívó csángó tehát nyelvvédővé lesz, mint ahogy az volt a németesedés ellen küzdő Dugonics-, Kisfaludy-korabeli magyar, s egyre-másra megfigyelhettük ugyanezt a felvidéki és erdélyi magyarságban. Bizony, egy kis szégyennel is látnunk kell, mennyi gondot fordítanak folyóirataikban, könyvekben beszédük magyarosságára, hogy fáj nekik az idegenszerűségek terjedése. Végre is odavisz minden okoskodás, hogy «nyelvében él a nemzet».

A velszi bárdokat, ha máshonnan nem, Arany János gyönyörű költeményéből ismerjük. Az angol elnyomástól oly sokat szenvedő őslakó velszi és kymri nép kifejlesztette a bárdság intézményét: nemcsak énekesei és költői voltak ezek a népnek, hanem tanítói, látnokai, vezérei is, szinte nemzeti őrangyalai. S egy középkori bárd-bölcsesség azt hirdette népének: «A kymri embernek három dolgot kell mindig szeretnie: országának nyelvét, országának bölcsességét és országának urát». (Weisz—Szabó: Világtört. V. 777. skk.) A nemzeti szenvedések tüzeiben megtalálta a bárdok népe, mi nemzeti mivoltának foglalatata: a *nyelv*, s ez első helyen, az ország *bölcsesége*: hagyományai, erkölce, szokásai, és *ura*: állami léte.

«Aki honi nyelvünk mellett van, az nemzetünk életét hordja szívében — hirdeti Széchenyi István — Aki pedig ellene szegül, sejdítenül is, mert nem akarom hinni, hogy sejtve valaki hazagyilkos lehetne, annak halálát reggeti keblében.» (Világ.)

A legnagyobb magyarnak ez a kemény szava azonban éppenséggel nem vonatkozik azokra, kik keresik, kérdezik: mit tegyünk hát, miből álljon nyelvvédelmünk? Nem vonatkozik hallgatóinkra, akik ezt a hosszadalmas elméleti részt olyan türelemmel végighallgatták.

Mi ellen küzdjünk tehát a nyelv védelmében s hogyan küzdjünk? — ez a kérdés vetődik föl. Itt kezdjük előadásunk címének második felét: «Nyelvvédelem a *családban*». Mert a család a nyelv igazi termőföldje, bölcsője.

Mindenki olyan nyelven beszél, amilyen nyelvű környezetben élt első éveiben, kb. 3—7 éves koráig. A megrögzött idegenszerűségeknek egy nagy részéért tehát kétségkívül a család felelős. (Másik része, a közélet számos idegenszerűsége, a sajtóból árad.) Középosztályunknak elég számottevő hányada nem is olyan régen még idegen anyanyelvű volt. Elég csak végignéznünk ma is városi, iskolai, távbeszélőkönyvi névsorokat: jó, ha kétharmada a neveknek magyar s nem még annál is kevesebb. Pedig nyilvánvaló, hogy ma alig egy-két százalékuk nem magyar anyanyelvű, a többi idegen

név csak a néhány emberöltővel korábbi ősnek anyanyelvét hirdeti, nem mai viselőjének nyelvét. (A magyarosított nevek arányszáma még ma is, sajnos, igen elenyésző.) Úgy 25—30 %-unk tehát idegennyelvű volt valaha. Ez az idegen nyelv (főleg a németről van szó) már rég megszűnt élőnek lenni, de belőle való örökségképen még ma is szülőről gyermekekre száll a sok nyelvhiba. Ezek aztán a művelt magyarság minden családjába eljutnak, kiegyenlítődnék s az egész városi lakosságban lábat vetnek.

Táplálja s fönntartja létüket az *idegen nyelvek tanulása* is. Hiszen nyilvánvaló, épp a «kis nemzetek» fiának szüksége van idegen nyelvekre, de épp a kis nemzetek fiának szüksége lenne fokozottabb nyelvvédelemre is. Ha ezt elhanyagolja, kis nemzetének halálát készítgeti. Idegen nyelvek tanulása anyagi és gyakorlati kényszer, magyar nyelvünk tudása eszményi és elvi fölhívás: sajnos, a gyakorlati életben anyagi előnyök súlyosabb érvek szoktak lenni az eszmeieknél, még sokszor jó magyar emberek előtt is. Így aztán gyakran tanúi vagyunk annak a szomorú jelenségnek, hogy apró, négy-ötéves fiúcskák, még mielőtt anyanyelvüket jól megtanulták volna, vagy éppen legelőször és anyanyelvük gyanánt egy idegen nyelvet kezdenek tanulni. Hozzáértő nevelészek szerint idegen nyelvekre maradandó eredménnyel csakis anyanyelve teljes megtanulása után foghatjuk a gyermeket, tehát úgy 8—10 éves korában. Akik erre nem néznek, pillanatnyi és igen kétes sikerű gyakorlati célokért elszakítják a rájuk bízott lelket éltető forrásától, az anyanyelvétől. Szomorú kis idegenné teszik s ennek nyomait később egész holtáig hordani fogja, mégpedig nemcsak nyelvhibáiban, hanem sokkal mélyebben: valami hontalanság, az igazi itthonérzésnek hiánya marad mindig benne. A magyar nyelvnek és magyar gondolkodásnak mindig csak fölszínén fog járni, a nyelv és lélek, finomabb rezdüléseiben, zárva lesz tőle, s ahogy nyelvükben, úgy honfitársaiban sem tudja majd soha teljesen megtalálni magát.

A kiejtésbeli hibák nagyrészt ilyen neveléssel avulnak a gyermekbe. S bizony 8—10 éves kora után legföljebb csak egypár apró kiejtés hibáról szokhat le, nagy tömegükben egész életén át elkísérik. Milyen borzalmas szégyen az művelt társaságban, ha valaki nem tudja helyesen kiejteni az angol, francia szavakat! Hogyan törekesznek a művelt magyarok minden angol politikus, város, új tánc nevének lehető élethű kiejtésére és hangsúlyozására. Elfelejtik azt az egyszerű szabályt is: Ha idegen szó vagy név *magyar* szövegben szerepel, érvényesül benne természetesen s öntudatlanul is a magyar hangsúly, meg nagyjából a magyar hangképzés. Tehát: *Mussolini foglalta el Albániát*, nem pedig: *Mussolini foglalta el talán éppen — Albániát*. Nevetségesen hat az *akadémia*, *parlament*-féle beszéd is, mert az becsületes magyarsággal: *akadémia* (a mi komoly, mély *a*-hangjainkkal), meg — *országháza*. Az idegen eredetű szavaknak ilyen pontoskodó kiejtése mellett aztán annál lesújtóbb a magyar szavaknak egyáltalán nem «pontos» magyar kiejtése. Gyakran hallani a selypítő német *l* hangot magyar anyanyelvű emberektől magyar beszédben: «nem volyrtam ott, nem volyrt alykalymas»... Ez még hagyján! Még sokkal súlyosabb hiba és teljesen elterjedt a pesti beszédben a fölcsapottvégű mondatdallam, kivált kérdő hangsúlyozásban. A magyar nyelv takarékos nyelv. Ha van a mondatban kérdő szócska (ki,

mi, milyen, mikor, vagy akár csak egy kis *-e* is), akkor fölösleges bármi kérdő hangsúly : *Mikor jössz? Itt volt-e a barátod? Mért nem felelsz?* (Nem pedig : *Mikor jö-össz? Itt volt-e a barátod? Mért nem felelsz?*) Viszont, ha szükséges a kérdésnek hangsúllyal való jelzése, ez az utolsó-előtti szótagra esik : *Te voltál itt? Hazajössz délután?* Azt már talán kár is említeni, mert segíteni alig-alig lehet rajta, hogy a magyar nyelv 15 magánhangzójából egyet a pesti nyelv végleg elveszített : a zárt *ĕ*-t (pl. az «embër» szó második szótagjából *ĕ*, vagy : *mĕgyĕk, ĕk elmĕntek*).

A kiejtés tehát igen sokszor idegenszerűvé válik, de senki sem ütközik meg rajta, nem szokták kijavítani a fiúk beszédjében. Magyarországon u. i. még nem tudják korunk egyik nagy tudósának megállapítását : a művelt ember első jele az, hogy anyanyelvével helyesen és szabatosan tud élni (Butler mondta, a newyorki Columbia-egyetem és a Carnegie-alapítvány elnöke). S valóban, a művelt nyugat nem is sokat ad az idegen nyelvekben való jártasságra, az legfőljebb kis gyakorlati érdek az ő szemükben, annál többet ad az anyanyelv pontos, szép, színes használatára. Mert ez már túlnő az anyagi érdekeken, ez már eszmei követelmény, lelki érdek, igazi «kultúra».

De rosszul mondtuk az előbb : igenis, megütközünk a szokatlan kiejtésen és hamar kijavítjuk a fiút. Ezt azonban csak egyetlen esetben tapasztalni : ha tájszólási ízt veszünk észre beszédében, ha «parasztos» a kiejtése. Pedig, mint mondtuk, helytelen beszéd az idegenszerű beszéd, s azt is tudjuk, hogy a *tájnyelvek* nem az irodalmi nyelv elrontásából erednek, hanem az ősi egységes magyar nyelvnek voltaképeni leszármazói, egyenes folytatásai. Az *irodalmi nyelv* (amit pl. szavalatokban, szónoklatokban, tehát a nyilvánosság előtt kell használnunk) hozzájuk képest csak «műnyelv», tulajdonkép a tájnyelvekből egybeszerkesztett, sok tekintetben mesterséges képződmény. Még azok is, akik az ország művelt osztályát teszik, mindenütt nem az irodalmi nyelven beszélnek, hanem az ú. n. *köznyelven*. A köznyelv népiesebb alakja az irodalminak, minden vidéken belejátszik valami a helybeli, környékbeli tájszólásokból. Ne botránkozzunk meg hát, hanem úgy vegyük, mint természetes élő beszédet, ha a fiú így szól : «Jó vóna, ha hónap szünet vóna». Nemcsak a kívánság érthető egy diákajkról, hanem ez a kiejtés is, bizalmas családi körben. A *voll, volna*-féle alakok ünnepélyes, nyilvános beszédben járják. Aki magánéletében is ilyen «tiszta irodalmi» nyelven akarna beszélni, olyan, mint az az ember, aki hétköznapi is frakkban jár : hamar megkapja a «modoros, nevetséges» jelzőt (ha ugyan nem főpincér, mert annak szabad). Az ilyen kiejtés feszélyezi hallgatóit, állandó kimérttség és természetellenesség érzését kelti. Aki ismeri a németben, franciában a köznyelv és az irodalmi nyelv («színházi nyelv») különbségét, az nem fog megütközni ezeken a megállapításokon.

Még akkor sem kell megijedni, ha a fiú beszédébe a bevett köznyelv sajátosságain kívül is egy kis falusi íz keveredik. Mindenki saját egyéni használatára egész jogosan élhet azzal a tájnyelvvvel, amelybe beleszületett, csak tájszólásának idegenszerűségeit kell kerülnie. Az a kis tájszólási íz, amely művelt ajkról is néha hallható, egészséges fölfrissülést hoz, egyéni zamatot ad. Ne felejtjük,

hogy az az igazi magyar, aki egyéni szálakkal kapcsolódik nemzetéhez : ez a tétel a nyelvre is érvényes.

Mit irtogassunk hát a család nyelvéből? Elsősorban az idegenszerűségeket! Akad ezen kívül is hiba, de sokkal elenyészőbb és sokkal vitathatóbb, hogyszem érdemes lenne azt venni úzóbe. Kevés hibát pécézni ki, egyszerre alig egy-kettőt s határozottan ellene menni : ennek lesz látatja.

Igen hálás vadászterület a fölösleges idegen szavaknak őserdeje. Mint láttuk, egy részüknek garázdálkodásáért nem vétkes a család, mert azok a sajtó, politika, közélet gyomjai : főleg latin szavak ezek. De már az idegen szavak másik, talán sokkal nagyobb csoportja a családokat vádolja ! A rengeteg németeredetű «konyhaszó» : ételek, edények, szerszámok, bútorok, háztartási műveletek, mind-mind idegen szóval neveződnek annyi «magyar» családban ! Ha ilyen családba betekintünk s egy kicsit szétfülelünk, egyszerre nyilvánvalóvá válik, hogy a műveltsztyábeli nagy magyarosodás úgy száz-évvvel ezelőtt mennyire fölshínes volt, mennyire csak színre magyarosodtunk meg Széchenyi föllépésekor (mert vonatkozik ez a tiszta magyar eredetű családokra is). Családi, házi életünk művelt magyar jellege talán végleg eltűnt 1700—1800 táján, talán az öreg Apor Péter siralmi (Metamorphoses Transylvaniae : erdélyi művelt magyarságunknak, a művelt magyar élet ez utolsó mentesvárának elnémetesedéséről) nem is olyan alaptalanok — ezt kell gondolnunk olykor, meghallgatva a siralmas magyarságú családi nyelvet. Egész kerekén ki lehet mondani : még nem tanultak meg magyarul a magyar konyhákban. Mert ott csodálkozva hallják, hogy a pájgli az patkót jelent, hogy a raszli az késpalló, hogy az eszcájj magyar neve jó népiesen késnemű (ők legföljebb szóról-szóra fordítják : evőeszköz), ott még hasíroznak, fasíroznak. paníroznak, paszíroznak, szervíroznak, ott kochok, stanglik, csuszpájzok, garnirungok, lincerek, krémek, parfék járnak. Mit tudnak ott arról, hogy faluhelyt szép magyar szavak elfojtva tengődnek, hogy magyar szótárakban rég feledett magyar nevek húzódnak meg, a konyhai terpeszkezők becsületes magyar megfelelői. Vagy nézzük a berendezés, ruházat száz meg száz idegenjét! Mind azzal mentegetődzik, hogy nincs rá jó magyar. A magyar nyelvet félig-meddig ismerők közismert mentsége ez. Úgy kell érteni : Nem tudnak rá magyart. Hát mondjuk meg nekik, hogy a bartvis minálunk szőrseprű, a bross : melltü, régi szép magyar szóval : kősöntyű (függő ékszer), a túll : fátyolszövet (régén : cseplész), hogy régén a dauerozás fodrozás volt (dauerwelle = nem : tartós hullám, hanem tartós fodor), a moaré szó rég megmagyarosodott, csak mai magyarjaink nem tudnak róla : mohér stb. Elmondhatjuk a régi íróval : Bezzeg megfogyatkoztunk a magyarságban ! — Hát legalább vegyük tudomásul, keressük és terjesszük az újon alakult, felújított magyar szavakat, fogadjuk meg azok javaslatait, akik «szakaszkodott» magyarságunkon segíteni akarnak. Mennyi sok jó magyar szót találni Pintér Jenő Nyelvvédő Könyveiben, mennyi szép magyar elnevezést vet föl az élet, ajánlanak a tájszólások (frottir : botlyhoska, fuszekli : bokás harisnya vagy röviden : bokás, pullover : bujka, resó : forralka), érdeklődünk irántuk és kapjunk rajtuk ! Értsük meg végre, mekkora szégyen az, ha magyar házakból ilyen beszéd hallik : «Menj a spájbba, ott van a stelázsin, a dunctos mellett ; aztán klopfold ki a gangon a teppiche-

ket, pucold ki az eszcájgot és rakd a kredencbe». (Aki őszinte, magában bevallja, hogy nincs sok túlzás ebben a «minta-magyarságban» !)

Ilyen magyarságban nő föl a gyerek. Kit okoljunk, ha sokszor a leg-egyszerűbb fogalmakat sem tudja magyarul megnevezni s keserű gúnyjal azt kell mondanunk : még szerencse, ha németül tud, legalább kifejezi magát, ha magyar nyelvismeretei csödöt vallanak. Csodálni-e ilyen magyarul tudás után, hogy lépten-nyomon német nyelvre szorul a beszélő? «Gönnolom neki ezt a pechet, mir nichts, dir nichts, azt mondja . . .» Az egész családban talán a gyermek legkevesbbé vétkes, ő még nem használ annyi idegen szót, mint a föl-nöttek. Amit használ is, sokszor tréfából ugyan, de egészséges nyelvérzékkel és maradandóan megmagyarosítja. Így lett a futballból *foci*, aztán meg *döngő*. Általában a diákszótárt teljes egészében nem szabad üldözni, mert vannak benne igen sikerült alkotások is. Annál inkább üldöznünk kell a jassz-nyelv furcsa, alvilági ízű elemeit. Effajta idegenszavak kedvelésében már inkább elmarasztalhatjuk a fiúkat : ez jellegzetes diákhiba. Érdekesség utáni vágyukban összeszednek mindenfélét, értékest-értéktelent. A pesti csibésznyelv, a jassz-nyelv igen elegyes eredetű, de legkevesbbé sem magyar «tájszólása» különös módon kívánatos, kivált a föltűnni vágyóbb és önállótlanabb diákok szemében. (Tájszólásnak nem nevezhetjük ezt a nyelvet, mert nagyrészt idegen elemekből áll, meg aztán tisztára mesterséges alkotás : a bűnöző alvilág titkos nyelve ez.) Egy kicsit megdöbrentő, mikor művelt fiúk ajkán ilyen cigányeredetű jassz-szavak csendülnek meg : *kaja-pia* (evés-ivás), *lővé* (pénz) vagy a jiddis *haer* (barát, társ), *kóli* (hazugság), *hirig* (verekedés), *meló* (munka), *mázli* (szerencse) stb. Az iskola és tanárai nem ismerik oly közvetlenül efféle megnyilatkozásait, mint a szülői ház. A család van tehát elsősorban hivatva ezen a téren az ellenőrzésre és irányításra. Sokszor az ilyen nyelvi ellenőrzés erkölcsivel is egybekapcsolódik. Bizonyos beszédmodor és kifejezések jelentkezése már inkább erkölcsi, mintsem nyelvi veszedelem. Akár ezeknek, akár a kevésbbé veszélyes nyelvi jelenségeknek kezelése ne legyen tüneti, hanem gyökeres : nyomozzuk ki végső okát s ott fojtsuk el (tehát pl. milyen barátságok, ismeretségek révén tanulta ezeket, olvasmányai stb.). Ne történjék hatalmi szóval, hanem okos meggyőzéssel, magasabb szempontjaink megértésével.

De mi legyen akkor, ha a gyermek kezdi el a nyelvi irányítást? Ha ő javíthatja szüleit, talán épp az iskolában tanult dolgok alapján? S ez annál inkább megtörténhet, mert a régi iskola nem fordított még annyi gondot a nyelvtisztaságra, mint a mai. Ha a javíthatás oka tiszteletlenség, fölényeskedés, csakúgy kell vele elbánni, mint bármilyen más tiszteletlenséggel, mégis értésére adva a fiúnak, hogy a büntetés, leintés *csak is* tiszteletlen hangja miatt éri. Nagy kiábrándulás ugyanis, kivált kisebb gyermeknek, ha talán ügyetlen, de lelkes és eszményi megnyilatkozásait hatalmi szóval elfojtják. Az okos és igazán nevelni tudó ember az eszményeket saját tekintélyénél is magasabbra tartja, s még tekintélye látszólagos rovására is tiszteletet szerez nekik. Látszólagos ez a tekintélycsökkenés, mert voltaképpen az eszménynek mindenek fölött való tiszteletével a nevelő is növekszik. Alig van mélyebb hatású élménye egy fiúnak (főleg, ha fogékonyabb, finomabb lelkű), mint látni, hogyan alázkodik meg szülője vagy tanára maga is a hirdetett eszmény

előtt, akár csak egy nyelvhelyességi, kis eset erejéig is : «Igazad van, **fiam**, elhibáztam . . .»

S ilyenkor megmagyarázhatjuk neki, milyen hatalmas erő a hosszú, talán sok évtizedes megszokás, s hogy a gyermek szerencsés helyzetben van : könnyebben tanulja az újat, a helyeset. Ha ezzel szemben megszidjuk a fiút, az többet nem mer szólni, véleményét elfojtja, de ez a vélemény nem lesz jobb az első esetbelinél.

Jellemző a fiúk tettvágára, amit vidéken egy kis másodikosról hallottam : Annyira fölbuzdult a konyhai-háztartási nyelv magyartalanságai ellen, hogy krétával a konyha egyes tárgyaira fölroghatta magyar nevüket : «pohárszék» az ú. n. kredencre, «tűzhely» a sparherdre stb. Ugyanerre a fogásra az előbbtől függetlenül rájött egy pesti kisdíákunk is. Nem lenne okos dolog kinevetéssel elintézni az ilyesféle mozgolódásokat. Még ha mosolygunk is, éreztessük, hogy egyet értünk velük s adjunk alkalmat hajlamaik kiélésére.

A szülő úgysem jut hozzá, hogy maga-magát képezze a nyelvhelyesség kérdéseiben. Tegyük meg a fiút a család nyelvvédőjévé, ez csak növelni fogja becsvágyát és élet veszi nyelvi javításainak. Szabályokat adunk, mikor, hogyan javíthat és jó kézikönyvhöz juttatjuk. Legnagyobb nyelvhelyességi szakkönyv Dengl Jánosnak néhány éve megjelent műve, de nagy terjedelménél és hosszadalmas tárgyalásmódjánál fogva kézikönyvül nem alkalmas. Igen jó a háborúelőtti Simonyi-féle Helyes Magyarság és méginkább ajánljuk a teljesen gyakorlati Magyar Nyelvvédő Könyvet, melyet Pintér Jenő most készíti harmadik kiadás alá. Benne a fölösleges idegen szavak jó magyarja megtalálható, megvannak a sűrűbben előforduló idegenszerű kifejezések is.

Mert a nyelvhibák közt nemcsak a helytelen kiejtéssel, nemcsak az idegen szavakkal, hanem a kifejezésekbeli idegenszerűségekkel is küzdenünk kell. Az idegen szót könnyű megismerni. A kifejezések üldözéséhez azonban már némi ismeret, jártasság kell. Ilyenek a németből szóról-szóra való fordítások, melyek eredeti magyar szólásokat szorítanak ki : «Úgy néz ki a dolog, mintha...» (a helyett, hogy «úgy fest . . . olyan . . . , az a látszata . . .»), vagy : «Jól áll neki a kalap» (magyarul : illik, jól illik) stb.

Ezeknek lefüleléséhez okvetlen szükséges egy kis kézikönyv.

Több családban megvan az a jó szokás, ha valaki fölösleges idegen szót vagy hibás, németes kifejezést mond, néhány fillért fizet a jótékonycélú perselybe.

Amint mondtuk, legokosabb a fiút magát megbízni az ilyen ügyek vitelével : egész lelki fejlődésére is csak jó hatással lehet, ha egy kicsit kiélheti tevékenységét, eszményiségét, lelkesedését.

Mindezek azonban csak hibák, «negatívumok», tagadások, márpedig nyelvi nevelésünk sem merülhet ki hibáknak üldözésében. Sajnos, egész nyelvészeti irányzatunk meglehetősen erre adta magát, holott sokkal fontosabb a tevőleges, igenlő (pozitív) nevelés a nyelvi téren is. Mit érne kiirtani nyelvünkől az idegenszerűségeket, ha helyükbe nem adunk megfelelő jó magyar szavakat, szólásokat? Mit ér üldözni a gondolatnak bizonyos idegenes megjelenését s közben nem nyitni lehetőségeket, hogy azok helyett a töről-metszett magyar gondolkodás formái vonuljanak be nyelvünkbe? A gondolat megjelené-

sét nem lehet visszaszorítani egy-két általános alakzatra, nem lehet kívánni, hogy az idegenszerűségek szerepét a már meglévő s hibásbeszédű magyarjaink nyelvében egyébként is szereplő szavak, szólás foglalják el. Ez nagyfokú nyelvszegényítés, gondolatslányítás lenne s végre is a magyar műveltség visszavetése. Gondoskodjunk tehát róla, hogy a kiküszöbölendő idegen helyét új, frisserejű vagy felújult magyarságok foglalják el. Más szóval : nemcsak hibákat kell tanítani, hanem nyelvi szépségeket, magyarosságokat is. S ez sokkal fontosabb az előbbinél. Sajnos, e téren csak a kezdet kezdetén járunk, még csak tapogatózunk, mit is kellene tennünk. Egy ósrégis talán leghathatósabb nevelőeszközt azonban semmiképp sem hagyhatunk említetlen. Adjuk a fiúk kezébe a magyar remekírókat : Gárdonyit, Aranyt, Mórát stb. korának megfelelően. Kapassuk rá a szívesen és figyelemmel való olvasásra : ne sokat, de alaposan olvasson. Hihetetlen, hogy kivált kislányok nyelvére milyen hatással van az olyan olvasmány, mely egész lelküket megfogja és kitölti. Ezt a nevelést különben jóval a közvetlen nyelvi nevelés előtt megkezdhetjük : Olvassuk nekik a szép magyar népmeséket, majd elemista korban adjuk kezükbe ; Benedek Elek és mások földolgozásában ezek a népmesék a magyar nyelv legremekebb szövegei. S igen fontos nemcsak nyelvi, hanem egyáltalán nemzeti szempontból : tegyük a családban élővé az irodalmat, mégpedig elsősorban nem a mait, hanem a remekkorit (klasszikust). Olykor szavaltatni, kérdegetni kell a fiút — de természetes érdeklődéssel, lelkesedéssel, mert a merevség csak ront — emlegetni, idéztetni és idézni szép sorokat, hogy kedvet kapjon.

Nehéz erre «receptet», szabályt adni, fogásokat ajánlani, mert a pillanat, a család levegője termi őket. De ehhez persze végre is az szükséges, hogy maga a szülő is beledolgozza, sőt beleélje magát nyelvünk s irodalmunk ismeretébe, szeretetébe. Mindenki csak azt adhatja, amije van . . . Élő hagyományokkal átítatott családok : ezek a magyarság igazi hordozói, végvárai és «kirepítő fészkei». Hiszen a fiú a család gyermekévé születik s csak a családon keresztül lesz a nemzeté. Olyan magyarrá lesz, amilyen magyar levegőt adott neki a család. A család, amely jól tudja, hogy minden magyarság alapja, alfája és omegája a magyar nyelvnek nagy-nagy szeretete. Olyan nagyfontosságú dolog ez, hogy a szülőnek nem szabad egy kis fáradságot, utánajárást, esetleg tanulmányozást sajnálnia tőle. Olyan időket élünk újra, mikor nem az anyag, nem a pénz, hanem átélt hit és fanatikus nemzetiesség viszi előre a népeket. Nagy nemzeti akaratok országhatárokat bontanak, népeket sodranak. Nagyon-nagyon erősen akarnunk kell magyar voltunkat, hogy idegen sodrásoknak áldozata ne legyen nemzetünk. Ma a nemzetek már nemcsak fegyvereiket, hanem szellemi vonzerejüket, belső tüzüket is összemérik. A magyar lélek léte vagy nemléte forog kockán. S a játszma — erkölcsi, szellemi, nyelvi téren — a nemzetek nagy versenye a családban dől el.

I. ISKOLÁNK MULTJA.

A pesti piarista gimnázium érettségi vizsgálatai 1851-ben.

I.

A szabadságharc előtt pesti iskolánk hatosztályú, ú. n. nagygimnázium volt. A VI. osztályt végzett tanulóknak, ha az egyetem teológiai, jogi vagy orvosi karára akartak beiratkozni, az egyetemen vagy valamelyik vidéki líceumon kellett kétéves bölcsészeti tanfolyamot hallgatniok. Rendi iskoláink közül a váci, szegedi, nyitrai, temesvári és kolozsvári gimnáziumnak volt liceális tagozata. A líceum és az egyetem bölcsészeti tanfolyama a mostani gimnázium VII. és VIII. osztályát pótolta, de az egyetemi bölcsészeti tanfolyamnak főiskolai jellege is volt annyiban, hogy ott doktorátust is lehetett szerezni. Az abszolutizmus idején Thun gróf kultuszminiszter reformjai nagy változásokat idéztek elő a közoktatásügy terén: a gimnáziumot nyolcosztályú középiskolává fejlesztették, életbeléptették a középiskola munkáját ellenőrző érettségi vizsgálatot és megszüntették a bölcsészeti tanfolyam előkészítő jellegét és valóságos egyetemi kar rangjára emelték.

1849-ben iskolánk hatodik vagy — mint akkor nevezték — költészeti osztályába 57 tanuló iratkozott be, de 1850-ben megindult a tanügynek a Thun-féle Entwurf által kezdeményezett reformja és nálunk is megnyílt a hetedik, 1851-ben pedig a nyolcadik osztály. Minthogy a nyolcosztályú gimnáziumban érettségi vizsgálatot is lehetett tenni, az új diákok valósággal előzönlötték iskolánkat: *1850-ben a VII. osztályba 176, a következő évben pedig a VIII.-ba 170 tanulót írtak be.*

Az Organisations-Entwurf érettségi szabályzata. Németországban már a XVIII. században foglalkoztak egy oly vizsgálat szükségességével, amelynek célja lenne kipuhatolni, hogy a tanuló értelmi fejlettsége és tárgyismerete oly fokon áll-e, minő a főiskolai tanulmányokra szükséges. Legelőször 1788-ban Poroszországban hozták be, később pedig több más német államban is. Nálunk először Pecz Gyula szarvasi evangélikus tanár követelte 1846-ban az érettségi életbeléptetését, majd 1848-ban az *Első Egyetemes Tanügyi Kongresszus* is sürgette.¹ 1850-ben a magyar iskoláknak megküldték a Thun-féle Entwurf-ot, mely arra volt hivatva, hogy annak alapján közoktatásunkat gyökeresen átalakítsák. Az *Entwurf* tervezete szerint (78—88. §.) ezután egyetemre és főiskolára csak az iratkozhatik be rendes hallgatónak, aki a

¹ *Kornis Gyula: A magyar művelődés eszményei. I. k. 240., 360., 591. l.*

gimnázium elvégzése után érettségi vizsgálatot tett. A tanév végén minden nyilvánossággal bíró gimnáziumban tartanak érettségi vizsgálatot az iskola-tanácsos elnöklete alatt. Az elnök az igazgató által felterjesztett írásbeli tételek közül kitzüi a feladatokat, esetleg másokat is jelölhet ki. Az írásbeli dolgozatok a következők: 1. a tanuló anyanyelvén készített fogalmazvány; 2. fordítás latinra; 3. fordítás latinból; 4. fordítás görögből; 5. mennyiség-tani dolgozat. A jelölt egy második élőnyelvből is vállalkozhatik írásbeli dolgozat készítésére, de ennek érdemjegye nem számít bele az osztályzatba. Az írásbelin csak szótárt és logaritmuskönyvet használhatnak. Egy teremben csak 20 tanuló dolgozhatik. A kijavított dolgozatokat az elnökhöz terjesztik fel. Szóbeli vizsgálatot a következő tárgyakból tartanak: 1. az anyanyelv nyelvtana és irodalma; 2. latin nyelv és irodalom; 3. görög nyelv és irodalom; 4. történelem és földrajz; 5. mennyiség-tan; 6. természetrajz és természettan; esetleg még a második élőnyelv nyelvtana és irodalma. A szóbelin az elnök csak kivételesen mentheti fel a tanulót a vizsgálat alól valamely tárgyból. Egy nap csak 15 tanulót szabad megvizsgáztatni. A vizsgálóbizottság tagjai az igazgató, a nyolcadik osztály tanárai és a hetedik osztály matematika-tanára, mert az *Entwurf* szerint a VIII. osztályban már nem tanultak matematikát. Ha az elnök a vizsgáztatást valamelyik tárgyból nem tartja megfelelő-nek, a további kérdésében maga is részt vehet, de oly módon, mely nem sérti az illető tanár tekintélyét.¹ Lehetőleg legyenek jelen a tanári kar többi tagjai is. Hívják meg a vizsgálatra a városi gimnáziumi bizottmányt, a szülöket és gyámokat. Az osztályozó értekezleten a többi, nem vizsgáztató tanárok is előadhatják véleményüket, de ha szavazásra kerülne a sor, csak a bizottsági tagoknak van szavuk. Szavazategyenlőség esetén az elnök dönt. Ha a jelöl-tet nem találják érettnak, vizsgálatát egy félév múlva megismételheti. Ha ekkor is elbukik, csak méltánylást érdemlő ok miatt bocsáthatják újabb vizsgálatra, de negyedszer már nem vizsgázhatik.

Az 1851. június 3-án kibocsátott rendelet. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium az osztrák örökös tartományokban már 1850. június 3-án el-rendelte a vizsgálatok megtartását és érettségire kötelezte azon tanulókat, «kik a legközelebbi tanévben valamely egyetem- vagy nyilvános osztály-tanodánál (Fakultätsstudium) magukat bejegyeztetni akarják», de hazánk-ban erről még nem lehetett szó és a következő évben is csak jelentékeny változtatásokkal és könnyítésekkel, az iskolák viszonyainak figyelembe-vételével lehetett életbeléptetni. A gimnáziumok csak most kezdtek a két felső osztállyal kiegészülni és a főgimnáziummá való átalakulás csak az 1851 52-ik tanév végére volt remélhető. A két felső osztály helyett egyelőre még az egyetemen és a nagyobb vidéki iskolák keretében is csak liceális

¹ „Doch hat der Schulrath das Recht, wenn er die Prüfung in einem Objecte nicht für angemessen hält, in einer das Ansehen des betreffenden Lehrers gebührend berücksichtigenden Weise am weiteren Prüfen sich selbst zu betheiligen». Ugyanígy intézkedik az 1851-ben kiadott *U'tasítás* (Instruction) is. Thun gróf — mint látjuk — igyekezett megóvni a tanári tekintélyt, azonban az önkényuralom idejében gyakran megtörtént, hogy az elnök egyes tárgyakból egészen magához ragadta a kérdést és a tanárt szóhoz sem engedte jutni, vagy a szavazás mellőzésével kizárólag magának követelte a döntést az írásbeli dolgozatok és szóbeli feleletek osztályzatá-nak elbírálásában.

tagozatot látunk a legkülönbözőbb tárgyakkal és tananyaggal. Tankönyv hiányában sok helyen még mindig jegyzetből tanítottak vagy diktáltak, néhol a görög vagy a német, másutt a mennyiségtan hiányzott. Még 1851-ben is alig volt hazánkban az *Entwurf* követelményeinek megfelelően szervezett főgimnázium, ahol érettségit lehetett volna tartani, minthogy azonban az érettségit minél előbb be akarták vezetni, arra gondoltak, hogy nagyobb iskoláknál, a kerületi főispánságok székhelyein alakítanak vizsgalóbizottságokat. Az 1851. június 3-i rendelet a magyarországi, szerb vajdasági és temesi bánsági területekre is kiterjesztette az érettségi kötelező hatályát és ettől tette függővé a főiskolákra való beiratkozást. Elrendelte, hogy Pesten, Budán, Pozsonyban, Sopronban, Kassán, Nagyváradon és Temesvárott *«tanítókból vagy tudományos nevezetességekből bizottságokat állítsanak össze egy iskolafelügyelő vagy különösen kinevezett elnök vezéréte alatt.»* A Magyarországon, a Vajdaságban vagy a Temesi bánságban végzett tanulók tetszésük szerint bármelyik bizottság előtt vizsgázhatnak. Írásbeli dolgozatot csak két tárgyból, t. i. «az anyai vagy oktatási nyelvből» és a latinból kell készíteni. A szóbeli vizsgálaton új tárgy a hittan. A görögkeletiek és izraeliták hittanáruktól hoznak tanjegyet, az evangélikusok és reformátusok «hittanból egy protestáns lelkész által, a történelemből pedig a bizottságnak egyik protestáns vallású tagja által fognak kikérdeztetni». A szóbeli vizsgálatnak a hittanon, a latinon és magyaron kívül tárgya még egy második hazai nyelv, ha az a lefolyt iskolai évben kötelező volt, azonkívül a görög, a földrajz és történelem, a természettan a mennyiségtan alkalmazásával. A hittanból, az anyai és a latin nyelvből «nem csupán a lefolyt iskolaévben eléfordult anyagra szorítandó a vizsgálat, hanem általában minden, a gimnáziumi tanulás alatt e szakokban szerzett tudatra is kiterjesztendő». A többi tárgyakból csak az utolsó tanévben tanult anyagból kell kérdezni. Görögből az olvasókönyvből fordítanak és elemeznek. A földrajzból, történelemből és természettanból ugyancsak a legutóbbi anyagból vizsgáznak, «de a természettan köréből az egyik kérdés akkép választandó, hogy a vizsgálandónak mennyiségtani ismeretei kimutatására is alkalmat nyújtson». A nevezett bizottságok előtt senki sem vizsgázhatik, aki középiskolai tanulmányait oly koronaország valamelyik gimnáziumában végezte, melyre nézve e jelen rendelet ki nem bocsátatott. A jövő évben már mennyiségtanból és természetrajzból is fognak kérdezni és a követelmények is magasabbak lesznek. Ezúttal csakis a lefolyt évek zavarai miatt alkalmaznak alacsonyabb mértéket.

A rendeletet *Utasítás* kíséretében küldötték meg.¹ Ennek egyik lényesebb rendelkezése abban áll, hogy az elnök tájékoztatóján az iskolák viszonyairól és tananyagáról, melyekből a vizsgázók jelentkeztek és értesüléseit közölje a bizottság tagjaival. Csak bizonyítvánnyal lehet jelentkezni, de ha illet felmutatni nem tudnának, más hitelt érdemlő módon is igazolhatják, hogy az előírt osztályt vagy a bölcsészeti tanfolyam második évét elvégezték. A protestáns tanulók hittanból a többiektől elkülönítve vizsgáz-

¹ Instruction in Betreff der Abhaltung der Maturitäts-Prüfungen für das Jahr 1851 im Kronlande Ungarn, dann in der serbischen Woiwodschafft und im Temescher Banate. Wien, am 3. Juni 1851.

nak. A bizonyítványt latin nyelven állítják ki és 15 krajcáros bélyeggel látják el. Ha a tanuló olyan gimnáziumból jött, ahol a tananyagot csekélyebb terjedelemben adták elő, a vizsgáztatásnak ehhez kell igazodnia, de ezen körülményt a jegyzőkönyvben és a bizonyítványban is fel kell tüntetni.

II.

Az első érettségi vizsgálobizottság. A kultuszminisztérium a bizottság elnökéül Kovács Pált, a pesti kerületi főispánság iskolafelügyelőjét szemelte ki, de neki betegsége miatt Trencséntéplitzbe kellett utaznia. Maga helyett Horváth Cyrill pesti vagy Gruber József budai piarista gimnáziumi igazgatót ajánlotta, mint akik jól ismerik az érettségire vonatkozó rendeleteket és utasításokat, azonban a minisztérium Grynaeus Alajos egyetemi tanárt, Kovács hivatali helyettesét nevezte ki. A reformátusok részéről Szőnyi Pált, a kiváló pedagógust hívták be, ő azonban betegsége miatt nem vállalhatta, azért Varga János nagykőrösi református gimnáziumi igazgatót kérték fel, az evangélikusok részéről pedig Lang Mihály pesti lelkészt és Fábry Pál nyugalmazott igazgatót. Tagjai voltak még a bizottságnak Bula Teofil székesfehérvári cistercita gimnáziumi igazgató, továbbá Mikulás János egyetemi helyettes tanár, a piaristák közül pedig Horváth Cyrill igazgató, Reisinger János egyetemi tanár, Schirckhuber Móric, Szepesi Imre, Barts Ferenc és Baranyai Zsigmond. A vidéki tagok napidíját és útiköltségét a kincstár megtérítette, a helybeliek nem kaptak díjazást. Jellemző, hogy a kassai tanügyi hatóság felterjesztésben kérte a kultuszminisztert, *hogy ez évben még engedje el a tanulóknak a vizsgadíjat, mert az intézmény amúgy sem népszerű és így nagyobb bizalmat ébreszthetnének iránta.* Thun gróf teljesítette a kérést és elrendelte, hogy ez évben a vizsgálatokat díjtalanul végezzék.¹

Az első érettségi vizsgálat 1851. szeptember 15—20. Az első érettségi vizsgálobizottságot Grynaeus Alajos elnök 1851. szeptember 12-én reggel 9 órára hívta össze az igazgatói irodába. A rend tagjai közül megjelentek Horváth Cyrill igazgató, Reisinger János, a történelemnek egyetemi tanára, Schirckhuber Móric, Szepesi Imre, Barts Ferenc és Baranyai Zsigmond, azonkívül Lang Mihály pesti evangélikus lelkész. A többi tagok még nem érkeztek meg Pestre, vagy elfoglaltságuk miatt nem jöhettek el.

Az értekezletet Grynaeus nyitotta meg és röviden ismertette a vizsgálat célját és azt ajánlotta, hogy ne alkalmazzanak túlságos szigorot és utalt a június 3-i rendelet 12. pontjára, mely szerint «azon zavarok tekintetéből, melyeket az oktatás 1848. és 1849. években szenvedett», egyelőre még alacsonyabbra kell szabniok a követelményeket és a mennyiségtanból és természetrajzból ez évben még nem tartanak vizsgálatot. Ezután felolvastatta az Organisations-Entwurfnak a vizsgálatra vonatkozó szakaszait, a június 3-iki rendeletet és a hozzátartozó utasításokat és azt indítványozta, hogy tekintsenek el a rendelet 2. pontjában kifejezett feltételtől, hogy t. i. a jelölteknek a vizsgálat határnapja előtt három nappal kell jelentkezniök, mivel a vizsgálat kezdetét nem

¹ Wien, 1851 aug. 19. Geringer-iratok. 15.529. sz. (Országos Levéltár.)

tudták idejében közhírré tenni. Először a szeptember 15-ig jelentkezőket fogják megvizsgálni, a később érkezők számára pedig újabb vizsgálatot tartanak. Azokat, akik osztálybizonyítványukban elégtelen tanjegyet kaptak, szabály szerint nem lehetett volna vizsgálatra bocsátani, de mégis úgy határoztak, hogy a bizottság az egy tárgyból bukottakat vizsgálatra engedheti. Minthogy előrelátható volt, hogy a nehéz közlekedés miatt csak lassan érkeznek meg, elhatározták, hogy az írásbelit két csoportban, 15-én és 16-án tartják meg. Ezután kijelölték az írásbelire igénybeveendő termeket olyképen, hogy egy osztályban csak 30 tanuló dolgozhatik. Szeptember 15-én 8—10. latinból magyarra, 10—12. magyarból latinra fordítanak vagy a kitűzött tételről szabad dolgozatot írnak, 2—5. a magyar dolgozattal foglalkoznak. Az elnök azt kérte, hogy a magyarból könnyű tételeket terjesszenek elő, mert a *II. éves bölcsészek a magyart csak rendkívüli tárgy gyanánt tanulták és írásbeli dolgozatokat egyáltalában nem készítettek.*

A szeptember 15-én dolgozó csoport tételei a következők voltak : 1. latin nyelvből : a) fordítás Curtius Rufusból ; b) magyar szöveg fordítása latinra (a rómaiak és az athéniek történetének összehasonlítása) ; c) buzdító beszéd a főiskolára készülő ifjakhoz, hogy egyetemi polgárokhoz illően viselkedjenek (szabad dolgozat) ; 2. a magyar nyelvből három tétel között választhatnak : a) *Levél, mellyben a nevendék szüléit értesíti azon pályáról, melyet az iskolák meghaladása után választani akar.* b) *Irja le mindenki körülményesen születése helyét.* c) *Szerkesztessék egy beszéd a tudományok az emberek boldogságairai befolyásáról.*

A 16-án írásbelizők számára a következő feladatokat tűzték ki : 1. latinból : a) fordítás J. Caesarból ; b) fordítás latinra (Jugurtha jellemzése) ; 2. magyarból : a) *Levél, mellyben az atya fiának szívére köli, hogy magát a szabadon választandó tudományban szorgalmasan gyakorolja.* b) *A tavasznak körülményes leírása adassék.* c) *Értekezés e tétel fölött: A gonosz társaság a jó erkölcsöket megrontja.*

Minthogy a görög nyelvet a tanulók legnagyobb része csak néhány héten át tanulta, a bizottság úgy határozott, hogy a tankönyvből elvégzett olvasmányokból fordíttatnak és elemeztetnek. Lang Mihály evangélikus lelkész papi elfoglaltságára hivatkozva kérte, hogy mentsék fel a vizsgálaton való állandó jelenléttől, mire azt határozták, hogy csak 19-én kell megjelennie, amikor 10 óra után az evangélikusokat és reformátusokat a vallástanból és történelemből megvizsgáztatják.

A június 3-iki rendelet szerint csak azt lehetett volna vizsgálatra bocsátani, aki *«kimutatja, hogy a középtanodai nyolcadik osztályt vagy a bölcsészeti második évfolyam tanulmányait szabályszerűleg elvégezte».* Az *Utasítás* azonban már rámutat azon körülményre, hogy az iskolák legtöbbnyire nem szoktak kiadni végbizonyítványt, hanem csak félévit. Ha nincs bizonyítványuk az utolsó félévről, tartoznak más hitelt érdemlő módon igazolni az előirt tanulmányok elvégzését. E kérdéssel az értekezlet is foglalkozott. Hogy miként történt az igazolás, nem tudjuk megállapítani, de valószínűleg beérték annak bizonyításával, hogy az illető osztálynak vagy évfolyamnak az év végéig hallgatói voltak.

Az írásbeli dolgozatokat az első csoport szeptember 15-én, a második pedig 16-án készítette el. Az örködésben a piarista tanárokon kívül Lang Mihály, valamint az időközben megérkezett Bula Teofil székesfehérvári cisztercita igazgató és Varga János, a nagykőrösi református gimnázium igazgatója, valamint Fábry Pál, a pesti evangélikus gimnázium nyugalmazott igazgatója is részt vettek, de Fábry kijelentette, hogy az elébe utalt evangélikus ifjakat készségesen megvizsgáztatja a történelemből, azonban magas korára való tekintettel a gyűléseken való részvételtől felmentést kért. Szeptember 18-án a bizottságnak egy különös kéréssel kellett foglalkoznia: *Kovács József egri bölcsész felmentést kért a latin- és görögnyelvi vizsgától, mire azt határozták, hogy a latin vizsgát nem engedhetik el, ellenben felmentik a görög vizsgától, mert még több gimnázium van, ahol a VIII. osztályban nem tanítanak görögöt.*

Horváth Cyrill igazgató jelentette, hogy az írásbeliek szabályszerűen, a tanárok éber örködése mellett folytak le és a tanárok a dolgozatokat kijavították. Tekintettel a vizsgázók nagy számára és az egyetemi beiratkozás közelségére, továbbá azon körülményre, hogy az ország távoli vidékeiről összehozott ifjúságnak a fővárosban való időzés nagy költséget okoz, a vizsgáztatás lehető leggyorsabb módját választották. Három bizottságot alakítottak, melyek különböző termekben működnek: az elsőben Baranyai Zsigmond (hittan), Barts Ferenc (német nyelv) és Bula Teofil (latin nyelv), a másodikban Horváth Cyrill igazgató (magyar nyelv), Mikulás János egyetemi tanár (latin és görög nyelv) és Szepesi Imre (görög nyelv), a harmadikban Reisinger János, Varga János és Schirckhuber Móric (történelem, földrajz és természet-tan) vizsgáztatnak. Grynaeus elnök felváltva vesz részt a bizottságok munkájában.

A bizottságok munkához láttak és szeptember 19-én 8—12^{1/4} s délután 2—6^{1/2}, 20-án pedig 8—12-ig vizsgáztattak. A protestánsok vallástani és történelmi feleleteinek elbírálására külön bizottság alakult, melyben 19-én d. e. 10—12-ig Lang Mihály, Varga János és Fábry Pál tevékenykedtek. A szóbeli végeztével 20-án megtartották a záróértekezletet. Itt először az érdemjegyeket kellett megállapítani. A fokozatok a következők voltak: jelesen érett (plene maturus), érett (maturus), elégségesen érett (satis maturus), *csak a körülmények figyelembevételével érett (spectatis adiunctis maturus)*. Ez utóbbi, kegyelmi fokozatot alkalmazták azokra, akik kevésbé tudtak megfelelni a követelményeknek, vagy nem tanultak görögöt, illetőleg a szóbelin a görögből elégtelen osztályzatot nyertek. Az elégtelen osztályzat miatt a jelöltet félévre vagy egy egész esztendőre vetették vissza. Az egy tárgyból bukott tanuló félévre, a két vagy több tárgyból bukottat pedig egy esztendőre vetették vissza, de arra is volt eset, hogy a jelöltet — bizonyára botrányos tudatlansága miatt — egy elégtelen miatt utasították vissza egy évre.¹ Egyébként a 81 tanuló közül 5 lett jeles, 28 érett, 29 elégségesen érett, 12 csak a körülmé-

¹ Úgy látszik, hogy az egészen új intézménynél még nem alakult ki az egységes terminológia, mert az ugyanezen időben Kozáczek József iskolafelügyelő elnöklése alatt működő budai érettségi bizottság osztályzatainál a következő érdemjegyeket látjuk: plene maturus, maturus, satis maturus, minus maturus (a félévre bukottaknál), immaturus (az egész évre bukottaknál). Budán a kegyelmi fokozatot (spectatis adiunctis maturus) nem alkalmazták.

nyek tekintetbevételével érett, ötöt hat hónapra, kettőt pedig egy évre vetettek vissza. Az értekezlet alapján megállapított bizonyítványokat szeptember 22-én osztották ki.

III.

A második érettségi vizsgálat 1851. szeptember 22—24. Az első vizsgálat folyama alatt 48-ra szaporodott az időközben megérkezett jelöltek száma. Az előbbi csoport *érettjei* boldogan osztak szét a szélrózsa minden irányában, mikor az újonnan jelentkezők szeptember 22-én írásbelihez ültek. Latinból Suetoniusból kellett egy részt fordítaniok Nero életrajzából, magyarból latinra pedig Ariovistus beszédét Caesar követeihez. A magyar írásbelin a következő feladatok között választhattak: 1. *Szerkesztessék egy levél, melyben az atya fiának szívére köli, hogy magát a latin nyelvben szorgalmasan gyakorolja.* 2. *Adasának elő azon következmények, melyeket az emberekkel társalkodás eredményez.* 3. *Szerkesztessék egy beszéd a tudományok hasznosságáról.* A vizsgálat ugyanazon bizottság előtt folyt le, mint az első: a 48 maturandus közül jeles érett lett 2, érett 7, elégségesen érett 20, *«csak a körülmények tekintetbevételével érett»* 15, 4 tanulót pedig félévre utasítottak vissza.

A szóbeli vizsgálat nyilvános volt, sőt Thun gróf kultuszminiszter nemcsak a gimnázium összes tanárainak jelenlétét tartotta kívánatosnak, hanem — mint említettük — a szülők, gyámok és az illető város gimnáziumi bizottságainak meghívását is. Mikor 1851. július 19-én Mayer iskolafelügyelőt a pozsonyi érettségi bizottság elnökévé nevezte ki, utasította, hogy hívja meg a vizsgálatra Szlemenics Pált, a Pozsonyban élő nyugalmazott egyetemi tanárt s híres jogtudóst és a jogakadémia tanárait. A pesti bizottság elnöke is bizonyára gondoskodott az illetékes személyek meghívásáról. Ennek tulajdonítható, hogy a vizsgálaton br. Geringer Károly, Magyarország helytartója is megjelent. Érdeklődéssel hallgatta a feleleteket, sőt maga is adott fel kérdéseket.¹

IV.

A harmadik érettségi vizsgálat 1851. október 16—23. Ezen bizottságban már Kovács Pál, a pesti kerületi főispánság iskolafelügyelője elnökölt, tagjai között csak egy újat találunk, Schröck (Somhegyi) Ferenc piaristát, aki Reisinger helyett a történelemből és földrajzból kérdezett. Úgy látszik, hogy református tagot nem hívtak be, mert csak két tanulót kellett volna vizsgáztatni. Vallástani tanjegyveiket lelkészüktől hozták, történelemből pedig bizonyára az evangélikus vizsgáztató előtt feleltek. Az evangélikusok kedvéért Fábry és Láng most is részt vettek a kérdezésben. A jegyzőkönyvek nem maradtak fenn és a névkönyveken kívül csak Kovácsnak 1851. november 6. k. felterjesztéséből értesülünk a vizsgálat lefolyásáról. Összesen 41 tanuló vizsgázott. Köztük Langer Ármin már szeptemberben Budán megkezdte vizsgálatát, de az írásbeli után megbetegedvén, ott nem tehetett szóbelit. Gallauner

¹ Geringer szívesen látogatta az iskolákat, így 1851-ben a budai gimnáziumot is, sőt november 30-án ő maga elnökölt a tanári konferencián. L. *Szalay Gyula: A kir. egyet. kat. gimnázium története.* Bp. 1937. 124. l.

Rudolfot, egy cs. kir. katonatiszt fiát, csak a felsőbb hatóság jóváhagyásának reményében vizsgáztatták meg, mert a június 3-i rendelet 11. pontja szerint nem lett volna joguk érettségire bocsátaniok, mivel mindvégig osztrák iskolákban, legutóbb Brünnben tanult. A vizsgálat nagyon szomorú eredménnyel végződött: jeles érett lett 1, érett 5, elégségesen érett 3, csak a körülmények tekintetbevételével érett 13, megbukott 19: egy évre 14, félévre 5.

Kovács jelentése szerint általában nem mutatkoztak alkalmasnak a főiskolai tanulmányokra. A magyar dolgozatok még elfogadhatók voltak, de latin fordításaik várákozásokon alul maradtak, feleleteik pedig nagyfokú tudatlanságra, az előismeretek teljes hiányára vallottak. A latin nyelvtől való idegenkedésnek a hanyagságon kívül politikai oka is van: évek óta csak a nemzeti nyelv magasztalását hallották, a latint elhanyagolták. A 41 jelölt között egyetlen akad, aki minden tekintetben megfelelt; csaknem a felét el kellett buktatni, a többenél is inkább csak a jóakaratot lehetett méltányolni. A szigorú elbánásnak az volt a célja, hogy a jövőre példát adjanak az ifjúságnak. A latin nyelvben mutatkozó tudatlanság, ügylátszik, általános volt, mert a szeptemberben Budán működő érettségi bizottság jegyzőkönyvében is arról panaszkodnak, hogy a kétéves bölcsészeti tanfolyamon a tanulók semmiféle oktatásban sem részesültek.¹

A harmadik érettségi csoportja valószínűleg a leggyengébb tanulókból verődött össze, akik féltek az addig teljesen ismeretlen vizsgálatról s figyelőállásba helyezkedtek, és csak akkor mertek nekivágni, mikor azt látták, hogy a két első turnust nagyon enyhén bírálták el.

A kultuszminisztérium a kedvezőtlen eredmény miatt jónak látta szigorúbb mérték alkalmazását és 1851. december 15-én kelt rendeletében az ifjúságot nagyobb szorgalomra ösztönözte: «Az érettségi próbatételeknek ezévbéli eredménye a cs. k. közoktatási Minisztériumhoz fölterjesztvén, kitünt, hogy mindamellett, hogy az igények úgyszólván a legalsóbb fokra leszállítottak s az átalakulási és egyéb körülmények méltó tekintetbe vétettek, mindazáltal igen csekély eredményűek és kevéssé kielégítőek voltak, mit ugyan a magas Minisztérium hajlandó ez egyszer az idő szomorú viszontagságainak tulajdonítani; azonban reméli, hogy a próbatétel alatti észrevételek a tanárok igyekezetére befolyás nélkül nem maradandának s az oktatást eredménydús pályára vezetendik, mire nézve a *tanárok figyelmeztetnek arra is, miszerint a követelések a folyó és következő tanodai években nagyobb mértékre fognak emelkedni, minél fogva az ifjúság nagyobb szorgalomra komolyan intendó és ösztönzendő. Főképen pedig minden felületes és gépszerű kezelése a tantárgyaknak mellőzendő s az ifjúság alaposb értelmességre s önálló saját gondolkodására buzdítandó.*»

(A német nyelvb.) Felmerülhet az a kérdés, hogy miként kezelték az érettségi vizsgálaton a német nyelvet. Koller Ferenc miniszteri biztos 1850. október 7-én kelt rendeletében értesítette a pesti piarista gimnázium igazgatóságát, hogy a tanítás nyelve magyar lesz, «*azonban a német iránti szeretet mindenképp gerjesztendő*». A piaristák megtették, amit tőlük kívántak «a német

¹ «Cuncti tentamini subiecti secundum antiquum systema in cursu philosophico duorum annorum e studio linguae Latinae nullam institutionem receperunt.»

iránti szeretet felgerjesztésére» és mint az október 11-i tanári értekezlet jegyzőkönyvében olvassuk, «*hogy az annyira szükségell német nyelvbeni előmenetel annál biztosítottabbá legyen, határozottat, miszerint e nyelv a nagygymnázium valamennyi osztályában kötelezettnek tekintessék*». A német nyelv behozatalának az ifjúság az érettségén csak 1852 után láthatta hasznát, amikor a nyolcosztályúvá fejlődött intézet tanulói kerültek vizsgálatra. Egyelőre az érettségén a németet nem szorgalmazták és azt, aki németet nem tanult, ha egyébként megfelelt, a kegyelmi fokozat alkalmazásával átengedték.

V.

Az érettségi vizsgálatot tett tanulók névsora. A tanulókról pontos jegyzékeket készítettek, melyekbe nemcsak azt vezették be, hogy hol végezték középiskolai tanulmányaikat, hanem a mostani szokástól eltérően az apa vagy a gyám nevét és foglalkozását is feltüntették. A 170 tanuló úgyszólván az egész országot, annak minden vallásfelekezetét és nemzetiségét képviselte. Kétharmadrészüik nem a pesti s nem is a vidéki piarista iskolákból került ki. Római katolikus volt 102, református 15, evangélikus 16, görögkeleti 11, izraelita 26. Feltűnő a zsidók nagy száma. Az alább közölt jegyzékbe — hely hiányában — csak vallást, a születési helyet és időt vettük fel.

1851. szept. 15—20-án érettségiztek (1—81. sz.) :

1. **Agorasztó** Konstantin, gör. kel., sz. Pesten 1832 márc. 18. Ősei Thessaliából, a Tempe-völgy bejáratánál fekvő Ambelakia városból költöztek be. Elvégezte a jogot és ügyvédi oklevelet szerzett. Meghalt Budapesten 1896-ban.

2. **Ammer** Ernő, r. k., sz. Nagyszombatban 1833 szept. 21.

3. **Balassovics** Gyula, ev., sz. Tordason 1832 okt. 18.

4. **Bolyó** Károly, ref., sz. Kunszentmiklóson 1832 okt. 19. Később orvos, egyetemi magántanár és a budapesti elmegyógyintézet főorvosa.

5. **Börzsönyi** Lajos, r. k., sz. 1833 szept. 1. Tótvázsonyban.

6. **Brüller** Henrik, izr., sz. 1831 márc. 25. Kecskeméten.

7. **Dégen** Gusztáv, r. k., sz. Pesten 1834 máj. 24. Dégen János egyetemi tanár fia, jogtudós, a kassai, majd a pozsonyi jogakadémia tanára, a sopronmegyei nagymartoni kerületnek több ízben országgyűlési képviselője. Meghalt 1903 jan. 5. Budapesten.

8. **Demezky** Gyula, r. k., sz. Kassán 1833 dec. 2.

9. **Denes** Benedek, r. k., sz. Pesten 1834 márc. 29.

10. **Dillesz** Sándor, r. k., sz. Verebélyen 1834 márc. 13.

11. **Diószegi** Mihály, ref., sz. Hódmezővásárhelyen 1831 okt. 20.

12. **Donhoffer** Ede, r. k., sz. Pesten 1832 szept. 14.

13. **Ebeczky** Béla, ev., sz. Pozsonyban 1834 jan. 15.

14. **Eckmayer** János, r. k., sz. Budán 1833 szept. 22.

15. **Enyedi** József, r. k., sz. Pesten 1833 júl. 28.

16. **Farkas** Mihály, r. k., sz. Pesten 1833 ápr. 6.

17. **Fiedler Ignác**, r. k., sz. 1834 dec. 24. Budán. Később telekkönyvvezető lett és a telekkönyvi jog köréből szakmunkákat írt.

18. **Fischer Lajos**, izr., sz. Kecskeméten 1832 aug. 12. A szabadságharcban Perczel Mór seregében szolgált, majd ügyvédi pályára lépett. Meghalt Kolozsvárott 1910 aug. 15.

19. **Forinyák Béla**, r. k., sz. 1835 aug. 9. Pesten.

20. **Gabel József**, r. k., sz. Nyitrán 1836 nov. 16.

21. **Gasparik Rudolf**, r. k., sz. Nyitrán 1833 ápr. 5.

22. **Gerdenics József**, r. k., sz. 1834-ben Pécsen.

23. **Gerlóczy Károly**, r. k., sz. Pesten 1834 máj. 18. 1861-ben Pest város szolgálatába lépett, 1873-ban az egyesült főváros első alpolgármesterévé választották. Meghalt 1900 aug. 25.

24. **Goldberger Simeon**, izr., sz. Kecskeméten 1831-ben. A szabadságharcban mint honvédtüzér szolgált. Orvos lett.

25. **Goldschmidt Vilmos**, izr., sz. Palotán (valószínűleg Várpalotán) 1833 szept. 21.

26. **Gross Lajos**, izr., sz. Hunfalván 1830 nov. 15.

27. **Gyöngyösi József**, ref., születési helye Tök, 1833 aug. 20.

28. **Hauser Henrik**, izr., sz. Óbudán 1834 szept. 15.

29. **Hirschl Bernát**, izr., sz. Valkón 1831 szept. 29.

30. **Jakabffy Károly**, r. k., sz. Gyulán 1833 febr. 19. Ügyvédi oklevelet szerzett, majd járásbíró lett. Meghalt Vácon 1913-ban.

31. **Juriga Vince**, r. k., sz. Egbelen 1832 ápr. 5.

32. **Ivánovics Pál**, gör. kel., sz. Baján 1831 nov. 9.

33. **Kecskeméti Lajos**, izr., sz. 1830 máj. 16. Kecskeméti Flórián fia volt; résztvett a szabadságharcban. 1878—1908 Kecskemét város tisztifőorvosa volt. Meghalt 1915 nov. 30. Kecskeméten.

34. **Kelemen Móric**, ref., sz. Tiszaabádon 1832 júl. 22.

35. **Kösztlér Antal**, r. k., sz. Pesten 1833 aug. 28.

36. **Kubina Ferenc**, r. k., sz. Pesten 1828 jún. 16.

37. **Léb-Apáthi István**, r. k., sz. Hidján 1829 aug. 19.

38. **Lechner Ágoston**, r. k., sz. Budán 1835 nov. 1-én: később a pozsonyi jogakadémia, majd a budapesti egyetem tanára. Meghalt 1901 febr. 27.

39. **Lovászi Sándor**, r. k., sz. Szegeden 1831 okt. 15-én; a szabadságharcban mint honvéd-vadász szolgált. Később megyei tisztviselő lett. Több szépirodalmi cikke jelent meg.

40. **Lövy Ede**, izr., sz. Budán 1834 ápr. 19.

41. **Lusztig József**, izr., sz. Kecskeméten 1834 márc. 23.

42. **Machovics Antal**, r. k., sz. Bikszádon 1832 júl. 13.

43. **Magaziner József**, izr., sz. Homonnán 1832 dec. 25.

44. **Magyar János**, r. k., sz. 1832 máj. 20. Szegeden. Résztvett a szabadságharcban; mint ügyvéd jelentékeny szerepet játszott Szeged közéletében. Meghalt Szegeden 1899 okt. 30.

45. **Mészáros Károly**, r. k., sz. Dejtáron 1830 okt. 10.

46. **Milpeck Károly**, r. k., sz. 1830 nov. 17. Pesten.

47. **Nagy Ignác**, r. k., sz. Nagykanizsán 1827 dec. 19.

48. **Nicollts** Konstantin, gör. kel., sz. Budán 1832 dec. 26.
49. **Környei** (Oberschalek) Ede, r. k., sz. 1830 jan. 21. Budán.
50. **Pavlovsky** Ferenc, r. k., sz. Budán 1832 okt. 28.
51. **Pekáry** József, r. k., sz. 1834 jan. 29. Pesten.
52. **Pollák** Mátyás, r. k., sz. Kutiban 1828 aug. 1.
53. **Pollák** Károly, ev., sz. Pesten 1834 ápr. 16.
54. **Rákóczy** József, r. k., sz. Pöstyénben 1834 márc. 20.
55. **Reisinger** József, izr., sz. Szegeden 1830 márc. 11.
56. **Riesz** Ede, izr., sz. Köpcsényben 1832 október havában.
57. **Rózsavölgyi** Márton, izr., sz. Miskolcon 1829 december havában.
58. **Schmidt** István, r. k., sz. Pesten 1832 aug. 2.
59. **Schwartz** Dávid, izr., sz. Tápiószelén 1831 szept. 15.
60. **Stír** József, r. k., sz. Nagykanizsán 1829 okt. 21.
61. **Störk** Károly, izr., sz. 1832 júl. 26. Budán.
62. **Strasser** Antal, r. k., sz. Budán 1833 szept. 5.
63. **Szeőke** Bálint, ref., sz. Sárközüjlakon 1834 december havában.
64. **Szelvényi** Ferenc, r. k., sz. Pesten 1833 szept. 6.
65. **Szendeffi** József, r. k., sz. Pesten 1835 dec. 20.
66. **Szentmihályi** Rudolf, r. k., sz. Komáromban 1833 febr. 10.
67. **Szuehy** György, ev., sz. Zólyomban 1832 ápr. 28.
68. **Tandlich** Jakab, izr., sz. Oravkán 1835 máj. 8.
69. **Tauscher** Gyula, ev., sz. Ercsényben 1833-ban.
70. **Temesváry** István, r. k., sz. Algyőn 1834 márc. 16.
71. **Tóth** János, r. k., sz. Tabajdon 1833 ápr. 7-én; orvos, egyetemi magántanár. Meghalt Pesten 1865 jan. 23.
72. **Ugró** Dávid, ref., sz. Nagykőrösön 1834 jún. 10.
73. **Walter** Lóránd, r. k., sz. Pesten 1833 szept. 13.
74. **Vannay** József, r. k., sz. Gyorokon 1837 márc. 7.
75. **Varga** Imre, ref., sz. Hódmezővásárhelyen 1833 márc. 12.
76. **Varga** Zsigmond, ref., sz. Kunszentmiklóson 1830 szept. 30.
77. **Veber** József, r. k., sz. Esztergomban 1832 júl. 19.
78. **Vimmer** János, r. k., sz. Borostyánkőn 1832 jan. 1.
79. **Vojtitz** Adolf, izr., sz. Pesten 1834 jan. 2.
80. **Zlinszky** Imre, r. k., sz. Pesten 1832 nov. 5-én; jogtudományi író és a budapesti kir. tábla bírása. Meghalt 1880 júl. 14.
81. **Jakovlyevits** Gergely, gör. kel., sz. Újvidéken 1831 máj. 15.

1851. szeptember 22–24-én érettségiztek (82–129. sz.):

82. **Abeles** Gyula, izr., sz. Pesten 1833 júl. 8.
83. **Aigner** Károly, r. k., sz. Szegeden 1834 jan. 14.
84. **Altér** Ármin, izr., sz. Újpalánkán 1828 júl. 24.
85. **Amann** Arzén, r. k., sz. Korponán 1834 febr. 22.
86. **Back** Jakab, izr., sz. Szegeden 1827 jan. 16.
87. **Bakody** Lajos, r. k., sz. Győrött 1833 júl. 21.
88. **Balogh** Gedeon, r. k., sz. Alattyán 1834 jan. 1.
89. **Becsei** Gyula, r. k., sz. Szegeden 1834 márc. 29.

90. **Boda István**, r. k., sz. Veszprémben 1834 ápr. 6.
91. **Bory Arnold**, r. k., sz. Korponán 1832 júl. 16.
92. **Brocken József**, ev., sz. Domonyban 1834 febr. 8.
93. **Császár Károly**, r. k., sz. Szilason 1834 okt. 8.
94. **Daniel Kálmán**, r. k., sz. Aradon 1832 okt. 10.
95. **Domján István**, ref., sz. Kecskeméten 1834 március 16.
96. **Fischer Ernő**, r. k., sz. Verebélyen 1830 jan. 9.
97. **Fodor Gyula**, r. k., sz. Szegeden 1835 ápr. 11.
98. **Fradl Vilmos**, r. k., sz. Zselinben, Horvátországban 1832 máj. 1.
99. **Gáspárdy Géza**, r. k., sz. Egerben 1836 jan. 6. Gáspárdy Lajos kamarai tisztviselő fia ; 1875-től Egerben ügyvédkedett és élénk szerepet játszott Eger város és Hevesmegye közéletében. 1891 dec. 29-én halt meg Egerben.
100. **Gáspárdy Gyula**, r. k., sz. Egerben 1835 febr. 6. Az előbbinek bátyja. Jogi tanulmányai végeztével Egerben folytatott ügyvédi gyakorlatot. Budapesten halt meg 1898 júl. 31.
101. **Győry Albert**, ref., sz. Temesvárott 1835 ápr. 11.
102. **Hönigsberg Pál**, izr., sz. Pozsegán, Szlavóniában 1832 szept. 29.
103. **Hütter György**, r. k., sz. Kalocsán 1829 febr. 21.
104. **Hyross József**, r. k., sz. Esztergomban 1834 jan. 31.
105. **Juraszek Ferenc**, r. k., sz. Nadapon 1831 szept. 4-én ; a szabadságharcban mint honvédtüzér szolgált. Székesfehérvárott ügyvédkedett ; 1878—1881-ig a székesfehérvári kerület országgyűlési képviselője. Meghalt 1888 nov. 7. Budapesten.
106. **Kanovits János**, r. k., sz. Nagyszombatban 1833 okt. 15.
107. **Kapusztyák Károly**, r. k., sz. Nagyszombatban 1832 okt. 11.
108. **Kováts József**, r. k., sz. Egerben 1832 máj. 21.
109. **Lang Frigyes**, ev., sz. Németaszódon 1831 dec. 6.
110. **Laszly István**, ref., sz. Losoncon 1834 jan. 13.
111. **Maeskásy Sámuel**, ev., sz. Rákoskeresztúron 1831 ápr. 14.
112. **Mady Pál**, ref., sz. Kecskeméten 1831 aug. 5.
113. **Mikolay István**, ev., sz. Orosházán 1833 ápr. 19.
114. **Mixardt János**, ev., sz. Bábaszéken 1831 okt. 31.
115. **Neppel Ferenc**, r. k., sz. Abonyban 1835 okt. 18. Az Almásy-féle összeesküvésben való részvétele miatt külföldre menekült és több évig élt Franciaországban és Angliában. Több cikluson keresztül volt képviselője az abonyi választókerületnek. Meghalt Budapesten 1921-ben.
116. **Popovits Vazul**, gör. kel., sz. Adán 1831 febr. 25.
117. **Ráth (Róth?) József**, r. k., sz. Újverbászon 1834 jún. 3.
118. **Riesz Rudolf**, r. k., sz. Tétényben 1833 dec. 8.
119. **Salamon Pál**, r. k., sz. Hercegfalván 1834 júl. 1.
120. **Sárközy István**, ref., sz. Pettenden 1834 márc. 31.
121. **Strasser József**, izr., sz. Nagydabason 1831 febr. 23.
122. **Stuhlmüller Sámuel**, ev., sz. Némediben 1832 aug. 26.
123. **Szarka Mihály**, r. k., sz. Csongrádon 1834 márc. 25.
124. **Ury József**, r. k., sz. Bökönyben 1829 márc. 2.

125. **Vavrik Béla**, r. k., sz. Egerben 1835 febr. 16. Kiváló jogtudós, a m. kir. Kúria másodelnöke. Meghalt 1917 nov. 17. Budapesten.
126. **Vetve Mannhard**, r. k., sz. Nagyöszödön 1832 okt. 4.
127. **Wiener Salamon**, izr., sz. Szabadkán 1833 márc. 4.
128. **Zavisits Sándor**, gör. kel., sz. Ókanizsán 1831 jan. 2.
129. **Ambrozovics Béla**, r. k., sz. Zomborban 1834 jan. 20. Kiváló mérnök, a műszaki tudományok jeles művelője, a közmunka- és közlekedési minisztériumban a vasúti osztály főnöke. Meghalt 1905 márc. 10. Budapesten.

1851. okt. 16—23. érettségiztek (130—170. sz.):

130. **Abt Ernő**, r. k., sz. Selmecebányán 1832 jan. 9.
131. **Bogor Béla**, r. k., sz. Baján 1830 aug. 9.
132. **Boocz Vilmos**, r. k., sz. Léván, 1931 szept. 9.
133. **Beznák Vilmos**, r. k., sz. Beznákfalván 1834 febr. 18.
134. **Demetrovics Miklós**, gör. kel., sz. Zomborban 1832 nov. 6.
135. **Dimies Gábor**, gör. kel., sz. Bavaniste-ban, a katonai határőrvidéken 1828 márc. 15.
136. **Eötvös György**, r. k., sz. Szabadkán 1831 ápr. 18.
137. **Farkas Lajos**, r. k., sz. Kisvárdán 1834 szept. 17.
138. **Gallauner Rudolf**, r. k., sz. Linzben 1834 márc. 30.
139. **Ghyezy Emil**, r. k., sz. Budán 1834 aug. 3. Ghyezy Miklós kamarai tanácsos fia ; a belügyminisztériumban szolgált és min. tanácsos lett. Meghalt 1899 jan. 9.
140. **Hepesvári Károly**, r. k., sz. Pesten 1833 febr. 5.
141. **Hlavács Sámuel**, ev., sz. Németlipcsén 1833 május 8. 1857-ben a pesti egyetemen orvosi oklevelet szerzett és szülőföldjén telepedett le. Meghalt 1885 jún. 26. Németlipcsén.
142. **Horváth Sándor**, r. k., sz. Senkovce-ben, Szlavóniában 1832 okt. 4.
143. **Konstantin Sándor**, gör. kel., sz. Oravicán 1830 jún. 15.
144. **Kovachich Antal**, r. k., sz. Bácsalmáson 1832 okt. 28.
145. **Lainezinger Ede**, r. k., sz. Vörsöndön 1835 jan. 14.
146. **Langer Ármin**, izr., sz. Pesten 1834 febr. 15.
147. **Lisznyai János**, ref., sz. Nyiregyházán 1832 dec. 29.
148. **Maniu Aurél**, gör. kel., sz. Lugoson 1833 márc. 13. Román nemzeti-ségi politikus. 1861-ben és 1865—72-ben mint országgyűlési képviselő a facseti kerületet képviselte. 1876-ban Oravicára nevezték ki közjegyzőnek. Meghalt 1894 jan. 24. Oravicán.
149. **Montbaeh Sándor**, r. k., sz. Pesten 1836 jún. 29.
150. **Paczauer Sámuel**, izr., sz. Miskolcon 1834 márc. 3.
151. **Polónyi János**, ev., sz. Breznóbányán 1833 máj. 6.
152. **Polyakovics Alajos**, r. k., sz. Szentivánban 1827 május 29.
153. **Rácz Pál**, r. k., sz. Zombán 1835 júl. 4.
154. **Radély Gyula**, ev., sz. Putnokon 1833 május 18.
155. **Simonfai János**, r. k., sz. Kaposvárott 1833 dec. 23. 1867-től Pécssett ügyvédi gyakorlatot folytatott. Több ízben volt országgyűlési képviselő.
156. **Spevák Sándor**, r. k., sz. Kosztiviarskán 1833 márc. 19.

157. **Stiller** Zsigmond, r. k., sz. Pécskán 1834 ápr. 29.
 158. **Sváby** Frigyes, r. k., sz. Tótfalun 1834 aug. 4. 1867-től kezdve Szepesmegye főlevéltárnoka és a Szepesség történetének jeles művelője. Meghalt 1904 ápr. 21. Lőcsén.
 159. **Szemző** Mátyás, r. k., sz. Szentivánban 1834 jan. 5.
 160. **Szinovics** Adolf, ev., sz. Breznóbányán 1832 május 7.
 161. **Tátrai** Gergely, ev., sz. Késmárkon 1834 szept. 2.
 162. **Ujvári** József, r. k., sz. Dunapentelén 1834 márc. 15.
 163. **Vajkó** László, ref., sz. Nagykőrösön 1831 ápr. 27.
 164. **Várai** József, r. k., sz. Rimaszombatban 1831 márc. 19.
 165. **Veszelinovics** Miklós, gör. kel., sz. Nagykikindán 1832 szept. havában.
 166. **Vinceze** János, r. k., sz. Guttán 1834 jún. 20.
 167. **Vogel** Lipót, r. k., sz. Veszprémben 1833 nov. 15.
 168. **Volenszky** Fridolin, r. k., sz. Ungvárott 1828 márc. 2.
 169. **Zsolnai** János, r. k., sz. Esztergomban 1827 aug. 18.
 170. **Paczkó** József, r. k., sz. Veszprémben 1835 febr. 18.

VI.

RENDELET

az érettségi vizsgálatoknak Magyarországon, Szerviában, 's a' temesi bánságban 1851-ki iskolaévben megtartása iránt.

Azon nagyobb önállóság, melyet az egyetemi tanulók az új tanrend következtében élveznek, magasabb szellemi érettséget föltételez, melynek a' középtanodában szerzett általános képzettség eredményének kell lenni. E' szellemi érettség bizonyítására az eddigi félévi próbatétek nem elégségesek, mert itt nem a' tudat egyes részeiről, hanem a' tudat különféle ágazatainak benső összefüggéséről 's a' középtanodai képzettség összes eredményéről van szó.

Ennélfogva rendeltetik :

E l ő s z ö r : Azon tanulók, kik jelen 1851-ki iskolaévben valamely középtanodának nyolczadik osztályát, vagy az eddigi bölcsészeti tanulmányok második évfolyamát Magyarországon, Szerbvajdaságban és temesi bánságban bevégezték, rendes hallgatókul se valamely ausztriai koronaországbeli egyetemenél vagy nyilvános szakintézetnél (Fakultätsstudium) be nem jegyezethetnek, se valamely kül-egyetemet olly foganattal, hogy az ott töltött idő, törvényszabta tanidejükbe tudassék, nem járhatnak, ha eleve magukat érettségi vizsgálat alá nem vetették 's érettségükről a' szakintézetbe átlépésre bizonyítványt nem nyertek. Jövendőben az érettségi bizonyítvány előmutatása egyetemekenél és nyilvános akadémiáknál ösztöndíjak szorgalmazása, egyetemi tanulmányokat föltételező álladalmi vizsgálatokra jelentkezések és álladalmi szolgálatbai első alkalmazás szorgolásai körül is okvetlenül megkívántatik.

M á s o d s z o r : Ezentúl az érettségi vizsgálat Magyarországon, Szerbvajdaságban 's a' temesi bánságban minden nyilvános középtanodánál épen

úgy fog megtartatni, mint már a' többi ausztriai koronaországokban divatoz. Mivel azonban ez, a' jelen évben még ki nem vihető, azért a' folyó évbéli érettségi vizsgálattelekre egy iskolafelügyelő vagy különösen kinevezett bizottsági elnök vezérlete alatt, tanítókból, vagy tudományos nevezetességekből saját bizottságok fognak felállítatni, névszerint :

Pesten, Budán, Pozsonyban, Sopronban, Kassán, Nagy-Váradon és Temesvárott.

A' megvizsgálandóknak, kik tanulmányaikat Magyarországon, Szerb-vajdaságban vagy a' Bánságban valamely középtanodában végezték, vagy a' folyó iskolai évben végzendik, szabadságukban áll, magukat az érintett bizottságok akármellyike előtt tetszésük szerint érettségi vizsgálat alá vetni.

Azoknak, kik magukat a' bécsi cs. k. hittani intézetnél a' hittani tudományokra szentelni akarják, lehetségessé fog tétetni, hogy az érettségi vizsgálatot ezen intézetnél állhassák ki.

Ki magát érettségi vizsgálat alá akarja vetni, köteles magát az annak idejében pontosan kihirdetendő vizsgálati határnap előtt legalább három nappal a bizottság elnökénél bejelenteni, 's kimutatni, hogy a' középtanodai nyolczadik osztály, vagy bölcsészeti második évfolyam tanulmányait szabályszerűleg elvégezte.

A' bizottság az olly vizsgálatkérelmezőt, ki magát a' középtanodai vagy bölcsészeti teljes (nyolcz osztályú) tanulmányok bevégezése felől igazolni nem képes, érettségi próbatét alá nem bocsáthatja.

Ha a' félévi bizonyítványban a' tanulási sorozat olyannak mutatkozik, mellyhez képest az érettségi próbatételnek sikeres kiállása nem reménylhető, akkor a' bizottság a folyamodót vizsgálat alá nem bocsátani jogosítva van.

H a r m a d s z o r : Minden vizsgálandónak, ki a' vizsgálatrabocsátásnak a fenebbi §-ban kitűzött föltételeit teljesítette, szabadságában áll, hogy az érettségi vizsgálatot akár a' folyó iskolai év végén, akár az 1852-ki iskolai év felének végeztével állhassa ki ; mindegyiknek, ki az utóbbit választja, tanácsolható, hogy a' jövő év első fele alatt osztályában maradjon meg.

Az e' rendeletbeli vizsgálandók, ha tanpénztöli mentességet vagy ösztöndíjat élveznek, e' jótéteményt csupán a' közelebbi félév önkényes ismétlése miatt el nem vesztenedik, hanemha netalán e' veszteséget az utolsó félévi próbatét kimenete a' törvényes határozatok következtében okozná, vagy különös, hagyományi rendelkezések zárnák ki a' további élvezet meghagyását.

Ezek, a' jövő iskolaév első felébeni működéseik felől, a' szervezeti terv 89. §-ához képest félévi, vagy más távozási bizonyítványt kapnak, mellyet érettségi vizsgálatra jelentkezéskor előmutatni kötelesek.

N e g y e d s z e r : Olly tanulók, kik a' gymnasiumot ugyan elvégzik, de szakintézetbe épen nem, vagy nem az 1851-ki tanév kezdetével akarnak átmenni, érettségi vizsgálattelekre nem szoríthatnak.

Ezek csak a' szokott félévi bizonyítványt kapják.

Ö t ö d s z ö r : A' vizsgáló bizottságok az iskolaév végén, közvetlenül a' félévi próbatétek bezárása után összeülnek, hogy a' már addig jelentkezett folyamodókkal az érettségi vizsgálatot azonnal megkezdjék.

Ugyanezen bizottságok szeptemberhó másodfelében ismét összegyűlnek, hogy a' szaktanintézet megnyitását közvetlenül megelőző napok alatt azon folyamodókat vizsgálják meg, kik helyiségi viszonyok miatt az elébb kitűzött határidőt meg nem tarthatták.

H a t o d s z o r : A' vizsgálat részint írás-, részint szóbeli. A' folyamodók mind egyik, mind másiknak azon határnapon tartoznak magukat alávetni, melyre jelentkeztek.

H e t e d s z e r : Az írásbeli próbatét megelőzi a' szóbelit, 's tárgyai e' következők :

a) **A n y a i v a g y o k t a t á s i n y e l v,** (ezeni fogalmazat, mire három óra engedtetik) :

b) **L a t i n n y e l v,** (ebböli fordításra két óra, ebbe fordításra ismét kettő, összesen négy óra).

Szóbeli próbatét tárgyai :

Hittan ;

az írásbeli próbatét mindkét tárgya ;

egy második hazai nyelv, olly középtanodák tanulóira nézve, melyekben azon nyelv a lefolyt iskolaévben kötelezett tantárgy volt ; vagy hol ez eset nem volt, olly tanulókra nézve, kik magukat e vizsgálatnak önkényt alávetik ;

Görög nyelv ;

Földrajz és történelem ;

Természettan, a' mennyiségtan alkalmazásával.

N y o l c z a d s z o r : A' hittanból, anyai vagy oktatási nyelvből 's latin nyelvből vizsgálat nem csupán a' lefolyt iskolaévben eléfordult tárgyakra szorítandó, hanem általában minden, a' gymnasiumi tanulás alatt e' szakokban szerzett tudatra kiterjesztendő.

A' többi tantárgyaknál ezúttal csak azok lesznek a' vizsgálat föladatai, mik a' folyó iskolaév alatt az illető gymnasiumban tanítottak ; azonban a' vizsgálatnak e' szakokban is be kell bizonyítania, hogy az ismeret nem csupán betanult, hanem valóban szellemi tulajdonná vált.

K i l e n c z e d s z e r : Arra nézve, mit a' tanulók érettségi bizonyítvány nyerése végett tenni tartoznak, következő jegyeztetik meg :

Az anyai vagy oktatási nyelven szerkesztendő írásbeli fogalmazatra olly nemű és nehézségű föladat választandó, minő az illető tanulóknak az iskolaév folyta alatt saját gymnasiumukban rendszerint kitűzve vala. E' dolgozatoknál az anyai vagy oktatási nyelvnek tanszabályos használását, helyes gondolkodást, 's a' gondolatoknak értelmes rendezését kell kimutatni. Írásbeli próbatétnél szókönyv használata megengedtetik, de nem a' nyelvtan.

Anyai vagy oktatási nyelv körüli szóbeli vizsgálatnál valamely költészeti vagy kötetlen modorú olvasmány gondolatainak helyes kifejtése, 's nyelvtani taglalása kívántatik.

Latinbéli írásbeli vizsgálatnál :

a) az osztályban eléfordult valamelyik íróból bizonyos hely átfordítandó.

b) anyai vagy oktatási nyelven szerkesztett valamely fogalmazat latinra teendő, vagy valamely latinra alkalmas olly könnyű föladatról, mely az

iskolaév alatt a' latinban eléfordult tantárgyra vonatkozik, egy szabad fogalmazat kidolgozandó.

Az a) és b) alatti dolgozatoknál főleg a nyelvtanilag helyes értelemre legyen tekintet.

Azon tárgyak közül, melyekből szóbeli vizsgálatot kell tenni, jelesül:

a) h i t t a n b ó l a lefolyt iskolaév tantárgya, kapcsolatban a' gymnasiumi tanulmányok alatt szerzett összes tudattal együtt lesz vizsgálat alá veendő;

b) a' második hazai nyelvből vizsgálatnál csupán könnyű tételeknek e' nyelvrei kielégítő átfordítására, s e nyelven írt könnyű olvasmányoknak megértésére kell szorítkozni.

G ö r ö g n y e l v b e n egy darabot az olvasókönyvből kell fordítani 's annak taglalása által a' szabályszerű alaktan ismeretét bebizonyítani.

A f ő l d r a j z i é s t ö r t é n e l m i, úgy t e r m é s z e t t a n i vizsgálat tárgyait az utósó iskolaévben eléadott tantárgyak teszik. Minden vizsgálandónak felelni kell egy kérdésre mind a' földrajzból, mind a' történelemből; a' természettan köréből pedig egyik kérdés akkép választandó, hogy a' vizsgálandónak mennyiségteni ismeretei kimutatására is alkalmat nyújtson.

T i z e d s z e r: Az ágostai és helvét hitvallásúak, hittanból egy protestáns lelkész által, történelemből pedig a' bizottságnak egyik protestáns vallású tagja által fognak kikérdeztetni.

Görög nem egyesültek és izraeliták, hittanból nem vétetnek vizsgálat alá, hanem hittanítójuktól bizonyítványt kell hozniok a felől, hogy hitvallásukból teljes oktatást nyertek, 's a' kitűzött kívánatoknak elegendőkép megfelelnek.

E' bizonyítvány tartalma az érettségi bizonyítványba iktatandó.

T i z e n e g y e d s z e r: A' kijelölt vizsgáló bizottságoknál senki nem vetheti magát érettségi próbatét alá, ki a középtanodai tanulmányokat olly koronaország valamelyik gymnasiumában végezte, melyre nézve jelen rendelet ki nem bocsáttatott.

T i z e n k e t t e d s z e r: Jövő évben az érettségi vizsgálat tárgyai közé a' mennyiségtan és természetrajz is fog számítani, 's a' többi vizsgálati tárgyaknál is aránylag magasabb követeléseknek leendő helye, mert ezek jelenleg illy alacsonyra csak azon nagy zavarok tekintetéből tétettek, melyeket az oktatás 1848. és 1849. években szenvedett.

A' cs. kir. vallás- és közoktatási ministeriumtól.

Jun. 3. 1851.

Budán, nyomtatott a' cs. kir. m. egyetemi nyomdában.

Reptorium. Az érettségi vizsgálatok névkönyvei. — Érettségi jegyzőkönyvek. — Tanárikari jegyzőkönyvek. — Horváth Cyrill pesti piarista gimnáziumi igazgató «Tiszti napló»-ja. (A budapesti kegyesrendi gimnázium levéltára.) Geringer-iratok, különösen a Pester Schulbehörde iratai. (Országos Levéltár.) — Az ausztriai birodalmat illető törvény- és kormánylap. 1850, 1851. — Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Oesterreich. Vom Ministerium des Cultus und Unterrichtes. Wien, 1849.

II. ISKOLÁNK AZ 1938–39. ISKOLAI ÉVBEN.

1. Az iskolai munka menete. Alakuló értekezletünket 1938 szeptember 1-én tartottuk meg; szeptember 2. és 3. voltak a magánvizsgálatok és a VIII. oszt. tanulók javítóvizsgálatai, szeptember 5-én pedig az I—VII. oszt. tanulók javítóvizsgálatai. A tanulókat június 24-én és 25-én, továbbá szeptember 7-én vettük fel. Az iskolai évet szeptember 8-án tartott ünnepélyes Veni Sancte-val kezdtük meg; ugyanezen a napon végeztük el az osztályrendezést és a törvényt magyarázást. A rendes tanítást szeptember 9-én kezdtük meg és a hivatalos szünetek kivételével június 14-ig folytattuk. Az összefoglalásokat a VIII. osztályban május 9—13-ig, az I—VII. osztályokban pedig június 15—20-ig tartottuk meg. Magánvizsgálatok két ízben voltak: szeptember és május-június hónapokban. Az iskolai évet június 25-én fejeztük be ünnepélyes Te Deum-mal.

2. Változások a tanári testületben. A kegyestanítórend főnöke tanári karunk tagjai közül Agárdi Lászlót a rendfőnöki irodába osztotta be szolgálat-tételre, dr. Rédl Rezsőt Veszprémbe, dr. Kozáky István egyetemi magántanárt Szegedre és végül Merva Vilmos világi tanárt Magyaróvárra helyezte át.

Agárdi László 4 évvel ezelőtt került iskolánkhoz. Mikor itteni tanári székét elfoglalta, már hosszú, 28 éves tanári múlt állott mögötte. Így teljesen kiforrott tanári egyéniséget és minden vonatkozásukban megszilárdult tanítási elveket hozott magával, melyeken nem szívesen és nem könnyen változtatott. Egyébként mintaképe volt a pontos és lelkiismeretes tanárnak: szívesen és szeretettel időzött a gyermekek között s minden igyekezetével azon volt, hogy minél több és alaposabb tudásra képesítse a kezére adott tanulókat. Különösen az irodalom rejtett szépségeinek megéreztetésén és a fogalmazás művészetének elsajátíttatásán dolgozott nagy odaadással. Az ihlet óráiban maga is szívesen áldozott a költészet és a tudomány szelíd műzsáinak. Szívből kívánjuk neki, hogy új munkakörében új öröm és meglegedés forrásai fakadjanak számára.

Rédl Rezsőt fiatal tanár korától kezdve közeli szálak fűzték iskolánkhoz; nemcsak azon a címen, hogy az itteni tanárképző révén nyert mélyebb bepillantást a tanári munka műhelyébe, hanem azon a címen is, hogy mint kezdő tanár itt tette első szárnypróbálgatásait. Igazi tanárrá azonban nem itt, hanem második állomáshelyén, Veszprémbe ért. Ott lett egyúttal a Bakony szerelmese és ott gyűjtötte azokat a kiterjedt botanikai ismereteket, melyek idővel a Bakony flórájának legalaposabb ismerőjévé avatták őt. Kezdő tanári állomására fiatalos lelkesedéssel tért meg. Tele volt nagy tervekkel és ambíciókkal. De mindjárt az elindulásnál kitért, hogy a beteg test nem tudja nyomon követni a lélek merész szárnyalását. Ez a felismerés bizonyos melanchóliával töltötte el kartársunk lelkét és sok tekintetben csökkentette ambícióját. De azért iskolai kötelességét mindig híven és odaadóan teljesítette; beteg testtel is pontosan megtartotta óráit. Mivel azonban úgy érezte, hogy az itteni fokozott munkatempó túlságosan megviseli szervezetét, visszakivá-

kozott szeretett Bakonyába. Így került vissza ismét régi állomáshelyére. Őszinte szívvel kívánjuk neki, hogy régi állomáshelyén régi munkakedvét és munkabírását is megtalálja.

Kozáky István szintén a budapesti rendi tanárképzőben alapozta meg tanári felkészültségét, míg tudós egyéniségének kialakulására a bécsi Collegium Hungaricumban és a Theresianumban töltött évek gyakoroltak döntő hatást. Iskolánkban összesen 9 évet töltött és ezen idő alatt szeretetreméltó egyéniséggel s üde, szinte gyermeketeg kedélyével mindenütt meg tudta kedveltetni magát. Tanítványait őszintén szerette és boldogulásukat akkor is szívén viselte, mikor már nem tanította őket. Ez a szeretet meglátszott tanításán is: minden igyekezetével azon volt, hogy az ő tanítványai sokat, lehetőleg mindent tudjanak. De Kozáky nemcsak lelkes tanár, hanem egyben ambiciózus tudós és nagyratörő művész is volt; ami kis szabad időt tudott szakítani, azt mind a tudománynak, illetve a zenének szentelte. Talán kelletténél többet is áldozott a műsáknak; mindenesetre többet, mint amennyit egészségének veszélyeztetése nélkül szabad lett volna. De legalább elérte célját: mint zeneszerző országos hírre tett szert s mint tudós megszerezte a magántanári képesítést. Mivel magántanárságából kifolyólag nagyobb mértékben óhajtott bekapcsolódni az egyetemi oktatásba, önként kérte Szegedre való áthelyezését. Jószívvel kívánjuk neki, hogy új munkakörében minél több babért fűzzön a régiekhez.

Merva Vilmos mindössze 2 évet töltött iskolánkban, de ezen idő alatt szelíd és szolgálatkész egyéniséggel kiérdemelte mindnyájunk nagyrabecsülését. Az iskolában mindig egész munkát végzett; szerette szaktárgyait, de még inkább diákjait. A tanításban módszerességre, az emberkezelésben megértésre törekedett. Ezért fiatal kora ellenére tekintélyt tudott tartani s egyéniségén át meg tudta kedveltetni tárgyait. Tanártársai iránt mindig figyelmes és előzőkeny volt. Ittműködésének emlékét szeretettel őrizzük.

Az eltávozott kartársak helyébe a rend vezetősége a következőket rendelte: Pfléger Mihályt Magyaróvárról, dr. Papp Lászlót Vácról, Meskó Lajost Kecskemétről és Magyar Lászlót a rend budapesti tanárképző intézetéből.

3. Rendi gyakorlati tanárképzés. A gyakorlati tanárképzést rendi jelöltjeinkkel teljesen az 1929. évi állami Szabályzat és Utasítások szerint végeztük. Pedagógiai vezető a gimnázium igazgatója volt, vezetőtanárokkul pedig Agárdy Gyula, Bozi Ferenc, Faludi Béla, Hardi István, dr. Kanszky Márton, Kiss József, Menczer József, Mihálikó Béla, Ohmacht Nándor, dr. Para Imre, Szita Imre, Vézner Károly és Wagner Lajos tanárokat nevezte ki a rendfőnök. A tanárképző tagjai voltak:

Ákos István, szaktárgyai a földrajz és természetrajz, beosztva földrajzból az I. A., természetrajzból az V. B. osztályba.

Bakonyi János, szaktárgyai a latin és német nyelv, beosztva latinból a VIII. A., németből az V. A. osztályba.

Balogh Lajos, szaktárgyai mennyiségtan és természettan, beosztva mennyiségtanból az V. B., természettanból a III. A. osztályba.

Gulyás István, szaktárgyai a magyar és latin nyelv, beosztva magyarból a VII. A., latinból a II. A. osztályba.

Kender József, szaktárgyai a földrajz és természetrajz, beosztva földrajzból az I. A., természetrajzból az V. B. osztályba.

Kincs Lajos, szaktárgyai a latin és görög nyelv, beosztva latinból a II. A., görögből a VII. AB. osztályba.

Leblanc Lajos, szaktárgyai a magyar és francia nyelv, beosztva magyarból a VII. A., franciából a VII. AB. osztályba.

Medvigy Mihály, szaktárgya a hittudomány, beosztva a VIII. B. osztályba.

Mészáros Imre, szaktárgyai a latin és görög nyelv, beosztva a latinból a II. A., görögből a VII. AB. osztályba.

Nagy Ernő, szaktárgyai a magyar és latin nyelv, beosztva magyarból a VII. A., latinból a VIII. A. osztályba.

Németh István, szaktárgyai a mennyiségtan és természettan, beosztva mennyiségtanból az V. B., természettanból a III. B. osztályba.

Somogyi Zoltán, szaktárgyai a történelem és latin nyelv, beosztva történelemből az V. B., latinból a II. B. osztályba.

Szőnyi László, szaktárgyai a történelem és latin nyelv, beosztva történelemből a VI. B., latinból a II. B. osztályba.

4. Tanári értekezletek. Értekezleteinket a Rendtartásban előírt módon és időben tartottuk meg. Az első félévi módszeres értekezleten az igazgató és Bozi Ferenc az új Rendtartás feltűnőbb újításait ismertették, a második félévin pedig Menczer József mutatott rá azokra az alkalmakra, amelyek az egyes tárgyak keretén belül a művészettörténeti ismeretek tudatosítására és elmélyítésére kínálkoznak.

Az új Rendtartás előírásainak megfelelően bevezettük a féléves pedagógiai, illetve nevelési értekezletek tartását is. Második félévi értekezletünkön dr. Magyar László és Steixner István részletesen ismertették és méltatták azokat a követeléseket, melyeket az új Rendtartás gyakorlatiasság címén támaszt a modern nyelvtanítással szemben.

5. Valláserkölesi nevelés. Iskolai munkánkat szerzetesi mivoltunk mellett elsősorban az 1934. évi XI. t.-c. irányította, mint amelyik minden elődjénél nagyobb nyomatékkal sürgeti, hogy a középiskola valóban nevelőiskola legyen. Ez más szóval azt jelenti, hogy a gimnáziumnak egy pillanatra sem szabad megelégednie az értelem egyoldalú fejlesztésével, hanem a lélek gazdagítására és a jellem nemesítésére is törekednie kell. A régi liberális felfogással szemben tehát, mely kizárólag a pozitív ismeretek fontosságát hangsúlyozta, a tanuló egész egységének alakítását munkába kell vennie. Ezt a célt van hivatva szolgálni többek közt az osztályfőnöki óra, melyet néhány éve illesztettek be a középiskola tantervébe. Az új Tanterv azonban az eredeti elgondolásokkal ellentétben, melyek az osztályfőnöki órának valamennyi osztályban való rendszeresítését tervezték, bölcse mérséklettel csupán az első osztályra korlátozta az új tantárgyat. Azért mondjuk bölcse-

nek ezt a mérsékletet, mert az osztályfőnöki órának egész vonalon való bevezetése könnyen azt a látszatot kelthette volna, hogy a nevelés az osztályfőnökök kizárólagos joga és kötelessége ; másfelől pedig azzal a veszedelemmel járhatott volna, hogy mechanizálja és egyszerű tantárggyá süllyeszti le a nevelést. Már pedig a tantárgyszerűség a legteljesebb mértékben ellenkezik a nevelés fogalmával. A nevelésnek ugyanis, hogy célját elérje, állandó és megszakíthatatlan folyamatnak kell lennie ; tehát csak úgy valósítható meg, ha sem egyes tanárok munkájához, sem egyes tárgyak tanításához nem kötjük hozzá. Spiritus ubi vult, spirat. Minden órán és minden osztályban lépten-nyomon felmerülhetnek tárgyak és alkalmak, melyek szinte sürgetik a nevelő mozzanatok kiemelése céljából való kiaknázásukat. Ezért tartjuk nagyfontosságúnak és különlegesen nevelő hatásúnak a sem órához, sem tárgyhöz nem rögzített rövid megbeszéléseket, melyek minden esetben az osztály életéből adódó konkrét esethez fűződnek és spontán jellegükkel rendszerint jobban megfogják a tanulók lelkét, mint a tanrendbe beillesztett és megszabott tanmenethez igazodó osztályfőnöki órák.

Mindig szem előtt kell tartanunk, hogy a középiskolai nevelő munka egészen sajátos jellegű feladat. Nem egyszerűen szoktatás a jóra : nem pusztán a szabályok és rendelkezések megtartásán való öröklődés : nem is csupán tanácsadás, jutalmazás és büntetés. Ezek a mozzanatok mind előkerülhetnek henné, de sem magukban, sem összességükben nem teszik a középiskolai nevelést. A középiskolai nevelés sokkal több és bonyolultabb valami náluk. Lényegében nem más az, mint a lélek magasabb szempontú művelése értékállóknak bizonyult kultúrjavak elsajátításával és azzal a finom, szinte észrevétlen lelki ráhatással, mely minden pedagógiai tevékenységnek koronája. A középiskola egyformán nevel oktatással, szoktatással és példaadással. A régiek mondása szerint : amore, more, ore, re.

Mindezzel a sokirányú ráhatással lényegében egy célt akarunk elérni : észrevétlenül bele akarjuk nevelni növendékeinket a természetfölöttiség rendjébe. Meg akarjuk velük éreztetni, hogy egész lényünkkel és létünkkel bele vagyunk ágyazva Istenbe. Az Apostol mondása szerint : «Őbenne élünk, mozgunk és vagyunk.» Amint az anyagi világban nem tudunk meglenni levegő nélkül, azonképen a szellemi világban sem tudunk Isten nélkül emberhez méltó életet élni. Ezért a szerzetes-iskolának minden rendelkezésére álló eszközzel azon kell lennie, hogy megsejtesse tanítványaival a transcendens világfelfogás lenyűgöző igazságát és elbűvölő szépségét. Anélkül, hogy a jelenvaló világtól elfordítaná tekintetüket, mélységes, egész életre szóló hazavágyást kell keltenie lelkükben abba a másik világba, melynek a mostani csak előcsarnoka, pitvara. Lépten-nyomon érzékeltetnie kell velük, hogy Isten nélkül nincs emberhez méltó életcél, nincs igazi boldogság és megelégedés. De ugyanígy nincs magasabbigényű erkölcsiség sem. Hiszen az erkölcsi élet túlnyomólag a vallás talajából szívja éltető nedveit. A Kant-féle kategorikus imperativus nagyon szép böleseleti elgondolás, de a szenvedélyek tombolásában és a csábítások ostromában nem több hitvány kártyavárnál. Aki rája akarja építeni erkölcsi életét, az előbb-utóbb úgy jár, mint az evangéliumi balga ember, aki homokra építette házát ; azután jött az

eső, jött az árvíz, fűttak a szelek és ama házra rohantak : és az összedőlt és nagy volt annak romlása. Hiába, akinek nincs határozott Isten-hite, annak nincsen biztos erkölcsi alapja sem.

Természetes, hogy ezeket az egész életre szóló igazságokat nem elég csak a hittanórákon hangoztatnunk, hanem a profán tárgyak ilyen irányban kínálkozó alkalmait is meg kell ragadnunk. Hiszen a szerzetes-iskola a maga világnézeti egyverettségével ezer és ezer módot kínál erre ; csak észre kell vennünk és fel kell őket használnunk.

A vallásos érzés elmélyítése és konkretizálása céljából magánajtatossági gyakorlatok sürgetése mellett állandóan nagy gondot fordítottunk a kollektív vallásos nevelés eszközeire is. Ennek főbb mozzanatai a következők voltak : ősszel a fűtési időszak beálltáig és tavasszal április második felétől kezdve mindennap közös szentmisét hallgattak tanulóink, a tanév többi részében pedig önként mentek a kápolnába és hallgattak szentmisét vagy mondtak el legalább egy Üdvözlégy Máriát. A diákmisék tehát a hideg évszakban sem szüneteltek, de látogatásuk tisztán a tanulók buzgóságára volt bízva. A magábamélyedés elősegítésére, az utóbbi évek jól bevált gyakorlatának megfelelően, hetenként két napon egészen csendben, orgonaszó és ének nélkül vetlünk részt a szentmisén. A Boldogságos Szűz iránti tisztelet öregbitésére az októberi és májusi szentmiséken együttesen imádkoztak a szentolvasót. Vasár- és ünnepnapokon rendszerint külön hallgatott szentmisét és szentbeszédet az alsó- és felsőosztályos ifjúság. Kötelező módon együttesen ötször gyóntak és áldoztak tanulóink. Igen szép számmal akadtak azonban, akik vasár- és ünnepnapokon, sőt akárhányan hétköznapokon is önként járultak az Úr szent testének vételéhez. Ebben a tekintetben általában évről-évre haladás észlelhető.

Mint a múlt évet különlegesen az eucharisztia tiszteletének szenteltük, a jelen iskolai évet elsősorban nemzetünk nagy apostolának, Szent István királynak emlékével igyekeztünk megszentelni. November 17-én, 18-án és 19-én triduummal, 20-án pedig közös szentáldozással emlékeztünk meg róla. A triduumon avatott ajkak jelenítették meg a szent királyban az apostolt, a fejedelmet és az örök magyar eszményt. December 18-án a szentév méltó befejezésül külön műsoros ünnepel áldoztunk emlékének. Az ünnepség keretében az igazgató mutatott rá a nagy király egyedülálló, senki máséval össze nem mérhető jelentőségére. Úgy ünnepelte őt, mint a magyar történelem értelmét és a magyar sorskérdés mindenkori velejét. De ezen ünnepi alkalmakon kívül is sokszor visszatértünk a szent király rendkívüli alakjára s előadásainkban és szentbeszédeinkben minden tőlünk telhetőt megtettünk, hogy minél életteljesebb és maradandóbb emléket emeljünk neki tanítványaink lelkében.

A szent király emlékének méltó megörökítése mellett rajta voltunk, hogy a múltévi eucharisztikus kongresszusnak is minél erősebb visszhangot verjünk diákjaink lelkében. Ezért szentbeszédeinkben újra meg újra visszatértünk rája s rajta voltunk, hogy a nyomán támadt lelki rezdülések tettekben és életirányváltoztatásokban is megnyilvánuljanak. Múltévi gyakorlatunknak megfelelően vasár- és ünnepnapokon ebben az évben is gyakran

elmondottuk a Pange lingua és Adoro te devote kezdetű szépséges himnuszokat. Mikor pedig az Actio Catholica a tavaszi katolikus nagygyűlés külső keretében a kongresszus főbb mozzanatainak megismétlését tűzte ki, nagy örömmel csatlakoztunk a mozgalomhoz. Ennek megfelelően Áldozócsütörtökön egész ifjúságunkkal résztvettünk a Hősök-terén bemutatott ifjúsági szentmisén és áldozáson, úgyszintén a május 21-i eucharisztikus körmeneten.

Ifjúságunk lelki gondozásában ebben az évben is nagy segítségünkre voltak dr. Tomek Vince házfőnök, Zimányi Gyula kalazantinumi igazgató, Mátrai János központi pénztáros, Biró Imre asszisztens és Kövesi Lajos tanár urak. Áldozatos munkájukért ezen a helyen is hálás köszönetünket nyilvánítjuk.

A katolikus tudatosság s egyben a vallásos és rendi iskolai szellem erősítésére szolgáltak ezek az alkalmak :

Október 23-án missziós vasárnapot tartottunk ; beszéltek Mihálikó Béla és dr. Papp László.

Október 30-án, Krisztus király ünnepén az igazgató és Hardi István méltatták a nap jelentőségét.

November 5-én, Szent Imre herceg ünnepén külön szentmisével emlékeztünk meg a magyar ifjúság liliumos védőszentjéről. Az ünnepi beszédet az igazgató mondta.

November 20-án a Szent István-triduum befejezéseként megüztük Kalazanci Szent József pártfogásának ünnepét. Ez alkalommal beszédet mondott, misézett és áldoztatott Kriston Endre egri nagyprépost, felszentelt püspök.

Február 12-én az elhunyt XI. Pius pápáról emlékbeszédet mondott Mihálikó Béla.

Március 12-én, az új pápa, XII. Pius megkoronázása alkalmából a pápaság jelentőségét fejtegette dr. Pogor Ödön.

A húsvéti lelkigyakorlatokat március 22-én, 23-án és 24-én tartottuk meg. Vezetők voltak : Ohmacht Nándor és dr. Papp László.

Május 21-én, a Hősök napján beszédet mondott és egyben a VIII. osztályos tanulókat búcsúztatta Kiss József.

A vallásos érzés mellett nagy gondot fordítottunk a szociális érzés erősítésére is. Ezért a szentbeszédekben és az osztályfőnöki megbeszéléseken újra meg újra lelkére kötöttük tanítványainknak egymás kölcsönös megsegítését és megbecsülését s a mások ügyes-bajos dolgai iránt való szerető és megértő érdeklődést. Különösen nagy nyomatékkal hangsúlyoztuk a közért való önzetlen munkálkodás szükségességét és a szegényeken, elesetteken való készleges segítség kötelességét. És hogy ez irányú buzdításaink nem voltak hiábavalók, mutatja a készleges nagylelkűség, mellyel tanulóink túlnyomó része bekapcsolódott a visszacsatolt területek szegény lakosságának megsegítésére indított mozgalomba. De ezt mutatja az a tény is, hogy mikor a zalamegyei kis Kapolcs község elemistái ügyes természetrajzi preparátumokkal kedveskedtek iskolánknak, alsóosztályos kisdíákjaink egész rakományra való könyvvel, játékszerrel és ruhaneművel viszonzták küldemé-

nyüket. Ilyen és hasonló tünetek azt mutatják, hogy a mai diákságban sokkal elevebben él a szociális egymásrautaltság tudata, mint még csak emberöltővel előbb is.

6. Kegyeletes megemlékezések. A kegyeletes lelkület ápolására és erősítésére különösebben ezek az alkalmak szolgáltak:

Október 4-én, dr. Sebes Ferenc rendfőnök úr névünnepén szentmisét hallgatott az ifjúság.

Október 18-án megemlékeztünk a finn-ugor rokonságról.

November 2-án, Halottak napján ünnepélyes gyászmise után megkoszorúztuk az iskola hősi emlékét és tisztelgő elvonulást rendeztünk előtte. Ugyanezen a napon felkerestük iskolánk elhunyt tanárainak és nagy tanítványának, Vörösmarty Mihálynak sírját s ott emlékbeszédrel és virággal áldoztunk emléküknél.

November 3-án az elhunyt tanárokért bemutatott gyászmisén vett részt az ifjúság.

December 6-án szentmisével emlékeztünk meg a Kormányzó úr Öfőméltósága névünnepéről.

December 12-én illő kegyelettel idéztük fel a limanovai hős huszárok emlékét.

Március 2-án gyászmisével emlékeztünk meg a kegyestanítórend nagy jótevőjéről, Ferenc királyról.

Május 21-én, a Hősök napján újból tisztelegtünk iskolánk hősi halottai előtt.

7. Hazafias nevelés, ünnepélyek. Az elmúlt iskolai év változatos eseményeivel, szüntelen remény és aggodalom közt váltakozó hangulatával kiválóan alkalmas volt a hazaszeretet érzésének ébrentartására és élesztésére. Az ú. n. cseh-szlovák köztársaság válságba jutása, a müncheni döntés, a komáromi béketárgyalás, majd a november 2-i bécsi határozat s nyomban utána a Felvidék felénk eső részének birtokbavétele mind olyan események voltak, melyek mélyen beleszántottak a mi kicsiny életünkbe is. Hiszen végelemzésben az egész nemzet élete, szebb jövője vagy még sötétebb reménytelenségbe taszítottása forgott bennük szóban. Természetes tehát, hogy iskolánk a legteljesebb átéléssel vette ki belőlük részét. Alkalmadtán, történelmi magyarázatokban és osztályfőnöki megbeszélésekben szívesen kitértünk rájuk és iparkodtunk minél kézzelfoghatóbban megéreztetni jelentőségüket. November 5-én, Szent Imre herceg ünnepén a bécsi döntés örömeire ünnepélyes Te Deum-ot tartottunk; a vele kapcsolatos szentbeszédben az igazgató méltatta az esemény páratlan jelentőségét. November 10-én, a kassai bevonulás örömeire engedélyezett hivatalos szünetnapon külön iskolai ünnepélyvel fejeztük ki örömünket a rohanó események fölött. Az ünnepségen az igazgató politikai, dr. Kanszky Márton pedig főleg gazdasági szempontból ismertette a Felvidék visszacsatolásának nagy fontosságát. Másnap, november 11-én több osztályban rádióan hallgatták a kassai bevonulás felejthetetlen részleteit.

Az eseményekkel való együttélésünknek azzal is kifejezést adtunk, hogy november 3-án, a bécsi döntést követő napon sürgönyileg üdvözlöttük dr. Imrédy Béla miniszterelnököt és gróf Teleki Pál kultuszminisztert, iskolánk egykori tanítványait és büszkeségeit, mint akiknek legfőbb részük volt a ránk oly kedvező döntés előkészítésében és kiharcolásában. A miniszterelnöknek a következő sürgönyt küldöttük:

«Öreg iskolája büszke örömmel köszönti Nagyméltóságodat országépítő munkája fényes sikere alkalmából és a nagy mű továbbfolytatásához ifjúságának imádságát, lelkesedését és feszülő muknakedvét ajánlja.»

És Imrédy miniszterelnök ezernyi gondja és dolga közt is tudott időt szakítani arra, hogy hosszabb levélben megköszönje figyelmünket. November 17-én ugyanis a következő sorokat intézte hozzánk:

«A budapesti piarista gimnázium tanulóifjúságának. Budapest.

Az ezrekre menő üdvözlések közt, melyekkel a Felvidék magyarulta területeinek visszacsatolása alkalmából a társadalom minden rétegéből felkerestek, számomra egyik legkedvesebb megemlékezés a Tiétek, akik az Alma Mater, az ö r e g i s k o l a nevében jöttetek hozzám. Köszönöm nektek, hogy rám gondoltatok, hogy a további munkához felajánljátok közreműködésüket.

A munkának, az áldozatoknak még csak az első szakaszán vagyunk túl, a további erő kifejtéshez is szükség van a nemzet minden fiának áldozatos közreműködésére. Nektek is ki kell vennetek részeteket ebből a munkából azon a helyen, ahova a Gondviselés és a magyar Sors állít. De erre fel kell készülnötök! Kövessétek a piarista atyákat, akik megtanítanak az igaz úton járásra, helytállásra, akiktől én megtanultam a hazáért küzdeni és előre nézve az egyenes úton járni.

KészüljeteK, mert a nemzet nagy feladatok megoldására hív el Benneteket! Kedves megemlékezéseket még egyszer nagyon köszönve, Mindnyájatokat szívből üdvözlöl az öreg piarista diák: Imrédy Béla s. k.»

A válasz, melyet az igazgató azonnal köröztetett az osztályokban, közvetlen és meleg hangjával igen mély hatást gyakorolt ifjúságunkra.

Természetes azonban, hogy hazaszeretetünk kimutatásában nem maradtunk meg a lelkesedésnél, hanem iparkodtunk azt tettekben is megmutatni. Mikor a Felvidék visszacsatolásával kapcsolatban megindult a «Magyar a magyarért»-mozgalom, ifjúságunk lelkesedéssel csatlakozott hozzá és a maga körében azonnal megindította a gyűjtési akciót. Elv volt, hogy a gyűjtést lehetőleg a szülői ház megterhelése nélkül, az ifjúság filléreiből kell lebonyolítani: azon igyekeztünk, hogy ha fillérekkel is, de lehetőleg mindenki kivegyve részét a gyűjtésből. Ily módon sikerült 292.31 P-t összegyűjtenünk, melyet november 21-én juttattunk el a mozgalom központjához. A Sportkör ezenfelül még 20 P-t adott erre a célra, 50 P-t pedig a Horthy Miklós-repülőalpnak küldött.

Hasonló áldozatkészséget tanusított ifjúságunk néhány hónappal később, mikor a továbbra is idegen megszállás alatt maradt felvidéki magyarság nemzeti öntudatának ébrentartására nálunk is megindult a magyar házmozgalom, diákságunk ebből is derekasan kivette részét. Néhány hét le-

forgása alatt nem kevesebbet, mint 308·48 P-t gyűjtött erre a célra. Ez az eredmény annál elismerésreméltóbb, mivel az összeg túlnyomó része fillérek-ből tevődött össze. Említenünk kell még, hogy a VIII. A. osztály tanulói mindjárt az iskolai év első napján elhatározták, hogy osztály-karitás-alapot létesítenek, s ezt az alapot a megengedett szórakozásokról való lemondás és kisebb-nagyobb önmegtartózkodások árán megtakarított filléreikből gyarapítják. Az iskolai év végére összegyűjtött 320 pengőt az osztály a «Magyar a magyarért» mozgalom útján olyan tehetséges, keresztény és magyar diákok támogatására ajánlotta fel, akik szegénységük miatt kénytelenek volnának tanulmányaik folytatását abbahagyni.

Pénzbeli hozzájáruláson felül természetben is számottevő adományokkal is segítettek tanulóink a visszakerült magyar testvéreket. Ebből a szempontból főleg az esztergommegyei Muzsla község érdekében indított nagyszabású gyűjtési akciójukat kell kiemelnünk. A gyűjtés úgyszólván napok alatt 650 kötet könyvet, azonfelül tömérdek játékszert és ruhaneműt eredményezett. Az értékes gyűjteményt dr. Kanschky Márton tanár vezetésével egy népesebb diákküldöttség 1938 december 6-án juttatta el rendeltetési helyére. Az átadás ünnepélyes keretek közt s a falu apraja-nagyjának jelenlétében történt. A könyvekből 400 kötetet a Katolikus Olvasókör kapott, míg a többi — túlnyomórésztben mese- és képeskönyveket — az iskolásgyerekek közt osztották ki; ugyancsak nekik juttatták a ruhaneműket és a sok édességet. Az ajándékokat Jeney Benedek községi bíró könnyekig meghatva vette át, Kégl György esperesplébános pedig lendületes szavakban tolmácsolta a község háláját az iskola iránt. Jeney községi bíró később levélben is kifejezte háláját. «Kegyeskedjék — írta többek közt — Muzsla község nevében és annak megkéréséből tolmácsolni felejthetetlen és hálás köszönetünket Édes Mindnyájuk jótéteményeiért, mellyel a felszabadult Muzslát újra az Édes Anyaországunkban lakó és róla el nem feledkező, de általunk is rég tisztelt és szeretett Magyar Szívek ilymódon ajándékozták meg a várva-várt és szeretett Magyar könyvekkel, melynek emléke szívünkben örökké élni fog.»

A hazafias nevelés céljait szolgáltuk azzal is, hogy október 8-án népes küldöttséggel vettünk a költő Virág Benedek hamvainak átszállításán s március 3-án egész ifjúságunkkal végighallgattuk dr. Nagy Iván miniszteri titkár lelkes előadását az amerikai magyarság életéről.

A nemzeti szellem ápolására szolgáltak még a következő megemlékezések és ünnepélyek: Október 6-án nemzeti vértanúink emlékét idéztük fel. Beszédet mondott Bozi Ferenc.

December 6-án a kormányzó úr Ófömlétségére nevenapján szentmisén vettünk részt.

Február 19-én az Önképzőkör az ének- és zenekarral együttesen a következő műsorral rendezett ünnepélyt:

1. Fetrás: Részletek Delibes operáiból. Előadja a zenekar.
2. A kassai diákok. Időszerű jelenet. Előadják: Aulich Antal, v. Rigó Mihály VIII. A., Balogh István, Honffy Tivadar, Schütz János VIII. B. oszt. tanulók.

3. Népdalfeldolgozások Kerényi György «Kétágú síp»-jából. Előadja az énekkar.

4. Az éjjeli vendég. Tréfás jelenet. Előadják : Baross Miklós VI. A. és Balázs László VIII. B. oszt. tanulók.

5. Adam : A nürnbergi baba. Operanyitány. Előadja a zenekar.

6. Verdi : Traviata. Előadja a zenekar.

7. Sakk-matt. Tréfa. Előadják : Baross Miklós VI. A., Balogh István és Pilinszky János VIII. B. oszt. tanulók.

8. Népdalok Bartók és Kodály gyűjtéséből. Előadja a zenekar.

9. Strauss János : Kék Duna. Keringő. Előadja a zenekar.

Március 15-én hazafias ünnepélyt rendeztünk a következő műsorrall :

1. Kéhler : Magyar vígjátéknyitány. Előadja a zenekar.

2. Sajó Sándor : Hit. Szavalja : Kiss B. Zsolt I. A. oszt. tanuló.

3. a) Praetorius—Nádasdy : Éneklő ifjúság.

b) Bárdos—Madách : Embefr küzdj! Előadja az énekkar.

4. Ünnepi beszéd. Mondja : Macskásy Hugó VIII. B. oszt. tanuló, az Önképzőkör elnöke.

5. Katonanóták : Katona vagyok én, Udvaromon hármat fordult, Jaj de szépen muzsikálnak, Ha felülök, Felszántom a császár udvarát, Pozsony mellett, Horthy Miklós táborában. Előadja az énekkar.

6. v. Somogyváry Gyula : A kassai harangok. Szavalja : Fülei-Szántó Endre V. A. oszt. tanuló.

7. Rákóczi-induló. Előadja a zenekar.

Április 30-án a VII. B. osztály műkedvelő gárdája nagy tetszés mellett előadta Spillmann József ismert színművét : Az örök titkot. Az előadást hónapokig tartó gondos előkészülés és próbázás előzte meg ; sikerének pedig legbiztosabb jele az a nagy érdeklődés, mellyel a megjelent nagyszámú előkelő közönség kísérte. A Nemzeti Ujság külön cikkben, mellékletében pedig több képpel emlékezett meg róla. A darabban a főszerepet Pethő László játszotta nagy beleéléssel. De a többi szereplők is : Hárskúti József, Mészáros László, Triznya Mátyás, Gerencsér István, Tátrallyay Péter, Töttösy Aladár, Petricskó Mihály, Csillag Ferenc, Ruzsák József, Tasnády László, Horváth Sándor, v. Durkó Étele, Szilvási István, Facinek Lóránt, Kuncze Lajos, Knebel Alfréd, Bonkáló Tamás, br. Ullmann György, Nagy László és Knebel Jenő iparkodtak becsületesen megfelelni a rájuk bízott feladatnak. Önként vállalt munkatöbbletükért teljes elismerést érdemelnek.

Június 4-én megtartottuk szokásos évváró ünnepünket. Az ünnepély külső keretében annyiban tért el az előző éveiktől, hogy ezúttal nem a tornateremben, hanem az udvaron tartottuk. A nagyszámú közönséget azonban így is csak úgy tudtuk elhelyezni, hogy a tanulók nagyrészét osztályaikban hagytuk. Az ünnep megrendezésével kapcsolatban külön köszönetet kell mondanunk az Operaház vezetőségének, hogy a szükséges díszletek rendelkezésünkre bocsátásával lehetővé tette udvarunk megfelelő feldíszítését, úgyszintén a Magyar Filmirodának, hogy ünnepélyünk főbb részeit lemezevete és a mozgósínházak híradójában közölte.

Egyébként az ünnepség legkiemelkedőbb száma gr. Teleki Pál m. kir.

miniszterelnök beszéde volt, aki a Budapesti Piarista Diákszövetség nevében és felkérésére búcsúztatta az ezévi érettségizett tanulókat. Nagy érdeklődéssel várt és tetszéssel kísért beszédében érdekesen állította szemben a csak külsőségekre tekintő civilizációt és a lélek kiművelését célzó kultúrát s nyomatékosan lelkére kötötte búcsúzó diákjainknak, hogy maradjanak mindig hívek a régi piarista iskola legnemesebb hagyományain sarkalló lelki műveltséghez.

Az ünnepség műsora különben ez volt :

1. Liszt Ferenc : II. magyar rapszódia. Előadja a zenekar.
2. Mécs László : Kamaszok. Szavalja : Pilinszky János VIII. B. o. t.
3. A Diákszövetség nevében beszédet mond : gróf Teleki Pál, Magyarország miniszterelnöke.
4. a) L. T. da Vittoria : Ave Maria.
b) L. G. da Viadana : Örvendező zsoltár. Előadja az énekkar.
5. Az idén végzett növendékek nevében beszédet mond : Macskássy Hugó VIII. B. o. t., az Önképzőkör ifjúsági elnöke.
6. Romberg : Gyermekszimfónia. Előadja a kis zenekar. Vezényel : Mambriny Ödön III. A. o. t.
7. a) Hét népdal : Serkenj fel, kegyes nép. Tiszán innen, Tiszán túl. Elmegyek, elmegyek. Lányok ülnek a toronyban. Kiszáradt a bodzafa. Ez a gyönyörű huszár. Nyáron virágozik . . .
b) Bárdos Lajos : Zsoltár-kánon. Előadja az énekkar.
8. Sík Sándor : Homoki felhők. Szavalja : Honffy Tivadar VIII. B. o. t.
9. Beszédet mond és az ifjúsági egyesületek nyerteseinek a jutalmakat kiosztja dr. Balanyi György igazgató.
10. Suppé : Költő és paraszt. Előadja a zenekar.

8. Oktatás. Oktatómunkánkat a módszeres utasítások szellemében és a tantervi rendelkezéseknek megfelelően végeztük. Helyzetünket a multhoz képest lényegesen könnyítette az a körülmény, hogy hosszas tervezgetés után végre megjelent a régóta esedékes új Tanterv és az Utasítások gyakorlati része. Így oktatómunkánk külső kerete és belső tartalma egyaránt határozott szabályozást nyert. A mi szempontunkból talán még fontosabb, hogy az állami Tanterv és Utasítások megjelenése után nyomban megindult a katolikus Tanterv és Utasítások előkészítése is. A munka már meglehetősen előrehaladott állapotban van s így minden reményünk megvan rá, hogy a következő iskolai év folyamán végre a katolikus iskolák is megkapják a maguk magna chartáját.

De ha így oktatómunkánk szilárdabb szervezetet nyert is, bizonyos félszepségek még mindig akadályozzák fáradozásunk teljes sikerének biztosítását. Ezeknek a félszepségeknek egy része magában a tantervben rejlik. Egyikre, a reformok fokozatos életbeléptetésével és többszörös módosításával járó jogbizonytalanságra már mult évi Évkönyvünkben rámutattunk. Az idén ebben a tekintetben semmivel sem javultak a viszonyok. Bizonyítékul legyen szabad az alsóosztályos föld- és természetrajz tanításában mutatkozó feltűnő ingadozásra utalnunk. Mivel azonban itt csak átmeneti intézkedések-

ről van szó, remélhető, hogy a tanterv további bevezetésével ezek a hibák maguktól kiküszöbölődnek.

Sokkal komolyabb aggodalomra ad okot az új Tantervnek egyre jobban kibontakozó enciklopédikus jellege; minél több osztályba vezetik be, annál jobban kitűnik, hogy az egyes tantárgyak anyaga sokkal bővebbre van szabva, semhogy az egyes osztályokban megállapított óraszámok mellett alaposan elvégezhető volna. Mert hiszen lényegében az történt, hogy az eddigi tanulmányi anyagot érintetlenül hagyták, sőt egyben és másban megtoldották, ugyanakkor azonban az óraszámot lényegesen csökkentették. Az óraszámcsökkentésre pedig nem annyira elméleti megfontolásból, mint inkább azért volt szükség, hogy bizonyos, mellőzhetetleneknek érzett tárgyaknak helyet tudjanak szorítani a középiskola tantervében. A gyakorlatban tehát úgy áll a dolog, hogy a régi gimnáziumi, illetve reálgimnáziumi anyag csaknem érintetlen maradt s ugyanakkor új tanulmányi körök csatlakoztak hozzá. Így tehát a sokat emlegetett túlterhelés veszedelme nemcsak hogy nem enyészett el, hanem ellenkezőleg még növekedett. Ellentétes szempontok és érdekek hangsúlyozása csak növeli a bizonytalanságot. Pl. a modern nyelvi oktatásban az irodalmi és gyakorlati nyelvi tanítás érdekeinek összeegyeztetése a csökkentett óraszám mellett csaknem leküzdhetetlen nehézségek elé állítja a tanárt. Nem alaptalan tehát a félelem, hogy a gimnáziumi tanítás leglelkét alkotó akribiás tanulás helyébe a felületen maradó enciklopédikus ismeretekre való törekvés lép. A *non multa, sed multum*-elvnek hovatovább az ellenkezője valósul meg.

Ezen a veszedelmen csak úgy lehetne segíteni, ha komoly kezességet volna arra, hogy a gimnáziumba az ifjúságnak valóban csak az a része kerül, amelyik tehetségével és szorgalmával könnyedén meg tud birkózni az új követelések által támasztott nehézségekkel. Ennek azonban semmi nyomát nem látjuk. A középiskolába való özőnlés csak nem akar alábbhagyni s a közvélemény a komoly szelekció minden kísérletére ma is olyan beteges érzékenységgel reagál, mint akár a boldog béke éveiben. Így azután a gimnázium ahelyett, hogy fogalmának megfelelően elitiskola lenne, kénytelen megelégedni a tömegiskola szerény szerepével.

E komoly nehézségek ellenére állandóan rajta voltunk, hogy lelkiismeretes és rendszeres munka végzésére szorítsuk tanulóinkat s munkájuk ideiglenes vagy végleges értékének megállapításánál az egyes tárgyakból nyert érdemjegyek mellett mindig tekintettel voltunk erkölcsi magatartásukra és szorgalmukra is. Amennyire lehetett, iparkodtunk eleget tenni a kiválógatás kötelezettségének is. Akinél a kellő tehetség vagy a komoly igyekezet hiányát tapasztaltuk, azt igyekeztünk még évközben eltanácsolni vagy tehetségének jobban megfelelő más iskolanembe átutalni. Ezzel az állandó szelektálással sikerült elérnünk, hogy a tehetségtelen tanulók javarésze már az alsó osztályokban kihullott s így a felső osztályokban aránylag nagyobb fennakadás nélkül folyhatott az adatközlés és az erkölcsi irányítás munkája. Az évvégi bukások alacsony százaléka is elsősorban ezzel a körülménnyel magyarázandó.

Idei oktatómunkánk eredményét a következő szám adatok mutatják:

a felvett 778 tanuló közül az év végén bizonyítványt kapott 760 (97·6%). Ezek közül kitünőrendű 83 (10·92%), jelesrendű 59 (7·76%), jórendű 279 (36·71%), elégségesrendű 292 (38·29%), egy tárgyból elégtelen 37 (4·8%), több tárgyból elégtelen 10 (1·32%).

9. Tanulmányi versenyek. Iskolánk, mint eddig valamennyin, ezidén is résztvett a május 22-én rendezett Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen. A rajz kivételével valamennyi tárgyra küldöttünk versenyzőt. Tanulóink közül Biczó Tamás a földrajzból első, Kézdi Ferenc a fizikából második, Szabó György pedig a természetrajzból hatodik helyezést nyert. Összesen tehát 12 pontot szereztek s ezzel országos viszonylatban a harmadik helyet biztosították iskolánkknak. A versenyek kezdete óta összesen 171 pontot szereztünk s így a versenyző iskolák között a második helyen állunk.

10. Fizikai gyakorlatok. A gyakorlatokat ebben az évben Balogh Ferenc és Szita Inre tanárok vezették. A VII. és VIII. oszt. tanulói önkéntes jelentkezés alapján 6—8-as csoportokban vettek részt. Itt említjük meg, hogy tanulóink közül többen szorgalmasan foglalkoztak a Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok-ban közölt feladatok megoldásával. A legszorgalmasabbak: Kézdi Ferenc VIII. A., Kovács Ervin és Trunkó István VI. A. oszt. tanulók, akiknek fényképét is közölték az utolsó számban.

11. Filmoktatás. Iskolai tanításunk menetéből a valóságot és életszerűséget sugárzó pergőképszalag használata, ez évben sem hiányzott. A V. K. M. Oktatófilm-Kirendeltség megfelelő filmtémáit nemcsak a természettudományi órákon használtuk fel a tárgyi ismeretek terjesztésére, hanem figyelemmel voltunk a nyelvi és irodalmi tanítás céljait szolgáló filmek nyújtotta előnyök kihasználására is. Sőt a hittan tanításával kapcsolatban is felhasználtuk a pergőképeket. Ez évben került ugyanis először bemutatásra a szenvedéstörténet legrázóbb részleteit tartalmazó film is, Jézus kínszenvedése és halála címmel. Ezt a hét tekercest a vallásos érzés mélyítésére és a hívő lélek akarata erejének fokozására, mint időszerűséget, húsvét táján pergettük le. Reméljük, hogy az evangélium eme fenséges részleteit történészerűen tartalmazó képsor, termékenyítő hatásával és ösztönző erejével a jóra törekvő lelkekben sokáig fog élni. A tanév folyamán iskolánkban bemutatásra került 155 filmtekercs, összesen 17.836 m hosszúságban.

12. Tanulmányi kirándulások. A tanév folyamán rendezett ifjúsági kirándulások az ismeretek bővítését, a hazai föld szeretetének fokozását és az üdülést szolgálták.

Római zarándokút. Intézetünk Menczer József vezetése alatt 11 tanulóval csatlakozott az Actio Catolica által november 21 és december 1-e között vezetett nemzeti zarándoklathoz. Velence—Firenze—Róma—Nápoly—Vezuv—Pompéi útvonalat tették meg a tanulmányút, zarándokút keretében. 1939 június 27. és július 8. között ezt megismételjük 15 tanulóval, dr. Balanyi

György igazgató, dr. Kanszky Márton, Kiss József és Menczer József tanárok kíséretében.

Az I. A. oszt. tanulói október 31-én dr. Kanszky Márton tanár, dr. Ákos István és dr. Kender József gyakorló tanárjelöltek kíséretében, földrajzi tájékozódás gyakorlására a budai várhegyen végeztek térképolvasást. Május 25-én Magyarokútra rendeztek kirándulást Meskó Lajos osztályfőnök, dr. Ákos István, dr. Kender József gyakorló tanárjelöltek felügyelete alatt. Tanári vezetés mellett többször játékdélutánon voltak április és május folyamán, a Piarista Diákszövetség svábhegyi játszótérén.

Az I. B. oszt. tanulói dr. Para Imre tanár vezetésével október 12-én a Gellérthegyen voltak. Október 19-én dr. Papp László osztályfőnök és Somogyi Zoltán gyakorló tanárjelölt kíséretében a Svábhegyre, május 24-én Vácra rendeztek kirándulást. Május 25-én dr. Para Imre, dr. Papp László tanárok és Mészáros Imre gyakorló tanárjelölt kíséretében Csepelszigetet hajózták körül.

A II. A. oszt. tanulói Miháلكó Béla és Pfléger Mihály tanárok vezetésével, október 18-án a hűvösvölgyi erdőben végeztek természetmegfigyelést.

A II. A. és B. oszt. tanulói Jochs József, Miháلكó Béla tanárok, továbbá Mészáros Imre, dr. Gulyás István és Kincs Lajos gyakorló tanárjelöltek kíséretében április 25-26-án a felszabadult Felvidéket járták be: Losonc—Rimaszombat—Rozsnyó—Krasznahorka—Szádelői völgy—Kassa útvonalon. Ugyancsak a II. A. oszt. tanulóival együtt voltak szeptember 10-én Jochs József és Szilágyi Géza tanárok kíséretében a Piarista Diákszövetség sporttelepén.

A III. A. oszt. tanulói Menczer József osztályfőnök vezetésével október 20-án Hűvösvölgybe rendeztek kirándulást, február 16-án pedig a Nemzeti Múzeumot tekintették meg. Április 27-én Menczer József és Teller József tanárok kíséretében Visegrádot keresték fel; május 8—9-én a Felvidékre utaztak Menczer József és dr. Para Imre felügyeletével, míg május 25-én a Soroksári—Dunaágon hajóztak végig.

A III. B. oszt. tanulói dr. Para Imre és Szita Imre tanárok vezetésével május 24-én Drégely váránál rendeztek hazafias ünnepséget, május 25-én pedig a Csepelszigetet hajózták körül.

A IV. A. és B. oszt. tanulói május 4—6-án Balogh Ferenc, Bozi Ferenc, Dragos Károly és dr. Kanszky Márton tanárok kíséretében háromnapos kiránduláson vettek részt, amelynek következő állomásai voltak: Vác—Balassagyarmat—Szécsény—Losonc—Rimaszombat—Aggtelek—Rozsnyó—Krasznahorka—Szádelő—Jászó—Kassa—Széphalom—Borsi—Sátoraljaújhely Sárospatak—Miskolc—Budapest.

A IV. B. oszt. tanulói február 16-án Menczer József tanár vezetésével a Nemzeti Múzeum népvándorlaskori ásatásait tekintették meg, április 1-én Bozi Ferenc osztályfőnök kíséretében a Mezőgazdasági Kiállítást nézték meg.

Az V. A. oszt. tanulói szeptember 27-én dr. Para Imre tanár vezetésével Hűvösvölgyben voltak. Menczer József tanár kíséretében november 14-én az Iparművészeti Társulat kiállítását, április 17-én az olasz kiállítást nézték meg. Április 16—17-én dr. Schütz Antal egyetemi tanár és Vézner Károly

osztályfőnök felügyeletével Felvidéken jártak. Május 24-én Vézner Károly tanár kíséretében Vácra rendeztek kirándulást.

Az V. B. oszt. tanulói szeptember 20-án dr. Para Imre tanár vezetésével Hűvösvölgyben jártak. Október 12-én Steixner István tanár kíséretében Aquincumot, április 31-én a Mezőgazdasági Kiállítást, május 5-én a Nemzetközi Vásárt tekintették meg. December 20-án Bozi Ferenc tanár felügyeletével a Piarista Múzeumot nézték meg. Május 16—18-án Steixner István tanár vezetése alatt a Felvidékre rándultak: Eger—Kassa—Aggtelek útvonalon.

A VI. A. oszt. tanulói szeptember 10-én dr. Pogor Ödön osztályfőnök kíséretében a Piarista Kiállítást tekintették meg. Március 31-én dr. Magyar László tanár vezetésével a Mezőgazdasági Kiállítást nézték meg. Május 1-én a Nemzetközi Vásárt látogatták meg dr. Pogor Ödön osztályfőnök felügyeletével. Május 30-án dr. Pogor Ödön és dr. Para Imre tanárok kíséretében az esztergomi baziliká annak kincstárát és az ásatásokat szemlélték meg.

A VI. A. oszt. tanulói április 18-án Balogh Ferenc, dr. Kanszky Márton, Stefánszky Szilárd tanárok kíséretében a Nagyvásártelepet és a Községi kenyérgyár üzemét látogatták meg. Május 9-én ugyancsak a két osztály tanulói Agárdy Gyula, dr. Kanszky Márton és dr. Tajthy kálmán tanárok felügyelete alatt a Szent István Tápszerművek berendezését tanulmányozták. A Nagyvásártelep, a Községi kenyérgyár és a Szent István Tápszerművek igazgatósága, valamint a Székesfőváros Élelmiszervizsgáló Intézetének igazgatója: dr: Hunkár Béla úr, a körültekintő gondoskodásért, a figyelmes vezetésért és a tapasztalt sziveslátásért fogadja ezúton is leghálásabb köszönetünk kifejezését. Május 22—24-én Zimányi Gyula kalazantinumi igazgató, Bozi Ferenc, dr. Kanszky Márton vezetésével háromnapos kirándulást rendeztek a Felvidékre: Vác—Balassagyarmat—Szécsény—Losonc—Rimaszombat—Aggtelek—Rozsnyó—Krasznahorka—Szádelői völgy—Jászó—Kassa—Széphalom—Borsi—Sátoraljaújhely—Sárospatak—Miskolc megtekintésével. Május 22-én Faludi Béla tanár vezetésével a két osztály itthon maradt tanulói Esztergom nevezetességeit keresték fel.

A VII. A. oszt. tanulóival május 1-én Balogh Ferenc és Hardi István tanárok a Nemzetközi Vásárt tekintették meg, május 30-án dr. Pogor Ödön, dr. Para Imre és Wagner Lajos tanárok Esztergomba rendeztek kirándulást.

A VII. B. oszt. tanulói április 1-én a Mezőgazdasági Kiállítást, május 1-én a Nemzetközi Vásárt látogatták meg Balogh Ferenc, Hardi István, Pfléger Mihály tanárok vezetésével. Május 22—24-én a felszabadult Felvidékre tettek kirándulást dr. Albert István, Hardi István, Pfléger Mihály tanárok és Leblanc Lajos gyakorló tanárjelölt kíséretében.

A VIII. A. oszt. tanulói szeptember 10-én Kiss József osztályfőnök vezetésével megtekintették a Piarista-Kiállítást. Kiss József osztályfőnök és Bakonyi János gyakorló tanárjelölt vezetésével november 28-án az Országos iparművészeti Tárlatot, december 9-én pedig a Táj- és Népkutató Központ kiállítását szemlélték meg. Június 10-én, az érettségi vizsgálatok után Vácra rendeztek Kiss József osztályfőnök kíséretében kirándulást.

A VIII. A. és B. oszt. tanulói december 20-án Kiss József, Szita Imre

osztályfőnökök, Balogh Lajos és Németh István gyakorló tanárjelöltek vezetésével a M. Kir. József nádor műgyezetemet tekintették meg. E helyen is a leg-hálásabb köszönetünket fejezzük ki dr. Misángyi Vilmos, vitéz dr. Verebély László és Anderlik Előd műgyezemi tanár uraknak, valamint dr. Radó Aurél könyvtárigazgató úrnak a szíves és szakszerű magyarázatokért. Március 8-án Kiss József, Szita Imre osztályfőnökök, valamint Balogh Lajos, Németh István gyakorló tanárjelöltek kíséretében Budapest Székesfőváros Elektromos Művei kelenföldi erőtelepét tanulmányozták. Március 25-én Szita Imre osztályfőnök, dr. Teller József tanár, Németh István és Szőnyi László gyakorló tanárjelöltek vezetésével Ganz és Társa Rt. kőbányai gyártelepét látogatták meg.

A VIII. B. oszt. tanulói Szita Imre osztályfőnök kíséretében március 22-én a Piarista Múzeumot tekintették meg.

Az összes felső osztályok tanulóival dr. Para Imre és Szita Imre tanárok, október 20-án a Légoltalmi kiállítást keresték fel.

13. Hivatalos látogatások. Dr. Pintér Jenő budapesti tankerületi kir. főigazgató az államhatalom részére biztosított felügyeleti jogot ebben az évben is Kerékgyártó Árpád tanügyi főtanácsos, iskolánk egykori kiváló tanítványa útján gyakorolta. A főtanácsos úr 1938 december 12 és 17 között végezte hivatalos látogatását mindenre kiterjedő alaposítással. Látogatása eredményeiről a december 17-én tartott főigazgatói értekezleten számolt be.

1939 február 3. és 9. között viszont dr. Jászai Rezső tanügyi főtanácsos, budapesti kerületi katolikus főigazgató, mint a Katolikus Középiskolai Főhatóság képviselője látogatta meg iskolánkat. Látogatása során valamennyi osztályban és valamennyi tanárnál megfordult s tüzetesen megvizsgálta az iskolai igazgatás ügymenetét is. Tapasztalatairól a február 10-én tartott főigazgatói értekezleten számolt be az iskolai élet minden mozzanatára kiterjedő részletességgel.

Az új középiskolai igazgatásról szóló 1935:VI. t.-c. értelmében az egyes tárgyak ellenőrzésére kiküldött tanulmányi felügyelők is több ízben meglátogatták iskolánkat. Nevezetesen többször megfordult nálunk Édes Jenő állami középiskolai igazgató (latin) és Galamb Ödön (gyorsírás). A látogatók minden alkalommal megalégedésüknek adtak kifejezést a látottak fölött.

14. A szülői házzal való érintkezés. Az iskolai nevelőmunka sikerének elengedhetetlen feltétele, hogy a szülői ház teljes odaadással támogassa. Hiszen mind a kettőnek ugyanaz a célja: a gyermek testének és lelkének kiművelése és felvértezése azokkal az erkölcsi, szellemi és fizikai kellékekkel, melyek nélkül nem állhatja meg helyét az élet harcában. A két tényezőnek tehát a legtökéletesebb harmóniában kell együttműködnie. Ennek az együttműködésnek biztosítására és hatályosabbá tételére elsősorban a fogadóórák szolgáltak. Örömmel kell megállapítanunk, hogy fogadóóráink ebben az évben is nagy látogatottságnak örvendtek. Egyes tanároknál és egyes időszakokban annyira megtorlódott a látogatók száma, hogy a néhány évvel ezelőtt bevezetett jegyrendszer ellenére sem tudott mindenki a rendelkezésre álló óra keretében az illető tanár elé jutni s így akárhányszor a tízpercebe,

sőt a következő órába is átnyúltak a fogadások. Még nagyobb torlódás elkerülésére az idén fenntartottuk azt a rendet, hogy a sok osztályban tanító tanárok kéthetenként felváltva más és más osztályba járó tanulók szüleit fogadták. Ilymódon iparkodtunk biztosítani, hogy a fogadóórák a félévi, illetve évvégi bizonyítvány iránti érdeklődésen túl a tanulók jellemének s erkölcsi és szellemi fejlődésének megbeszélésére is lehetőséget nyújtsanak.

A fogadóórák mellett másik fontos eszköz az iskola és a szülői ház kapcsolatának élénkítésére és bensőségebbé tételére az ú. n. szülői értekezletek tartása. Iskolánk igyekezett ezt a lehetőséget is jól kiaknázni. Az elmúlt iskolai év során összesen három értekezletet tartottunk. Az értekezleteken mindig valamilyen konkrét kérdést vetettünk fel (Az iskola és a szülői ház érdekeinek összeegyeztetése, Hazafias nevelés a családban, A nyelvhelyesség védelme a családban) s nagyobb nyomaték kedvéért mindig bizonyos osztályú tanulók szüleinek korlátoztuk. Gyakorlati hatásra való törekvésünkkel sikerült is elérnünk, hogy összejöveteleink iránt mindig nagy érdeklődés mutatkozott; az érdekelt szülők szinte hiánytalanul megjelentek rajtuk és tanulni vágyó lélekkel hallgatták végig az előadásokat.

15. Egészségi állapot. A tanári testület egészségi állapota nagy egészében kielégítő volt. Súlyosabb eset csak egy fordult elő: dr. Teller József tanártársunk még november közepén súlyos tüdőgyulladásba esett. Egyideig itthon feküdt vele, de mivel állapota nem akart javulni, orvosi ajánlatra bevitték a Herzog-klinikára. Itt feküdt több mint egy hónapig s közben nem egyszer olyan súlyosra fordult állapota, hogy emberileg menthetetlennek látszott. Több héten át csak mesterséges lélekzéssel tudták benne az életet tartani. Különösen szívének gyöngesége adott okot komoly aggodalomra. De erős szervezete végre mégis diadalmaskodott a nehéz betegségen. Új év után hazajöhetett, de tanításról vagy más nagyobb megerőltetést kívánó munkáról még sokáig szó sem lehetett nála. Hogy elvesztett erőit gyorsabban visszanyerje, február és március hónapokban hosszabb üdülésre San-Remóba ment. Itt sikerült is annyira összeszednie magát, hogy a házi életbe újra bekapcsolódhatott, de tanításra még mindig nem lehetett gondolni. Később pedig már az idő előrehaladottsága miatt nem látszott alkalmasnak a tanulmányi rend megbontása. Így kartársunk óráit hét hónapon át az igazgató és tanári kar több tagja látta el szakszerű beosztással.

Az ifjúság egészségi állapota nagy általánosságban szintén kielégítőnek mondható. A téli és koratavaszi hónapokban meglehetősen nagy számmal fordultak elő ugyan ragályos megbetegedések, de olyan mértéket egyikben sem öltöttek, hogy miattuk az előadást akár csak egy napra is szüneteltetni kellett volna. Egyébként tanulóink iskolai egészségére mindig nagy gondot fordítottunk. Dr. Uhl Gyula iskolaorvos, valamikor maga is iskolánk növendéke, mindkét félévben gondosan megvizsgálta az egyes osztályokat s megállapította, hogy tanulóink testi fejlettsége általában jó, ápoltsága kifogástalan. A szemvizsgálat során sem trachomát, sem trachomára gyanus kötőhártyamegbetegedést nem talált. Fülbetegséget is csak kivételesen észlelt. A fogakat, főleg a felső osztályosoknál jól ápoltaknak találta; a tüdő-, mell-

kas- és szívvizsgálatnál — természetesen a tornamentesek kivételével — semmi kóros elváltozást nem észlelt. Hogy ezen aránylag kedvező egészségi állapot ellenére a mulasztott órák száma, főleg az alsó osztályosoknál mégis feltűnően nagy, annak oka nem annyira a valóságos megbetegedések nagy számában, mint inkább a szülők általában megokolt, de néha talán túlzott óvatosságában keresendő.

A testnevelési órákat a téli hónapokban a tornacsarnokban, ősszel és tavasszal pedig, amennyire az időjárás megengedte, az udvaron tartottuk. Tanulóink kedvvel művelték a sportot különböző neveit, mint erről a sportkör adatai beszámolnak. A szünetek előtt fél- és egésznapos kirándulások rendezésével a tanári kar több tagja működött közre az iskolai testnevelés céljainak minél teljesebb mértékben való megvalósításában. Ebben a tekintetben egyre nagyobb szolgálatokat tesz svábhegyi sporttelepünk, melyet a Diákszövetség hőles vezetősége bocsátott az iskola rendelkezésére s melyet a rend vezetősége nagy költséggel rendezett s megfelelő épülettel látott el. Mivel a telek aránylag könnyen megközelíthető s nagy kiterjedésével és változatos felszínével kicsinyeknek és nagyoknak egyaránt alkalmas játszótérül kínálkozik, osztályaink mind gyakrabban keresik fel egy-egy szabad délutánra vagy akárcsak egy futballmérkőzés lejátszására. Ezért az iskola nem lehet elég hálás a Diákszövetségnek, amiért tetemes áldozattal megszerezte számára ezt a nagyértékű területet.

Bármily kifogástalan volt azonban ifjúságunk egészségi állapota, a halandóság adóját ebben az esztendőben is meg kellett fizetnie: március 3-án mandulagyulladásból eredő súlyos komplikációk következtében elhunyt Pintér Kálmán VI. o. tanulónk. A megboldogult mindössze harmadfél évvel ezelőtt került iskolánk növendékei közé, de csendes modorával hamarosan megnyerte osztálytársai szeretetét. Emlékét sokáig őrizzük.

16. Jutalmazások. A) *Alapítványok:* A Balázs Endre-féle 50.000 pengős alapítvány egész évi kamataiból (1494·23 P) 200—200 P-t Lakatos Imre VIII. B., Bauer Antal VIII. A., Füleki Géza VIII. A., Szentpéteri Ádám VIII. A., Heik Béla VI. B., Szabó József VI. B. és Hanzmann Lipót IV. A. oszt. tanulónak, a fennmaradó 94.23 P-t pedig egyszeri segélyként Szentgyörgyvölgyi Ervin V. B. oszt. tanulónak ítélte oda a tanári kar.

A szántói Kőrösy Pál László-jutalomalapítvány 33·93 P kamatát Fridrich Alajos VII. A. oszt. tanuló kapta.

A néhai dr. hámosi Biró Pálné, született Weiss Mária-jutalomalapítvány 152·28 P kamatát Halabuk László VIII. oszt. tanuló nyerte el.

A Bartos József nevére tett gr. Károlyi Imre-alapítvány 53·65 P kamatát Erdélyi István V. B. oszt. tanulónak ítélte a tanári kar.

A Szölgyény János nevére tett Éber Antal-alapítvány 200·30 P kamatát Kézdi Ferenc VIII. A. oszt. tanuló kapta.

A néhai Zerkowitz Oszkár emlékére tett alapítvány 64·40 P kamatát Balla Béla VII. A. oszt. tanulónak juttatta a tanári kar.

A Dragos Károly-alapítvány 27·55 P kamatát Marton Imre VIII. B. oszt. tanuló kapta.

A Zimmermann György-alapítvány 150 P-re kiegészített kamatát Knebel Alfréd VII. B. oszt. tanuló nyerte el.

A Lóky Béla-alapítvány 27·19 P kamatát Egervári Ottó IV. A. oszt. tanulónak ítélte oda a tanári kar.

A Mátrai János-jutalomalapítvány kamataiból Majtán József III. B. oszt. tanuló 30, Matusz Károly III. B. oszt. tanuló pedig 30·23 P-t kapott.

Mészáros László VII. B. oszt. tanuló 200 P-s Horthy Miklós-ösztöndíjban részesült.

B) *Jutalmak.* A Budapesti Piarista Diákszövetség könyvjutalmát Füleki Géza és Macskásy Hugó érettségizett tanulók kapták, mint akik nyolc éven át példás magaviseletet és jeles előmenetelt tanúsítottak.

Pénzjutalomban részesültek következő derék tanulóink: Karsai László VIII. A., Gerencsér János VII. B., Andreska Antal V. B., Paulay Lajos V. A., Dózsa Lajos IV. B., Tamás István IV. B., Csaba Károly IV. A., Mázsár Gyula IV. A., Vass György III. B., Rezsőfi Ferenc III. A. oszt. tanulók 25—25 P, Bödecs Aladár III. A., Kengyel György II. A., Rózsahegyi Oszkár II. A., Kondár Vilmos I. B. és Kalinszky Sándor I. A. oszt. tanulók pedig 20—20 pengőt kaptak.

Egy irattáskát kapott Biczó Tamás VIII. A. oszt. tanuló.

A pénzbeli jutalmazásokhoz hozzájárultak: Virágh Gyuláné úrnő, Fellegi Ödön, Szeben Pál, Toffler János urak, dr. Breyer István győri megyéspüspök úr, iskolánk egykori tanítványa és azóta is állandó jóakarója, továbbá a Pesti Első Hazai Takarékpénztár Egyesület, míg az irattáskát Vince Ernő úr bocsátotta rendelkezésünkre. Nagylelkű adományukért fogadják ezúton is az iskola hálás köszönetét.

A rendfőnök úr adományából egy-egy Pirrotti Szent Pompilius-életrajzot kapott. Marton Imre VIII. B., Pálmai József VIII. A., Töttösy Aladár VII. B., Takács Vilmos VII. A., Rajki István VI. B., Szabó Ede VI. A., Varga Emil V. B., Szórádi Tibor V. A., Tamás István IV. B., Balla László IV. A., Kollár László III. B., Sibalszky Zoltán III. A., Borlai Oszkár II. B., Lányi Miklós II. A., Korenics István I. B. és Huszovszky Iván I. A. oszt. tanuló.

N. N. úr adományából könyvjutalomban részesült br. Dirsztay Béla IV. B. és Schandl László I. A. oszt. tanuló.

Itt kell említenünk, hogy dr. Elek István fejérmegyei nagybirtokos 2.500 P-t bocsátott az intézet rendelkezésére abból a célból, hogy megfelelő maradandó emléket állítsunk belőle. Addig is, míg a bőkezű adomány méltó felhasználására sor kerül, fogadja érte hálás köszönetünket.

III. ISKOLAI HATÓSÁGOK.

Gimnáziumunk fenntartója: a Magyar Kegyestanítórend. A Magyar Kegyestanítórend főnöke: **Sebes Ferenc dr.**, az országgyűlés felsőházának tagja, a Kat. Tanügyi Tanács középiskolai osztályának elnöke. Az intézet a Katolikus Középiskolai Főhatóság igazgatása alatt áll, melynek elnöke: **Szerédi Jusztonián** bíboros-hercegprímás, esztergomi érsek.

Az intézet főigazgatója: **Jászai Rezső dr.**, tanügyi főtanácsos, budapesti kerületi katolikus középiskolai főigazgató.

Hitoktatási érseki főbiztos: **Krywald Ottó** pápai prelátnak.

A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter: **Hóman Bálint dr.**, aki iskolánk, mint autonóm kat. középiskola felett az állami felügyeleti jogot a budapesti tankerületi kir. főigazgató útján gyakorolja.

A budapesti tankerület királyi főigazgatója: **Pintér Jenő dr.**, egyetemi nyilvános rendes tanár, a debreceni gróf Tisza István Tudományegyetem díszdoktora, a Magyar Tudományos Akadémia, Szent István Akadémia, Kisfaludy-Társaság és Petőfi-Társaság tagja.

IV. A TANÁRI TESTÜLET MŰKÖDÉSI KÖRE.

a) Igazgató :

Balanyi György dr., kegyestanítórendi áldozópap. Szaktárgyai: történelem és földrajz. Tanította a történelmet az V. A., VII. A., VIII. B. és nov. 29 óta a III. A. oszt.-ban, heti 12 órában. Tanári éveinek száma: 29, ennél az intézetnél 23.

b) A tanári testület nyugalmazott tagja :

Holló Károly világi rendes tanár. Szolgálati éveinek száma: 35.

c) Iskolaorvos :

Uhl Gyula dr.

d) A rendes órarend keretén kívül tanító vallástanárok :

Bikár Radivoj, tanította a gör. kel. vallású tanulókat.

Losonezi Lajos, tanította a ref. vallású tanulókat.

Mórocz Sándor, tanította az ev. vallású tanulókat.

Rosenfeld Jenő dr., tanította az izr. vallású tanulókat.

Ruttkay Miklós dr., tanította a gör. kat. vallású tanulókat.

e) A rendkívüli tárgyak tanárai :

Bisztriczky Tibor, okl. hegedűművész és okl. zenetanár, tanította a hegedűt.

Faludi Béla, rendes tanár, tanította a műéneket.

Huber István, rendes tanár, tanította a rendkívüli rajzot és vezette a művészeti rajzgyakorlatokat.

Kiss József, rendes tanár, tanította a gyorsírást.

Pogor Ödön dr., rendes tanár, tanította a zenét.

Stefánszky Szilárd, rendes testnevelési tanár, tanította a vívást.

Tajthy Kálmán dr., rendes testnevelési tanár, tanította a vívást.

f) Altisztek :

Csontos Károly és Rab Pál.

V. A TANÁROK HITÉLETI, IRODALMI ÉS TÁRSADALMI MŰKÖDÉSE.

a) Hitéleti működése.

Dragos Károly, rendes tanár, a kőbányai lengyel apácák (Szent Erzsébet szürke nővérei) rendes gyóntatója.

Éder-Szászy László dr., rendes hittanár, a Kat. Hittanárok és Hitoktatók Országos Egyesületének választmányi tagja, az Unio Cleri pro missionibus papi missziós egyesület esztergom-főegyházmegyei tanácsának tanácsosa, jegyzője és ellenőre, az Actio Catholica hitbuzgalmi és erkölcsvédelmi szakosztályának tanácsosa, a középiskolai fiúkongregációk központi Tanácsának tanácsosa; alkalmi beszédeket, hitbuzgalmi előadásokat tartott; több fővárosi iskola hittanvizsgálatán elnökölt; több helyen és több alkalommal végzett az iskolán kívül lelkipásztori munkát.

Faludi Béla, rendes tanár, több helyütt és több alkalommal gyóntatott.

Kanszky Márton dr., rendes tanár, vasárnaponként pasztorált a Pongrác-úti templomban.

Kiss József, rendes tanár, több alkalommal gyóntatott és prédikált.

Meskó Lajos, rendes tanár, több ízben végzett iskolán kívüli lelkipásztori munkát.

Mihálkó Béla, rendes tanár, lelkiprákogatatot vezetett a tatai kegyes-tanítórendi rendházban, a ferencvárosi Bakács-téri plébániatemplomban, triduumot az új Szent János-kórházban.

Papp László dr., rendes tanár, több helyütt és több alkalommal gyóntatott.

Para Imre dr., rendes tanár, az angolkisasszonyok templomában vasár-és ünnepnapokon az egész iskolai év folyamán a 10 órai szentmisét mondotta; több helyen és több alkalommal gyóntatott.

Pogor Ödön dr., rendes tanár, a veszprémi püspöki szentszék tanácsosa, lelkiprákogatásokat tartott az angolkisasszonyok tanítóképzője növendékeinek szülői számára, a Kun-utcai kórház betegeinek, a Ferdinándtéri Szent Margit-plébániatemplomban külön a férfiaknak és külön a nőknek, a Szent János-kórház idegosztálya betegei számára, előadást tartott a zuglói egyházközség Credo-egyesületében, májusi szentbeszédeket mondott a Szikla-kápolnában, a városmajori plébániatemplomban és a rákosligeti női kongregációban.

Wagner Lajos, rendes tanár, szentgyakogatatot tartott a Pedagógiai Szeminárium gyakorló tanítóknak, több alkalommal végzett lelkipásztori munkát, ünnepi beszédeket, a tatai plébániatemplomban szentbeszédeket mondott.

b) Irodalmi és társadalmi működés.

Balányi György dr., a gimnázium és a rendi tanárképző igazgatója, a rendi gyakorló tanárjelöltek pedagógiai vezetője, rendfőnöki tanácsos, a kegyes-tanítórend történetírója, tanügyi főtanácsos, egyetemi c. rk. tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelezője, a Szent István Akadémia rendes és igaz-

gató választmányi tagja, második osztályának titkára, a kecskeméti Katona József Társaság tiszteleti, a szegedi Dugonics Társaság rendes tagja, a Katolikus Középiskolai Tanáregyesület másodelnöke, a Történelmi Társulat és a Budapesti Piarista Diákszövetség választmányi, a váci Piarista Diákszövetség és a kecskeméti Piarista Diákegyesület tiszteleti tagja, az Actio Catholica kulturális szakosztályának tanácsosa és a Kat. Közoktatásügyi Tanács ülnöke. Résztvett a kat. Rendtartás és Utasítások előkészítő munkálataiban; cikkeket és tanulmányokat írt a Regnumba, a Magyar Történelmi Társulat Magyar Művelődéstörténetébe, a Katolikus Szemlébe, a Piarista Öregdiákba, bevezető tanulmányt Kállay Miklós Báthory c. regényes életrajza elé. Előadott a Szent István Akadémiában, az Egyesült Ker. Nemzeti Liga II. ker. osztályában, a nagykanizsai piarista gimnázium Szent István-ünnepén, a szolnoki ferences kultúrház műsoros estjén, a budapesti kat. tanári kör komáromi vándorgyűlésén, a váci piarista diákszövetség közgyűlésén, a budapesti Piarista Diákszövetség novemberi vacsoráján és decemberi Vörösmarty-ünnepén, a Katolikus Leányok Országos Szövetségében és a Katolikus Nőegyesületek Országos Szövetségében, vezette a váci Piarista Diákszövetség közgyűlését, számos iskolai és kápolnai beszédet mondott.

bisztrietzei Bisztrietzky Tibor, rendkívüli tanár, okl. hegedűművész, áll. kép. okl. hegedűtanár. Több rádió-hangversenyt adott Németországban. Nagyszerű önálló hangversenyt tartott Budapesten és Münchenben. Belgrádban a nemzetközi újságírók által rendezett díszhangversenyen, mint a magyar állam reprezentatív művésze szerepelt.

Dragos Károly, rendes tanár, a budapesti m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem közgazdaságtudományi karán a lengyel nyelv előadója.

Éder-Szászy László dr., rendes hittanár. Dr. Mahler Ede emlékkönyvben: A hitherto unpublished Martyr Act of St. Victor of Alexandria címen tanulmánya jelent meg.

Faludi Béla, rendes tanár, cikket és ismertetéseket írt a Magyar Kórusba.

Friedreich Endre dr., rendes tanár, görög nyelvi tanulmányi felügyelő, a Szent István Akadémiának és a Magyar Paedagógiai Társaságnak rendes, a Kat. Középiskolai Tanáregyesületnek és a Budapesti Piarista Diákszövetségnek választmányi tagja.

Huber István, rendes tanár, festőművész, emléklapos címz. százados, a Magyar Képzőművészek Egyesületének tagja. Kiállított a Műcsarnokban. A világháborúban mint tartalékos tiszt a következő kitüntetések nyerte: a III. oszt. hadiékítményes katonai érdemkeresztet, az ezüst és bronz Signum Laudist, mindháromat a kardokkal, a Károly-csapatkeresztet és sebesülési érmet három sávval.

Jochs József, rendes tanár, a Magyar Cserkészszövetség országos intézőbizottságának, gazdasági főbizottságának, magyar-lengyel bizottságának, valamint az I. Cserkészkerület intézőbizottságának tagja.

Kanszky Márton dr., rendes tanár, az Országos Polgári Iskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagja, az Oktatófilmek Országos Bíráló Bizottságának és a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Oktatófilm-Kirendeltségének peda-

A tanári testület rendes tagjai:

Sorszám	A tanár neve	Rendi vagy világi	Képesítése	Alkalmazásának minősége	Szolgálati éve		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított	Heti órának	Jegyzet
					országban	itt			
1	Agárdy Gyula	Rendi	Természettan Mennyiségtan	Rendes tanár	21	8	Mennyiségtan IV. A. 3, IV. B. 3, VI. A. 3, VI. B. 3 Természettan III. A. 2, III. B. 2 Ének II. B. 2, IV. A. 1 ¹	19	A fizikai szertár óre
2	Balogh Ferenc	Rendi	Természettan Mennyiségtan	Rendes tanár	7	5	Mennyiségtan VII. A. 3, VII. B. 3 Természettan VII. A. 4, VII. B. 4	14	Igazgatóhelyettes, tan- díjkezelő, a fizikai gya- korlatok vezetője
3	Bozi Ferenc	Rendi	Latin Történelem	Rendes tanár	9	4	Latin IV. B. 4 Történelem IV. B. 3, V. B. 3, VI. A. 3, VI. B. 3, VIII. A. 3	19	A IV. B. oszt. főnöke, a tanári könyvtár óre, cserkészrajpa- rancnok, hitszónok
4	Dragos Károly	Rendi	Latin Görög	Rendes tanár	27	20	Magyar IV. A. 3 Latin III. B. 4 ¹ , IV. A. 4 Görög VI. A., B. 6. Történelem III. A. 3 ²	17	A IV. A. oszt. főnöke.
5	Éder-Szászy László dr. ...	Rendi	Hittudomány	Rendes hittanár	17	14	Vallástan I—VIII. A. 2—2	16	A vallásos egyesületek vezetője, hitszónok
6	Faludi Béla	Rendi	Latin Német	Rendes tanár	9	3	Latin VI. B. 5 Német IV. B., 4 ¹ , V. A. 3, VI. B. 3, VII. B. 2 ¹ , VIII. A. 2 ¹ , VIII. B. 2 ¹ Ének I. B. 2, IV. A. 1 ² , IV. B. 1	20	A VI. B. oszt. főnöke, az énekkar vezetője, hitszónok
7	Friedreich Endre dr. ...	Rendi	Latin Görög	Rendes tanár	40	31	Latin VIII. B. 5 Görög VIII. A., B. 5 Történelem III. B. 3 ¹	13	—
8	Hardi István	Rendi	Latin Francia	Rendes tanár	3	3	Latin VII. B. 5 Francia VII. A., B. 5, VIII. A., B. 5 Ének I. B. 2	17	A VII. B. oszt. főnöke, jegyző, hitszónok
9	Hatvani Ede	Rendi	Természettan Mennyiségtan	Rendes tanár	39	30	Mennyiségtan I. A. 4, I. B. 4	8	—
10	Huber István	Világi	Rajz	Rendes tanár	20	20	Rajz I—IV. A., B. 2—2 Rendkív. rajz V—VIII. A., B. 2	18	A rajzszertár óre, a művészeti rajzgyakorlatok vezetője
11	Jochs József... ..	Rendi	Természettan Mennyiségtan	Rendes tanár	14	6	Vallástan II. B. 2 Mennyiségtan II. A. 5, II. B. 5, III. A. 3, V. A. 3	18	A II. B. oszt. főnöke, cserkészparancsnok, hitszónok
12	Kanszky Márton dr.	Rendi	Természettan Földrajz	Rendes tanár	24	8	Természettan I. A. 2, IV. A. 3, IV. B. 3, VI. A. 3, VI. B. 3 Földrajz I. A. 3	17	A földrajzi szertár óre
13	Kiss József... ..	Rendi	Magyar Latin	Rendes tanár	15	14	Magyar VIII. A. 3 Latin VIII. A. 5 Gyorsírás IV. A. 2, IV. B. 2, V. A. 2, V. B. 2	16	A VIII. A. o. főnöke, a Maywald J. gyorsírókör vezetője
14	Magyar László dr.	Rendi	Latin Német	Rendes tanár	1	1	Német III. A. 4, IV. A. 4, V. B. 3, VI. A. 3 ¹ , VII. A. 2 ¹	16	Hitszónok
15	Menczer József	Rendi	Magyar Latin	Rendes tanár	15	9	Magyar III. A. 4, IV. B. 3, V. A. 3, VII. A. 3, Latin III. A. 4	17	A III. A. oszt. főnöke, az ifj. könyvtár óre

16	Mesko Lajos	Rendi	Magyar Latin	Rendes tanár	3	1	Magyar I. A. 5, II. B. 5, III. B. 4 Latin I. A. 5 Osztályfőnöki óra I. A. 1	20	Az I. A. oszt. főnöke, az ifj. könyvtár őre, hitszónok
17	Miháلكó Béla	Rendi	Magyar Latin	Rendes tanár	19	2	Magyar II. A. 5, V. B. 3, VI. B. 3, VIII. B. 3 Latin II. A. 5	19	A II. A. oszt. főnöke, a Vörösmarty Önk.-kör vezetője, hitszónok
18	Ohmacht Nándor	Rendi	Hittudomány	Rendes hittanár	24	9	Vallás tan I. B. 2, III. B. 2 ¹ , V. B. 2, VI. B. 2, VIII. B. 2	10	Hitszónok
19	Papp László dr.	Rendi	Latin Történelem	Rendes tanár	3	1	Magyar I. B. 5 Latin I. B. 5 Történelem IV. A. 3, VII. B. 3 Ének II. A. 2 Osztályfőnöki óra I. B. 1	19	Az I. B. oszt. főnöke, a történelmi szertár őre, hitszónok
20	Para Imre dr.	Rendi	Term.-rajz Földrajz	Rendes tanár	33	15	Természetrajz V. A. 2, V. B. 2 Földrajz I. B. 3, III. A. 3, III. B. 3 Egészségtan VII. A. 2, VII. B. 2	17	A III. B. oszt. főnöke, a természetrajzszertár őre, a Segítő Egy. vez.
21	Pfléger Mihály	Rendi	Term.-rajz Földrajz	Rendes tanár	13	1	Természetrajz I. B. 2, II. A. 4, II. B. 4 Földrajz II. A. 2, II. B. 2, VII. A. 1, VII. B. 1 Szépirás I. A. 1, I. B. 1	18	Jegyző
22	Pogor Ödön dr.	Rendi	Magyar Latin	Rendes tanár	29	11	Vallás tan VII. B. 2 Magyar VI. A. 3, VII. B. 3 Latin VI. A. 5 Történelem III. B. 3 ¹ Német III. B. 4 ¹ , Ének III. A. 1, III. B. 1	19	A VI. A. oszt. főnöke, a zenekar vezetője, hitszónok
23	Stefánszky Szilárd	Világi	Testnevelés	Rendes testnev. tanár	19	19	Torna III. B. 4, IV. B. 4, V. B. 2, VI. B. 2, VII. B. 3, VIII. B. 2	17	A Sportkör vezetője, a tornaszertár őre
24	Steixner István	Rendi	Latin Francia	Rendes tanár	2	2	Vallás tan III. B. 2 ¹ Latin V. B. 5 Francia V. A., B. 5, VI. A., B. 6 Német IV. B. 4 ¹	20	Az V. B. oszt. főnöke, cserkészrajzparancsnok, hitszónok
25	Szilágyi Géza	Világi	Testnevelés	Helyettes testnev. tanár	4	3	Torna I. A. 4, I. B. 4, II. A. 4, II. B. 4, VIII. A. 1, VIII. B. 1	18	A Sportkör vezetője
26	Szita Imre	Rendi	Természet tan Mennyiségtan	Rendes tanár	5	2	Mennyiségtan III. B. 3, V. B. 3, VIII. A. 2, VIII. B. 2 Természet tan VII. A. 4, VII. B. 4	18	A VIII. B. oszt. főnöke, a fizikai gyakorlatok vezetője, hitszónok
27	Tajthy Kálmán dr.	Világi	Testnevelés	Rendes testnev. tanár	10	10	Torna III. A. 4, IV. A. 4, V. A. 2, VI. A. 2, VII. A. 3, VIII. A. 2	17	A Sportkör vezetője
28	Teller József dr.	Rendi	Latin Német	Rendes tanár	13	6	² Latin III. B. 4 Német III. B. 4, VI. A. 3, VII. A. 2, VII. B. 2, VIII. A. 2, VIII. B. 2	19	¹ A III. B. oszt. főnöke, a Segítő Egyesület vezetője
29	Vézner Károly	Rendi	Latin Görög	Rendes tanár	25	13	Vallás tan IV. B. 2 Latin II. B. 5, V. A. 5 Görög V. A., B. 5	17	Az V. A. oszt. főnöke
30	Wagner Lajos	Rendi	Latin Görög	Rendes tanár	33	13	Latin VII. A. 5 Görög VII. A., B. 5 Filozófia VIII. A. 2, VIII. B. 2	14	A VII. A. oszt. főnöke, a filológiai szertár őre

¹ 1938. évi november hó 29-től. ² 1938. évi november hó 28-ig.

Sorszám	A tanár neve	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A
1	Balanyi György dr.					tört 3		
2	Agárdy Gyula				ének 2	fiz 2	fiz 2	mat 3 ének 1
3	Balogh Ferenc							
4	Bozi Ferenc							
5	Dragos Károly						lat 4	magy 3 lat 4
6	Éder-Szászy László dr.	vall 2		vall 2		vall 2		vall 2
7	Faludi Béla		ének 2					
8	Friedreich Endre dr.						tört 3	
9	Hardi István	ének 2						
10	Hatvani Ede	mat 4	mat 4					
11	Huber István	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2
12	Jochs József			mat 5	vall 2 mat 5	mat 3		
13	Kanszky Márton dr.	földr 3 termr 2						termr 3
14	Kiss József							gyorsír 2
15	Magyar László dr.					ném 4		ném 4
16	Menczer József					magy 4 lat 4		
17	Meskó Lajos	magy 5, lat 5 otónoki 1			magy 5		magy 4	
18	Miháلكó Béla			magy 5 lat 5				
19	Ohmacht Nándor		vall 2				vall 2	
20	Papp László dr.		magy 5, lat 5 otónoki 1	ének 2				tört 3
21	Para Imre dr.		földr 3			földr 3	földr 3	
22	Pfléger Mihály	szépir 1	szépir 1	földr 2 termr 4	földr 2 termr 4			
23	Pogor Ödön dr.					ének 1	német 4 ének 1	
24	Stefánszky Szilárd						torna 4	
25	Steixner István							
26	Szilágyi Géza	torna 4	torna 4	torna 4	torna 4			
27	Szita Imre						mat 3	
28	Tajthy Kálmán dr.					torna 4		torna 4
29	Vézner Károly				latin 5			
30	Wagner Lajos							

felosztás.

IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Órök száma
	tört 3				tört 3			tört 3	12
mat 3			mat 3	mat 3					19
					mat 3 fiz 4	mat 3 fiz 4			14
latin 4 tört 3		tört 3	tört 3	tört 3			tört 3		19
			görög 6						17
	vall 2		vall 2		vall 2		vall 2		16
ének 1	ném 3			lat 5 ném 3		ném 2	ném 2	ném 2 lat 5	20
							görög 5		13
					lat 5 francia 5		francia 5		17
									8
rajz 2	r e n d k i v ü l i r a j z 2								18
	mat 3								18
termr 3			termr 3	termr 3					17
gyorsír 2	gyorsír 2	gyorsír 2					magy 3 lat 5		16
		ném 3	ném 3		ném 2				16
magy 3	magy 3				magy 3				17
									20
		magy 3		magy 3				magy 3	19
		vall 2		vall 2				vall 2	10
						tört 3			19
	termr 2	termr 2			egész- ség 2*	egész- ség 2*	egész- ség 2**	egész- ség 2**	17
					földr 1	földr 1			18
			magy 3 lat 5			vall 2 magy 3			19
torna 4		torna 2		torna 2		torna 3		torna 2	17
ném 4	francia 5		francia 6						20
							torna 1	torna 1	18
		mat 3					mat 2 fiz 4	mat 2 fiz 4	18
	torna 2		torna 2		torna 3		torna 2		17
vall 2	lat 5	görög 5							17
					lat 5	görög 5		filoz 2	14

* Február 1-től.

** Január 31-ig.

gógiai szakértője, a Magyar Földrajzi Társaság, a Szegedi Egyetem Barátai Egyesülete természettudományi szakosztályának választmányi, a szegedi Alföldkutató Bizottság földrajzi szakosztályának és a Magyar Ifjúsági Irodalmi Társaságnak rendes tagja, az «Ifjúság és Élet» szerkesztőbizottságának, valamint az intézeti cserkészcsapat szervezőbizottságának tagja. A. V. K. M. Oktatófilm-Kirendeltség számára készített filmszcenárium-bírálatokat és szillabusokat. Mint a «Földrajzi Zsebkönyv» főmunkatársa «A magyar néplélek és a földrajz» címmel írt cikket. Kritikai könyvismertetései a Katolikus Szemle, a Pedagógiai Szeminárium, a Földrajzi Közlemények, a Földgömb című folyóiratban jelentek meg. Előadást tartott a Tanítónők és Tanárnők Ward Mária Szövetségében «A visszatért Felvidék értékei» címmel.

Kiss József, rendes tanár, az Országos M. Kir. Gazdasági Szaktanár-vizsgáló Bizottság és a Budapesti Gyorsírás-, Szépírás- és Gépirástanítókat Vizsgáló Állami Bizottság tagja a gyorsírási szakon, a Magyar Gyorsírók és a Gyorsírás Barátai Budai Egyesületének társelnöke, a Kispesti Gyorsírók Egyesületének örökös tiszteletbeli tagja, a Gyakorló Gyorsírók Társaságának választmányi tagja, a Magyar Gyorsírók Országos Szövetsége elméleti és történeti szakosztályának delegált tagja, a Deutsche Stenografenschaft levelező tagja, a Magyar Gyorsíró Szemle főszerkesztője és A Magyar Gyorsíró Szemle Könyvtárának szerkesztője, a katolikus középiskolák számára készült Részletes Utasítások gyorsírási előadója volt. A Szent István-Társulat megbízásából az új Tanterv értelmében sajtó alá rendezte Fogalmazási gyorsírás c. tankönyvnek második, javított kiadását. Emlékbeszéde és előadása jelent meg a Klebelsberg Kúnó Emlékkönyvben, A Magyar Gyorsíró Szemle Könyvtárának és Az Egységes Magyar Gyorsírás Könyvtárának különböző számaiban. Cikkeket írt a Magyar Gyorsíró Szemlébe és beszédet mondott a Kispesti Gyorsírók Egyesületében.

Meskö Lajos, rendes tanár, írt a Magyar Nyelvbe, a Magyarosnba, a Iuventusha és a Katolikus Szemlébe. Több ízben végzett iskolán kívüli lelkipásztori munkát.

Miháلكó Béla, rendes tanár, a Váci Piarista Diákszövetségnek választmányi, a Cserkészszövetség Országos és az I. cserkészkerület Intézőbizottságának, az Országos Kiscserkészbizottságnak, a Magyar-Lengyel Cserkészkörnek tagja, a XIV. kerületi cserkészkörzetnek vezetője.

Papp László dr., rendes tanár, a Katolikus Történészek Munkaközösségének tagja, a Váci Piarista Diákszövetség választmányi tagja. Tanulmányt írt a Szentpétery-Emlékkönyvbe, cikkeket a Magyar Kórusba.

Para Imre dr., rendes tanár, az Országos Polgári Iskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagja és a budapesti Tanári Kör természettudományi szakosztályának választmányi tagja. A Közművelődési Szövetség rendezésében több előadást tartott a földrajz és a természetrajz, meg az egészségügy köréből.

Pogor Üdön dr., rendes tanár. Beszédet mondott a 38. Mollináry-ezred ezredünnepén, latin beszédet mondott az apostoli nuncius úr őexcellentiájának az angolkisasszonyoknál való fogadtatása alkalmából. A Foed. Emericana Urbana corporatiójának lelkésze. Pedagógiai regénye jelent meg : A tanár úr címen.

Tajthy Kálmán dr., rendes testnevelési tanár, a Testnevelési Tanárok Orsz. Egyesületének választmányi tagja, a Hungária Hockey Club elnöke.

Vézner Károly, rendes tanár, a budapesti m. kir. tanárképzőintézet megbízásából a latin nyelv és irodalom tanításának módszertanát adta elő. Az új tantervnek megfelelőleg átdolgozta az Anthologia Lyrica c. tankönyvét.

Wagner Lajos, rendes tanár, a Kat. Tanügyi Tanács III. képzői szakosztályának tanácsosa, az Isteni Üdvözítő Nővérci tanítónőképzőintézetének igazgatója, a Kat. Középiszkolák Igazgatói és Tanári Fegyelmi Tanácsának tagja, a Váci Piarista Diákszövetség alelnöke. Az Isteni Üdvözítő Nővércik intézetében végzett okl. tanítónők Mária-kongregációjának prézese. Ugyanezen Nővércik Rendje fennállásának 50 éves jubileumán 5 ünnepi beszédet mondott. A Tanítóképzőknek a Zeneművészeti Főiskola nagytermében február hóban tartott hangversenyén ünnepi beszédet mondott XI. Pius pápáról. Az Isteni Megváltó Leányai (Redemptorisszák) Szent Margit Tanítónőképzőjében a képesítő vizsgálatok elnöke volt.

VI. TANÍTÁS ANYAGA.

Az oktatás munkáját a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr 1926. évi 38.804. V. sz. és 1935. évi 3000. elm. számú rendeletével életbe léptetett Tanterv és a vonatkozó módosító rendeletek értelmében végeztük. Az V., VI., VII. és VIII. osztályos tanulók választhattak a görög nyelv és francia nyelv között.

VII. TANKÖNYVEK AZ 1938—39. ISKOLAI ÉVBEN.

Imakönyv a katolikus tanulók részére minden osztályban *Schütz-Sik*: Imádságos könyv.

I. osztály. *Róm. kat. nagyobb katekizmus.* — *Alszeghy-Sik-Techert*: Magyar nyelvtan. — *Alszeghy-Brisits-Sik*: Magyar olvasókönyv. — *Jámbor-Kemenes*: Latin nyelvtan. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Karl-Temesy*: A magyar föld és népe. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Greguss-Karl*: A magyar lakóház és tájéka. — *Gidró-Holenda*: Mennyiségtan.

II. osztály. *Pokorny*: Az Ószövetség története. — *Alszeghy-Sik*: Magyar nyelvtan. — *Bartha-Tordai*: Magyar olvasókönyv. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Karl-Vargha*: Földrajz. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Greguss-Karl*: A magyar tájak élete — *Gidró-Holenda*: Mennyiségtan.

III. osztály. *Pokorny*: Az Újszövetség története. — *Alszeghy-Sik*: Rendszerez magyar nyelvtan. — *Tordai-Magasi*: Magyar olvasókönyv. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Bitter-Puhr*: Német nyelvkönyv. — *Ostie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. III—V. — *Balogh*: Magyarország történelme. — *Barthos-Kurucz*: Magyar tört. atlasz. — *Karl-Vargha*: Földrajz. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Nagy J.*: Kis természettan. — *Borosay-Holenda*: Mennyiségtan. — *Bíró*: Műalkotások könyve.

IV. osztály. *Pokorny*: Róm. kat. szertartástan. — *Tordai-Somogyi*:

Sulyok: Magyar irodalmi olvasókönyv. — *Arany-Lehr*: Toldi. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Bitter-Puhr*: Német nyelvkönyv. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. III—V. — *Marczell-Szegedi*: Az antik világ és a keresztény Európa története. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz. — *Bodrossy-Hoffer*: Ásványtan. — *Suták-Halvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Kiss*: Egységes gyorsírás. — *Bíró*: Műalkotások könyve.

V. osztály. *Schütz*: Kat. Hittan. — *Bartha-Tordai*: Retorika. — *Vézner*: Lírai szemelv. — *Reibner*: Szemelv. Livius XXI—XXII. — *Kemenes-Jámbor*: Római régiségtan. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Maywald-Jirka*: Görög olvk. — *Bitter-Teveli*: Német nyelvkönyv. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. III—V. — *Birkás*: Francia nyelvkönyv. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczy*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz. II. — *Karl-Méhes*: Növénytán. — *Suták-Halvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Kiss*: Egységes gyorsírás.

VI. osztály. *Schütz*: Kat. erkölcstan. — *Bartha-Tordai*: Poetika. — *Reibner*: Cicero válogatott besz. — *Reibner*: Szemelv. Sallustiusból. — *Kerényi*: Szemelv. Vergilius Aen. I—V. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Maywald-Jirka*: Görög olvk. — *Marót-Wagner*: Homeros Odysseiája. — *Bitter-Teveli*: Német nyelvk. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. VI—VIII. — *Birkás*: Francia nyelvkönyv. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczy*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Történelmi atlasz. — *Karl-Méhes*: Állattan. — *Suták-Halvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Lóky*: Négyjegyű logaritmuskönyv.

VII. osztály. *Schütz*: Kat. egyháztörténet. — *Prónai-Sík-Alszeghy*: Magyar irodalomtörténet és olvasókönyv. — *Szinnyei*: A magyar nyelv. — *Reibner*: Cicero de signis. — *Reibner*: Szem. Plinius leveleiből. — *Kerényi*: Szem. Vergilius Aeneis. VI—XII. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Marót-Wagner*: Homeros Iliasa. — *Gerecs-Mészáros*: Görög lírai szemelvények. — *Sophokles*. — *Bitter-Teveli*: Német irod. tört. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. VI—VIII. — *Heinrich*: Schiller: Wilh. Tell. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczy*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz. — *Karl*. Földrajz. — *Nagy-(Fehér-Szekeres)*: Kísérl. fizika. — *Suták-Halvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Lóky*: Négyjegyű logaritmuskönyv. — *Melly-Párdányi*: Egészségtan.

VIII. osztály. *Schütz*: Keresztény kat. hitvédelem. — *Prónai-Sík-Alszeghy*: Magyar irod. tört. és olvasókönyv. — *Vézner*: Szem. Horatius műveiből. — *Reibner*: Szem. Tacitus Annaleseiből. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Kerényi*: Platon és Aristoteles. — *Bitter-Teveli*: Német irod. tört. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. VI—VIII. — *Balanyi-Jászai*: Magyarország története. — *Barthos-Kurucz*: Magyar tört. atlasz. — *Nagy-(Fehér-Szekeres)*: Fizika. — *Suták-Halvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Lóky*: Négyjegyű logaritmus. — *Kornis*: A pszichológia és logika elemei. — *Melly-Párdányi*: Egészségtan.

VIII. SZERTÁRAK ÉS KÖNYVTÁRAK.

1. **Klasszika-filológiai szertár.** Gyarapodás vétel útján : 3 latin auctor 32 kötetben 102·56 P értékben.

2. **Történelmi szertár.** Gyarapodás 16 darab bádogtartó az egyes osztályokban a térképek számára.

3. **Földrajzi szertár.** Ez évi beszerzés : 30 drb domborúhatású (anaglyph) térkép, 60 drb színes szemüveggel ; Afrika, Ausztrália 2—2 drb iskolai falitérképe, összesen 156 P értékben.

4. **Természettani szertár.** A szertár teljes átrendezése, állományának átértékelése befejeződött. Ezzel kapcsolatban a szekrények rendbehozására s számokkal való ellátására 20·83 P-t, a szertár világításának teljes átrendezésére s a dolgozó világításának javítására 85·08 P-t költöttünk. Ezenkívül vettünk szferometert, Plateau-féle sodronyalakokat, plankonvex lencsét, hangvillákat, reosztátot, demonstrációs stopperórát, mágnesűket, üvegedényeket 248·68 P értékben, Sievert-féle forrasztólámpát, nagy forrasztópákát, üllöt, Blitz-csőfogót, 5 részes hevederűrészt, francia kulcsot, állítható német kulcsot, pléhvágó ollókat és több kisebb szerszámot 126·11 P értékben. Taneszközök javítására 68·20 P-t és használati anyagokra az év folyamán 76·16 P-t költöttünk. Összesen : 625·06 P.

5. **Matematikai-geometriai gyűjtemény.** Vettünk 2 drb 120 cm-es fogóval ellátott hosszú vonalzó és ugyancsak 2 drb áttört fogóval ellátott táblaháromszöget 14 P értékben. 3 drb háromszögű vonalzó javítására 3 P-t költöttünk. Összesen : 17 P.

6. **A természetrajzi szertár** a kísérletekhez szükséges vegyszereken kívül a tanév folyamán vásárolt 16 drb kitömött madarat és egy békagyűjteményt 89 P értékben. A szertár állományát gyarapították : Erődi-Harrach Tihamér orsz.-gy. képviselő (lepkegyűjtemény), Elek Péter VIII. B. o. t. (fekete szalonka) és Totth Geceon IV. A. o. t. (jégmadár, csonttollú madár), Vozdánzky József III. A. o. t. (1 drb kövület), Huszovszky Iván I. A. o. t. (1 drb kis fülesbagoly).

7. **Rajzszertár.** Függyönyökre fordítottunk 50·91 P-t.

8. **Az énekszertár** gyarapodása : vétel útján 15 drb Harmonia Sacra, 82 drb kótavédő mappa, 80—90 drb partitúra-szólamlap Vittoria : Ave Maria, Viadana : Örvendező zoltár, Kodály : Szent István-ének, Bárdos : Ave maris stella, Zoltár-kánon, Halmos : Nap-mise c. művekhez, 80—100 kótalap a Christus vincit, a népies Te Deum-hoz és egy felvidéki népdalsorozathoz ; 10 mű összesen 144 P értékben.

9. **A zeneszertár** gyarapodása : Az iskolai év folyamán leginkább a már meglévő és eléggé gazdag anyag kiegészítésére és a gimnázium hangszereinek javítására ügyeltünk. Kótatárunkat átszerveztük, a hiányokat pótoltuk és új szólamokat szereztünk be. A zeneszertárra 120 pengőt fordítottunk.

10. **A tornaszertár** gyarapodása : A tornaterem linoleumborításának

javítása 120.— P, 12 drb gyephokki-ütő 150.— P. Az intézet második torna-termének átalakítási költségei 1056·52 P. Összesen : 1326·52 P.

11. **A tanári könyvtár** gyarapodása : a) vétel útján 87 mű 102 kötetben 653·60 P értékben ; b) ajándékozás útján 16 mű 26 kötetben 74·20 P értékben ; összesen 103 mű 128 kötetben, illetve füzetben 727·80 P értékben. A hazai és külföldi folyóiratok száma : 51. Előfizetésre 338·86 P-t fordítottunk. Könyvet ajándékoztak : A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, a Magyar Tudományos Akadémia, Budapest Székesfőváros, Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatala, a Pázmány Péter Tudományegyetem, Kornis Gyula.

12. **Az ifjúsági könyvtár** gyarapodása vétel útján 147 drb könyv 450·80 P értékben.

IX. IFJÚSÁGI EGYESÜLETEK MŰKÖDÉSE.

1. **Vallásos egyesületek.** Vezetőtanár : Éder-Szászy László dr. Iskolánk ifjúsági missziós egyesülete az idén is a megszokott keretek között folytatta munkálkodását. A missziós egyesület célja kettős : imádság és alamizsna a missziók segítésére. Az imádság célja, hogy az Úr küldjön munkásokat az Ő aratásába, ébresszen minél több papi és misszionáriusi hivatást és hogy a Szentlélek kegyelme tegye termékenyvé hittedjesztőink hősi munkáját és nyissa meg a pogányok lelkét az evangéliumi magvetés készséges befogadására. Az alamizsnával az Egyházat segítjük, hogy a hittedjesztés kötelezettségének megfelelni tudjon. Minden katolikus hívőnek az Egyház egyetemes érdekeit is szem előtt kell tartania. Szűkkeblűség volna az itthoni nyomorra való hivatkozással elzárkózni a missziók anyagi segélyezése elől. Át kell járnia a köztudatot annak, hogy ha múltó, földi érdekekért tudunk nagy terheket viselni, úgy tudjunk önként adományokat felajánlani a legfölségesebb munka, az Isten országa terjesztése érdekében is. Hiszen a halhatatlan lélek minden áldozatot megér ! Minden eltörpül amellet, ha csak egy lélekben is felcsillanni segítettük a hit kegyelmét !

Az ifjúság az idén is a szokott buzgóságot fejtette ki a misszióknak imádsággal és alamizsnával való segítésében. Az állandó buzgóságot ébren tartották a missziók ügyét érintő megbeszélések.

A missziók anyagi segélyezéséhez hozzájárultak adományaikkal : Bauer Antalné, N. N. br.-né, dr. T. F.-né, Brandis Pálné, Horánszky Emilia úrnők, Paulovits László úr : a tagok közül pedig különösen a következők tündek ki buzgóságukkal : Balogh István, Kovách Pál és Rékey Tibor VIII. B., Aulich Antal, Bauer Antal és Wellisch András VIII. A., Csillag Ferenc, Párkányi Ottó és Töttössy Aladár VII. B., Balla Béla, Kálazy Bódog, Kuhl András, Morlin Ervin, Mössmer József és Porgányi Péter VII. A., Donszky György, Magasrévy János és Vértessy Miklós VI. B., Dániel László, Erney Tibor és Hunkár Dénes VI. A., Bálint József, Eisele György, Erdélyi István, Fodor László, Schinszky Kálmán és Szendrényi Tibor V. B., Dezsőffy Aurél, br. Kornfeld Tamás, Mach Eduárd, Paulay Lajos és Ribiczey Gyula V. A., Bingert Iván, Blazsek Andor, Fejér József, Koch Sándor és Tóth Tamás, Mészner

Sebestyén IV. B., Balla László, Schaffler Ferenc, Totth Gedeon, Varga Miklós és Witthalm József IV. A., Eisele Ágoston, Podruzsik Béla, Seidl György és Szilágyi Lajos III. B., Eckhart István, Kalotay Ottó, Keller Pál, Mambrinyi Ödön, Morlin János és Rottmann Elemér III. A., Farkas Gyula, Mészáros Pál, Regele Zoltán, Schuler Dezső és Steiner Károly II. B., Bulányi Ágoston, Doleschall István, Eckhart Ede, Haggemacher Róbert, Knorr András, Nagy József, Pleyer Walter és Wellisch Dénes II. A., Korenics István, Kozma György, Rády László és Zsolnay Tibor I. B. és Csapody István, Deseő László, Duchon Miklós, Éder Miklós, Göttche Ákos, Hofbauer Mátyás, Horánszky András, Petik Ernő, Suhajda Oszkár, Varjassy Langer Rudolf és Takács Pál I. A. osztályú tanulók. Friedrich Alajos VII. A. és Seidl György III. B. osztályú tanulók sok száz képet, képeslapot ajánlottak fel missziós célra.

A Katolikus Missziók-at 50, a Kis Hitterjesztő-t pedig 112 példányban járattuk, úgyhogy az erre fordított összeget is belszámítva a gyűjtésbe, közel 850 P-vel járultunk hozzá a missziók anyagi segélyezéséhez. A gyűjtött staniol-lemezt, bélyeget, parafadugót, szivarvéget, narancshéjat a Népleányok intézménye révén juttattuk rendeltetési helyére.

Mindenki, aki akár imájával, akár filléreivel, akár az adományok szorgalmas gyűjtésével résztvett a missziós munkában, szent hitünk terjesztését mozdította elő és ezzel mindennél nagyobb kincset gyűjtött magának a Mennyei Atyánál. Nem az intézet köszönete, hanem az Úr Jézus áldása az ő jutalma!

2. Vörösmarty-önképzőkör. Vezetőtanár : Mihálkó Béla. Tagjai — az idén 171-en — az V—VIII. osztályokból kerülnek ki. Tisztikara : Macskásy Hugó VIII. B. o. t. ifjúsági elnök, Bonkáló Tamás VII. B. o. t. és Kuhl András VII. A. o. t. jegyzők, Kőrösy László VIII. B. o. t. könyvtáros, Nusser Béla VIII. A. o. t. pénztáros és Telegdy György VIII. A. o. t. ellenőr. Az alakuló és a megnyitó gyűlésen kívül a kör 6 rendes gyűlést, egy felvidéki díszgyűlést, 2 szavalóversenyt és egy zárógyűlést (összesen 12 ülés) rendezett. Ezenkívül szerepléssel és rendezéssel résztvett a december 18-án tartott iskolai Szent István-ünnepélyen, valamint a zene- és énekkarral február 19-én közösen rendezett műsoros délutánon. A rendes gyűléseken 22 tag szerepelt különböző számokkal. Összesen 12 felolvasás, 8 szavalat, 5 zeneszám és 2 beszéd hangzott el. A legsikerültebb műsorszámok voltak : Kuhl András VII. A. o. t. október 6-i beszéde, Bonkáló Tamás VII. B. o. t. : A ruszinok idegen kézben, Szabó György : Diákszemmel a Felvidéken és Takács Vilmos VII. A. o. t. : Milyen szemmel nézzük ma Zrínyit? című tanulmányai; Pilinszky János VIII. B. o. t. szavالاتai; Szoltsányi György VII. A. o. t. zongoraszámai; Balla Béla VII. A. o. t. és Boros Ervin VII. A. o. t. zeneszáma.

A szavalóversenyen első helyezést nyertek sikeres szaválásukkal : Pilinszky János VIII. B., Honffy Tivadar VIII. B., Pethő László VII. B. és Baross Miklós VI. A. o. t. Második helyezettek : Szabó Ede VI. A., Andreska Antal V. B., Nagy Albert VI. B., Fülel-Szántó Endre V. A., Hám Jenő V. A., Fundák Lajos V. B., Kovács László VI. A. és Magasrév János VI. B. o. t. A szavalóversenyen összesen 21 tag szerepelt 27 szavallattal.

Az idei önképzőkör munkásságában különös hangsúllyal szerepelt a magyarság sorskérdéseinek alapos megtárgyalása, így elsősorban Szent István, gr. Zrínyi Miklós és gr. Széchenyi István eszméivel kapcsolatban. Külön ülésen a visszatért Felvidék ügyeivel foglalkozott a kör. Újítás volt az önképzőkör életében a bírálat módjának új szempontok szerint való megállapítása.

A tanítási év elején a szaktanároktól 16 tárgykörből kitűzött 27 pályátételre összesen 48 dolgozat és munka érkezett. Ezek eredményéről a tanárelnök a május hó 14-én tartott zárógyűlésen számolt be. A beérkezett pályamunkák bírálata a következő :

1. Vallástan. *a)* Szent István, a mi hazaszeretetünk eszményképe. Jutalmat érdemel Macskásy Hugó VIII. B. o. t. forrástanulmányaiért és a tárgy világos feldolgozásáért. Ha nem is adatszerű mindenben Szent Istvánra vonatkozóan, lelkes hangú dolgozatáért szintén jutalomra méltó Hárskúti József VII. B. o. t.

b) A természettudomány útjai Istenhez. Gondos munkájukért, a gyűjtött anyag ügyes feldolgozásáért jutalomra érdemesek Szabó György VIII. A. o. t. és Kézdi Ferenc VIII. A. o. t.

c) Antióchiai Szent Ignác az Oltáriszentségről. Értelmes szövegmagyarázatot végzett és komoly kritikai szellemről tanuskodott, úgyhogy jól megszolgált a jutalmat Szentgyörgyvölgyi Ervin V. B. o. t.

2. Magyar irodalom. *a)* Babits Mihály irodalmi működésének ismertetése. Szelecsényi Tibor VII. A. o. t. hozzáértéssel határozott képet fest Babits szellemi világáról. Jutalmat érdemel.

b) Kosztolányi Dezső munkásságának ismertetése. Füleki Géza VIII. A. o. t. munkája jutalmat érdemel, mert lendületesen és szemléletesen mutatja be Kosztolányi irodalmi munkásságát.

c) Egy írónk magyarosságai. Nem írt módszeresen Ady magyarosságairól, de tárgyhozsokat olvasotts ezért dicséretet érdemel Bősze József VIII. B. o. t.

3. Latin nyelv. Ránk figyelt az egész világ . . . (Beszámoló az 1938. évi Eucharisztikus Világkongresszusról.) Szelecsényi Tibor VII. A. o. t. szűkszavú beszámolót írt, több hangulati jelentést nem vett figyelembe, de vannak szép részletei. Dicséretet érdemel.

4. Német nyelv. *a)* Der Eucharistische Kongress und die St. Stephansfeier in Budapest 1938. (In Wort und Bild.) Több dolgot szószertint akart fordítani, de gondos és önálló munkát végzett Divald István VI. B. o. t. s ezért jutalmat érdemel.

b) Prohászka : A diadalmas világnézetből : 1. A vallásos világnézet hatalma és 2. Harmonikus világnézet kell (fordítás). Szép és élvezetes fordításukért Détsy Mihály VII. B. o. t. és Vénusz Tibor VI. B. o. t. jutalmat érdemelnek. Dicséretet kap Wellisch András VIII. A. o. t., aki szépen és helyesen fordított, de csak a tétel egyik részét.

5. Francia nyelv. Henry Bordeaux problémavilága a Les Roquevillard című regénye alapján. Morlin Ervin VII. A. o. t. többoldalúan fejti ki Bordeaux gondolatvilágát. Jutalmat érdemel. Dicséretben részesül Friedrich Alajos VII. A. o. t. jó franciasága miatt, bár az író nem szociális vonatkozásaiban vizsgálta, hanem a szereplőket lélektanilag elemezte.

6. Magyar történelem. *a)* Magyarország néprajzi képének megváltozása a török hódoltság következtében. A négy pályamunka közül leginkább Fülei-Szántó Endre V. A. o. t. dolgozata üti meg a mértéket. Kimerítő, bár mélyebben is behatolhatott volna a tárgyba. Jutalmat érdemel. Dicséretet érdemelnek: Szelecsényi Tibor VII. A. o. t., Kőrösy László VIII. B. o. t. és Varga Emil V. B. o. t. Mind a három pályamunka inkább vázlat, mint kimerítő tárgyalás. A tárgyba való kellő belemélyedés hiányzik, pedig a szerzőktől a dolgozatuk alapján több is kitellett volna.

b) A Felvidék településtörténeti szempontból. Forrásait Varga Emil V. B. o. t. nem nevezi meg, de az anyagot jól rendezi el és a tárggyal kapcsolatos problémákat tisztán látja. Dicséretet érdemel.

c) Amit Széchenyiből meg kell valósítanunk. Úgyesen dolgozott s a mai magyar élet bajait ismeri Szabó György VIII. A. o. t. Jutalomra érdemes. Balla Béla VII. A. o. t. csak néhány szempont szerint mélyed el, a mai magyar élet hiányait feltüntető építőköveket nem tárgyalja. Dicséretre méltó.

7. Világtörténelem. *a)* A népfenség elve. Az elmélettől a megvalósításig. Dicséretet és jutalmat érdemel Balla Béla VII. A. o. t. Széleskörű tanulmányok alapján készíti dolgozatát, józan higgadság jellemzi, komoly elfogulatlanságra törekszik.

b) A német imperializmus története. Kálmán Dániel VII. B. o. t. munkáját alapos adatbőség és áttekinthetőség jellemzi. Forrásaihoz néhol nagyon tapad. Jutalomra érdemes. Lengyel Sándor VII. B. o. t. szorgalmas munkát végzett, de a lényeges mozzanatok nem emelte ki, a stílusa is sokszor nehézkes, munkájáért mégis dicséretet érdemel.

8. Földrajz. A magyar föld gazdasági élete. A pályázó Rényi Oszkár VIII. B. o. t. jutalmat érdemel. Nagy anyagot úgyesen áttekinthető rendszerbe foglalt össze.

9. Természetrájz. Biológiai megfigyelések. Széles tájékozottságot, nagy olvasottságot és kutatóhajlamot mutat Vajda László VI. B. o. t. dolgozata. Jutalomra érdemes. Szintén jutalomra érdemesek: Tolnay Pál VI. B. o. t. gondos megfigyelései bő tanulmányozása miatt, és Schödl Tamás IV. B. o. t., aki biológiai megfigyeléseit szép rajzok kíséretében írta le.

10. Természettan. *a)* Budapest áramellátása légoltalmi szempontok figyelembevételével. A terjedelmes dolgozat szerzője Vitéz Cséby József VIII. B. o. t. A légoltalmi szempontokat még jobban ki kellett volna domborítani. Jutalmat érdemel.

b) Szabadon választott fizikai eszköz elkészítése és pontos leírása. Kéződi Ferenc VIII. A. o. t. milliampmérőt és csővoltmérőt készített. A milliampmérőn nullpontbeállítás és tükör biztosítja a pontos leolvasást. A kiseljesítményű áramforrások mérésére szolgáló csővoltmérő szintén gondos hozzáértő munka. Dicséretet és jutalmat érdemel. Lassú Imre VIII. A. o. t. jólműködő szikrainduktora és Tesla-transzformátora is jutalomra méltó. Jutalmat érdemelnek még: Steffens Oszkár VIII. A. o. t. Közös tengelyre szerelt egyenáramú dinamoja és háromfázisú generátora úgyes elgondolással készült, Telegdy István VIII. B. o. t. rajztávírója hasonlóképpen úgyes. Macskásy

Hugó VIII. B. o. t. csöbügója és Bősze József VIII. B. o. t. rádiókészüléke szintén jutalmat érdemelnek.

c) A merev testek forgó mozgásának elmélete. Jutalmat érdemel Lengyel Sándor VII. B. o. t., aki kimerítő összefoglalást ad.

11. Mennyiségtan. Végtelen sorok. Jutalmat érdemelnek Kézdi Ferenc VIII. A. o. t., Jesch Aladár VII. A. o. t., Lakatos Imre VIII. B. o. t., Lengyel Sándor VII. B. o. t. és Bősze József VIII. B. o. t. Kézdi gondos tanulmánya sok hozzáértést mutat. Jesch a fontosabb konvergencia-kritériumokat részletesen tárgyalja, a többit a teljesség kedvéért csak felsorolja. Rendszerező készségről tanuskodik. Világos és gondos munka Lakatos Imréé. Lengyel Sándor gondos anyaggyűjtést végez, a lényegét kiemeli, közben bölcselkedik. Bősze az egyszerűbb esetekkel foglalkozik, a nagyobb elmélyülést kerüli.

12. Egészségtan. Védekezés a fertőző betegségek ellen. Telegdy István VIII. B. o. t. a tételt rendszeres összeállításban tárgyalja, de nem részletesen. Dicséretet kap.

3. Segítő Egyesület. Vezetőtanára : dr. Teller József. Az egyesület ezévi tisztikara a következő volt : Wellisch András VIII. A. o. t. elnök, Kuhl András VII. A. o. t. alelnök, Fluck László VIII. A. o. t. pénztáros, Haggemacher Jenő VII. A. o. t. ellenőr, Párkányi Ottó VII. B. o. t. titkár, Molnár Kálmán VIII. A. o. t. főkönyvtáros, Berencz János VII. B. o. t., Kovács László VI. A. o. t. és Varga Emil V. B. o. t. könyvtárosok, Fülel-Szántó Endre V. A. o. t. jegyző. A tagok száma : 250.

Az egyesület elsősorban a tankönyvsegélyezés terén fejtett ki áldásos tevékenységet. Az újabb könyvvásárlással gyarapított készletből 141 szegényesű tanulót láttunk el részben vagy egészben tankönyvekkel (1050 drb).

Ezenkívül több tanulót pénzbeli támogatásban részesítettünk.

Az egyesület jötevei : Morlin Ervinné úrnő ruhaneműeket, a Weiszcipószalon 14 pár cipőt, Vadasy Erzsébet úrnő egy csomag írószert, özv. Rutterschmidt Károlyné úrnő naponként egy kenyeret, az Orsz. Tejszövetkezeti Központ naponként $1\frac{3}{4}$ l tejet adományozott. Elismerésreméltó szokása növendékeink egy részének, hogy régebbi könyveit az egyesület rendelkezésére bocsátja. Így válik lehetővé, hogy minél több rászoruló részesíthessünk tankönyvsegélyezésben. Fogadják a nemeslelkű adakozók segélyezett tanulóink és az intézet hálás köszönétét.

4. Cserkészlet. A csapatszervező testület elnöke dr. Balanyi György igazgató. A szervező testület tagjai Kanszky Márton dr. a tanári kar, és Degré Miklós dr., a budapesti kir. ítélőtábla ny. elnöke, a szülők részéről. A csapat tb. parancsnokai Sik Sándor dr. és Bátor József dr. A csapat és rajainak vezetésében működtek az év folyamán : Jochs József, Albert István dr., Bozi Ferenc, Mihálkó Béla, Steixner István és Szamek József dr. piarista tanárok, Andreánszky Jenő m. kir. honv. huszárszázados, ifj. Hajós Géza P. K. tisztviselő, továbbá Balassa László, Leimeter Ferenc, Mártha Sándor, Saláta Kálmán, Straub Gyula és vitéz Tóth-Urbán László főisk. hallgatók. Őrsvezetők: Macskásy Hugó, Halabuk László, Fügedi Tamás, Mészáros László, Vidacs

László, Cholnoky Tamás, Szabó Károly, Tasner Pál, Fazakas Miklós, Mátray György, Szórádi Tibor, Nagy Tibor, Hunkár Dénes, Haggemacher Jenő, Csontos László, Mártha Endre, Szentiványi Miklós, Kritzer Antal, Magasrévy János és Nagy Albert.

A csapat létszáma : 166 cserkészfiú, 31 piarista tanárjelölt, a vezető-képzőraj tagjai, 18 a csapatmunkában és 10 a M. Cs. Sz. központi munkájában résztvevő vezető, összesen 225. (A Diákszövetségnek 2. ö. BKD. néven külön csapata van.)

Itt emlékezünk meg arról a gyászesetről, mely Gombos Albinnak, csapatunk egykori parancsnokának, a táborok «mesélő lócájáról» híres «Albin bácsijának» elhunytával érte csapatunkat.

a) Táborok. A Sztrilich Tamás- és Csapody-raj a Tiszafüred közelében levő poroszlói erdőben táborozott. Kirándulásaikon megtekintették a Hortobágyot, Egert s a Bükk nyugati részét. A Vass Tibor-raj kerékpáros mozgótábor rendezett. Bejárták a Bakonyt, a Balaton, valamint Szombathely vidékét s Dunaremetétől ladikokon jöttek vissza Budapestre. A Rozgony-raj őrsi hajókon evezett le a Tiszán, Szegedig. Új vállalkozás volt a Degré-raj négyhetes mozgótábora. Elsőízben irányították útjukat dél felé. Belgrádig hajón tették meg az utat, innen gumi-kajakjaikban eveztek le az Alduna veszélyes szirtjei közt Vidinig. Szófiából gyalogosan mászták meg a Balkán-hegység legmagasabb csúcsát, majd vonaton utaztak Várnába, ahol néhány napig a tenger partján táboroztak. Innen felejthetetlen emlékekkel gazdagodva tértek vissza.

A karácsonyi szünetben Steixner István pk. vezetésével elsőízben rendeztünk télitáborot a visszatért Felvidéken, Rozsnyó közelében.

b) Évközi munka. Az általában kéthetenként rendezett kirándulások és hetenkinti raj- és őrsi gyűlések alkották munkánk keretét. Számos esetben teljesítettünk szolgálatot s vettünk részt ünnepélyes kivonulásokon. Amikor veszedelem fenyegetett, készen álltak fiaink, hogy cserkész munkájukkal a mentésbe és a légoltalom sokféle ágába belékapcsolódva szolgálják Hazánkat. Evégből felkérésünkre az I. cserkészkerület a tél folyamán légoltalmi tanfolyamot rendezett intézetünkben, melyen 80 cserkészünk vett részt. Résztvettünk a középiskolás fiúk mentőkiképzésében s az I. cserkészkerület hadijátékán. A pünkösdi ünnepek alatt vízcserkészrajaink jól sikerült vízhadijátékot rendeztek. A szociális nevelést szolgálták a karácsonyi jótettek. Egy felszabadult gimnázium cserkészcsapata számára könyveket, cserkészfelszerelést és nemzeti zászlót, egy felvidéki elemi iskola tanulói számára könyveket és ruhaneműt gyűjtöttünk csapatunkon belül. Három napon át vettek részt cserkészeink a «Magyar a magyarért» gyűjtésben, házról-házra járva gyűjtötték össze a jólelkű emberek adományait. Négy napon át teljesítettek szolgálatot a Katolikus Nagygyűlés rendezésében.

Szeptemberben csapatkirándulás keretében tartottuk meg fogadalomújtásunkat. December 6., 7. és 8-án csapatünnepélyt rendeztünk. Február 19-én ünnepélyes keretek közt tettek jelöltjeink fogadalmat.

A műhelyben elkészültek egy otthonunk tölgyfaasztalai és padjai. Kovács Mihály piarista tj. cserkész tiszttel vezetésével megalakult a repülőgép-

építő csoport. A kis csoport nagy kedvvel folytatja munkáját s építgeti egyre összetettebb szerkezetű gépeit.

A nagyobb fiúk számára lehetővé tettük, hogy a vízcserkészmunka helyett egyesek a vitorlázó repülést választhassák cserkészfoglalkozásul. Mártha Sándor vezetőnk felügyelete alatt álló csoportba nyertek beosztást intézetünk nem cserkészdiákjaiból jelentkezett vitorlázórepülők is. Hétről-hétre kirándulnak a Cserkészrepülők hármashatárhegyi telepére, ahol szak-szerű kiképzésben részesülnek.

Új őrsvetetőink résztvettek a körzeti őrsvetetői tanfolyamon és 9 őrsvetetőnk vett részt a húsvéti országos őrsvetetői táborban.

A nyár folyamán csapatunk minden raja táborba száll. A tisztképzőraj tagjai az országos tisztképző táborokon vesznek részt.

Hálátelt szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik irányításukkal, avagy az anyagi eszközök előteremtésével segítségünkre voltak. Segítségük tette lehetővé, hogy egy jó cserkészünknek sem kellett anyagi eszközök hiányában a táborozásról elmaradnia. Külön is meg kell emlékeznünk Haggenmacher Oszkár, Kornfeld Móric br., Weiss Alfonz br. és Zimmermann Lajos dr. urak nagylelkű támogatásáról. Hálás köszönetet mondunk Graefl Károly földbirtokos úrnak a poroszlói táborhely átengedéséért és a táborozóink iránt tanúsított szíves jószágáért. Özv. Gombos Albinné öméltósága csapatunk egykori parancsnokának hagyatékából értékes cserkészfelszerelést adott szegénysorsú cserkészeinknek.

5. Maywald József Gyorsírókör. Vezetőtanára : Kiss József. A gyorsírókör rendes tagjainak a száma 64, a pártolótagoké pedig 44 volt. A beszédíró gyorsírók az iskolai év folyamán heti 1 elméleti és 1 gyakorlati órából álló tanfolyamon sajátították el a beszédírás ismeretét. E tanfolyamra a VI—VIII. o. tanulói közül 12 jelentkezett, az év végére azonban ez a szám különböző okok (tanulmányi elömenetel, órarendváltozás stb.) miatt 7-re olvadt le.

A gyorsírókör tagjai az 1938/39. iskolai évre a következő tisztikart választották meg : Füleki Géza VIII. A. o. t. ifjúsági elnök, Lassú Imre VIII. A. o. t. főjegyző, Aulich Antal VIII. A. o. t. jegyző, Fodor László V. B. o. t. pénztáros és Kovács László VI. A. o. t. könyvtáros. A háznagyi teendőket 1938 decemberéig Balla Béla VII. A. o. t., decembertől az év végéig Tolnay Pál VI. B. o. t. végezte.

Hagyományaihoz híven a gyorsírókör népes küldöttsége október 28-án ebben az iskolai évben is elzarándokolt az intézet egykori nagynevű tanárának, Maywald Józsefnek a sírjához. A sírnál Lassú Imre VIII. A. o. t. méltatta Maywald József jelentőségét, a küldöttség pedig a kör hálája és kegyelete jeléül koszorút helyezett a sírra.

A gyorsírókör az év folyamán az alakuló, megnyitó- és zárógyűlésen kívül egy ünnepi gyűlést, két rendes felolvasógyűlést és öt rendkívüli gyűlést tartott, továbbá a különböző csoportok részére 2 szabatosírási pályázatot, 6 párosversenyt (percenként 100 és 200 szótag között), 5 rövidítési, 2 olvasási és 3 írásversenyt, percenként 60 és 160 szótag között 3 sztenogrammversenyt,

végül percenként 60 és 350 szótag között 32 gyorsasági versenyt rendezett. Gyorsíróink nagy része e háziversenyeken igen nagy kedvvel és lelkesedéssel vett részt. A versenydolgozatok és pályázatok száma a mult esztendei 1193-as rekorderedményt túlszárnyalva, az év végére 1260-ra emelkedett.

Gyorsírókörünk 1938. november 5-én, a bécsi döntés alapján Magyarországhoz visszakerülő Felvidékre történt bevonulás első napján emlékversenyt rendezett és ennek a versenynek a nevezési díját, valamint a november hó folyamán rendezett többi versenyből befolyt összeget — 60 pengőt — a «Magyar a magyarért» mozgalom céljaira ajánlotta fel. Ezenkívül a felvidéki magyar iskolák számára 312 pengő értékben 200 gyorsírási tárgyú könyvet ajánlott fel a gyorsírókör. Ezeket a vezetőtanár 183 pengő értékű s 100 könyvből álló adományávalegyütt a «Magyar a magyarért» mozgalom útján küldöttük el a felvidéki magyar gyorsíróifjúságnak. A májusi versenyekből befolyt 5 pengő nevezési díjat pedig a felvidéki magyar házak céljaira ajánlotta fel a gyorsírókör.

A háziversenyeken sikerrel szereplő gyorsírók jutalmazására a gyorsírókör 1 töltőtollat, 17 érmet, 31 oklevelet, 149 részben gyorsírási tárgyú, részben pedig szépirodalmi könyvet, 151 gyorsírófüzetet és 135 gyorsíróceruzát osztott ki, ezenkívül a különböző fokokon nyilvántartott intézeti gyorsírócsúcseredmények megjavításáért 8 esetben adott a Nemzeti Színház előadásaira szóló színházjegyjutalmat. Az intézeti hibátlansági jelvények megszerzése a gyorsírószövetség ismételt versenyszabálmódosításai következtében az idén sokkal szigorúbb feltételekhez volt kötve s ezért az intézeti bronz hibátlansági jelvénynek a megszerzése csak egy gyorsírónak, Pálmai József VIII. A. o. tanulóknak sikerült.

A gyorsírószövetség karácsonyi versenyén a legjobb eredményt Füleki Géza VIII. A. o. t. érte el, aki a 300 szótagos fokon II. díjat nyert. Szép eredménnyel dolgozott még a 250 szótagos fokon Szentirmai János VIII. A., a 200 szótagos fokon pedig Aulich Antal VIII. A. o. t. Mindketten oklevéljutalomban részesültek. Az alacsonyabb fokok közül a 150 szótagos fokon Tolnay Pál VI. B. o. t. I. díjat nyert, Biczó Tamás és Somogyi Endre VIII. A. o. t. könyvjutalomban részesült, Somogyi Endre pedig megszerezte a gyorsírószövetség ezüstözött hibátlansági jelvényét is. E fokon oklevéljutalomban részesültek: Molnár Kálmán, v. Rigó Mihály VIII. A., Szabó József VII. B. és Tamás László VI. A. o. t. A 120 szótagos fokon pedig Wellisch András VIII. A., Szentgyörgyvölgyi Ervin és Varga Emil V. B. o. t. A fenti versenyzőkön kívül sikeresen szerepelt még Lassú Imre VIII. A. és Kovács László VI. A. o. t. a 200 szótagos fokon, Pálmai József VIII. A. és Fellegi Ödön VI. A. o. t. a 150 szótagos fokon, Szabó György VIII. A., Antal Imre VI. A., Bayer István VI. B., Ikrényi Imre V. A., Erdélyi István, Oláh Péter, Schulek Béla, Szendrényi Tibor és Tállyai Miklós V. B. o. t. a 120 szótagos fokon. Ezen eredmények alapján intézetünk a karácsonyi versenyen a fiú- és leánygimnáziumok csoportjában a II. helyre került.

Intézetünk március 26-án a ref. gimn. gyorsíróival intézetközi versenyt rendezett. Ezen az intézetközi versenyen a legmagasabb fokon, a 300 szótagos versenyen, Füleki Géza VIII. A. o. t. szerezte meg az elsőséget. A 250 szótagos

versenyen Szentirmai János VIII. A. o. t. az első, Szelecsényi Tibor VII. A. o. t. pedig a második helyre került. A 200 szótagos egyéni versenyben Lassú Imre VIII. A. o. t. lett a második. E fokon sikerrel szerepelt még v. Rigó Mihály VIII. A. és Kovács László VI. A. o. t. A 150 szótagos csapatversenyben intézetünk Tolnay Pál VI. B., Fodor László V. B., Molnár Kálmán VIII. A., Varga Emil V. B. és Szentgyörgyvölgyi Ervin V. B. o. tanulóiból álló csapata győzött. A 120 szótagos csapatversenyben pedig a Wellisch András VIII. A., Tamás László VI. A., Biczó Tamás VIII. A., Erdélyi István V. B. és Ikrényi Imre V. A. o. tanulóiból álló csapatunk II. helyezést ért el. Végeredményben gyorsíróink 3 első és 3 második díjat nyertek a ref. gimn. 3 első és 2 második díjával szemben.

A gyorsírószövetség 1939. évi tavaszi országos és kerületi versenyén gyorsíróink teljesítményei közül Füleki Géza VIII. A. o. t. eredménye emelkedik ki, aki a 350 és a 300 szótagos fokon adott be igen jól sikerült munkát és ennek alapján az országos diákgyorsíróbajnokság III. helyezettje lett. Szentirmai János VIII. A. o. t. a 300 és 250 szótagos fokon szerepelt sikerrel és oklevéljuttalomban részesült. A 200 szótagos fokon oklevéljuttalmat kapott Aulich Antal, Lassú Imre, Molnár Kálmán, Somogyi Endre VIII. A. és Tolnay Pál VI. B. o. t. Ezen a fokon sikerrel szerepelt még Biczó Tamás, v. Rigó Mihály VIII. A., Kovács László VI. A., Fodor László, Schulek Béla, Szentgyörgyvölgyi Ervin és Varga Emil V. B. o. t.

A 150 szótagos fokon oklevéljuttalomban részesült Pálmai József, Wellisch András VIII. A., Balla Béla VII. A., Szabó József VII. B., Kovács László VI. A., Erdélyi István, Fodor László és Varga Emil V. B. o. t. Sikerrel szerepelt még e fokon Biczó Tamás, Molnár Kálmán, v. Rigó Mihály VIII. A., Takács Vilmos VII. A., Fellegi Ödön VI. A., Fülel-Szántó Endre, Ikrényi Imre, Zajky Zoltán V. A., Oláh Péter, Schulek Béla, Szendrényi Tibor, Szentgyörgyvölgyi Ervin V. B. és Balla László IV. A. o. t.

A 120 szótagos fokon oklevéljuttalomban részesült Kabdebó Kálmán, Szentpéteri Ádám VIII. A., Ikrényi Imre, Somos Róbert V. A., Oláh Péter V. B. és Balla László IV. A. o. t. Ezeken kívül sikerült dolgozatot adott be Karsai László, Szabó György VIII. A., Kaiser Károly VI. A., Bayer István VI. B., Balogh Péter, Bunda Rezső, Frank Miklós, Paulay Lajos, Zajky Zoltán V. A., Schinszky Kálmán, Szendrényi Tibor, Szokol Hubert, Tállyai Miklós V. B., Mázsár Gyula IV. A. és Tóth Tamás IV. B. o. t.

A 100 szótagos fokon Szabó György VIII. A. és Balogh Péter V. A. o. t. I. díjat nyert. Rajtuk kívül kiemelkedik Kump Egon V. A., Hanzmann Lipót és Mázsár Gyula IV. o. t. teljesítménye. Mindhárman megszerezték a gyorsírószövetség bronz hibátlansági jelvényét és oklevéljuttalomban részesültek. E fokon könyvjuttalmat kapott Rékey Tibor VIII. B. o. t. Rajtuk kívül oklevéljuttalomban részesült Bauer Antal, v. Nagy István, Urbán Pál VIII. A. o. t., Bősze József, Rényi Oszkár VIII. B., Antal Imre, Faludy János, Glaczk Ottmár, Kovács Ervin VI. A., Boros Béni, Bunda Rezső, Domony György, Farkas Tamás, Fülel-Szántó Endre, Greszl Rezső, Molnár György, Paulay Lajos, Szabó Tamás V. A., Csik László, Hámory Zoltán, Kotra Artúr, Weil Miklós V. B., Homonnay Tamás IV. A. és Tóth Tamás IV. B. o. t. Sikerrel szerepelt

még Kézdi Ferenc, Vancsó Gyula VIII. A., Ruzsák József VII. B., Borsody György, Fabiny Tibor, Jónás Ernő, Ledniczky János, Mach Eduárd, Mátray György, Paul Iván, Stefánszky György, Somos Róbert, Székely Géza V. A., Eisele György, Hieronymi Gábor, Szokol Hubert, Wohlfahrt György V. B., Balla László, Haffner Gábor, Király Kálmán, Kubin József IV. A., Herczog János, Juhászi Ferenc, Mocskonyi Brunó és Tóth István IV. B. o. t.

A gyorsírószövetség győri kerületi versenyén a 250 szótagos fokon sikerrel szerepelt Szelecsényi Tibor VII. A. o. t.

Ezen eredmények alapján az idén intézetünk 10.052 pontot szerzett, s ezzel az eredményével a fiú- és leányközépiskolák csoportjában a második legtöbb intézeti pontot szerző iskola.

A legutóbbi kerületi és országos versenyen, amelyen résztvettünk, szintén a második helyet foglaltuk el, átlageredményünkre vonatkozólag azonban a magyar gyorsírók 1938-i Évkönyve a következőket írta: «A legjobb átlageredményt — a szerzett pontok számát osztva a versenyzők számával — a budapesti kegyesrendi gimnázium érte el.» Ez a ránk nézve nagyon hízelgő megállapítás annál kedvezőbb, mert nem csupán a középiskolák, hanem a kereskedelmi iskolák és a gyorsíró szakiskolák átlageredményeit is figyelembe véve született meg. E szép teljesítménynek a megismétlése az idén — bár a részletes intézeti eredmények még nem ismeretesek — teljességgel lehetetlen, mert a gyorsírószövetség a középiskolák szempontjából amúgy is igazságtalan feltételeket időközben ismételt is a kereskedelmi iskolák és a szakiskolák javára módosította.

A különböző versenyek eredményei alapján az intézet 1938/39. évi gyorsíróbajnokságát Füleki Géza VIII. A. o. t. nyerte meg. A többi helyezett sorrendje a következő: 2. Szentirmai János VIII. A., 3. Lassú Imre VIII. A., 4. Tolnay Pál VI. B., 5. Somogyi Endre VIII. A. és 6. Szelecsényi Tibor VII. A. o. t.

Az intézet 1938/39. évi legjobb haladó gyorsírójának díjáért folyó verseny a következő eredménnyel zárult: 1. Varga Emil V. B., 2. Schulek Béla V. B., 3. Fodor László V. B., 4. Balogh Péter V. A., 5. Ikrényi Imre V. A. és 6. Erdélyi István V. B. o. t.

Az intézet 1938/39. évi legjobb alsó oszt. gyorsírójának címéért folyó versenynek végeredménye a következő: 1. Balla László IV. A., 2. Mázsar Gyula IV. A., 3. Hanzmann Lipót IV. A., 4. Homonnay Tamás IV. A., 5. Tóth Tamás IV. B. és 6. Juhászi Ferenc IV. B. o. t.

Az intézet gyorsíró osztályai részére kitűzött vándordíjak közül a Sík Sándor-vándordíj és a Kispartai János-vándordíj védelmét mind a két félévben az intézet legjobb gyorsíró osztálya, a VIII. A. osztály szerezte meg igen nagy fölényvel. A háziversenyeken a második legjobb gyorsíró osztály jutalmazására alapított Markovits Iván-vándordíjat az első félévben a VI. A., a második félévben pedig az V. B. osztály védte.

Osztályvándordíjaink száma az elmúlt iskolai év folyamán ismét szaporodott. Paulay Pál székesfővárosi tanácsjegyző úr, Maywald József egykori tanítványa, művészi kivitelű Maywald-veretet ajándékozott a gyorsírókórnek

s a kör ezt a veretet vándordíjjá alakíttatta át. Az intézetközi versenyeken a második legjobb osztály részére kitűzött vándordíj védelmét az első félévre a VII. A., a második félévre pedig a VI. A. osztály szerezte meg.

A versenyköltségekhez Balanyi György dr. rendfőnöki tanácsos, igazgató úr 80 pengővel járult hozzá, Zimányi Gyula rendfőnöki tanácsos, kalazantinumi igazgató úr pedig a győztes tanulók jutalmazására adott 5 könyvet és egy évfolyam Jóbarátot. A nemeslelkű adakozók fogadják e helyről is a gyorsírókör hálás köszönetét.

Könyvtári beszerzésre, folyóiratok járatására és köttetésére az elmúlt iskolai év folyamán 197.65 pengőt fordított a gyorsírókör. A gyorsíróköri szakkönyvtár állománya 1939 májusában 651 kötet.

6. Énekkar. Az énekesek dolga megint nehezebb lett valamivel. Őt 50 perces óra után hogyan érezné az énekes, hogy ez már a hatodik, és hogyan érezné meg az énekvezető, hogy ez már az ötödik órája! Ilyen körülmények között, rövid 30—40 perces próbákon szóra érdemes dolgokat tanulni csak lelkes énekesekkel lehet. És hála Istennek, az 50 perces órák miatti nehézségeket valamennyire ellensúlyozta az az ambíció többlet, amelyet a Gyertya-szentelő-napi hangversenyszereplés váltott ki a fiúkban. Ki ne vállalkoznék áldozatra, amikor «Gyermek a gyermekért!» a jelszó, és ki ne izgulna a sikerért, mikor a Zeneakadémia közönsége és a mikrofon előtt kell énekelni? Erre a ritka alkalomra a karácsonyi szünet után maguktól beálltak a kórusba az addig keservesen nélkülözött és igazán énekesnek való kis- és nagyfiúk. Azok is, akik «messze laknak», és azok is, akik «egyáltalán nem érnek rá». Egy csapásra megjött a kórus bátorsága és hangja. Mily fáradtságosan tanulgattuk év elején Halmos Napmiséjét, novemberben Kodály Szent István-énekét, karácsony előtt a Caldara-kánont, és íme, a hangversenyre tanult kis gregorián, Josquin des Prés- és Palestrina-darabok után jöhettek nehezebbek: Vittoria Ave Mariá-ja, Viadana Örvendező zsoltára! Ezt a lendületet persze nem lehetne abból az egy szereplésből magyarázni, ha ugyanakkor nem énekelhettük volna Bárdos Zsoltár-kánonját. A régi szépségek szeretetébe új lelket, a mai magyar kórus poézisét ennek a kánonnak allelújája és remek három sora hozta nekünk. No meg a kiváló szerzővel való személyes találkozásunk. És ebből a lelkesedésből jutott valami az évváró ünnepélyre is. Ezt a kánont és a műsoron mellette szereplő hét népdalt énekórákon, ill. az énekvezető néhány helyettesítése során az alsó osztályok mind megtanulták és a belőlük kiválasztott 130 kisdíák és a felsős énekesek (40) elő is adták — a bemutató előadás megoldásában.

Az idei év termését az említett szép darabok ellenére határozottan soványnak kell mondani. Templomi használatra ezeken kívül a Harmonia Sacra néhány gergorián himnuszát (Christus vincit! Adoro; O salutaris hostia, Ave verum, O gloriosa, Puer natus) és néhány mise- és szentségi énekét, az ünnepélyekre pedig Bárdos és Kerényi néhány könnyű kórusát és egy-egy csokorra való népdalt tanultunk meg. Az egyházi népének és a népdal közkinccsételét elősegítették egyrészt a Papp László tanár vezetésével rendezett szerdai negyedórás népénekpróbák, melyeken a nem-énekes alsósok

vettek részt, másrészt a várva-várt modern énektankönyvnek, az Énekes Ábécének bevezetése.

A vasárnapi második misén Nagy Ernő volt diákunk, a többi szentmisén Boros Ervin VII. A. és Lengyel Attila VI. A. o. tanulók orgonáltak.

A 90 tagú énekkarból jutalmat érdemeltek : Steffens Oszkár VIII. A., Porgányi Péter és Zilahy Aladár VII. A., Töttössy Aladár VII. B., Vajda László VI. B., Szabó István III. B., Huszár Nándor II. B. és Jób Imre I. B. o. tanulók ezüstérmét ; Belányi Tamás II. A., Kámán Sándor és Kondár Vilmos I. B. o. tanulók aranyérmét. (Énekvezető : Faludi Béla.)

7. Zenekar. A zenekarnak dr. Pogor Ödön volt a vezetője. Az iskolai év folyamán a következő művekkel szerepelt : Adam : A nürnbergi baba. Delibes : Fantázia. Kéler : Magyar vígjátéknyitány. Liszt : II. magyar rapszódia. Rákóczi-induló. Strauss : Kék Duna-kerिंगő. Suppé : Költő és paraszt. Romberg : Gyermekszimfónia. Verdi : Traviata. Ezenkívül indulókat tanult be. A zenekarban való lelkes és kitartó, fegyelmezett munkásságukért érmeget kaptak : Balla Béla, Boros Ervin, Ernőházi Miklós, Sárközi Rezső, Sulla Imre, Szigetvári István, Szoltsányi György VII. A., Bonkáló Tamás, Détsy Mihály, Lang László VII. B., Bösze György, Csernyei Lóránt, Lengyel Attila VI. A., Scheller Géza VI. B., Szórády Tibor V. A., Eisele György V. B., Kalotay Ottó, Mambriny Ödön, Morlin János, Várdai Ferenc III. A., Mogán Miklós, Rajágh László III. B. o. tanulók.

8. Sportkör. A budapesti kegyestanítórendi gimnázium sportköre KISOK északi csoport I. sz. Vezetőtanárai : Stefánszky Szilárd rendes testnevelési tanár, lakik : XI., Sopron-út 40., Tajthy Kálmán dr. rendes testnevelési tanár, lakik : IV., Kaas Ivor-utca 4. és Szilágyi Géza óraadó testnevelési tanár, lakik : XI., Karolina-út 2/b.

Az intézet nyilvános tanulóinak létszáma : 760, a testgyakorlás alól felmentettek száma összesen : 47. A sportkörben működő tagok száma korosztályonként : I. korosztály 10—11 évesek 80, II. korosztály 12—14 évesek 70, III. korosztály 16—16 évesek 60, IV. korosztály 16 éven felüliek 61. Összesen : 271 tanuló. A működő szakosztályok : vívás, torna, atletika, játék, gyep- és jég-hokki, sí, evezés, úszás, vízipóló, céllövészet, ijjazás, kézi- és kosárlabda, tenisz, ping-pong és sakk. A korosztályok sportköri foglalkoztatásának heti óraszám : 14. Az intézet I. sz. tornatermének nagysága 350 m² területű, a II. sz. tornatermének padozata 120 m². Játékra használható és ugrópályával felszerelt udvara közel 1000 m² nagy. Atletikai célokra és labdajátékokra a BEAC- és KISOK-pályát, úszásra a nagy fedett uszodát használja, alsó- és felsőosztályosok kézi- és kosárlabdamerkőzéseit az intézet udvarán bonyolítja le.

A sportkör ifjúsági vezetői a folyó tanévben a következők voltak : Elnök : Szentpéteri Ádám VIII. A., alelnök : Lakatos Imre VIII. B., pénztáros : Tátrallyay Wein Péter VII. B., jegyző : Mártha Endre VII. B., atletika : Luchesi-Fekete Ottó VII. A., asztali tenisz : Rényi Oszkár VIII. B.,

céllövészet : v. Csébi József VIII. B., labdarúgás : Sziklavári János VI. A., evezés : Hegedűs Zoltán VIII. B., gyephokki : Hegedűs István VI. A., jég-hokki és korcsolya : Wein Gedeon VI. B., kézilabda : Nagy János VIII. B., kosárlabda : Balogh István VIII. B., sí : Juhász Endre VI. B., tenisz : Jesch Aladár VII. A., torna : Steffens Oszkár VIII. A., úszás : Ágoston Róbert VII. A., vízipóló : Fejér László VII. A., vívás : Telegdy György VIII. A., szertáros : Závodszyk Károly VII. B.

Vívás. Vívóink az idén is nagy szerepet vittek az iskolánk sportéletében. A teremben folytatott szorgalmas edzéseken kívül számos iskola legjobbjával mérték össze gyakorlásul fegyvereiket. Így vendégül láttuk a Református és Madách gimnáziumok vívóit. Volt rá eset, hogy egyszerre 10 pár is küzdött intézetünk termében. Februárban a Ciszter gimnázium rendezett egy körmérkőzést Bencés, Árpád gimnázium és iskolánk között. E négyes mérkőzést iskolánk csapata nyerte meg. Nagy reményekkel indultak vívóink iskolánk által rendezett KISOK Budapest kerületi versenyein, melyeket március hó 9-től 12-ig tartottak. A verseny várakozáson felüli eredménnyel végződött. Ami a középiskolai vívás történetében eddig még nem fordult elő, minden versenyszámot, négy bajnokságot, iskolánk vívói nyertek meg. Ha tekintetbe vesszük e versenyeken induló vívók nagy létszámát, 120 egyéni induló és 32 csapat, csak akkor értékelhetjük kellően vívóink pompás teljesítményeit. A bajnok törccsapat tagjai : Telegdy György VIII. A. o. t., Pamuk László és Tasnádi László VII. B. o. t., Schanda Pál VII. A. o. t. A bajnok kardcsapat tagjai : v. Cséby József és Gömörei Ágoston VIII. B. o. t., Faczinek Lóránt és Örvösy Gábor VII. B. o. t. A kerületi versenyen az egyéni törbajnok Telegdy György VIII. A. o. t., a kardbajnok pedig Gömörei Ágoston VIII. B. o. t. lett. Tasnádi László a tör egyéni versenyben ötödik helyen végzett. A kard egyéni versenyben jól szerepeltek és ígéretek a jövő évi versenyekre v. Durkó Etele és Kálmán Dániel VII. B. o. tanuló. Az országos KISOK vívóverseny szintén iskolánk rendezésében termeinkben folyt le s ez már gyengébb eredménnyel zárult. Hátráltatta versenyzőinket törbajnokunk ujjtörése, ami csapatunk képességét erősen befolyásolta. Így is derekasan küzdöttek, és csak igen kis találatkülönbségen múltott, hogy nem értek el jobb helyezést. Mind a tör, mind a kardcsapatunk a fenti összeállításban a harmadik helyre került. Törben : Tasnádi László VII. B. o. t. ötödik. Kardban : Gömörei Ágoston VIII. B. o. t. negyedik lett. Iskolánk f. évi háziversenyében I. Tasnádi László VII. B. o. t. II. Schanda Pál VII. A. o. t., III. Telegdy György VIII. A. o. t., IV. Pamuk László VII. B. o. t. Kardban : I. Gömörei Ágoston VIII. B. o. t., II. Örvösy Gábor VII. B. o. t., III. Telegdy György VIII. A. o. t., IV. v. Cséby József VIII. B. o. t. Az V—VI. osztályosok kardversenyén : I. Kerezsy Jenő V. B. o. t., II. Baross Miklós VI. A. o. t. Törversenyen : I. Baross Miklós VI. A. o. t., II. Benárd László VI. B. o. t.

Az eseményekben gazdag évet iskolánk tornaünnepén a vívók bemutató vívása fejezte be. A győztes csapat tagjain kívül még v. Durkó Etele és Kálmán Dániel VII. B. o. tanuló mutattak be tetszetős párharcot.

Atletika. Szeptember hó 19-én és 20-án rendeztük meg házi atletikai versenyünket. Részletes eredményei a következők: 60 m síkfutás II. oszt. részére: I. Meskó Endre II. B. o. t., II. Nagy József II. A. o. t., III. Horváth Gyula II. B. o. t., IV. Eskulits Emil II. B. o. t., V. Skodik Norbert II. A. o. t., VI. Rezik Béla II. A. o. t. 8 × 50 m staféta: I. II. A., II. II. B. osztály. Magasugrás: I. Eskulits Emil II. B. o. t. 107 cm, II. Kiss Géza II. A. o. t. 102 cm, III. Tankóczy Géza 100 cm. Távolugrás: I. Nagy József II. A. o. t. 408 cm, II. Meskó Endre II. B. o. t. 385 cm, III. Kovács Gyula II. B. o. t. 378 cm, IV. Rezik Béla II. A. o. t. 370 cm, V. Skodik Norbert II. A. o. t. 365 cm. Pontverseny eredménye: II. A. 44, II. B. 43. III. osztályosok: 60 m síkfutás: I. Seidl György III. B. o. t., II. Szabó István III. B. o. t., III. Kalkó László III. B. o. t. 8 × 50 m staféta: I. III. B. o. Barlanghi Iván, Lukács Antal, Kalkó László, Kollár László, Lamy János, Szabó István, Magassy Antal és Hortobágyi János indulókkal. Magasugrás: I. Seidl György III. B. o. t. 135 cm, II. Fekete György III. B. o. t. 130 cm, III. Kalkó László III. B. o. t. 130 cm. Távolugrás: I. Seidl György III. B. o. t. 401 cm, II. Kalkó László III. B. o. t. 397 cm, III. Fekete György III. B. o. t. 385 cm. Súlylökés: I. Berei László III. B. o. t. 638 cm, II. Barlanghi Iván III. B. o. t. 630 cm, III. Hortobágyi János III. B. o. t. 626 cm, IV. Lamy János III. B. o. t. 617 cm. IV. osztályosok: 80 m síkfutás: I. Praznovszky Gerard IV. B. o. t., II. Király Kálmán IV. A. o. t., III. Herzog János IV. B. o. t. 8 × 50 m stafétában: I. IV. B. o. csapata: Király Géza, Tóth Géza, Herzog János, Major Tamás, Destek Tamás, Marton László, Bencsó Tamás és Praznovszky Gerard. Magasugrás: I. Homonnay Tamás IV. A. o. t. 145 cm, II. Praznovszky Gerard IV. B. o. t. 145 cm, III. Destek Tamás IV. B. o. t. 140 cm. Távolugrás: I. Praznovszky Gerard IV. B. o. t. 459 cm, II. Bencsó Tamás IV. B. o. t. 436 cm, III. Marton László IV. B. o. t. 404 cm. V—VI. osztályosok: 100 m síkfutás: I. Trunkó István VI. A. o. t. 12·5 mp., II. Janny Géza VI. B. o. t. 12·8 mp., III. Dániel László VI. A. o. t. 200 m síkfutás: I. Mátyás Ferenc VI. B. o. t. 400 m síkfutás: I. Szentiványi Miklós VI. B. o. t., II. Baross Mihály VI. A. o. t. 4 × 100 m staféta: I. VI. A. Szentpétery Miklós, Dániel László, Hegedüs István és Trunkó István 54·1 mp. Magasugrás: I. Trunkó István VI. A. o. t. 145 cm, II. Szélba Miklós VI. A. o. t. 140 cm, III. Erney Tibor VI. A. o. t. 135 cm. Távolugrás: I. Trunkó István IV. A. o. t. 501 cm, II. Ikrényi Imre V. A. o. t. 485 cm, III. Dániel László VI. A. o. t. 481 cm. Diszkosz: I. Hegedüs István VI. A. o. t., II. Szélba Miklós VI. A. o. t., III. Baross Miklós VI. A. o. t. VII—VIII. osztály: 100 m síkfutás: I. Steffens Oszkár VIII. A. o. t. 12 mp., II. Luchesi Fekete Ottó VII. A. o. t. 12·3 mp., III. Lassu Imre VIII. A. o. t. 12·5 mp. 200 m síkfutás: I. Lassu Imre VIII. A. o. t. 27·4 mp. 400 m síkfutás: I. Steffens Oszkár VIII. A. o. t. 59 mp., II. Jesch Aladár VIII. A. o. t. 60 mp. Magasugrás: I. Mészáros László VII. B. o. t. 770 cm! II. Luchesi Fekete Ottó VII. A. o. t. 160 cm, III. Tátrallyay Wein Péter VII. B. o. t. 140 cm. Távolugrás: I. Mészáros László VII. B. o. t. 610 cm! II. Luchesi Fekete Ottó VII. A. o. t. 557 cm, III. Steffens Oszkár VIII. A. o. t. 535 cm. A KISOK kerületi atletikai versenyén Mészáros László VII. B. o. t. távolugrásban 6·38 m eredménnyel IV. lett.

Torna. Tornászaink minden szombaton a hatodik órában gyakoroltak tanári felügyelet mellett az intézet tornatermében. Folyó év május hó 6-án d. u. 4 órakor tartották meg tornaünnepélyüket. A jólsikerült bemutatón az intézet igazgatóján kívül a tanári kar számos tagja, nagyszámú szülő és az ungvári tanítónőképző intézet hallgatói voltak jelen. A részletes műsort az alábbiakban ismertetjük: 1. Felvonulás. Himnusz. 2. III—IV. oszt. tanulók csapattornája. 3. I—II. oszt. tanulók talajgyakorlatai. 4. Kerületi KISOK versenyen bajnokságokat nyert kardvívók bemutató vívása. 5. I—II. oszt. tanulók szekrényugrása. 6. III. B. oszt. zenés zászlógyakorlatai. 7. V—VI. oszt. tanulók lóugrás és talajgyakorlatai. 8. Kerületi KISOK versenyen bajnokságokat nyert törvívók bemutató vívása. 9. Felsőosztályosok gyakorlatai a magaskorláton. 10. I—II. oszt. tanulók gúlákat mutatnak be. A korlát-csapat tagjai: Füzesséry István, Lassu Imre, Steffens Oszkár VIII. A. o. t., Bánsági György, v. Cséby József, Kvassay Sajó Endre, Ledniczky Gyula VIII. B. o. t., Mártha Endre, Örvössy Gábor VII. B. o. t., Grabovszky Kamill, Magasrévy János, Réthati László és Somogyi Csizmadia Géza VI. B. o. tanulói.

Jéghokki. Szépen fejlődő játékosaink a II. oszt. bajnokságban, amelyet iskolánk rendezett KISOK megbízásából, II. helyen végzett. A bajnokságot rosszabb gólaránnyal veszítettük el. A jó eredményt elért együttes tagjai: Nagy János VIII. B. o. t., Halmy Sándor VII. B. o. t., Molnár Antal, Szentiványi Miklós, Wein Gedeon VI. B. o. t., Vancsó Béla V. A. o. t. és Kornfeld Tamás br. V. A. o. t. voltak.

Korcsolya. A KISOK kerületi korcsolyaversenyét is intézetünk rendezte. Trunkó István VI. A. o. tanuló korosztályának bajnoka lett.

Tennisz. Iskolai házibajnokságunk eredménye: Felső osztály: I. Balogh István VIII. B. o. t., II. Wein Gedeon VI. B. o. t. Párosverseny győztesei: I. Balogh István VIII. B. o. t.—Csontos László VII. A. o. t. pár, II. Wein Gedeon VI. B. o. t.—Kovács Sebestény VIII. A. o. t. pár. Alsósok versenyén: I. Fekete György III. B. o. t., II. Laky Vilmos IV. B. o. t.

Vízipóló. Szép eredményről számolhatnak be vízipólózóink. Első ízben vettek részt idén a KISOK vízipólóbajnokságban és mégis a vigaszdíj harmadik helyezettjei lettek. A csapat tagjai: Ágoston Róbert, Fejér László, Horvátovits Ottó, Réti Gábor VII. A. o. t., Dunka László, Durkó Etele, Nagy László VII. B. o. t., Schütz Béla VI. A. o. t., Destek Tamás IV. B. o. t.

Kézilabda. Hogy a kézilabdajáték milyen nagy népszerűségnek örvendett az elmúlt iskolaévben, mutatja az induló csapatok nagy száma. Az alsó és felső korosztályban mintegy negyven csapat játszott, ami 240 játékosnak felel meg. Az 1937/38. iskolaévben a kerületi bajnokságban egy gólkülönbség miatt másodikok lettünk és idén is harmadik helyre küzdötték fel magukat játékosaink s igen kis gólkülönbségen múltott a bajnokság elnyerése. Az együttes tagjai: Lakatos Imre, Gömörei Ágoston, Gresznaryk Gábor, Nagy

János VIII. B. o. t., Luchesi Fekete Ottó, Réti Gábor, Schanda Pál VII. A. o. t., Mártha Endre, Mészáros László, Szilvási István, Pethő László VII. B. o. t., Hegedüs István VI. A. o. t. voltak. A házi felsős bajnokságot a VIII. B. osztály nyerte Balogh István, Bánsági György, Gömörei Ágoston, Gresznaryk Gábor, Hegedüs Zoltán, Lakatos Imre és Nagy János összeállításban. Második lett a VII. B. osztály. Az alsóosztályúak versenyét a IV. A. osztály, az osztályok közötti bajnokságot pedig a IV. B. nagy lelkesedéssel játszó együttese ragadta magához. Az I—II. osztályosok versenygyőztese a II. B. osztály volt.

Uzsás. A felsősök versenyét a Császár-fürdő fedett uszodájában tartottuk meg aránylag kisszámú indulóval. 50 m gyorsúszásban : I. Horvátovits Ottó VII. A. o. t. 34 mp., II. Durkó Etele VII. B. o. t. 35·4 mp. 50 m mellúszás : I. Nagy László VII. B. o. t. 43·8 mp, II. Siuda László VI. A. o. t. 47·8 mp, III. Faisztl Ernő VI. A. o. t. 50 m hátúszás : I. Trunkó István VI. A. o. t. 47·2 mp, II. Faisztl Ernő VI. A. o. t., III. Steiner Ervin VI. B. o. t. 100 m gyorsúszás : I. Nagy László VII. B. o. t. 1 p. 16·4 mp, II. Horvátovits Ottó VII. A. o. t. 1 p. 20·4 mp. 3 × 50 m vegyes stafétában : I. VII. B. osztály (Nagy László, Örvösy Gábor, Durkó Etele) 3 p. 25·2 mp. Az alsóosztályúak úszóversenyét június hó 10-én a KISOK-uszodában tartottuk mintegy ötven résztvevővel. 25 m gyorsúszás : I. osztályosok részére : I. Szentiványi Mátyás I. A. o. t. 25·4 mp., II. Haraszi János I. B. o. t., III. Petik Ernő I. A. o. t. 25 m mellúszás : I. Szentiványi Mátyás I. A. o. t. 31 mp, II. Deses László I. A. o. t. 3 × 25 m vegyes staféta : I. I. A. osztály 1 p. 37·5 mp. II. osztályosok versenye : 25 m mellúszás : I. Töttössy Miklós II. A. o. t., II. Frank Adorján II. A. o. t., III. Kiss Géza II. A. o. t. III. osztályosok versenye : 25 m gyorsúszás : I. Barlanghi Iván III. B. o. t. 19·8 mp., II. Náday István III. B. o. t., III. Keledi Péter III. A. o. t. 25 m mellúszás : I. Kollár László III. B. o. t. 21·2 mp., II. Keledi Péter III. A. o. t., III. Lenz József III. A. o. t. 25 m hátúszás : I. Náday István III. B. o. t., II. Kéli István III. B. o. t., III. Keledi Péter III. A. o. t. A 4 × 25 m gyorsúszó stafétát és a 3 × 25 m vegyes osztályközi stafétát a III. B. o. csapata nyerte. IV. osztályosok versenye : 4 × 25 m gyorsúszás : I. IV. B. o. (Destek, Urbán, Molnár, Bencsó) 1 p. 08·3 mp., II. IV. A., III. III. B. o. csapata. 3 × 25 m vegyes staféta : I. IV. B. o. (Destek, Vietorisz, Bencsó) 59·5 mp., II. IV. A. 25 m gyorsúszás : I. Destek Tamás IV. B. o. t. 14·9 mp., II. Bencsó Tamás IV. B. o. t. 15·2 mp., III. Urbán Ádám br. 25 m mellúszás : I. Destek Tamás IV. B. o. t. 19 mp., II. Király Kálmán IV. A. o. t. 21·2 mp., III. Vietorisz Tamás IV. B. o. t. 25 m hátúszás : I. Destek Tamás IV. B. o. t. 19·1 mp., II. Bencsó Tamás IV. B. o. t. 22·4 mp., III. Lassú Endre IV. A. o. t. A pontversenyt az I. osztályosoknál az I. A., a II. osztályosoknál a II. A., a III. osztályosoknál a III. B. és a IV. osztályosok versenyét a jelenlevő osztályfőnökük nagy öröme a IV. B. osztály nyerte nagy fölényel.

Céllövészet. Az ideai céllövő iskolai bajnokságban 778 induló vett részt. A felsős egyéni versenyben : I. Wein Gedeon VI. B. o. t., 75 pont. II. Füzes-séry István VIII. A. o. t., 72 pont. III. Faczinek Lóránt VII. B. o. t., 64 pont.

IV. Goda Rudolf VI. B. o. t., 60 pont. Felsősbajnokságban : I. VI. B. o. csapata (Wein, Goda, Steiner, Benárd), 238 pont. II. VII. B. o., III. VIII. A. o., IV. V. B. o. csapata. Alsósok egyéni versenyén : III. A. osztályban : I. Mészáros Sándor, II. Lenz János, III. Keil Péter, IV. Mencsik István. III. B. osztályban : I. Barlanghi Iván, II. Csik Attila, III. Kéhli István, IV. Toffler János. IV. A. osztályban : I. Trummer István, II. Schaffler Ferenc, III. Marjai Győző, IV. Varga Miklós. IV. B. osztályban : I. Göbl Albin, II. Urbán Ádám br. III. Dózsa Lajos, IV. Tókécs Frigyes. A versenyzők az érdemdíjazásról nemes elhatározással lemondtak és a befolyt összegből a Horthy Miklós-repülőalakra 50— P-öt, Magyar a magyarért mozgalomra 20— P-öt és a Felvidéki magyar házak céljaira 15— P-öt, összesen 85— P-öt adományoztak. Az adományokat az intézet igazgatója útján juttatták el rendeltetési helyükre.

Asztali tenisz. A téli hónapok kedvelt játéka volt. A felsősök versenyén 18 induló volt. Holtversenyben I. Balogh István VIII. B. o. t. és Molnár Antal VI. B. o. t., III. Lengyel Sándor VII. B. o. t. Az alsós bajnokságban : I. Fekete György III. B. o. t., II. Steiner Zoltán III. A. o. t., III. Reiter Ferenc IV. A. o. t. Páros : I. Fekete György és Seidl György III. B. o., II. Mázsár Gyula IV. A. o. t. és Steiner Zoltán III. A. o. t.

Sakk-kör. Iskolai sakkversenyünk eredménye a következő : I. Ujlaky János VII. A. o. t., II. Schütz Béla VI. A. o. t., III. Szentpétery Miklós VI. A. o. t. és Ruzsák József VII. B. o. t., V. Horvátovits Ottó VII. A. o. t.

A sportkörben végzett eredményes munkájukért az intézet igazgatója érdemjuttalomban részesítette : Steffens Oszkár, Szentpéteri Ádám, Telegdy György VIII. A. o. t., Nagy János VIII. B. o. tanuló.

A sportkör aranyjelvény viselésére jogosultak KISOK-bajnokságot nyert : Gorjup Ágoston VIII. B. o. t., Telegdy György VIII. A. o. t. és Trunkó István VI. A. o. t.

A sportkör részére dr. Szende Montagh Dezső úr 12 darab angol gyep-hokki ütőt ajándékozott.

Labdarugás. Felsőosztályosaink a nyári hónapokban nagy örömmel jártak ki a piaristák új, nagy áldozatkészséggel felépített svábhgyi játszóterére. Az ideális helyen fekvő pályán portmentes levegőben mérköztek az elsőségért. Az osztályközi labdarugómérkőzés győztese a VII. B. osztály lett. A csapat tagjai : Pethő László, Mártha Endre, Szilvási István, Fazinek Lóránd, Kiszely Gyula, Tasnádi László, Gerencsér János, Pamuk Pásló, Hárskúti József, Tallér Imre és Gubányi László voltak. Második a VI. A. osztály csapata volt.

X. ÉRDEMSOROZAT.

1. A tanuló elbírálásakor az elért eredmény kifejezésére mind a magaviseletből, mind a rendszeretéből, mind pedig az előmenetelből a *jeles* (1), *jó* (2), *elégséges* (3), *elégtelen* (4) érdemjegyek szolgálnak.

2. A magaviselet elbírálása és a magaviseleti érdemjegyek megállapítása a tanuló egyéniségének alább felsorolt vonásai alapján történik :

- a) valláserkölcsei meggyőződés ;
- b) nemzeti érzés (hazafias magatartás) ;
- c) jellembeli tulajdonságok (egyeneslelkűség, jóindulat, akarati fegyelmezetttség, tisztelet tudás stb.) ;
- d) kötelességtudás és szorgalom ;
- e) magatartás az iskolában és az iskolán kívül ;
- f) a tanulótársakra gyakorolt hatás.

3. E szempontok figyelembevételével a magaviseleti érdemjegyek megállapítása a következő elvek szerint történik :

Jeles érdemjegyet kap a tanuló, ha valláserkölcsei meggyőződése és nemzeti érzése nyilvánvalóan erős, jellembeli tulajdonságaival, különösen egyeneslelkűségével, akarati fegyelmezetttségével és tisztelet tudásával társai közül kiválik, kötelességtudása és szorgalma mindig állandó, magatartása az iskolában és az iskolán kívül korának minden tekintetben megfelelő és társaira nemesítőleg hat.

Jó érdemjegyet kap a tanuló, ha valláserkölcsei meggyőződése és nemzeti érzése kifogástalan, jellembeli tulajdonságai egyeneslelkűségét, akarati fegyelmezetttségét, tisztelet tudását megmutatják, kötelességtudása és szorgalma kielégítő, magatartása az iskolában és az iskolán kívül csak kisebb kifogásokra ad okot, s a tanév folyamán legfeljebb egyszer részesült elsőfokúnál nem súlyosabb fegyelmi büntetésben.

Elégséges érdemjegyet kap a tanuló, ha valláserkölcsei és hazafiúi kötelességeit nem elég buzgalommal teljesíti, jellembeli tulajdonságai közül különösen egyeneslelkűsége és fegyelmezetttsége javításra szorul, s a tanév folyamán legfeljebb két alkalommal részesült harmadfokúnál nem súlyosabb fegyelmi büntetésben.

Elégtelen érdemjegyet kap a tanuló, ha valláserkölcsei és hazafiúi kötelességei ellen súlyosabban vagy gyakrabban vét, egyeneslelkűségében, tisztelet tudásában feltűnő a hiány, s az év folyamán e tekintetben fejlődést nem mutat, tanulótársaira káros befolyással van, az év folyamán háromszor vagy többször másodfokúnál súlyosabb fegyelmi büntetésben részesült.

4. A magaviseleti érdemjegy a tanuló továbbhaladására nincs befolyással, de az általános tanulmányi eredmény megállapításakor számításba kell venni.

I. A) osztály.

Osztályfőnök: Meskó Lajos.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k													Ált. tanul. eredmény	Tanféléredmény
	Magaviselet	Rendszerezet											Ének		
			Hittan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Tesztevelés	Szépíráás				
Ambró Béla	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	-
Barják János	2	3	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	-
Báthory Endre	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	-
Bugnyár Richárd	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	3	-
5 Csapody István	1	2	1	2	2	2	2	2	3	1	3	2	2	2	-
Dénes István	3	3	2	3	2	2	1	3	3	3	2	2	3	3	-
Deseő László	2	3	2	3	3	3	2	4	3	3	3	3	3	4	-
Dobrovolszky László	2	2	1	2	1	2	1	3	1	1	1	2	1	2	-
Duchon Miklós	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	-
10 Eckhardt Tibor	2	2	1	2	1	3	1	2	2	2	3	1	1	2	-
Éder Miklós	1	1	1	2	2	3	2	3	2	2	2	1	1	3	-
Fóris Mihály	2	3	2	3	3	3	3	3	3	1	3	2	3	-	-
Fundák János	2	2	1	3	2	3	3	3	2	2	2	2	3	3	-
Göttche Ákos	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	-
15 Haraszi János	2	3	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	-
Herr Frigyes	2	2	1	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	-	-
Hofbauer Mátyas	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	-
Horánszky András	1	3	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2	3	-	-
Huszovszky Iván	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	-
20 Ivánka Endre	1	2	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	-
Kaliszky Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Kiss B. Zsolt	1	2	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	-
Kozma Géza ref.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	1	2	1	1	-
Köszler Zoltán	2	2	2	3	2	4	2	3	2	2	1	2	4	-	-
25 Lukas Vilmos	2	2	1	2	2	2	2	3	2	1	2	3	2	-	-
Mankovits Antal g. kat.	1	1	1	1	2	2	1	2	1	3	1	1	2	3	-
Mayer Richárd	2	3	2	3	2	3	2	3	2	1	2	1	2	3	-
Mester János	2	2	1	1	1	2	1	3	2	2	1	1	2	-	-
Miller Károly	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	-	-
30 Nagy Jenő	1	2	1	2	1	2	1	2	3	3	2	1	2	-	-
Pavlik Ráfael	2	2	1	3	2	3	2	3	2	1	2	1	3	-	-
Petik Ernő	1	1	1	2	1	2	1	3	1	2	1	1	2	-	-
Reiter János	1	2	1	3	3	3	2	3	2	1	2	2	3	-	-
Rottmann István	1	3	1	2	2	3	2	3	2	2	1	1	3	-	-
35 Schandl László	1	1	1	1	1	1	1	2	3	3	1	2	2	-	-
Siegriszt Lajos	2	2	1	3	2	4	1	3	1	2	1	2	4	-	-
Steiner László	1	2	1	2	3	2	2	3	3	2	2	1	3	-	-
Suhajda Oszkár	1	2	1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	2	-	-
Szabó László	2	3	1	3	3	3	2	3	1	2	3	2	3	-	-
40 Szentiványi Mátvas	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	-	-
Szira Tamás	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	1	2	1	-	-
Sztankai Oszkár g. kat.	1	2	2	2	2	3	1	3	2	3	2	3	3	-	-
Takács Pál	2	2	1	3	3	3	2	3	2	3	2	1	3	-	-
Ugrai Kálmán ág. ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1	1	1	-	-
45 Varjassy-Langer Rudolf	1	2	1	1	1	2	1	2	2	3	1	2	2	-	-
Várkonyi István	2	2	1	3	1	3	1	3	2	3	1	1	3	-	-
Vincze András ref.	1	2	2	1	2	2	2	3	3	3	2	3	3	-	-

A tanuló neve	Tantárgyak											Tanulmányi eredmény				
	Magaviselet	Rendszeretet									Ált. tanul. eredmény					
			Hittan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettudomány	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés			Szépíráás	Ének		
Vörös Jenő	1	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	fm
Wissnyi-Hoffmann Norbert ..	2	3	1	3	2	3	1	3	3	3	1	2	2	2	3	—
50 Zimányi Pál	1	2	1	2	1	2	1	2	1	3	3	3	2	2	2	—
Zsolnay Ágost	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2	3	—	

Kimaradt: Olbrich Károly.

Összesen : 52.

I. B) osztály.

Osztályfőnök : Papp László dr.

A tanuló neve	Tantárgyak											Tanulmányi eredmény			
	Magaviselet	Rendszeretet									Ált. tanul. eredmény				
			Hittan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettudomány	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés			Szépíráás	Ének	
Czérna István	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	fm	2	2	2	—
Csató Lóránt	2	2	1	3	1	3	2	3	3	3	1	3	2	3	—
Dezső János	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2	—
Dobák Lajos	2	3	2	3	2	3	1	3	2	2	1	2	3	3	—
5 Dubay Miklós gör. kat.	1	1	1	2	2	2	1	3	2	2	1	1	1	2	—
Farkas Andor	1	2	1	2	3	2	2	2	2	2	fm	2	2	2	—
Farkas László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Fodor Levente	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2	—
Fres József	2	2	2	3	3	4	3	3	2	2	3	3	3	4	—
10 Ganszky Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
<i>Hagymási Jenő</i>	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	1	1	1	1	—
Herein Gyula	1	1	1	2	3	2	2	2	3	2	1	3	3	—	—
Herramhof Károly	2	2	1	2	2	3	2	3	2	2	1	2	3	—	—
Hortobágyi Győző	1	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2	2	—
15 Imre Gábor	1	1	1	2	2	3	2	2	1	1	2	2	2	—	—
Jászai László	1	1	1	2	2	2	1	3	3	2	1	2	3	—	—
Jób Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Kálló Elemér	1	2	2	3	3	4	3	3	2	2	2	3	4	—	—
Kámán Sándor	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3	1	1	2	—	—
20 Karsai Zoltán	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1	2	—	fm
Kléh-Reinle László	1	1	1	2	3	2	1	3	1	3	2	2	3	—	—
<i>Kondor Vilmos</i>	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	—	—
Korenies István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
<i>Kozma György</i>	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	—	—
25 Látka János	1	1	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2	3	—	—
Liska Tibor	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2	—	—
Maszyk Iván ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Mészáros József	1	1	1	1	2	2	2	3	2	2	2	1	2	—	—
Molnár Zoltán	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2	1	2	—	—
30 Nagy Károly	2	2	2	3	3	3	2	3	2	1	2	1	3	—	—
Palanek Tibor	1	2	1	3	2	3	2	3	3	2	2	3	3	—	—
Pásztóy András	2	2	1	3	3	3	2	3	1	2	1	2	3	—	—
Péchy János	2	3	2	3	3	4	3	4	2	2	2	3	4	—	—
Rác Pál	2	1	1	2	1	2	1	2	2	3	1	2	2	—	—

A tanuló neve	Magaviselet	Rendszertet	T a n t á r g y a k										Tandfélértékmény
			Hitnan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének	Alt. tan. eredmény	
Haggenmacher Róbert	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	—
20 Harsányi Kálmán	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	1	2	2
Heppert Ferenc	2	2	1	3	3	3	2	4	3	1	2	4	—
Hódy János ref.	2	3	3	2	1	3	1	3	2	2	1	3	—
Hunyár Csaba	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—
Iványi László	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	—
25 Jákó Miklós	1	2	1	2	2	3	1	3	3	1	3	3	—
Kemenes László	2	3	1	3	1	3	1	3	2	1	3	3	—
Kengyel György	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2	—
Kertész Ernő ref.	1	3	1	3	2	4	3	4	2	3	3	4	—
Kiss Géza	2	3	2	3	3	4	3	4	3	1	3	4	—
30 Knorr András	1	2	1	1	2	3	2	2	2	1	1	2	—
Lányi Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Liszt Nándor	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	—
Martini Tamás	1	2	1	2	2	3	1	3	2	1	2	3	—
Mérész László	2	3	1	3	2	4	1	4	3	fm	2	4	—
35 Mészáros Rudolf	1	2	1	2	2	3	2	2	2	1	1	2	fm
Nagy József	1	2	1	2	2	3	2	3	1	1	1	3	—
Oláh György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—
Pleyer Walter ism.	2	3	1	2	1	3	1	3	2	2	3	3	—
Pungor Iván	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1	1	—
40 Rezik Béla	2	3	1	3	2	3	1	3	2	1	3	3	—
Róka Ferenc	2	3	1	2	1	3	1	3	3	3	3	3	—
Rózsahegyi Oszkár	1	2	1	2	1	2	1	3	2	3	2	2	—
Ruzsák Antal	3	3	2	3	3	3	3	3	3	fm	3	4	—
Schandl Marián	2	3	1	2	2	3	2	3	3	3	1	3	—
45 Schwachtje Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Skodik Norbert	2	3	1	2	3	3	3	3	3	1	3	3	—
Somogyi György ev.	2	3	2	3	3	3	2	3	2	1	3	3	—
Stanek Róbert	1	2	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2	—
Steingaszner Pál	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	—
50 Szabó Iván	1	2	1	2	2	2	2	3	1	1	1	2	—
Szánthó Csaba	1	2	1	2	1	3	1	3	2	2	2	3	—
Tiresi István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	fm
Töttössy Miklós	2	3	1	3	2	3	2	3	3	1	3	3	—
Varga Béla	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3
55 Verőczey Béla	1	2	1	2	2	3	1	3	1	2	2	3	—
Weber István	2	2	1	2	1	2	1	2	3	2	3	1	2
Wellisch Dénes	2	3	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	fm
Záborszky Béla	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2	fm
<i>Magántanuló:</i>													
Steiner Zoltán*	—	—	1	2	1	2	3	3	2	—	—	3	—

Kimaradtak: Fodor Károly, Rothman István, Tankóczy Géza.

* A tanév elején tett magánvizsgálatot.

Összesen: 62.

II. B) osztály.

Osztályfőnök: Jochs József.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k													
	Magviscét	Rendszeretet										Ált. tan. eredmény	Tanfelkészítvény	
			Hittan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettud.	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés	Ének			
Andrássy Attila	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—
Bajusz Tamás	2	3	2	3	2	3	2	3	3	2	2	3	3	—
Ballun György	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2	3	2	—
Bácsér György	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	3	2	2	—
5 Benkó László	1	2	2	1	1	3	1	2	2	2	2	2	2	—
Békés András	1	2	2	2	2	3	2	3	3	3	1	1	3	fm
Borlai Oszkár	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Borlay József	1	2	1	2	2	3	2	3	3	3	3	1	3	—
Bódy Oszkár	2	3	2	3	2	3	2	3	3	3	1	2	2	—
10 Cserhalmi Géza	3	4	2	4	3	4	3	4	3	4	3	4	4	—
Csintalan László	2	2	1	3	2	3	2	3	3	3	2	2	3	—
Dobrovolszky Lóránt	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	—
Dzsaja István	2	2	1	2	2	3	1	3	3	2	1	2	3	—
Eskulits Emil	1	2	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	2	—
15 Farkas György	2	2	1	3	1	2	2	1	3	1	1	1	3	—
Farkas Gyula	2	2	1	3	3	3	2	2	2	2	fm	3	3	—
Gálffy László	1	2	1	2	1	3	1	2	3	2	2	2	3	—
Gundel Imre	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	1	1	1	—
Hadhelyi János	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	3	3	1	—
20 Halász Ottó	2	3	2	3	2	3	1	3	2	2	2	1	3	—
Homor Imre	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	—
Horváth Endre	1	2	1	1	2	3	1	3	2	3	1	3	3	—
Huszár Nándor	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	—
Jankovich László	2	2	2	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2	—
25 Kárpáti Miklós	2	2	3	3	2	3	2	3	2	2	fm	3	3	—
Kerényi Dénes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—
Knébel Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	—
Kovács Gyula	1	2	1	2	1	3	1	3	2	1	1	1	3	—
László Gábor	2	4	3	3	3	4	2	4	3	2	2	2	4	—
30 Lukács Antal	1	2	2	3	3	3	3	3	1	1	2	3	3	—
Madarassy Gábor	2	4	2	3	3	4	2	3	3	2	3	4	4	—
Mattyasovszky Tamás	1	2	1	1	1	1	1	2	3	3	1	2	2	—
Mészáros Pál	2	2	1	2	1	2	1	2	2	3	2	2	2	—
Moosonoky László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
35 Molnár Ottó	1	2	2	3	2	3	1	3	2	2	2	2	3	—
Nyulászy János	1	2	1	2	1	2	1	2	2	3	2	2	2	—
Papp Zoltán	1	2	2	2	2	3	1	3	2	3	2	3	3	—
Pongrácz András	2	3	2	3	3	3	2	3	2	3	2	3	3	—
Regele Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	fm
40 Rodic Imre	1	2	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	2	—
Rosnyai András ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—
Röthler György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1	1	—
Sárközy György	2	2	2	3	3	3	2	3	3	4	3	3	3	—
Schuler Dezső	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	—
45 Simonyi Ervin	1	2	2	3	2	3	1	3	1	3	2	2	3	—
Somsich Lőrinc	1	3	2	3	2	3	2	3	2	1	2	2	3	—
Stacho Tamás	1	2	2	3	2	3	1	3	3	2	2	3	3	—
Steiner Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	—
Szabados Zoltán	2	3	2	3	1	3	1	3	2	1	2	2	3	—
50 Szalay-Marzsó Aladár	1	2	2	3	2	2	1	3	2	2	1	2	3	—
Takács László ref.	2	2	2	3	3	4	3	4	3	2	2	4	4	—
Tóth László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	—

A tanuló neve	T a n t á r g y a k												Tandíjkezelvény		
	Magaviselet	Rendszeret							Természetráaj	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés		Ének	Alt. tan. eredmény
			Hittan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv									
Toth Nándor	1	2	2	3	2	4	1	3	1	1	3	4	—		
Ungváry Jenő	1	1	2	3	1	3	1	3	2	1	1	3	—		
55 Verebély András	1	2	1	2	1	1	1	2	2	1	2	2	—		
Véber Viktor	1	2	2	2	2	3	1	2	1	2	2	2	—		
Vináry Ervin	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2	2	2	—		
Wenner János	1	3	2	2	1	3	1	2	3	2	2	2	—		
Zombory Ervin	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1	1	—		
<i>Magántanuló:</i>															
Gergely Péter izr.	—	—	1	1	1	2	2	3	1	3	2	2	—		
<i>Kimaradt: Meskó Endre.</i>															
												Összesen : 61.			

III. A) osztály.

Osztályfőnök: Menczer József.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k												Tandíjkezelvény		
	Magaviselet	Rendszeret							Természetráaj	Mennyiségtan	Rajz	Testnevelés		Ének	Alt. tan. eredmény
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv							
<i>Angyal Károly</i>	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—	
Baksay Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	
Bauer Rudolf	1	2	1	2	1	3	3	2	2	3	2	2	3	—	
Benesch György	1	2	1	2	2	3	3	2	3	3	2	1	3	—	
5 Berkes György	2	2	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1	2	—	
Blaske Károly	2	3	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	—	
Bödecs Aladár	1	2	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2	—	
Csukássy Lóránt	2	3	1	2	3	2	2	1	2	3	2	1	3	—	
Detre Gyula gör. kat.	2	3	1	3	2	2	4	3	3	3	fm	2	4	—	
10 Dibusz Miklós	1	2	1	2	2	1	3	3	2	3	3	2	3	—	
Eckhart István	2	3	1	1	1	2	2	2	1	2	2	3	1	—	
Farkas Bálint	1	1	1	2	2	2	3	2	2	3	2	1	3	—	
Fekete Balázs	2	3	1	2	1	1	3	2	2	3	2	1	2	—	
Gere Tibor	1	2	1	3	2	2	4	3	2	3	2	2	4	—	
15 Gonda Péter	2	2	1	1	1	2	2	2	2	1	2	3	2	—	
<i>Haynal Atajos</i>	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	—	
Haltenberger Mihály	2	3	1	3	2	3	3	2	3	3	fm	2	3	—	
Jancsár Péter	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	3	1	—	
Jókay-Szilágyi Sándor	1	1	1	1	2	1	2	2	1	2	2	1	2	—	
20 <i>Kalotay Ottó</i>	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—	
Kármán Tibor	1	3	1	2	2	1	2	2	3	2	2	1	2	—	
Keledy Péter	1	2	1	2	1	1	3	1	2	2	2	1	2	—	
Kelemen László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	
Keller Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	
25 Körösmezey László	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	1	—	
Kürthy Péter	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	1	—	
Langer Tamás	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	3	1	—	
Ledniczky Ottó	1	2	1	2	2	2	3	3	2	3	2	2	3	—	

A tanuló neve	Tantárgyak														
	Magviselés	Rendszeret											Ált. tan. eredmény	Tanulmány	
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettud.	Menyiségtan	Rajz	Testnevelés			Ének
Gyertyáossy János	2	2	1	3	1	3	3	2	3	3	2	2	1	3	—
Haranghy Péter	1	1	2	3	1	2	3	3	2	3	1	2	2	3	—
15 Hittrich János ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Hortobágyi János	1	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	—
Jánosi Engel Sándor	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2	2	1	2	—
Kalkó László	2	3	1	3	3	3	3	3	2	4	3	3	1	4	—
Kehli István	1	1	1	2	1	1	3	2	1	2	2	2	2	2	—
20 Kelecsényi Zoltán	2	2	1	2	2	2	3	2	3	3	3	2	2	1	—
Kollár László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Kovács Elemér ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Lamy János	3	2	1	3	2	3	4	3	3	3	3	2	1	4	—
Láng Artúr	1	2	1	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	—
25 Lukács Zoltán ism.	1	2	1	3	3	3	3	4	3	3	3	2	1	4	—
Magassy Antal	1	2	1	2	1	2	3	2	1	3	2	2	1	3	—
Majtán József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Marton György	2	2	1	2	2	3	3	2	2	3	2	2	1	3	—
Matusz Károly	2	2	2	3	1	2	3	3	2	3	2	2	1	3	—
30 Mogán Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Náday István	2	3	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2	1	3	—
Órvössy László	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	2	—
Podruzsik Béla	1	1	1	2	1	3	2	2	2	2	2	2	1	2	—
Rajágh László	1	1	1	2	1	1	2	1	1	3	1	2	1	2	—
35 Rohonczy Győző	2	2	1	2	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2	—
Ruckenbauer Ferenc	2	2	1	1	1	2	2	1	1	2	1	2	1	2	—
Saiz Ibán	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	—
Schumann János	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	—
Seidl György ism.	2	2	1	2	2	2	3	2	2	3	2	1	1	3	—
40 Stauróczky György	1	2	1	3	3	2	3	2	1	3	1	1	1	3	—
Szabó István	1	1	1	2	2	2	3	2	2	2	1	1	1	2	fm
Szelényi Ferenc	1	1	1	2	1	2	2	2	2	3	2	fm	2	2	—
Szilágyi Lajos	1	1	1	2	1	2	3	2	1	2	2	2	2	2	—
Szójka Frigyes	1	1	1	2	1	1	2	1	2	3	2	2	1	2	—
45 Téglás János	1	1	1	2	1	2	3	2	3	3	2	2	2	3	—
Toffler János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Unger Emil	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—
Vass György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Vidor János	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2	2	3	2	2	—
50 Zakariás László	2	2	1	2	2	1	3	2	1	3	2	1	1	2	—

Beleg: Strasser Heinz Ottó ref.

Összesen : 51.

IV. A) osztály.

Osztályfőnök: Dragos Károly.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k														Általános tanulmányi eredmény	Tanulmányi eredmény
	Magviselés	Rendszerteret	Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Német nyelv	Természettudomány	Mennyiségismeret	Rajz	Testnevelés	Gyógyászat	Ének	Általános tanulmányi eredmény		
Balla László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	em	
Csaba Károly	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	2	2	1	2	em	
Cseh Tibor	1	2	1	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	-	
Dányi János	2	2	1	2	1	2	2	1	3	2	2	3	2	2	-	
⁵ Dombai László	1	2	1	2	2	3	3	3	1	2	2	3	2	3	-	
Egervári Ottó	1	2	1	2	2	3	3	2	3	2	1	2	3	3	-	
Fabinyi Tamás	1	2	1	2	1	3	3	1	3	3	2	3	3	3	-	
Farkas Barnabás	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	1	3	1	3	-	
Gaigne Jenő	1	2	1	2	2	2	3	2	2	2	2	1	2	2	-	
¹⁰ Gráf Kálmán	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	-	
Haffner Gábor	1	2	1	1	1	2	2	1	2	1	2	2	1	4	2	
Hantzmán Lipót	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	
Háj József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	fm	
Hoffmann Ferenc	2	2	1	3	3	3	4	3	3	1	2	3	3	4	-	
¹⁵ Homonnay Tamás	2	2	2	2	1	2	1	1	3	2	1	1	3	2	-	
Hübner Loránt	2	2	2	3	2	3	3	3	3	3	fm	3	2	3	-	
<i>Kemény Dezső</i>	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	fm	1	1	1	-	
Király Kálmán	1	2	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	1	2	fm	
Kohl Ferenc	2	2	1	3	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	-	
²⁰ Kovács Ottó	2	2	1	3	2	3	3	2	3	2	1	2	1	3	-	
Kubin József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	
Lassú Endre	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2	fm	
Marjai Győző	1	1	1	2	1	3	3	1	3	1	1	2	3	3	-	
Mathuny László	2	3	2	3	3	4	3	3	3	3	2	2	4	4	-	
²⁵ Mázsár Gyula	1	1	1	2	2	2	2	2	3	1	1	1	2	2	-	
Milczenich Kázmér	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	-	
Minár Gábor	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2	2	fm	
Moess Tibor ev.	2	2	1	3	2	3	3	1	3	1	1	3	3	3	-	
Mutschenbacher István ..	1	1	1	2	2	3	3	1	2	1	2	1	3	3	-	
³⁰ Németh Zoltán	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	3	2	2	fm	
Pataki Miklós	1	2	2	3	2	3	3	2	3	1	2	3	2	3	-	
Rajki Ottó	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2	1	2	2	em	
Rév Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	
Rózsa György	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	2	3	-	
³⁵ Schaffler Ferenc	2	3	1	3	2	3	4	3	3	2	fm	3	2	4	-	
Schultz Imre	1	2	1	3	3	3	2	3	3	1	2	3	2	3	-	
Schüler Frigyes	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2	2	-	
Schüller Gyula	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	
Schweitzer Ede	2	3	1	1	1	2	1	2	3	2	2	1	3	2	-	
⁴⁰ Stoll Géza	2	3	1	3	2	3	3	3	4	3	3	4	3	4	-	
Szabó Ferenc	2	2	1	3	3	3	4	3	3	3	2	3	4	4	-	
Szende-Montágh József ..	2	2	2	3	3	3	4	3	3	3	2	3	4	4	-	
Takács István	2	2	1	3	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	-	
<i>Tolth Gedeon</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	-	
⁴⁵ Trybek László	1	1	1	2	2	3	3	2	2	1	2	2	2	3	-	
Trummer István	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2	1	1	2	2	-	
Varga Miklós	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	fm	
Veres Péter	2	2	1	3	3	3	2	3	3	3	1	3	3	3	-	
Vitthalm József	2	1	1	2	1	2	3	2	2	1	1	2	1	2	-	
⁵⁰ Weber Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	-	

A tanuló neve	T a n t á r g y a k												Alt. tan. eredmény	Tanulmányvesztés			
	Magaviselet	Rendszeretet															
			Hittem	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Természettudj.	Matematika	Testnevelés			Gyorsírás		
Greszl Rezső	1	1	1	1	2	2	2	—	—	2	1	2	2	1	2	2	em
20 Hank Tibor ev.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	2	2	2	2	1	2	2	em
Hám Jenő	2	3	2	2	3	4	4	—	3	3	3	3	2	4	4	—	
Ikrényi Imre	1	2	1	2	2	2	—	2	3	2	2	2	1	1	2	—	
Jónás Ernő	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1	1	—	
Kornfeld Tamás br.	1	2	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	3	1	—	
25 Kovács József gör. kat. .	1	3	1	2	3	3	—	2	3	2	3	3	1	3	3	—	
Kump Egon	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	1	—	
Ledniczky János	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	—	
Mach Eduard	1	1	1	1	1	2	1	—	1	2	2	2	1	2	2	—	
Mátray György	1	2	1	2	2	2	—	1	2	2	1	1	1	2	2	—	
30 Molnár György	1	2	1	2	2	2	2	—	1	2	2	3	1	2	2	fm	
Nagy László ism.	1	2	2	2	2	3	—	1	2	2	2	1	2	3	3	—	
Nágel Miklós izr.	2	3	1	3	3	3	—	1	2	2	2	3	2	3	3	—	
Návay Géza	1	3	1	3	2	3	—	3	3	2	2	fm	4	3	3	—	
Paul Iván	1	2	1	2	1	2	—	2	1	2	2	1	1	2	2	—	
35 Paulay Lajos	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	
Petrikovits István	1	3	2	3	2	3	—	3	3	2	3	2	3	3	3	—	
Ribiczey Gyula	1	2	1	2	2	3	—	2	2	1	3	fm	2	3	3	—	
Schletter Ödön	1	3	1	2	3	3	—	3	3	2	3	2	3	3	3	—	
Somos Róbert	2	3	1	3	3	3	—	3	3	1	2	2	1	3	3	—	
40 Stefánszky György	1	2	1	2	2	2	—	1	2	2	2	1	1	2	2	em	
Szabó Tamás	1	1	1	1	2	2	—	1	1	1	2	1	1	2	2	—	
Székely Géza	1	2	1	2	3	3	—	2	2	2	3	2	1	3	3	—	
Szinell Iván	1	3	1	3	2	3	—	3	3	1	3	2	3	3	3	—	
Szórádi Tibor	1	1	1	1	1	1	—	1	2	1	1	2	2	1	1	em	
15 Vajna Győző	1	1	1	2	1	2	—	1	1	2	3	1	2	2	2	—	
Várady László ref.	1	1	1	1	1	2	—	1	1	1	2	1	2	2	2	—	
Zajky Zoltán	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	1	—	
<i>Magántanulók:</i>																	
Dabasi Halász Gedeon ref. .	—	—	1	3	2	3	—	3	2	3	3	3	4	3	—	—	
'Sennyey László gr.	—	—	1	1	1	1	—	1	—	1	1	1	2	1	1	—	
50 Teleki Jenő gr.	—	—	2	3	3	3	—	2	3	3	3	3	2	4	3	—	

Kimaradt: Kármán Iván, Rötth Gábor, Závodszky László.

Összesen : 53.

V. B) osztály.

Osztályfőnök : Steixner István

A tanuló neve	T a n t á r g y a k													Tanfélév		
	Magaviselet	Rendszeret	T a n t á r g y a k										Alt. tan. eredmény			
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Természettud.	Mennyiségtan	Testnevelés			Gyorsírás	
Andreska Antal	1	1	1	1	2	2	2	—	3	3	2	2	2	1	2	em
Barnabás Sándor	1	2	2	2	3	3	—	3	3	2	2	4	2	3	4	—
Bálint József	1	1	1	2	2	2	—	1	2	1	1	1	1	1	2	fm
Buzsáky Géza	1	1	2	2	2	2	—	1	3	2	2	2	1	3	2	—
⁵ Csik László	1	1	1	1	1	1	—	1	2	1	1	1	1	1	1	—
Eisele György	1	1	1	3	3	3	3	—	3	2	2	2	2	1	3	—
Erdélyi István	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	2	2	fm	1	1	em
Fallenbüchl Zoltán	1	2	1	2	1	3	4	—	3	3	2	2	fm	4	4	—
Fazakas Miklós	2	1	1	1	1	2	—	2	3	2	2	3	2	3	2	—
¹⁰ Fodor László	2	2	1	2	1	1	1	—	1	2	2	2	2	1	2	—
Fundák Lajos	2	1	2	1	2	3	—	2	3	2	2	2	1	2	3	—
Haselbeck János	1	2	1	3	2	2	—	2	3	3	2	2	2	3	3	—
Hámory Zoltán	1	1	1	2	1	2	—	1	2	2	1	2	1	2	1	em
Hieronymi Gábor	1	1	2	3	3	3	—	2	3	2	3	2	1	3	3	—
¹⁵ Kaplony István	1	2	2	2	1	3	—	2	3	2	3	2	2	3	3	—
Kerezszy Jenő	1	1	1	1	2	2	—	2	2	1	3	1	1	2	2	em
Kiss Zoltán	1	1	2	1	2	2	—	3	3	3	3	1	3	3	3	—
Kotra Artur	2	1	1	2	3	3	—	3	3	3	3	1	1	3	3	—
Lussa Vince	2	2	2	2	2	3	—	3	3	3	3	1	2	3	3	—
²⁰ Mocskonyi Ervin	1	1	1	2	2	2	—	1	2	1	2	1	2	2	2	—
Neuhof-Susky László	1	2	1	1	2	2	—	2	3	2	2	2	2	3	3	—
Oláh Péter	2	1	1	1	1	1	—	1	1	2	2	2	1	2	2	—
Péry Vilmos	2	1	1	2	2	2	—	2	3	2	2	1	3	2	2	—
Riemer László	1	2	2	3	2	2	—	3	3	2	3	2	2	3	3	—
²⁵ Sándor László	1	1	1	1	1	2	—	3	3	2	2	1	3	3	3	—
Lukachich-Matlekovich- Schack Béla	1	1	1	2	2	2	—	2	3	2	2	2	2	2	2	—
Schinszky Kálmán	1	1	1	1	1	1	—	1	1	2	1	2	1	1	1	—
Schuleck Béla	1	1	1	2	2	1	—	2	3	1	1	2	1	2	2	—
Szentgyörgyvölgyi Ervin	1	1	1	1	1	1	1	—	2	1	1	1	1	1	1	em
³⁰ Suján Zoltán	1	1	1	2	2	2	—	1	3	2	2	2	3	2	2	—
Szabó Jácint	1	1	2	3	2	3	3	—	3	3	3	1	2	3	3	—
Szendrényi Tibor	1	1	1	2	2	2	—	1	2	2	1	1	1	2	2	—
Szokol Hubert	2	1	1	2	1	1	—	1	1	1	2	2	1	2	2	—
Szokol József	1	1	1	2	1	2	—	1	3	2	2	2	2	2	2	—
³⁵ Tallér Pál	1	2	2	3	2	3	—	3	3	3	4	2	4	4	4	—
Tarcsay Pál	1	1	1	1	1	3	—	2	3	2	3	fm	2	3	3	—
Tályaí Miklós	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Varga Emil	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Veress Gábor	1	2	1	3	2	2	—	1	2	1	2	1	2	2	2	—
⁴⁰ Weil Miklós	2	2	1	2	1	2	—	1	1	1	2	2	1	2	2	—
Wohlfahrt György	1	1	1	3	2	2	—	1	2	2	1	1	1	2	fm	—
<i>Magántanulók:</i>																
Andorkó Tibor*	—	—	1	2	1	2	2	—	3	1	2	—	—	2	—	—
Schwerzel József	—	—	1	3	3	3	—	3	4	3	2	3	4	4	—	—
<i>Kimaradt: Anger Antal.</i>																
* A tanév elején tett magánvizsgálatot.																
Összesen : 44.																

VI. A) osztály.

Osztályfőnök: Pogor Ödön dr.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k												Tandfjedezmény		
	Magaviselet	Rendszeretet										Alt. tan. eredmény			
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Természettud.	Mennyiségtan			Tesztnevelés	
Andreánszky Jenő	2	3	2	3	3	3	—	3	3	3	3	3	2	3	—
Antal Imre izr.	1	2	1	1	1	2	—	1	2	1	1	1	1	1	—
Baross Miklós	2	2	1	2	1	2	—	1	2	1	1	3	1	2	—
Bösze György	1	1	2	1	2	2	—	3	3	3	2	3	2	3	—
5 Csernyei Lóránt	2	2	1	2	2	2	—	3	3	3	2	3	2	3	—
Daniel László	1	2	1	2	2	3	—	2	2	2	3	3	1	3	—
Dávid Zoltán	2	3	1	2	2	2	—	1	2	1	3	1	2	fm	—
Erney Tibor	1	1	1	2	2	2	—	2	1	2	3	1	2	—	—
Faisztl Tibor	1	2	1	3	3	3	—	3	3	2	3	2	3	—	—
10 Faludy János	2	4	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	—	—
Fellegi Ödön	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	—	—
GlacZ Ottmár	1	2	2	2	2	2	—	2	3	2	3	2	3	—	—
Harkay Róbert	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—
Hegedűs István	1	2	2	3	2	3	—	3	3	2	4	1	4	—	—
15 Heppert György	1	1	2	2	2	2	—	2	3	1	2	1	2	—	—
Holpert Artúr	1	1	1	2	2	2	—	2	2	1	3	2	2	—	—
Hunkár Dénes	1	1	1	1	2	2	—	2	2	1	2	1	2	—	—
Kaiser Károly	2	1	1	1	2	2	—	1	2	1	2	1	2	fm	—
Kovács Ervin	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	—	—
20 Kovács László	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	em	—
Lengyel Attila	2	2	2	2	3	3	—	4	4	3	3	fm	4	—	—
Makay Ervin	2	3	1	3	3	3	—	3	3	1	3	3	3	—	—
Masznyik Olivér	1	2	1	3	3	3	—	3	3	1	3	1	3	—	—
Márkus György	2	2	2	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	—
25 Mészáros György	1	1	1	1	2	2	—	2	3	1	2	1	2	—	—
Németh Imre	1	2	1	2	2	2	—	3	3	2	3	2	3	—	—
Schmidt Róbert	1	2	1	3	2	3	—	3	3	1	2	2	3	—	—
Schütz Béla	1	1	1	2	1	2	—	2	3	1	2	2	2	—	—
Siuda László	2	2	1	3	3	3	—	3	3	2	3	1	3	—	—
30 Stein Lóránt izr.	2	3	1	2	2	3	—	2	3	3	3	3	3	—	—
Sulner László izr.	2	2	1	1	1	2	2	—	2	1	2	2	2	—	—
Szabó Ede	1	1	1	1	2	2	2	—	2	1	2	2	2	em	—
Szabó László	1	2	1	2	3	3	—	3	3	2	3	2	3	—	—
Szász Tamás	2	3	2	3	3	3	—	3	4	3	3	3	4	—	—
35 Székér István	1	1	1	2	2	3	—	2	3	1	3	1	3	—	—
Szentpétery Miklós	1	2	1	2	2	3	—	2	2	2	2	1	2	—	—
Székely Péter ism.	2	3	2	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	—
Szélba Miklós	2	2	2	3	2	3	—	2	3	2	4	1	4	—	—
Sziklavári János	1	1	1	1	1	1	2	—	2	1	1	1	2	fm	—
40 Tamás László	1	1	1	1	1	2	—	1	3	2	3	1	3	—	—
Titsch Sándor	2	2	1	3	3	3	—	2	3	2	3	2	3	—	—
Trunkó István	1	2	2	2	2	2	—	2	3	2	2	1	2	—	—
Vancsó Béla	2	2	1	2	3	3	—	2	3	2	3	1	3	—	—
Vassányi Béla	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	—	—
45 Wahl Péter	1	2	1	2	2	3	—	1	2	2	3	1	3	—	—
<i>Magántanulók:</i>															
Guhrauer Erik ev.	—	—	1	3	3	3	—	2	3	2	2	2	3	—	—
Sívó János	—	—	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	—	—
<i>Kimaradtak:</i> Weber József, Weil György.															
Összesen : 49.															

VI. B) osztály.

Osztályfőnök: Faludi Béla.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k											Azt tan. eredmény	Tanulmányi eredmény	
	Magviselet	Rendszeret	T a n t á r g y a k											Tetsítvevélet
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Természettan	Menyiségtan			
Baldermann Ádám	2	2	1	2	2	2	-	2	2	1	3	fm	2	-
Bayer István	1	1	1	2	1	2	-	1	1	1	3	1	2	-
Benárd László	2	2	1	2	3	3	-	2	2	2	3	1	3	-
Cholnoky Tamás	2	2	1	1	2	3	-	1	2	1	2	1	2	-
5 Divald István	1	2	1	2	2	2	2	-	1	1	1	2	3	-
Donszky György	2	2	1	2	2	1	-	-	2	2	2	2	2	-
Gallwitz György	2	2	1	2	3	3	-	2	3	2	3	2	3	-
Gál Ferenc	1	1	1	2	2	3	-	1	1	2	3	3	3	-
Goda Rudolf	1	2	2	3	2	3	-	3	3	1	3	1	3	-
10 Grabovszky Kamill	1	1	1	1	2	2	-	1	2	1	3	1	2	-
Haraszi György g. kat.	2	2	2	3	2	3	-	2	4	2	3	2	4	-
Hejk Béla	1	1	1	2	1	1	2	-	2	1	2	1	2	em
Hirsch Ottó	2	2	1	1	1	2	-	1	2	1	3	3	2	fm
Holl Béla ism.	2	1	1	3	2	3	-	3	3	1	2	3	3	-
15 Janits Károly	2	1	1	2	1	3	-	2	2	1	1	2	2	fm
Janny Géza	2	2	1	3	2	3	-	2	3	2	3	1	3	-
Juhász Endre	1	2	1	2	1	2	2	-	2	1	2	1	2	-
Kritzer Antal	1	1	1	1	1	2	1	-	1	1	1	2	1	-
Laszlovszky József	1	1	1	2	1	1	-	1	2	1	2	2	2	-
20 Magasrév János	2	1	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	-
Martinovich István	1	1	1	2	1	2	-	2	2	1	3	fm	2	-
Mátyás Ferenc	2	2	1	2	2	3	-	3	4	3	3	2	4	-
Molnár Antal ism.	2	2	2	2	3	3	-	2	3	3	3	2	3	-
Musza István	1	1	1	2	2	2	-	1	2	1	3	2	2	-
25 Nagy Albert	1	1	1	2	1	2	-	2	3	1	3	1	3	-
Nagy Tibor ref.	1	2	1	2	1	2	-	2	2	1	3	2	2	-
Nádaskay Richárd ism.	1	1	1	2	3	3	-	3	3	2	2	2	3	-
Rajki István	1	1	1	1	2	2	2	-	1	1	2	2	2	fm
Rétháti László	1	2	1	2	1	3	-	2	3	1	2	1	3	-
30 Scheller Géza	2	2	2	2	3	3	-	1	1	2	3	2	3	-
Sebess Jenő	1	2	2	3	3	3	-	2	3	3	3	3	3	-
Somogyi-Csizmazia Géza	2	1	2	3	3	2	3	-	3	3	3	1	3	-
Steiner Mihály	1	1	1	1	2	3	-	2	2	2	2	2	2	-
Szabó József	1	1	1	3	2	1	2	-	1	2	3	2	3	em
35 Szabó Mihály	2	2	1	3	2	3	3	-	3	2	2	2	3	-
Szentiványi Miklós	2	2	1	2	2	2	-	1	2	1	3	1	2	-
Tasner Pál	2	2	1	2	2	2	-	1	2	1	2	1	2	-
40 Tolnay Pál	1	1	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	-
Vajda László	2	1	1	1	2	1	-	2	2	1	2	2	2	fm
Vénusz Tibor	1	1	1	1	1	1	-	2	1	1	2	2	2	fm
Vértessy Miklós	2	2	1	2	2	2	-	2	3	1	3	2	3	-
Wein Gedeon	2	3	2	3	3	3	-	3	3	3	3	1	3	-
Wrchovszky Pál	2	2	2	3	3	3	-	3	3	3	3	2	3	-

†††Meghalt: Pintér Kálmán.

Kimaradtak: Csillag Tamás, Meller Péter, Szalay László.

Összesen: 47.

VII. A) osztály.

Osztályfőnök : Wagner Lajos.

A tanuló neve	Magaviselet	Irodaszeretet	T a n t á r g y a k										Alk. tan. eredmény	Tanulmányi eredmény			
			Hittan	Történelem		Földrajz	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiségian			Tusnevelés	Függetlenség	
				Magyar nyelv	Történelem												
Agoston Róbert	1	2	1	3	2	1	3	—	—	2	3	3	3	1	1	3	—
Balla Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	fm
Boros Ervin	1	2	2	2	2	1	2	—	—	3	2	3	3	2	2	3	—
Csontos László	1	2	1	1	2	1	2	—	—	2	2	2	3	3	1	2	—
5 Darvai Tibor	2	3	1	3	2	1	2	—	—	3	3	3	3	fm	1	1	—
Ernőházi Miklós	2	2	2	3	2	1	3	—	—	3	3	3	3	3	1	3	—
Éhik Gyula	1	1	1	2	1	1	1	—	—	1	2	1	2	2	1	2	—
Fejér László	1	1	1	1	1	1	2	—	—	2	2	2	2	2	1	2	em
<i>Friedrich Alajos</i>	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	2	1	1	em
10 Grigorievity György g. kel.	2	3	1	2	2	1	2	—	—	3	2	3	3	fm	1	3	—
<i>Haggenmacher Jenő, ref.</i>	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	2	1	1	—
Hanrich Zoltán	1	1	2	2	2	1	2	—	—	2	2	1	2	2	1	2	—
Hoepfner Sándor ev.	2	2	1	3	2	1	3	—	—	3	2	3	3	3	2	1	—
Horvátovics Ottó	2	1	3	3	3	2	3	—	—	3	2	3	3	2	1	3	—
15 Hörcher Frigyes	1	1	1	2	2	1	2	—	—	2	2	1	2	fm	1	2	—
Hübner Ede	1	1	1	2	1	1	1	—	—	2	1	1	1	1	1	2	fm
Jesch Aladár	1	2	2	2	2	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	2	—
vitéz Kálazy Bódog	1	2	1	2	1	1	1	—	—	2	2	1	2	1	1	2	—
Kiszler Aladár	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	2	2	1	1	1	2	em
20 Kuhl András	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	—
Luchesi-Fekete Ottó	1	1	1	2	2	1	2	—	—	2	2	1	2	1	1	2	—
Mihályi Zoltán	1	2	1	2	2	1	2	—	—	3	3	1	3	fm	1	3	—
Morlin Ervin	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	—
Mössmer József	1	1	1	2	2	2	1	—	—	2	1	1	2	2	1	2	—
25 Müller Ferenc	1	2	1	2	2	1	2	—	—	2	3	3	fm	1	3	—	
<i>Porgányi Péter</i>	1	1	1	1	1	1	1	—	—	2	1	1	1	1	1	1	—
Rajz József	1	1	1	2	2	1	1	—	—	1	2	1	1	1	1	2	—
Réti Gábor	2	2	1	3	3	1	3	—	—	3	3	3	3	2	1	3	—
Rózsa László	1	3	2	2	2	2	2	—	—	1	3	3	4	3	1	4	—
30 Sárközi Rezső	1	2	1	2	1	1	1	—	—	2	2	2	2	1	1	2	fm
Schanda Pál	1	1	1	2	1	1	2	—	—	2	2	2	2	1	1	2	—
Solt Jenő	1	1	1	2	2	2	3	—	—	3	3	2	3	2	1	3	—
Sulla Imre ism.	1	2	1	2	2	1	3	—	—	1	3	2	3	1	1	3	—
Szabolcs Árpád	1	2	1	3	2	1	3	—	—	3	3	3	3	fm	1	3	—
35 Szabó János	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	2	2	fm	1	2	em	
Szabó Károly	2	2	1	3	3	1	3	—	—	3	2	2	1	1	1	3	—
Szelecsényi Tibor	2	2	1	1	1	1	1	—	—	1	2	2	2	1	1	2	fm
Szigetvári István	1	2	1	2	2	1	3	—	—	3	2	2	1	1	1	3	—
Szoltányi György	1	3	2	2	2	1	2	—	—	2	2	3	3	3	1	3	—
40 Takács Vilmos	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	fm
br. Thán Iván	2	2	1	2	2	1	2	—	—	2	3	3	3	3	1	3	—
Tóth Antal	1	3	1	3	3	1	3	—	—	3	4	3	4	1	1	4	—
Tóth Árpád ism.	1	3	1	2	2	1	3	—	—	3	3	3	3	1	1	3	—
Ujlaky János	1	2	1	2	2	1	2	—	—	2	2	2	2	1	1	2	—
45 Vida Zoltán ism.	2	2	1	2	2	1	3	—	—	2	3	2	3	2	1	3	—
Vidacs László	2	1	1	2	1	1	2	—	—	2	2	2	2	1	1	2	fm
Zilahy Aladár	1	2	1	3	2	2	3	—	—	3	3	3	4	2	1	4	—

Kimaradt: Tormay Gábor.

Összesen : 48.

VII. B) osztály.

Osztályfőnök : Hardi István.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k													Alt. tan. eredmény	Tanulmányi eredmény		
	Magaviselet	Rendszeretet	T a n t á r g y a k										Egészségtan			Alt. tan. eredmény	Tanulmányi eredmény
			Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiségtan					
Bátory Győző	1	1	1	1	2	1	1	—	1	2	2	2	2	1	2	fm	
Berecz János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Bonkáló Tamás gör. kat.	1	3	1	1	1	1	2	2	2	2	—	1	1	1	2	fm	
Csillag Ferenc	1	2	1	1	1	1	2	2	2	—	1	3	3	2	1	—	
6 Détsky Mihály izr.	2	2	1	1	1	1	2	2	2	—	1	2	2	2	1	—	
Dunka György gör. kat.	1	1	1	3	3	1	3	2	—	3	3	3	3	1	1	—	
vitéz Durkó Etele	1	2	1	1	2	1	2	—	2	3	3	3	3	2	1	—	
Faczinék Lóránd	2	3	2	2	3	2	3	—	3	3	3	3	3	1	1	—	
Gerencsér János	1	1	1	2	1	1	1	—	2	2	2	3	3	2	1	—	
10 Gubányi László	2	2	1	2	1	1	2	—	3	2	3	3	3	2	1	—	
Halmi Sándor	2	2	1	2	2	2	2	—	3	2	3	3	3	2	1	—	
Hárskúti József	2	2	2	2	2	2	2	—	2	3	3	3	3	2	1	—	
Horváth Sándor	1	2	1	2	1	1	2	—	2	3	1	2	1	1	2	—	
Kálmán Dániel	1	2	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	
15 Kiszély Gyula	2	3	1	3	3	2	3	—	3	3	3	3	3	1	1	—	
Knebel Alfréd	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	2	1	1	1	1	em	
Kuncze Lajos	1	1	1	1	1	1	2	—	2	2	3	2	1	2	1	—	
Lang János	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	—	
Lengyel Sándor izr.	2	2	1	2	1	1	2	—	1	1	1	3	3	1	2	—	
20 Mártha Endre	2	2	1	2	2	1	2	—	2	3	3	3	3	1	1	—	
Mészáros László	1	1	1	1	2	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	em	
Nagel Aurél izr.	1	2	1	2	1	1	1	—	1	1	2	2	1	2	—	—	
Nagy László	1	1	1	3	2	1	2	—	2	3	3	3	1	1	3	—	
Órvösy Gábor	2	2	1	2	2	2	3	—	3	3	3	3	1	1	3	—	
25 Pamuk László	1	2	1	3	2	1	3	—	3	3	3	3	1	1	3	—	
Parkányi Ottó	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	fm	
Pethő László	2	3	2	3	3	1	3	—	3	3	3	3	2	1	3	—	
Petricskó Mihály gör. kat.	2	3	1	3	2	1	3	—	3	3	1	3	2	1	3	—	
Roediger-Schluga Albert	2	3	1	1	2	1	1	—	2	1	1	2	2	1	2	—	
30 Ruzsák József	2	2	2	3	2	1	3	—	2	2	2	3	1	1	3	—	
Schleich Frigyes	1	1	1	2	1	1	3	—	3	3	2	3	1	1	3	—	
Szabó József	1	1	1	2	2	1	2	—	3	3	3	3	2	1	3	—	
Százaz Egon	1	1	1	2	2	1	2	—	2	3	2	3	2	1	3	—	
Szilvási István	1	1	1	2	2	2	2	—	3	3	3	3	1	1	3	—	
35 Tallér Imre	2	2	1	2	3	2	2	—	3	3	3	3	2	1	3	—	
Tasnádi László	1	2	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	2	1	1	em	
Tátrallyay Péter	1	2	1	1	1	1	2	—	1	1	1	1	1	1	1	—	
Tóttóssy Aladár	1	1	1	1	1	1	1	—	2	2	1	2	2	1	2	—	
Triznya Mátyás	3	2	2	3	4	2	3	—	3	3	3	3	2	1	4	—	
40 Ullmann György br.	3	3	1	3	2	1	3	—	3	2	3	3	3	1	3	—	
Veyl Tibor	1	1	1	2	2	1	2	—	1	2	1	2	2	1	2	—	
Závodszy Károly	2	2	2	3	3	2	3	—	3	3	3	3	2	1	3	—	

Összesen : 42.

VIII. A. OSZTÁLY.

VIII. A) osztály.

Osztályfőnök : Kiss József.

A tanuló neve	T a n t a r g y a k												Tanulmányi eredmény			
	Magviselés	Rendszeret	Hit	Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Bölcsész	Természettan	Mennyiség		Testnevelés	Egészségtan	Alt. tan. eredmény
Aulich Antal	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	em
<i>Bauer Antal</i>	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1	1	fm
Biczó Tamás ref.	1	1	1	2	1	1	—	1	1	2	2	2	1	2	2	fm
Borosa Károly	1	1	1	2	2	2	—	2	2	2	2	2	2	2	2	—
5 Fluck László	1	1	1	2	2	2	—	2	1	2	2	2	2	1	2	—
Füleki Géza	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	em
Fülöp József	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	fm
vitéz Füzesséry István	2	3	1	2	3	3	—	3	2	3	3	3	1	2	3	—
Girardi Tibor	1	2	1	3	3	3	—	1	2	2	2	3	2	2	3	—
10 Homonnay Farkas	1	2	1	3	3	3	—	3	2	2	3	3	1	2	3	—
Kabdebó Kálmán	1	1	1	3	2	3	—	3	2	2	3	3	1	1	3	—
<i>Karsai László</i>	1	1	1	1	1	1	—	1	2	1	1	1	1	1	1	fm
Kézdi Ferenc	1	2	1	2	2	2	—	2	2	2	1	2	1	2	2	—
Kovács-Sebestyény László ref.	1	1	1	3	2	3	—	1	2	1	2	3	1	1	3	—
15 Lassú Imre	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Molnár Kálmán	1	1	1	2	1	2	—	2	2	1	1	2	1	1	2	em
vitéz Nagy István	1	2	2	3	3	3	—	3	3	1	3	3	1	1	3	—
Neszmélyi Béla	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—
<i>Patak Ferenc</i>	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1	1	1	em
20 Pálmai József	1	1	1	1	2	1	—	1	1	1	2	2	2	1	2	—
Rajcsányi Konrád	1	2	1	3	2	3	—	3	2	2	2	2	2	2	3	—
vitéz Rigó Mihály	2	3	1	2	1	2	—	2	2	2	2	2	1	1	2	—
Schlosser Elemér	1	1	1	2	2	2	—	2	1	3	2	2	1	2	2	—
Somogyi Endre	1	2	1	2	2	3	—	3	2	2	3	2	2	2	3	—
25 Steffens Oszkár	1	1	1	2	2	2	—	1	2	1	1	1	1	1	2	fm
Szabó György	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Szentirmai János	1	1	1	2	1	2	—	1	1	2	2	1	1	1	2	fm
Szentpéteri Ádám	1	1	1	2	1	2	—	1	1	1	1	1	1	1	2	em
Telegdy György ref.	1	1	1	2	3	3	—	2	3	1	3	3	1	1	3	—
30 Torontáli Géza	1	2	1	2	3	3	—	2	2	2	2	2	1	2	3	—
Urbán Pál	1	1	1	2	1	2	—	1	1	1	1	1	1	1	2	—
Vancsó Gyula	1	2	2	3	3	3	—	2	2	1	3	2	2	1	3	—
<i>Wellisch András</i>	1	1	1	2	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Zömbik János	1	1	1	2	1	2	—	2	2	1	1	2	1	1	2	—
<i>Magántanuló:</i>																
35 <i>Meer Artúr</i>	—	—	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	—	—

Összesen : 35.

VIII. B) osztály.

Osztályfőnök : Szita Imre.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k													Tanulmányi eredmény		
	Magaviselet	Rendszerezlet	Hittan	T a n t á r g y a k									Alt. tan. eredmény			
				Magyar nyelv	Történelem	Latin nyelv	Görög nyelv	Franciá nyelv	Német nyelv	Bölcsészet	Természettan	Mennyiségtan			Testnevelés	Egészségtan
Balázs László	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	fm
Balogh István	2	1	1	2	2	3	3	2	2	1	2	2	1	2	3	—
Bánsági György	1	1	1	2	2	2	—	2	2	2	2	2	2	2	2	—
Gr. Bissingen-Nippenburg Rudolf	1	2	2	2	2	2	—	2	1	3	3	3	2	2	3	—
5 Bösze József	1	1	1	2	2	2	—	2	2	2	2	2	2	1	2	—
vitéz Csébi József	1	2	1	2	2	2	—	2	3	2	1	3	1	2	3	—
Elek Péter ref.	1	2	1	3	2	2	—	3	2	2	2	3	3	2	3	—
Fügedi Tamás	1	1	1	3	2	2	—	2	1	2	2	1	1	2	2	—
Gaszner Tibor	1	1	1	1	1	2	—	2	2	2	2	3	2	2	2	—
10 Gömörei Ágoston	1	1	1	3	2	3	—	2	3	2	3	3	1	1	3	—
Gresznárik Gábor	2	2	2	3	3	3	—	3	3	3	3	3	1	2	3	—
Halabuk László	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Hegedüs Zoltán	1	1	1	3	3	3	—	3	2	2	2	1	1	2	3	—
Honffy Tivadar	1	1	1	1	1	1	—	2	2	1	2	3	2	1	2	fm
15 Jaczkó Iván ev.	2	2	1	3	2	3	—	2	3	3	3	3	2	2	3	—
Jakubovich Valér	1	1	1	2	2	1	—	1	2	1	1	2	2	2	2	—
Keresztes Gábor	1	2	1	1	2	2	—	2	2	1	2	2	3	2	2	—
Kovács Pál	1	2	1	2	2	2	—	2	2	2	2	3	3	2	2	—
Kőrösy László	2	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1	1	1	—
20 Kvassay-Sajó Endre	1	1	1	2	2	3	—	1	3	1	2	3	1	2	3	—
Lakatos Imre	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	em
Ledniczky Gyula	1	1	1	2	1	2	—	2	2	1	1	1	1	1	2	—
Lukács Pál	1	1	1	1	1	1	—	1	2	1	2	1	2	1	2	fm
Maeskásy Hugó	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
25 Marton Imre	1	1	1	2	2	2	—	1	2	1	2	2	2	2	2	fm
Nagy János	1	2	1	2	2	2	—	2	3	3	3	2	1	1	3	—
Pilinszky János	1	1	1	1	2	2	—	2	2	1	2	3	2	2	2	—
Rékey Tibor	2	1	1	1	1	1	—	1	2	1	1	3	2	2	2	—
Rényi Oszkár	1	2	1	2	1	1	—	1	1	1	1	2	2	1	—	—
30 Schütz János	1	1	1	2	2	3	2	—	2	2	3	2	1	2	3	—
Stirling György	1	2	1	2	2	3	—	3	3	2	3	2	2	2	3	—
Telegdy István ref.	1	2	1	3	3	3	—	3	3	2	2	3	3	2	3	—
Titsch Károly	1	2	1	2	2	1	—	2	2	1	2	1	2	1	2	—
Tótl János	1	2	1	2	3	3	2	—	2	2	3	3	2	2	3	—
35 Turmann Gábor	2	2	1	2	2	3	—	3	3	3	2	3	2	2	3	—
Zalay Sándor	1	2	1	3	2	2	—	3	1	2	2	3	2	2	3	—
<i>Magántanulók:</i>																
Frombold Sándor	—	—	1	3	3	3	—	3	3	1	3	2	2	1	3	—
Br. Liphay Frigyes	—	—	1	2	2	2	—	2	1	2	3	2	3	1	2	—
Vereb József*	—	—	1	2	2	2	—	2	1	2	2	3	—	—	2	—
40 Wisinger András*	—	—	2	3	3	3	—	3	2	3	3	3	—	—	3	—

Összesen : 40.

* A tanév elején tett magánvizsgálatot.

VIII. B. OSZTÁLY.

XI. RENDKÍVÜLI TÁRGYAK.

1. **Gyorsírást** tanultak a beszédirók csoportjában jeles eredménnyel : Bayer István VI. B. ; Faludy János, Fellegi Ödön, Glaczt Ottmár és Kovács Ervin VI. A. o. t. — Jó eredménnyel : Divald István VI. B. és Tamás László VI. A. o. t. Összesen jeles : 5, jó : 2.

2. **Rendkívüli rajzot** tanultak jeles eredménnyel : Farkas Tamás, Greszl Rezső V. A. ; Sándor László, Varga Emil, Wohlfahrt György V. B. ; Heppert György, Mészáros György, Sziklavári János VI. A. ; Grigorievity György, Hoepfner Sándor, Réti Gábor, Zilahy Aladár VII. A. o. tanulók. Összesen : 12.

3. **Művészi rajzgyakorlaton** résztvettek : Haraszi János, Mankovits Antal, Siegriest Lajos I. A. ; Szelényi István I. B. ; Grósz István, Haggemacher Róbert, Heppert Ferenc, Lányi Miklós II. A. ; Ballun György, Pap Zoltán, Nyulási János, Röthler György II. B. ; Baksay Miklós, Kármán Tibor, Mambriny Ödön, Nagy Gyula, Tolnai Béla III. A. ; Dobrova László, Majtán József, Mogán Miklós, Szelényi Ferenc, Toffler János, Vidor János III. B. ; Schweitzer Ede, Vitthalm József, Weber Sándor IV. A. ; Chabada László, Dirsztay Béla br., Molnár Péter IV. B. o. tanulók. Összesen : 29.

4. **Vívást** tanultak : III. A. oszt. : jeles eredménnyel : Farkas Bálint, Viola János. Jó eredménnyel : Kármán Tibor, Ledniczky Ottó, Tolnai Béla. III. B. oszt. : jeles eredménnyel : Kelecsényi Zoltán, Kovács Elemér, Mogán Miklós, Toffler János. Jó eredménnyel : Podruzsik Béla, Unger Emil. IV. A. oszt. : jeles eredménnyel : Fabinyi János, Farkas Barna, Minár Gábor, Moes Tibor, Rév Endre, Szende József, Vargha Miklós. Jó eredménnyel : Kohl Ferenc, Vitthalm József. IV. B. oszt. : jeles eredménnyel : Ádler Rácz József, Benesó Tamás, br. Dirsztay Béla, gr. Serényi János. Jó eredménnyel : Blazsek Andor, Kratky Tamás V. A. oszt. : jeles eredménnyel : Boross Béni, Kump Egon, Ledniczky János, Szabó János. Jó eredménnyel : Bródy Tamás, Domony György. V. B. oszt. : jeles eredménnyel : Kerecsy Jenő. Mocskonyi Ervin, Sándor László, Veres Gábor. VI. A. oszt. : jeles eredménnyel : Baross Miklós, Faludy János, Fellegi Ödön, Kovács Ervin, Mészáros György, Székér István, Vassányi Béla, Wahl Péter. VI. B. oszt. : jeles eredménnyel : Bayer István, Benárd László, Cholnoky Tamás, Tolnay Pál. VII. A. oszt. : jeles eredménnyel : Csontos László, Luchesi Fekete Ottó, Porgányi Péter, Schanda Pál, Sulla Imre, Szelecsényi Tibor. VII. B. oszt. : jeles eredménnyel : Détsky Mihály, Durkó Etele, Kálmán Dániel, Kuncze Lajos, Roediger Schluga Albert. VIII. A. oszt. jeles eredménnyel : Neszmélyi Nusser Béla, Patek Ferenc.

5. **Az énekkar tagjai voltak** jeles eredménnyel a szopránban : Dobrovolcsky László, Rottmann István, Takács Vilmos, Várkonyi István I. A. ; Farkas László, Hortobágyi Győző, Jób Imre, Kármán Sándor, Kondár Vilmos, Korenics István, Szovik József I. B. ; Kengyel György, Liszt Nándor, Nagy

József II. A. ; Dobrovolszky Lóránt, Farkas György, Gundel Imre, Huszár Nándor, Kovács Gyula, Véber Viktor II. B. ; Baksay Miklós, Benesch György, Csukássy Lóránt, Detre Gyula, Kalotay Ottó, Szeben Tamás III. A. és Kelecsényi Zoltán III. B. o. tanulók. Az altban : Bugnyár Richárd, Kaliszky Sándor, Kiss Béla Zsolt, Pavlik Rafael, Siegriszt Lajos I. A. ; Dubay Miklós, Kléh-Reinle László, Kozma György, Masznyik Iván, Mészáros József, Molnár Zoltán I. B. ; Balázs Sándor, Barotai György, Belányi Tamás, Doleschall István, Rezik Béla II. A. ; Békés András, Eskulits Emil, Madarassy Gábor II. B. ; Andreska Gábor, Gyertyámossy János, Rohonczy Győző, Stauróczky György, Szabó István III. B. ; Fodor Béla és Frank Miklós V. A. o. tanulók. A tenorban : Weisz Gedeon VI. B. ; Darvay Tibor, Éhik Gyula, Grigorievity György, Hübner Ede, Luchesi Fekete Ottó, Porgányi Péter VII. A. ; Kunce Lajos, Töttössy Aladár VII. B. ; Steffens Oszkár VIII. A. ; Bősze József, Hegedüs Zoltán, Honffy Tivadar, Pilinszky János és Schütz János VIII. B. oszt. tanulók. A basszusban : Baross Miklós, vitéz Dániel László VI. A. ; Baldermann Ádám, Holl Béla, Vajda László VI. B. ; Jesch Aladár, Szabó Károly, Takács Vilmos, Zilahy Aladár VII. A. ; Faczinek Lóránt, Horváth Sándor, Ruszák József, Tallér Imre, Tasnádi László, Tátrallyay Péter VII. B. ; Fülöp József, vitéz Füzesséry István, Homonnay Farkas, Karsai László, vitéz Nagy István, vitéz Rigó Mihály, Urbán Pál VIII. A. ; vitéz Csébi József, Ledniczky Gyula, Nagy János és Zalay Sándor VIII. B. o. tanulók. Összesen : 94.

6. A zenekar tagjai voltak jeles eredménnyel : Macskásy Hugó VIII. B. ; Balla Béla, Boros Ervin, Ernőházy Miklós, Sárközi Rezső, Szigetváry István, Szoltsányi György, Sulla Imre VII. A. ; Bonkáló Tamás, Détsy Mihály, Lang János VII. B. ; Bősze György, Cserneyi Lóránt, Lengyel Attila, VI. A. ; Scheller Géza, Somogyi Géza, Szabó Mihály VI. B. ; Szórádi Tibor V. A. ; Eisele György V. B. ; Mambriny Ödön III. A. ; Eisele Ágoston III. B. ; Grász Miklós, Hunyár Csaba, Schwachttyc Ferenc II. A. o. tanulók.

7. A kis-zenekar tagjai voltak ugyanesak jeles eredménnyel: Gonda Péter, Kalotay Ottó, Mambriny Ödön, Morlin János, Sibalszky Zoltán, Szabó Miklós, Szeben Tamás, Tolnai Béla, Várday Ferenc, Vozdánszky József III. A. ; Bakó Béla, Berger Oszwald, Böhm József, Csik Attila, Dobrova László, Fábry Károly, Fekete György, Kalkó László, Kehli István, Kelecsényi Zoltán, Kollár László, Lamy János, Láng Artúr, Magassy Antal, Mogán Miklós, Náday István, Örvösi László, Podruzsik Béla, Rajágh László, Seidl György, Stauróczky György, Szabó István, Sojka Frigyes, Toffler János III. B. o. tanulók.

8. Hegedülni tanultak jeles eredménnyel : Kollár László III. B., Felvidéki János V. A. Jó eredménnyel : Langer Tamás III. A., Mogán Miklós III. B. Elégséges eredménnyel : Eisele Ágoston III. B., Schaffler Ferenc IV. A., Eisele György V. B. o. tanulók. Összesen : 7.

XII. ÉRETTSÉGI VIZSGÁLATOK.

A folyó tanévben a szeptember és december havi gimnáziumi teljes, javító és kiegészítő érettségi vizsgálatok a K. K. F. rendeletéből intézetünkben folytak le, mégpedig Jászai Rezső dr. budapesti kerületi katolikus középiskolai főigazgató, tanügyi főtanácsos, elnök és Méhes Gyula dr. c. gimn. igazgató, egyetemi magántanár, kormányképviselő jelenlétében.

I. A *szeptemberi* teljes érettségi vizsgálatra jelentkezett 8 tanuló, szóbeli javító érettségi vizsgálatra 26, görög kiegészítő vizsgálatra 4 tanuló. Az írásbeli érettségi vizsgálatok 1938. évi szeptember hó 5., 6., 7. és 9. napjain voltak, a szóbeli vizsgálatok 10. és 12-én. A teljes érettségi vizsgálatot tevők közül

jól érett : Vereb József (összesen : 1) ;

érettek : Berényi Dániel, Gráf Károly, Madarász Zoltán, Piroska József, Tomcsányi Sándor (összesen : 5) ;

a decemberi javító érettségi vizsgálatra utasítottot : Horváth József (fizika), Wisinger András (menniségtan) (összesen : 2).

A javító érettségi vizsgálatot tett tanulók közül érett : Bartha Béla, Böröczfi Emil, Czobor János, Edvi Illés Tamás, Garamvölgyi Zoltán, Győrvári Ottó, Hernádi Gyula, Horváth László, Jáky Tibor, Kovács István, Kovács János, Magyar Győző, Magyar László, Mosonyi József, Nagy László, Nagy László József, Ossko Péter, Palatin Dezső, Sasvári Béla, Simon Károly, Szabadfi Zoltán, Szabó Szaniszló, Szemeti Zoltán, Dorkó László és Pap László a menniségtanból, Rigó Lajos a természettanból második javítóvizsgálatra utasítottot.

A görög kiegészítő vizsgálaton jeles érdemjegyet kapott : Goldberger Márta, Lajos József (összesen : 2) ; jót : Németh István, Révai József (összesen : 2).

II. A *decemberi* teljes érettségi vizsgálatra nem jelentkezett tanuló, javító érettségi vizsgálatra 5 tanuló, görög kiegészítő vizsgálatra 1 tanuló jelentkezett. A görög kiegészítő írásbeli vizsgálat 1938. évi december 5. napján folyt le ; a szóbeli vizsgálat dec. 7-én.

A javító érettségi vizsgálaton érett : Hidasi Imre, Horváth József, Pap László, Rigó Lajos, Wisinger András.

A görög kiegészítő vizsgálaton jó érdemjegyet kapott : Timaffy László.

III. *Tanúvvégi érettségi vizsgálatok.*

A) csoport.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 35, görög kiegészítő vizsgálatra 11 tanuló.

1. Az írásbeli vizsgálat május 16., 17., 19., 20-án volt. A) Magyar tétel : a) Színműirodalmunk nemzetnevelő hatása a XIX. században ; b) A Felvidék Magyarország történetében. Jelesen dolgozott : 16, jól : 14, elégségesen : 5. B) Latin tétel : Tacitus : Ab excessu divi Augusti XXII. 56—57. Jelesen dolgozott : 15, jól : 13, elégségesen : 7. C) Német tétel : Az élethű képmás c. szöveg fordítása németre. Jelesen dolgozott : 19, jól : 12, elégségesen : 4.

D) Görög tétel: Homeros: Odysseia IV. 306—331. (Fordítás magyarra.)
 Jelesen dolgozott: 5, jól: 4, elégségesen: 2.

2. A szóbeli vizsgálat június 1., 2., 3., 5. napjain folyt le dr. Jászai Rezső budapesti kerületi katolikus középiskolai főigazgató, tanügyi főtanácsos elnöklété alatt, dr. Dsida Ottó ny. tanker. kir. főigazgató, kormányképviselő jelenlétében.

Kitüntetéssel érettek: Aulich Antal, Biczó Tamás, Füleki Géza, Karsai László, Lassú Imre, Patek Ferenc, Szabó György, Wellisch András.
 Összesen: 8.

Jelesen érettek: Bauer Antal, Fülöp József, Meer Artúr, Molnár Kálmán, Neszmélyi Béla, Szentpéteri Ádám. Összesen: 6.

Jól érettek: Borosa Károly, Fluck László, vitéz Füzesséry István, Kézdi Ferenc, Kovács-Sebestény László, Pálmai József, Rajcsányi Konrád, vitéz Rigó Mihály, Schlosser Elemér, Somogyi Endre, Steffens Oszkár, Szentirmai János, Urbán Pál, Vancsó Gyula, Zömbik János. Összesen: 15.

Érettek: Girardi Tibor, Homonnay Farkas, Kabdebó Kálmán, vitéz Nagy István, Telegdy György, Torontáli Géza. Összesen: 6.

Görög szóbeli vizsgálatot tett 11 tanuló. Jeles: 6, jó: 5.

B) csoport.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 38, görög kiegészítő vizsgálatra 10 tanuló.

1. Az írásbeli vizsgálat május 16., 17., 19., 20-án volt. *A) Magyar tétel: a) Gárdonyi Géza történeti regényei; b) A hőenergia felhasználásával kapcsolatos energiaátalakulások.* Jelesen dolgozott: 15, jól: 16, elégségesen: 7. *B) Latin tétel: Tacitus: Germania 11—12.* Jelesen dolgozott: 12, jól: 8, elégségesen: 18. *C) Német tétel: Egy pár cipő és két tallér c. elbeszélés fordítása németre.* Jelesen dolgozott: 14, jól: 12, elégségesen: 11, elégtelenül: 1. *D) Görög tétel: ugyanaz, mint az A) csoportban volt.* Jelesen dolgozott: 3, jól: 2, elégségesen: 5.

2. A szóbeli vizsgálat június 6., 7., 9., 10. napjain folyt le dr. Jászai Rezső elnök, dr. Bartha József ny. tanker. kir. főigazgató, kormányképviselő jelenlétében.

Kitüntetéssel érettek: Halabuk László, Kőrösy László, Lakatos Imre, Macskásy Hugó, Rényi Oszkár. Összesen 5.

Jelesen érettek: Balázs László, Honffy Tivadar, Ledniczky Gyula, Lukács Pál, Rékey Tibor. Összesen: 5.

Jól érettek: Balogh István, Bánsági György, gróf Bissingen-Nippenburg Rudolf, Bösze József, vitéz Csébi József, Elek Péter, Fügedi Tamás, Gaszner Tibor, Jakubovich Valér, Keresztes Gábor, Kvassay-Sajó Endre, báró Lipthay Frigyes, Marton Imre, Nagy János, Pilinszky János, Schütz János, Stirling György, Titsch Károly, Tölzl János, Zalay Sándor. Összesen: 20.

Érettek: Frombold Sándor, Gömörei Ágoston, Gresznárik Gábor, Hege-düs Zoltán, Jaczkó Iván, Kovács Pál, Telegdy István, Turmann Gábor. Összesen: 8.

Görögből: jeles: 4, jó: 10.

XIII. ISKOLÁNK ÉS VOLT TANÍTVÁNYAINK.

Volt tanítványaink a Budapesti Piarista Diákszövetségben és az érettségi találkozók rendezésével tartják fenn a kapcsolatot az Alma Materrel.

a) A **Diákszövetség** tagjainak száma legújabb Évkönyvének tanubizonyosága szerint már fölötte jár az ezerhétszáznak. Ezekből az Ifjúsági Csoportba tartozik 504. A Diákszövetség fennállása tizenötödik évében is hűségesen ápolta azokat az eszményeket, melyeket annakidején maga elé tűzött: nevezetesen ápolta és erősítette tagjaiban az összetartozás érzését, élesztette bennök az iskolához való hűséges ragaszkodást és minél szélesebb körben iparkodott terjeszteni a piarista iskola szellemét. Vallási tekintetben egyre fokozódó elmélyülést mutat a szövetség élete. A tagoknak igen jelentékeny száma iskolai kápolnánkban tesz eleget vallási kötelezettségének s ezzel saját lelkiségének építésén felül jó példát ad mostani tanítványainknak. Vasár- és ünnepnapokon nagy számmal jelennek meg diákmiséinken, példaadó buzgósággal járulnak a szentségekhez s vesznek részt az iskolánkülső vallásos mozgalmakban. A Virágvasárnap előtti három napon Zimányi Gyula rendfőnöki tanácsos és kalazantini igazgató vezette a szövetség lelkigyakorlatait, melyeken öregek és fiatalok, apák és fiúk igazán imponáló nagy számban és megható lelki összeszedettséggel vettek részt. Kápolnánk zsúfolásig megtelt a lelkigyakorlat résztvevőivel. Az utána következett szentgyónás és a virágvasárnap közös szentáldozás méltó módon egészítette ki a felemelő ájtatossági gyakorlatot. Meg kell még említenünk, hogy az iskola vallásos, hazafias és kegyeletes megemlékezéseinek nemcsak az elnökség, hanem a tagok is nagy számmal szoktak megjelenni.

A havonként rendezett összejöveteleken ez év folyamán a következők tartottak előadást: Osvald István, a m. kir. Kúria ny. elnöke, m. kir. titkos tanácsos Szent István királyról mint törvényhozóról, Balanyi György igazgató a nemzetek önrendelkezési jogáról, Eckhardt Tibor országgyűlési képviselő, m. kir. titkos tanácsos a népi elv és a Dunavölgy viszonyáról s végül Wagner József szerkesztő a világnyelv kérdésének mai állásáról. Meg kell még említenünk, hogy Papp Ferenc ny. folyamórsági vezérkapitány, a székesfővárosi vízművek vezérigazgatója 1938 október 23-án a Corso-mozgóban külön vetített képes előadásban ismertette a diákszövetségi tagok előtt Budapest ivóvízellátását. A decemberi hagyományos Vörösmarty-ünnepen Balanyi György méltatta a nagy költő érdemeit. A szövetség havonkénti összejövetelein Sebes Ferenc rendfőnök, Balanyi György igazgató és a tanári kar számos tagja meg szokott jelenni a rend és az iskola képviselőivel.

A szövetség legnagyobb ünnepe az évi közgyűlés napja szokott lenni. Ebben az esztendőben március 19-én tartottuk meg. A hagyományos kegyelettel hallgatott szentmise után a közgyűlésen Degré Miklós elnöki megnyitó beszédében utalt az elmúlt év nagy eseményeire: az eucharisztikus kongresszusra, a Felvidék visszacsatolására és a pápai trónon beállott változásra. Utána Adler-Rácz József főmérnök az iskola egykori büszkeségének, Körösi Albinnak emlékét újította fel. Számos egyéni élménnyel átszőtt beszédében

egyforma kegyelettel adózott a jó embernek, a lelkes tanárnak és az Európa-szerte ismertnevű hispanológusnak. A szövetség életéről dr. Szítár Ferenc főtitkár számolt be és szemléltető adatokkal érzékeltette annak a lelkes munkának eredményeit, melynek fősztályosai rajta kívül dr. Párdányi Emil ügyvezető alelnök, dr. Zobor Artúr főkönyvtáros és Mantler Rezső pénztáros voltak. A szövetség hagyományainak megfelelően ebben az évben is nagy arányokban folytatta a főiskolai hallgatók segélyezését. Száznál jóval több egyetemi hallgatót részesített pénzbeli támogatásban, illetve látott el egyetemi tankönyvekkel.

Az elnökség felkérésére az iskola záróünnepélyén ebben az esztendőben gr. Teleki Pál miniszterelnök szólott az érettségizett ifjakhoz. A beszédet a nagy érdeklődésre való tekintettel a Magyar Film Iroda is felvette s jelentékeny részét beillesztette a mozgószínházak számára készült filmhíradóba. A nagyszámú és előkelő közönség, úgyszintén a népes diáksereg mindvégig feszült figyelemmel, szinte áhítattal hallgatta a hitvallásszámba menő intelmet.

Ugyancsak az iskola záróünnepén osztottuk ki az Ifjúsági Csoport érdemes tagjainak megítélt jutalmakat is. A szövetség ugyanis többéves hagyományához híven, ebben az évben is kitüntetésben részesítette azokat a derék fiatalokat, akik rendes tanulmányaik eredményes végzése mellett külön tanulmányokat is végeztek s nevezetesen megfejtették a Piarista Öregdiák hasábjain hirdetett pályatételeket. Ebben az évben kilenc ilyen fiatalembert tüntettünk ki 100, illetve 50 pengős jutalommal : ifj. Borsiczky Sándort, Détsky Jánost, Fiantok Lászlót, Halász Ivánt, Piller Lászlót, Somhegyi Bélát, ifj. Szaszovszky Gézát, Szurday Egont és vitéz Tóth-Urbán Lászlót.

Mint már évek óta, ezúttal is könyvjutalomban részesített a szövetség két olyan VIII. oszt. tanulót, akik nyolc esztendőn át mindig példás viseletűek voltak és jeles előmenetelt tanusítottak. A jutalmazottak : Füleki Géza és Macskásy Hugó.

Az Ifjúsági Csoport ügyeit a tisztikar intézi, vitéz Tóth-Urbán László elnök és Balassa László alelnök vezetésével. A tagok száma 504. Ezek közül főiskolai tanulmányokat végez 394. És pedig 200 joghallgató, 42 orvostanhallgató, 26 bölcsészhallgató, 70 műegyetemi hallgató (beleértve a gazdasági jellegű karok hallgatóit), 17 ludovikás, 11 kispap, 2 gyógyszerészhallgató, 2 Kereskedelmi Akadémiai hallgató, 1 gazdász, 1 képző-, 1 zene- és 1 színművészeti hallgató.

Az Ifjúsági Csoportnak a gimnázium épületében lévő helyiségei egész évben nagy látogatottságnak örvendtek. A csoport főcélja, hogy tagjait a főiskolai tanulmányok végzésére sarkallja, őket erkölcsileg támogassa és a piarista szellemben együttartsa. Ezt a célt szolgálják a havonta rendezett klubesték, az évfolyamösszejövetelek, a különböző szakosztályok és a klubestekkel egybekötött előadások.

Előadóink között első helyen kell említenünk Balanyi György dr. egyetemi tanár, gimnáziumi igazgatót, aki a népek önrendelkezési jogáról beszélt. Nagyon érdekes volt Sík Sándor egyetemi tanárnak a mai magyar irodalomról tartott folytatatólagos előadása. Bartha Dénes egyetemi magántanár a magyar népzénéről beszélt. Gerencsér István debreceni piarista tanár,

a Tiszántúl, Pfeiffer Miklós kassai kanonok pedig a Felvidék problémáit tárta fel. Andreánszky Jenő m. kir. huszárszázados a kémelhárításról tartott nagyszerű ismertetést. Dr. Pongrácz Kálmán szerkesztő aktuális külpolitikai kérdésekről beszélt. Dr. Rónay András az Államtudományi Intézet aligazgatója az erdélyi magyarság helyzetét ismertette. Két felvidéki magyar fiú pedig a prágai és pozsonyi magyar főiskolások sorsáról beszélt.

A Felvidék visszaszerzéséért lezajló hazafias megmozdulásokban az Ifjúsági Csoport tagjai vezetős szerepet játszottak. A megszálló reguláris és szabadcsapatok tagjai között szép számban szerepeltek az Ifjúsági Csoport tagjai. Ezek a tények bizonyítják, hogy a volt piarista diákok nemcsak szóval, hanem tettel is szolgálják a hazát.

A Diákszövetség bőkezűsége folytán Ifjúsági Csoportunk idén hozzájutott egy teljesen új, modern könyvtárhoz. Ebben a könyvtárban a legújabb külföldi szépirodalmi munkák mellett megtaláljuk a mai magyar szépirodalom remekeit és az aktuális magyar tudományos írásokat. Az új könyvtár terve és a könyvtárszervezés áldozatos munkája Mezey László nevéhez fűződik. Az Ifjúsági Csoport egyik legszebb feladata lesz az elkövetkezendő években ennek a könyvtárnak a továbbfejlesztése és kiegészítése.

Magyarország 1938—39. évi II. osztályú asztali tenisz csapatbajnokságát Ifjúsági Csoportunk csapata nyerte. A bajnokcsapat tagjai: Simon Béla, Kaczián Egon, Lakatos György, Cserenyey Géza, Tápay Ottó. Reméljük, hogy Ifjúsági Csoportunk első sportbeli sikerét még sok szép eredmény fogja követni.

Az Ifjúsági Csoport kezdeményezésére és az Ifjúsági Csoport vezetésével indult meg a Piarista Csónakház megvalósítását célzó akció. A telekvételt valószínűleg már idén meg tudjuk valósítani, az építkezést pedig 1940 tavaszán akarjuk elkezdni. Ehelyütt is köszönetet kell mondanunk a Rendnek és a Diákszövetségnek, amiért segítségünkre siettek ennek a szép tervünknek a valóra váltásában.

Az Ifjúsági Csoport az idén is megrendezte a hagyományos Irodalmi és Zenei Estet. Azonban az eddigi szokástól eltérően az összes szereplők az Ifjúsági Csoport tagjai közül kerültek ki. Ez az újszerű kísérlet szép sikert hozott és a jövőre is a legszebb reményekkel biztat.

Az Ifjúsági Csoport és a Középcsoport közötti barátság is bensőségebbé vált az év folyamán. Ugyanis az Ifjúsági Csoport tagjai szép számban jelentek meg a Középcsoport összejövetelén és a Középcsoport tagjai is rendszeresen látogatták az Ifjúsági Csoport előadásokkal egybekötött klubnapjait. Ez a mindkét részről megnyilvánuló bensőséges és őszinte barátság egymagában biztosítja a Diákszövetségünk jövőjének.

Igen örömdetes fejlődést mutat az Ifjúsági Csoport szerencsés irodalmi vállalkozása, a *Piarista Öregdiák*. A lap elsősorban az Ifjúsági Csoport ügyeiről akarja tájékoztatni olvasóit, de emellett állandóan figyelemmel kíséri minden piarista vonatkozású eseményt. Jelentősége abban áll, hogy egyfelől teret nyit az Ifjúsági Csoport tollforgató tagjainak tehetségük kibontakoztatására, másfelől újabb összekötő kapocsul szolgál az iskola és volt növendékei közt. Ebben a tekintetben az ideai fejlődésnek legnagyobb eredménye, hogy sikerült minden

piarista iskolával, illetve piarista diákszövetséggel állandó összeköttetést találma úgy, hogy most már joggal az egyetemes magyar piarista diákság híradójának tekinthető. Ezekre a fontos érdekekre való tekintettel a szövetség mindjárt megindulásakor melegen felkarolta a lap ügyét és anyagilag is jelentékeny támogatással járul hozzá fenntartásához. A lap megjelenetésében és színvonalon tartásában dr. Szende Tibor főszerkesztőnek és Szabó Tivadar szerkesztőnek volt főrése. Mellettük azonban a szerkesztőség többi tagja és a munkatársak lelkes serege is derekasan kivette részét.

b) Érettségi találkozó. Mint az előző években, ebben az iskolai évben is számos évfolyam gyűlt össze kápolnánkban és tanácstermünkben találkozóra. Legkorábban, még május 29-én a húsz évvel ezelőtt, vagyis 1919. évben érettségizettek jöttek össze. Ismeretes, hogy a proletárdiktatúra többek közt az érettségi vizsgálatot is eltörölte, illetve egy kis papírdarabkával helyettesítette, melyen csak annyit igazolt az iskola, hogy az illető a nyolcadik osztályt elvégezte. Ezért az új kultuskormányznak egyik legsürgősebb rendelkezése az érettségi visszaállítása volt. Mivel azonban az egyetemi beiratkozások küszöbön állottak, a vizsgálat idejéül augusztus végét kellett kitűzni. Ennek a nevezetes érettséginek hősei gyűltek össze az említett májusvégi vasárnapon az Alma Materben. Megjelentek: dr. Borsai (Bernyó) József OTI ügyvezető, gr. Csekonic Endre, a Royal Exchange Biztosító igazgatója, Dausz Ferenc állami tanítóképzőintézeti tanár, dr. Eszeterhás Kálmán rendőrfogalmazó, dr. Ecsenyi (Engel) Ágoston r.-t. igazgató, Ferenczy László magántisztviselő, dr. Fernbach József bel- és ideg orvos, rend. intézeti főorvos, v. egyet. tanársegéd, Foglyos (Filszeker) Dezső gázgyári tisztviselő, Fináczy Béla, az Elektromos Művek főmérnöke, dr. Herzum Alfonz belorvos, a m. kir. Testnevelési Főiskola főorvosa, v. egyet. tanársegéd, dr. Horváth György sebész, egyet. tanársegéd, Hüttl Hümér, a Magyar Aero-Szövetség főtitkára, dr. Ibrányi Ferenc egyet. c. rk. tanár, Keönch László BSzKRT intézőmérnök, Kerkai János postatakarékpénztári tisztviselő, Koleszár Ferenc biztosítóintézeti cégvezető, ifj. Kövecses György községi takarékpénztári tisztviselő, Miskolczi (Matauschek) Béla mérnök, fűtőházi főnök, dr. Maurer Kornél gyógyszerész, dr. Mezey Vilmos vállalati igazgató, br. Orczy Lőrinc földbirtokos, Ordódy Kálmán BSzKRT tisztviselő, László (Páskuj) Endre rajztanár, MFI rajzó és rendező, Pintér Tibor Vacuum Oil Co. igazgató, dr. Pipics Zoltán műkritikus, a Műcsarnok titkára, dr. Rogátsy Guidó gyógyszerész, dr. Szabó Imre érseki helynöki titkár, dr. Szerb Antal kereskedelmi isk. tanár, egyet. m.-tanár, Szilágyi István egyetemi gondnok, Szimélyi Károly szföv. főmérnök, Tartsay Vilmos m. kir. vezérkari százados, Tobisch Ferenc gyárigazgató, dr. Zemplényi László ezredorvos, gr. Zichy György földbirtokos. A megjelentek nevében dr. Fernbach József tolmácsolta az öregdiákok soha el nem múló háláját az Alma Mater iránt, míg Tartsay Vilmos az osztály szeretett és örökre felejthetetlen főnökének, az olykorán eltávozott Miskolczi Istvánnak emlékét idézte fel.

Június 4-én a *classis fidelissima*, az 1893. évben érettségizettek osztálya gyűlt össze 46 éves találkozóra. Megjelentek: Antal Lajos magánzó, Benesch Ferenc közkórházi főfelügyelő, dr. Bradách Emil rendőrfőtanácsos orvos,

Fejérvári Tibor ny. MFTR főfelügyelő, Fényesi Jenő biztosító társasági aligazgató, dr. Guszmann József egészségügyi főtanácsos, egyet. c. rk. tanár, kórházi főorvos, dr. Lengyel Béla ügyvéd, dr. Navratil Ákos egyet. ny. r. tanár, dr. Pálos Hugó kir. h. főügyész, dr. Párdányi Emil orvos, dr. Rónay Zoltán ny. min. tanácsos, Rudnyánszky György magánzó, dr. Samassa Aurél ny. államtitkár, Somsich Miklós földbirtokos, felsőházi tag, Seefehner Egon, az osztrák államvasutak ny. vezérigazgatója, Szalay Ágost ny. MÁV titkár, dr. Sztár Ferenc kir. törvényszéki tanácselnök, Till Antal ny. szföv. tanácsnok, Vollerich Alfréd ny. ezredes, Zobor Artur ügyvéd, ny. kir. ítélőtáblai bír. A hűséges évfolyam nevében a leghűségesebb tag, Párdányi Emil adott kifejezést az iskola iránt érzett bensőséges ragaszkodásának.

Ugyancsak 4-én jöttek össze tízéves találkozóra az 1929. évben érettségizett B. csoport tagjai: az apák után a fiak. A találkozón résztvettek: dr. Alkay (Zselyonka) József hadnagy, dr. Becsky Antal MABI tisztviselő, dr. Bolgár (Dobroszláv) László követségi sajtóattasé, dr. Des Echerolles-Kruspér Sándor földbirtokos, dr. Ervin Gábor hittanár, Farkas József, a Gamma r.-t. tisztviselője, dr. Hajós György műegyetemi adjunktus, Hilger Gáspár kereskedő, dr. Koós György min. fogalmazó, Kőszeghy Géza postamérnök, Kutas (Katusinecz) Gyula postatisztviselő, Langfelder Vilmos magántisztviselő, dr. Leszl Frigyes, a Nemzeti Bank tisztviselője, dr. Margó György, a Fővárosi Gázgyár tisztviselője, dr. Márkus László, fővárosi adótiszt, Maurer Gyula kir. folyammérnök, Meskó Lajos piarista tanár, Moser Lajos, a Wagons Lits Cook tisztviselője, dr. v. Rapaich Ferenc, a Salgótarjáni Kőszén r.-t. tisztviselője, dr. Schiffer Ferenc magántisztviselő, dr. Szende Tibor, a Magyar Általános Hitelbank tisztviselője, dr. gr. Teleki Géza, a Földtani Intézet asszisztense. Az osztály háláját dr. Ervin Gábor tolmácsolta az iskola iránt.

Egy héttel később, június 11-én a 35 évvel ezelőtt végzett öregdiákok adtak egymásnak találkozót az intézeti kápolnában s utána a tanácsteremben. A jól sikerült találkozón megjelentek: lovag Beer László MÁV főtanácsos, Benke Sándor, a Pénzügyi Központ tisztviselője, Déchy Iván földbirtokos, Dénes István gyáros, Erőss Béla vállalati igazgató, dr. Faiszl Ferenc fogorvos, dr. Farkas Elemér ny. min. tanácsos, Farkass Géza ny. DGT főtitzt, dr. Gruber György ügyvéd, Haydin István vegyész mérnök, dr. Hirsch Nándor min. tanácsos, dr. Huzella Tivadar egyet. ny. r. tanár, Hlatky Aladár nagybérlő, dr. Derecskey (Jonescu) György postatanácsos, dr. Kőrös László m. kir. szab. bíró, Zalay (Krazsóf) János MÁV műszaki főtanácsos, dr. Kresz Károly m. kir. kincstári főtanácsos, TÉBE igazgató, Kristóffy Andor mérnök, Kump József gépészmérnök, Ganz-Danubius főfelügyelő, dr. Lorberer Géza ügyvéd, dr. Nemeshegyi Tibor min. osztályfőnök, dr. Dulácska (Neubauer) Jenő fővárosi tanácsjegyző, a Székesfővárosi Alkalmazottak Segélyző Intézetének igazgatója, Oberle József tanügyi tanácsos, középiskolai igazgató, dr. Olasz Péter ujságíró, Rostagni Achilles szföv. tanácsjegyző, dr. Staud Miklós min. tanácsos, Steinhardt Rezső cégvezető, dr. Szájbély Jenő MÁV főtanácsos, osztályfőnök, Titsch Károly mérnök, Ganz-Danubius főfelügyelő, Tokody Dániel műszaki főtanácsos, Travers István postafelügyelő, Unger Emil fő-

mérnök és dr. Zalán Benő ügyvéd. A megjelentek nevében Kump József köszönte meg az öreg iskolától nyert nagy kincseket.

Június 11-én még egy másik nevezetes találkozónk is volt : azok az öreg urak jöttek össze, akik ötven évvel ezelőtt, 1889-ben tettek érettségi vizsgálatot. A találkozón megjelentek : dr. gr. Csekonics Sándor földbirtokos, dr. Éber Antal m. kir. udvari tanácsos, a budapesti kereskedelmi és iparkamara elnöke, dr. Illés József egyet. ny. r. tanár, Jankó Béla ny. szföv. főjegyző, dr. Kövess Béla mi kir. kormányfőtanácsos, a budapesti ügyvédi kamara elnöke, Malatinszky Lajos ny. főispán, Masirevich Fedor ny. tábornok, dr. Márher Aladár m. kir. kormányfőtanácsos, ny. szföv. tanácsnok, Molnár László ny. szföv. műszaki főtanácsos, dr. Ott János ny. államtitkár, dr. Szarvasy Imre műegyetemi ny. r. tanár, Szőke Béla prépost-plébános, Tseuke Herman építész, id. dr. Uhl Gyula főorvos, dr. Vásárhelyi Zoltán ny. h. államtitkár, míg Huszár Pál ny. min. tanácsos, Jankó-Brezovay Miklós ny. min. tanácsos, gr. Károlyi Imre földbirtokos, Pausz Géza, dr. Simkó Károly orvos, Ghiczy Pál és gr. Károlyi György cs. és kir. kamarás levélben jelentették csatlakozásukat. A meghatott öregdiákok nevében Illés József egyet. tanár a következő mélyérzésű beszédben üdvözölte az iskolát :

«Immár ötven szatendeje, hogy átléptük a régi piarista gimnázium küszöbét. Azt a régi, szardos sarga épületet hagytuk el, melynek ódon falai, elkoptatott lépcsői, kedves, mély áhítatot ébresztő kápolnája annyira kedvesek maradtak nekünk. Hiszen mi koptattuk a folyosó kőkockáit, a lépcsőket, mi ministráltunk reggelenkint a kápolnában, mi futkároztunk a tizperces szünetek alatt az ódon falak közt.

Ma itt ünnepelünk a teljesen újjáépített nagyszerű, modern épületben, melynek higiénikus berendezése, világos, pompás termei, gyönyörű temploma, hol az imént adtunk hálát a jó Istennek, mutatja a haladást minden téren. Minden megújult, minden megszépült itt, csak egy maradt változatlan, amit mindnyájan érzünk : s ez a *régi piarista szellem*.

Most ezen a ritkaságszamba menő jubileumon hálát adunk a Gondviselésnek, hogy megboldogult jó édes szüleink idehoztak és a kegyestanítórend szerető gondjaira bíztak bennünket, hogy tanítsanak és neveljenek az életre.

Mi eljöttünk ide tanuságot tenni arról, hogy az a piarista szellem, melyet magunkba szívtunk, soha el nem múló hálát ébresztett bennünk az ősi Alma Mater és a piarista rend tagjai, nevelőink iránt.

Még a negyvenéves találkozón itt volt közöttünk két régi kedves tanárunk : Bartos igazgató úr és Szölgyény János. Bartos professzorra különös szeretettel emlékszem vissza, mert tőle tanultam a magyar történelem szeretetét és tudományos pályámon neki köszönhetek legtöbbet ; ő vezetett be engem a történelem tanulmányozásába. De itt vannak lélekben velünk mind a mi kedves, szeretett tanáraink. Hiszen éveken át óráról-órára szétosztották közöttünk mind azt a tudást, amivel csak rendelkeztek. Magunkkal vittük egy hosszú életen át az ő gondolkodásuknak, érzelmi világuknak nagyszerű értékeit. Ezek kísérnek most is s velünk maradnak mindvégig.

50 évvel ezelőtt 58-an léptünk az élet küzdelmes porondjára. S ma 21 élő

öregdiák közül 16 ünnepli ezt a ritka szép évfordulót. Szeretettel és imával emlékezünk meg a hálaadó misében szeretett osztálytársainkról. És most úgy érzem, hogy az ő nevükben is beszélnem kell.

Mi az, amit a piarista szellemnek köszönhetünk? Mi az, amiről itt ma tanuságot kell tennünk? Köszönhetjük elsősorban azt a vallásos érzést, erős keresztény katolikus hitet, amit belénk csepegtettek s amit magunkévá tettünk a hosszú iskolai éveken át. Ez a keresztény hit tartott fenn bennünket az élet sorscsapásai közt, különösen a nagy világegés alatt s az azt követő tragikus országcsonkítás után is. Tehát akkor, mikor legnagyobb szükségünk volt rá. A sanyarú sors és a borzalmas nemzeti csapás közepett ez a hit vigasztalt, felemelt és vezetett bennünket egy jobb élet reménye felé. Ez a keresztény hit tette lehetővé, hogy nemzetünk iszonyú tragédiája nem bénított meg bennünket, hanem erőt adott a további harcra és munkára.

De köszönhetjük a vallásos meggyőződés mellett a nemzeti érzést is, mely a vallással együtt oly mélyen gyökeredzik lelkünkben. A mi tanárainknak magyar érzése minden csepp vérünket eltöltötte és megőrzött minket minden kísértés közepett.

A mi kedves tanárainknak köszönhetjük humanisztikus műveltségünket is. Ezen nem értek csupán grammatikai szabályokat, melyeket a kivételekkel együtt versbe szedve oly nehezen tudtunk elsajátítani; ezen nem értem a görög és római költészetnek betanult örökszép sorait, hanem azt az érzéket, mellyel egy életen át élvezni tudtuk mindazt a szépet és nagyszerűt, amit a keresztény művelődés nyújt a görög-római multból.

De nemcsak szellemi műveltséget szereztünk, hanem bölcs tanáraink gyakorlatias érzéket is fejlesztettek bennünk nevelésük révén. Nem az iskolának, hanem az életnek tanítottak.

Ha hasznos munkásai tudtunk lenni életpályánkon hazánknak, abban nagy érdeme van a kegyestanítórend szellemének. Ötven évvel ezelőtt professzoraink nemcsak az ismeretanyag felhalmozását tűzték ki tanításuk céljaként, hanem, amit ma annyira követelnek, mint reformot, a nevelést is. Minket valóban az életre neveltek s ezért nevelési rendszerükben a fegyelem, a tekintély, tisztelet, rendszeret és kötelességtudás állott előtérben.

Lehet, hogy annakidején némelyikünk úgy érezte, hogy a mulasztásáért vett büntetés túlságos volt, de e hosszú idő folyamán rájöhett, hogy az élet sokkal szigorúbb és kíméletlenebb büntetésekkel sujt. Ha valaki azt érezte, hogy nem volt igazságos a büntetés, megtanulhatta, hogy az élet még kevésbé valósítja meg azt az igazságot, melyet várunk tőle.

Merem mondani, bármilyen anakronisztikusan hangzik, hogy a piarista szellem szociális szellem volt félszázaddal ezelőtt. A mi kis közösségünkben, osztályunkban, mely néha száz tagot is számlált, megtanultuk egymással szemben a kegyesség, könyörületeség, alázatosság és szeretet erényeit gyakorolni, úgy mint Szent István kívánta fiától, Szent Imre hercegtől.

Ha talán nem is értük el azokat a magas célokat és ábrándokat, melyeket pályánk kezdetén magunk elé tűztünk, mindnyájunk érzését fejezem ki, mikor azt mondom, hogy jó harcot harcoltunk. Ha az isteni Gondviselés úgy akarja, hogy tovább küzdjünk, akkor ismét el fogunk jönni ide hálás köszönetet

mondani, amiért a mi drága emlékű tanáraink jól felfegyvereztek bennünket az élet harcaira.

Az ősi diákdallal, a Gaudeamus igiturral mi is elmondhatjuk : «Post iucundam iuventutem, post honestam senectutem nos habebit humus».

A piarista rend tanárai, a mi professzoraink rávezettek minket arra az útra, melyen haladnunk kellett. Néha keserves, rögös utat kellett megtennünk, de megtettük, hogy megismerjük az igazi életet, az igazságot s az élet örök forrásait. Hálásan köszönjük mindezt a piarista tanításnak és nevelésnek.»

A bensőséges átéléssel elmondott beszéd mély hatást gyakorolt az összes jelenlevőkre.

Június 18-án ismét újabb vendégeket látott ifjúsági kápolnánk és tanácstermünk : az utolsó békebeli évfolyam tagjai, az 1914-ben érettségizettek gyülekeztek össze 25 éves találkozóra. Megjelentek : Braun Alfonz üzemmérnök, dr. Dér Ottó orvos, Dulácska László műszaki tanácsos, Finály Lajos r.-t. ig.-mérnök, Gyertyánffy László MÁV-mérnök, Szászy-Kovács Jenő kir. bírósági végrehajtó, a Bírósági Végrehajtók Országos Egyesületének elnöke, dr. Meixner László közjegyző, Misák Imre műszaki tanácsos, dr. rapolti Nagy István ügyvéd, dr. Ordódy Béla vezérig., dr. Partényi József kir. törvényszéki bíró, Pethes Lajos lelkész, Rab István csokoládégyáros, Stanek Ferenc r.-t. cégvezető, Steingassner Pál Hangya-igazgató, dr. Tereczky Tivadar eljáráshelyettes, gr. Zichy János rádiótisztviselő, gr. Zichy Pál földbirtokos és v. Gyurkovits Béla. A találkozón megjelentek az évfolyam egykori tanárai közül dr. Schütz Antal egyet. ny. r. tanár, dr. Vörös Ciril ny. rendi asszisztens és Mátrai János rendi főpénztáros is. Megjelenésük igen nagy örömet szerzett az öreg «fiúknak», akik sokáig szeretettel hallgatták volt tanáraink elismerő és buzdító szavait.

Ezzel a felsorolással azonban még koránt sem merült ki a találkozók sorozata. Erre a hónapra még a következők vannak előjegyezve : kolozsvári 56 évesek (június 22.), a 45 évesek (június 24.), a 10 éves B.-csoport (u. a.) és a 30 évesek. Ezekről azonban már csak jövő évi Évkönyvünkben számolhatunk be.

XIV. STATISZTIKAI ADATOK.

	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Összesen
a) A tanulók számának alakulása :																	
Beírt nyilvános tanulók ...	52	52	61	60	52	51	53	55	50	42	47	44	47	42	34	36	778
Beírt magántanulók ...	—	2	1	1	1	1	2	—	3	3	2	3	1	—	1	4	25
Osztályozott nyilv. tanulók	51	50	58	59	52	50	50	55	47	41	45	43	47	42	34	36	760
Osztályozott magántanulók	—	2	1	1	1	1	2	—	3	2	2	—	—	—	1	4	20
Osztályoztatott összesen ...	51	52	59	60	53	51	52	55	50	43	47	43	47	42	35	40	780
b) A tanulók kormegoszlása:																	
1928-ban született ...	42	45	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	89
1927-ben «	9	7	49	51	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117
1926-ban «	—	—	5	7	47	42	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	104
1925-ben «	—	—	1	2	4	7	48	41	3	2	—	—	—	—	—	—	108
1924-ben «	—	—	2	—	1	2	1	9	40	35	2	—	—	—	—	—	92
1923-ban «	—	—	—	—	—	—	1	4	5	4	33	32	2	—	—	—	81
1922-ben «	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	11	10	36	30	2	3	95
1921-ben «	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	7	12	28	25	75
1920-ban «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4	10	16
1919-ben «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
1901-ben «	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
c) A tanulók vallása :																	
Róm. kat. ...	46	49	54	57	50	49	51	52	42	42	42	41	44	36	32	37	724
Gör. kat. ...	2	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	3	—	—	9
Református ...	2	1	2	2	2	1	—	1	2	1	—	1	1	—	3	2	21
Evangélikus ...	1	1	2	—	—	1	1	1	4	—	2	—	1	—	—	1	15
Gör. keleti ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Izraelita ...	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	3	—	—	3	—	—	10
d) A tanulók anyanyelve és nyelvismerete:																	
Magyar anyanyelvű ...	50	52	59	60	53	49	52	52	49	43	47	43	47	42	35	40	773
Német anyanyelvű ...	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Francia anyanyelvű ...	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Olasz anyanyelvű ...	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Lengyel anyanyelvű ...	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Csak magyarul tud ...	32	36	39	41	34	37	40	25	28	29	28	31	29	24	22	24	499
Németül is tud ...	18	14	19	17	19	12	9	26	22	14	15	8	15	10	12	15	245
Franciául is tud ...	2	1	1	2	2	2	4	10	9	1	5	2	4	5	2	4	56
Angolul is tud ...	4	2	3	4	3	3	1	7	5	5	5	—	2	3	1	2	50
Olaszul is tud ...	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4
Más nyugati nyelven is tud	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Tótul is tud... ..	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Románul is tud... ..	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	5
Horvátul, szerbül is tud ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Oroszul is tud	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
e) A szülők foglalkozása :																	
Nagybirtokos, nagybérló ...	2	1	1	—	2	—	1	4	4	—	1	—	—	2	—	2	20
Középbirtokos, középbérló...	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	4
Kisbirtokos, kisbérló ...	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Egyéb önálló őstermelő ...	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Gazdasági tisztviselő ...	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4
Egyéb gazdasági segédszemély	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Nagyiparos, bányanagyvállalkozó ...	2	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	1	8
Kisiparos, bányakisvállalkozó	4	4	4	5	2	6	3	7	3	—	2	2	1	3	2	2	50

	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Összesen
g) Az óramulasztások :																	
Igazolt óramulasztás	3701	3210	2813	3271	3144	4063	2990	3761	2929	2697	2304	1931	1976	1950	1335	1312	44.066
Igazolatlan óramulasztás	—	—	5	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
h) A rendkívüli tárgyak :																	
Gyorsírást tanultak... ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	—	—	—	—	7
Rendkívüli rajzot tanul- tak	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3	—	4	—	—	—	12
Művészeti rajzgyakorlatokra jártak... ..	3	1	4	4	5	6	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	29
Vívást tanultak... ..	—	—	—	—	5	6	9	6	6	4	8	4	6	5	2	—	61
Az énekkar tagjai voltak ...	9	13	8	9	6	6	—	—	2	—	2	4	10	8	8	9	94
A zenekar tagjai voltak ...	—	—	3	—	1	1	—	—	1	1	3	3	7	3	—	1	24
Hegedülni tanultak... ..	—	—	—	—	1	3	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	7
i) Magaviselet :																	
Jeles viseletű	28	34	34	38	36	36	30	39	41	33	29	21	36	25	32	30	522
Jó viseletű	22	16	21	20	15	13	20	16	6	8	16	22	11	15	2	6	229
Elégséges viseletű	1	—	3	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	9
j) Az általános tanulmányi eredmény :																	
Kitünőrendű	2	6	9	9	8	10	6	7	5	2	3	1	4	3	7	3	85
Jelesrendű	5	3	3	3	6	1	3	6	7	4	4	2	3	5	4	3	62
Jórendű	16	22	18	18	23	17	18	20	19	20	17	19	18	12	13	16	286
Elégségesrendű	24	17	23	25	14	18	19	22	17	13	19	19	19	21	11	18	299
Egy tárgyból elégtelen ...	4	3	3	2	2	5	6	—	1	4	3	2	2	1	—	—	38
Több tárgyból elégtelen ...	—	1	3	3	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	10

Az iskolaépület adatai. a) A tantermek száma : 16, alapterületük : 50·29, 50·36, 62·29, 63·18, 64·58, 64·58, 64·58, 66·38, 68·25, 70·55, 70·55, 70·78, 70·87, 83·18, 84·26 m². b) Egyéb helyiségek és alapterületük : földszinten: tornaterem 318·95 m², szertár 28·31 m², öltöző 66·30 m²; félemeleten : szülői fogadó 23·09, 38·71 m², cserkészotthon 17·34, 39·38, 40·39 m², zeneszertár 20·89 m², vívóterem 146·69 m², vívóterem tanári szobája 15·01 m², szertár 17·40 m², előadóterem 129·42 m²; I. emeleten : igazgatói iroda 38·35 m², előszoba 20·80 m², irattár 18·90 m², szülői fogadó 24·13 m², tanári tanácsterem 69·40 m², kápolna 431·13 m², raktár 26·00 m², sekrestye 41·73 m²; II. emeleten : tanári könyvtár 68·38 m², tanári olvasó 22·38 m², ifjúsági könyvtár 44·45 m², ifjúsági olvasó 39·94 m²; III. emeleten : rajzterem 57·66, 88·01, 91·10 m², fizikai előadóterem 72·22 m², laboratórium 42·90 m², fizikai szertár 92·69 m², tanári szoba 16·25, 18·87 m², természetrajzi tanterem 99·87 m², laboratórium 44·15 m², természetrajzi szertár 141·97 m², műhely 24·80 m², tanári dolgozó 25·34 m², raktár 19·50 m².

Az iskola benépesülésének

a) Nyilvános tanulók.

Iskola év	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Össze- sen
	1920—21... ..	55	58	47	49	55	57	52	50	49	58	44	47	37	33	44	
1921—22... ..	57	59	52	57	56	54	47	49	47	41	43	56	50	43	34	36	781
1922—23... ..	64	58	55	55	49	54	53	52	37	45	45	35	42	52	49	43	788
1923—24... ..	64	62	58	54	53	55	46	57	45	36	30	46	35	29	38	53	761
1924—25... ..	57	54	60	61	57	54	47	53	40	39	45	37	30	43	37	29	743
1925—26... ..	54	51	50	57	58	58	57	52	50	46	39	37	44	37	29	40	759
1926—27... ..	50	52	52	51	53	49	49	58	49	51	46	43	36	31	42	36	748
1927—28... ..	49	50	48	45	51	51	47	48	46	51	44	44	41	36	37	29	717
1928—29... ..	51	55	44	47	44	43	48	46	35	36	40	44	36	42	39	35	685
1929—30... ..	53	55	50	50	43	42	43	43	40	34	32	33	38	40	37	41	674
1930—31... ..	55	53	51	52	48	48	45	41	41	43	34	32	33	34	39	36	685
1931—32... ..	51	53	56	55	46	46	43	42	36	38	37	40	33	25	32	32	665
1932—33... ..	54	55	47	50	50	50	47	45	39	40	39	36	36	38	33	24	683
1933—34... ..	55	55	51	54	45	45	48	46	46	41	37	40	40	36	36	38	713
1934—35... ..	53	56	55	52	50	48	43	47	40	39	45	41	36	39	40	35	719
1935—36... ..	58	56	54	56	55	51	44	46	45	44	40	36	43	41	39	42	750
1936—37... ..	56	55	53	53	55	53	50	48	43	42	38	40	38	37	40	39	740
1937—38... ..	55	59	54	50	52	57	51	47	48	46	45	43	36	35	37	33	748
1938—39... ..	51	50	58	59	52	50	50	55	47	41	45	43	47	42	34	36	760

A tanulási ered-

Osztályok	I. A.			I. B.			II. A.			II. B.			III. A.			III. B.			IV. A.														
	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen									
Hittan... ..	42	9	—	—	44	8	—	—	54	4	1	—	—	32	26	2	—	49	4	—	—	47	4	—	—	43	9	—	—				
Magyar nyelv	14	16	21	—	19	20	13	—	20	22	17	—	—	20	17	22	1	—	27	19	7	—	15	32	4	—	18	18	16	—			
Történelem ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	22	5	—	—	26	22	5	—	30	7	14	—	23	21	8	—		
Földrajz	20	17	14	—	19	23	10	—	31	16	12	—	—	30	21	9	—	—	30	21	2	—	19	21	11	—	—	—	—	—			
Latin nyelv ...	9	16	23	3	15	17	16	4	14	15	26	4	—	15	14	26	5	—	12	22	17	2	10	13	24	4	9	17	25	1			
Görög nyelv ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Francia nyelv...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Német nyelv...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	20	12	—	17	20	14	—	13	14	21	4	—		
Bölcsészet ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Természetrajz	25	17	9	—	24	24	4	—	38	11	10	—	—	40	16	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Természettan...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	24	5	—	24	16	11	—	—	—	—	—	—	—	
Mennyiségtan...	2	14	34	1	8	22	21	1	9	14	31	5	—	11	21	25	3	—	16	19	18	—	13	13	24	1	10	15	26	1	—		
Rajz	15	19	17	—	18	26	8	—	17	25	17	—	—	21	24	15	—	—	21	26	6	—	18	25	8	—	28	15	9	—	—	—	
Testnevelés ...	10	18	21	2	18	23	8	3	25	18	11	4	—	17	22	17	4	—	15	23	10	5	20	24	2	2	22	2	3	5	—	—	
Egészségtan ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Szépírás	22	21	8	—	28	19	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Gyorsírás	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ének	19	20	12	—	23	17	12	—	29	14	15	—	—	25	25	9	1	—	37	16	—	—	39	11	—	—	15	21	13	3	—	—	

Vegyes adatok. A bizonyítványt kapott nyilvános tanulók közül egy órát sem mulasztott : 84 (11·1%), csak igazoltan mulasztott : 674 (88·7%), igazolatlanul mulasztott : 2 (0·2%), harminc óránál nem többet mulasztott : 237 (35%), harminc óránál többet mulasztott : 439 (65%). A más iskolából jött tanulók száma II—VIII. osztályokban : 21. Az ismétlő tanulók száma : 11. Testnevelés alól felmentett tanulók száma : 47.

Ösztöndíjban vagy pénzjutalomban részesült tanulók száma : 34. A jutalmak összege : 2814·06 P.

A kegyestanítórend főnöke 104 tanulónak engedte el egészben vagy fele részben a tandíjat 6255 P értékben.

Könyvszegélyben részesült tanulók száma : 141. Egész tandíjmentességben részesült 35, féltandíjmentességben 69. Teljes tandíjat fizetett : 656.

XIV. TÁJÉKOZTATÓ AZ 1939—40. ISKOLAI ÉVRE.

Az egy tárgyból bukott tanulók igazgatói engedéllyel tehetnek javítóvizsgálatot. Ezért folyamodni nem kell. A javítóvizsgálatokat szeptember 4-én d. e. 8 órától kezdve tartjuk meg ; ugyancsak 4-én tartjuk a különbözeti, pótló- és magánvizsgálatok írásbeli részét, szóbeli részét pedig 5-én.

A jövő iskolai évre 1939 június hó 26-án és 27-én és szeptember 6-án vesszük fel a tanulókat. Felvételnél minden katolikus tanuló 35, nemkatolikus keresztény 45 és izraelita 55 pengőt fizet. Ebben az összegben a felvételi, fenntartási és vegyesdíjakon kívül a filmdíj is benne foglaltatik. Az évi tandíj mindenkire nézve 90 P ; ez az összeg a tanév folyamán négy részletben fizethető : október 5-én, december 5-én, február 5-én és április 5-én. Tandíjmentességet kaphatnak szegénysorsú, példás viseletű és jeles, kivételesen jó előmenetelű tanulók.

A gimnázium V. osztályába lépő tanulók szüleinek a felvételnél nyilatkozniok kell, hogy fiúkkal a görög vagy francia nyelvet akarják-e tanultatni.

A Veni Sancte-t szeptember 8-án d. e. fél 10 órakor tartjuk s a rendes tanítást szeptember 9-én kezdjük meg.

Iskolánk fegyelmi szabályai a szünidőben is szigorúan kötelezők.

TARTALOM.

	Oldal
Szent István-triduum	3
I. Szent István, a király. <i>Papp Gyula dr.</i>	3
II. Szent István, az apostol. <i>Miháلكó Béla</i>	7
III. Az örök Szent István. <i>Jochs József</i>	10
Emléklapok	13
XI. Pius pápa †. <i>Balanyi György</i>	13
XII. Pius pápa. <i>Ohmacht Nándor</i>	15
Pintér Jenő. <i>Balanyi György</i>	20
Nyelvhelyesség a családban. <i>Meskó Lajos</i>	24
Iskolánk multja. <i>Friedreich Endre dr.</i>	33
Iskolánk az 1938—39. iskolai évben	50
Iskolai hatóságok	68
A tanári testület működési köre	69
A tanárok hitéleti, irodalmi és társadalmi működése	70
A tanítás anyaga	77
Tankönyvek az 1938—39. iskolai évben	77
Szertárak és könyvtárak	79
Ifjúsági egyesületek működése	80
Érdemsorozat	97
Rendkívüli tárgyak... ..	117
Érettségi vizsgálatok	119
Iskolánk és volt tanítványaink... ..	121
Statisztikai adatok	129
Tájékoztató az 1939—40. iskolai évre... ..	134